СБОРНИКЪ
ОТДѢЛЕНІЯ РУССКАГО ЯЗЫКА И СЛОВЕСНОСТИ РОССІЙСКОЙ АКАДЕМІИ НАУКЪ.
Томъ XCV, № 5 и послѣдній.

П. А. ЛАВРОВЪ.

СБОРНИКЪ ВЕРКОВИЧА.

I.

Народныя пѣсни Македонскихъ болгаръ.

ПЕТРОГРАДЪ.
РОССІЙСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ АКАДЕМИЧЕСКАЯ ТИПОГРАФІЯ.
Вас. Остр., 9 лин. № 12.
1920.

Напечатано по распоряженію Россійской Академіи Наукъ.
Декабрь 1920 года.
Непремѣнный Секретарь академикъ *С. Ольденбургъ*.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Народныя пѣсни изъ сборника Верковича въ количествѣ 200 составляютъ его первую часть, вторая его часть заключаетъ главнымъ образомъ собраніе сказокъ и отчасти народныхъ обычаевъ.

О пѣсняхъ этого сборника была нами написана статья, помѣщенная въ сборникѣ въ честь В. И. Ламанскаго. Въ дополненіе къ ней нами написана вторая статья, цѣль которой была дать болѣе полную оцѣнку пѣсеннаго матеріала этого собранія, но обстоятельства нашего времени принуждаютъ отказаться отъ ея печатанія.

Скажемъ только нѣсколько словъ о изданіи выпускаемыхъ пѣсенъ.

Текстъ печатается, какъ онъ есть въ рукописи, за исключеніемъ немногихъ отступленій.

Въ концѣ словъ всюду печатается *ъ*, хотя мѣстами въ рукописи встрѣчается и *ь*. Въ рукописи иногда есть *ы*, напр., *пытамъ*, *быва*, *ты*, *высока*, *сыну* (зв. пад.), но также: *пыле* вмѣсто пиле, *сарбынъ*, *третыо*, *Гардынъ*, *кадынъ* и даже *сынъ* (сонъ). Въ изданіи всюду печатается *и*.

Сохранено изрѣдка встрѣчающееся *ѣ*, обычно на его мѣстѣ *я* или *е*. Вмѣсто *ю* въ рукописи всюду *ıȣ*, какъ и въ сборникѣ Народне песме Македонски Бугара. Книга прва. У Београду. 1860, въ изданіи обычное *ю*. Надъ і въ такихъ примѣрахъ, какъ їой, їочи въ рукописи всегда двѣ точки, въ изданіи иногда эта особенность правописанія не соблюдена. Вездѣ сохранено ц, которое

въ нѣкоторыхъ случаяхъ написано вмѣсто *дз* или *ц*. Надъ *и* въ значеніи *й* въ рукописи не стоитъ знака краткости, оттого иногда и въ изданіи осталось *и* по недосмотру. Въ рукописи нѣтъ никакихъ знаковъ препинанія кромѣ точки, оттого иногда и въ изданіи пропущена запятая, гдѣ должна бы стоять.

Но особенно требуетъ оговорки одна особенность правописанія сборника. Въ немъ при плавныхъ *р* и *л* тамъ, гдѣ они соотвѣтствуютъ слоговымъ *р* и *л*, обычно пишется *и* вмѣсто *ъ* или *ѫ* въ другихъ пѣсенныхъ записяхъ, напр.: пирво, сирби, гирло, цирква, вирна, врихъ, пристенъ, пилнъ, вилна, силзи и слизи, слипце, длига и пр. Въ тѣхъ же случаяхъ пишется иногда *а*, иногда *ѫ*, иногда *ъ*. Въ изданіи удержано это *и*, хотя, быть можетъ, лучше было бы всюду замѣнить его или *ъ*, или *ѫ*.

Точно также это *и* пишется и на мѣстѣ стараго носового, напр.: рпика, ринци, рика, кищи, питъ, синдба, бинди, синдя, сибота, гиски. Въ тѣхъ же словахъ встрѣчается *ѫ* и *а*.

Разумѣется каждый, кто знаетъ болгарскій языкъ, сразу разберется въ такомъ необычномъ и неудобномъ правописаніи. А часто встрѣчающееся написаніе тѣхъ же словъ съ другими гласными *ѫ*, *ъ*, *а* напоминаетъ, въ какомъ значеніи употреблено въ такихъ примѣрахъ *и*.

Въ концѣ книги печатается облегчающій справки указатель собственныхъ именъ лицъ и мѣстъ. Цифры обозначаютъ №№ пѣсенъ.

ПЕСНЕ ТРАПЕЗАРСКЕ.

1.

Море собрали са триста душя се кралюви, се банови,
Ядатъ, пиатъ и ахенкъ чинатъ мегю нихка,
Мегю нихка си зборъ зборуватъ:
Хемъ ядейте, хемъ пиейте, хемъ на умотъ си имайте,
Оти ки дойди старъ заманта,
Старъ заманта самоковска.
Никой на нога да не стане, кога ки дойти
Старъ заманта съ триста души се диліе,
Морс съ триста душя се диліе, се бикріе,
Ни на нога да мо станити, ниту рика,
Море ниту рика да му сплизнете,
Ниту коня да му фатити,
Ниту чяшя вину да му дайте,
И ниту некой селямъ да не земити.
Дури речта да доречятъ, старъ заманта
Старъ заманта му и дошелъ
Съ триста души се диліи и се бикріи.
Старъ заманта на десна рика суха гранга,
На една гранга деветъ овца яловици,
Чеверме печени на гранга обесени.

Ка го видеха триста души се кралюви,
Сите на нога му станаха,
Сите коня му фатиха,
Сите место му чиниха,
Сите рика му сплазнаха,
Сите чяшя вину му дадеха,
Сите селямъ му земаха.
Млатъ Янкула ни на нога му стана,
Ниту коня му фати, ниту рика му сплазна,
Ниту чяшя вину му даде, ниту селямъ му зема.
Тогай вели старъ заманта:
Варай, варай млатъ Янкула,
Сите на нога ми станаха,
Сите коня ми фатиха,
Сите чяшя вину ми дадеха,
Сите селямъ ми земаха;
Ти ниту на нога ми стана,
Ниту коня ми фати, ниту рика ми сплазна,
Ниту чяшя вину ми даде, ниту селямъ ми зема.
Ти си море млатъ Янкула
Мойто наймалкото копелаче.
Нажели се млатъ Янкула, стана да си ходи
Дуръ на дома му на стара му майка.
Варай мале, мила майко, язе нещо ки ти питамъ,
Сакамъ право верно да ме кажишъ,
Защо е враговска лажята.
Варай мале, стара майко,
Дали самъ язе старъ замантово
Наймалкото копелаче?
Тогай майко му вели на млатъ Янкула:
Варай сину, мили сину,
На тебе лажя не бива,
Ти си сину отъ старъ замантово колено,
Отъ негово колено малкото копелаче.

2.

Павлю господаръ два брата
А наймаленъ братъ Гюро
Що си иматъ много милосъ,
Двата на една перница лежятъ,
Съ една покрива си покриватъ.
Му оставилъ татко му много стока:
Овци, олови, пари незнайни.
Мегю нихка двата си и погодили,
Ела си иматъ и две пилци сиколови,
За тиа двете пилца влезе мегю нихка
Анахема я стара вила самовила,
Мегю нихка фатили да си каратъ,
И много на гарезъ да си имать.
Стана Павлю господаръ въ субота,
Рано рано на ловъ да си оди,
Си зема и двете пилця по него,
Си отеде ловъ да лови спрот недяля.
Лю излезе отъ вратата ютъ вратичка,
Тамо викна на прива му люба,
На прива му люба кадинъ Ангелина,
Да я вели на пеа емъ и говори:
Варай, варай кадинъ Ангелина,
Ти да заколишъ лудото ягне динеска,
Ти да го печишъ на добра фурна,
Емъ да мо туришъ фармакъ понетре,
Емъ да источишъ крондиръ вино,
Емъ да туришъ зехиръ нетри,
И да го викнишъ на моя брата Гюра,
Емъ да го гостишъ, емъ да го поишъ,
И насетне да го утруишъ.
Кога ки дойдамъ отъ ловъ язе,
Него живъ да не найда,

Защо сетне ки ти сечямъ
Твойта руса глава.
Кадинъ Ангелина много умна била,
Го викна маленъ Гюра, неинъ милна деверъ,
Да мо вели емъ говори: варай браче,
Мили мой браче, наймаленъ Гюро,
Ела да ти чинамъ живъ мартовецъ,
Емъ да ти фирлямъ бело савано,
Да видими, вечеръ Павлю господаръ,
Отъ ловъ какъ ки дойди, съ що умъ ки бидн.
Го чинила живъ мартовецъ,
Емъ му торила бело савано,
Му седнала на главата му да го плаче.
Какъ отиде Павлю господаръ ловъ да лови,
Кога гленда, едно пиле лѣта на високо,
Дури на сину небе лѣта на високо.
Пуща едното пиле сиколово да го свали.
И фатили да си биатъ двете пилца:
По нагори лѣтать, на долу не си сфалятъ.
Виде па га виде Павлу господаръ,
Що не можятъ да си сфалятъ понадолъ,
Пуща и другото пиле сиколово.
Кату отиде и той, тамо фатили да си биать,
И биейке, биейке го сфалиха на долу,
Го донесеха на Павля господара.
Тогай фати това пиле
Да мо вели на Павле господаро:
Варай, варай Павле господари,
Що да чинамъ, зеръ братъ мои умрелъ,
И останахъ самъ самичокъ,
Да така ме фатили твоите
Пилца сиколови, ме навиха:
Да бешн живъ и братъ мой,
Ощи две пилця сиколови не можяли,

Не можяли па да ме наборатъ.
Кату чу така господаръ Павлю,
Скору стана та си отиде дома му.
Кога гленда, що ки види, сал си чуди:
Маленъ Гюро живъ мратовецъ,
Що го плачи пирва му люба,
Пирва му люба кадинъ Ангелина.
Какъ виде Павлю господаръ,
Извади остра сабя самъ да се отсече.
Пакъ скокна кадинъ Ангелина,
Да му фати десна рика остра сабя,
И мо вели: стой, Павлю, що ки чинишъ?
А той я вели на пирва му люба:
Остави ме, кадинъ Ангелино, да си отсечямъ.
Стой ми, Павлю господаръ,
Белке има Господъ брати да стани.
Ако стани брат ми, кадинъ Ангелино,
Язе на тебе големъ бакшишъ ки ти дамъ.
Да отиде Павлю господаръ
На брат му на маленъ Гюра,
Та го раскри отъ саваното,
Та го фати за десната рика,
Го трагна, да стана на гори
Правъ на ноцете наймаленъ Гюро.
И тогай двата се пригарнаха,
Пакъ, какту какъ бѣха пирво мили,
Така си чинили и насетне:
Си залюбили, си замилили по харно,
Па на една перница лежяха,
Съ една покрива си покриваха двата.

3.

Царъ Констандинъ налите го натима го,
Натима я стара юда самовила,

Да си сака сестра му кадинъ Ангелина.
Она мо вели хемъ говори:
Варай, варай, царъ Костандине,
Царската рика е мошне длинга,
Киде да пустнешъ, она ки стигни.
Ти да направишъ, царъ Костандине,
Цирква света Софиа
Съ девятъ врати мряморови,
И съ други десятъ желяжяни,
И со деветъ цирни калугери,
И со три цирни патрици,
И друзи дванаесятъ дячини.
Налете го натема го насиле го,
Го завила стара юда самовила,
Да си сака сестра му Ангелина.
Пакъ мо вели сестра му Ангелина:
Варай, варай царъ Костандини
Царската рика мошне е длига,
Киде да пустнишъ, се стига,
Ти да викнишъ, царъ Костандини,
Деветъ цирните калугери,
Белки ми речятъ за богова оправіа.
Я и викна царъ Костандинъ
Девентя цирните калугери,
И они не речеха за богова оправіа,
Туку речеха за царски хатиръ.
Налете го царь Костандинъ натима го
Насиле го заюзди го стара юда,
Да я сака пакъ сестра му Ангелина.
И она па му вели и говори:
Варай варай, царъ Костандинъ,
Царската рика мошне е длинга,
Кидъ да пустнешь, се ки стигни,
Ти да викашъ, брате, до три патрици,

Белкимъ они ки речатъ за богова оправиа.
И викна патрициту царъ Костандинъ,
И на нихъ харно ги питаши,
И они не речеха за богова оправиа,
Туку речеха за царска хатира.
Тогай налете го натима го,
Насиле го га стара юда самовила,
Пакъ да си сака сестра му Ангелина.
Тогай сестра му му вели:
Варай брате, мили брате,
Царската рика мошне длинга,
Кидъ да пустнешъ, се ки стигни,
Ти да викнишъ и дванаесете дячини,
Белке они ни речятъ за богова оправиа.
Я и викна царъ Костандинъ, си пита
И на дванаесете дячина.
Они не речеха за царска хатира,
Туку речеха за богова оправиа,
Кату какъ що дава христенското законъ.
Тогай си налетилъ царъ Костандинъ,
Го насили мошни стара юда,
Та запали една голема фурна,
Да и фирли нетре дванайсите дячина,
Нетре на фурната да си горатъ,
Защо не казаха за царови хатира,
Туку казаха за богова оправиа.
Та и затвори на фурната нетри
Тукму четири саата.
Кога отишли да ги видатъ,
И дванайсите не са згоряли, туку седяли
Нетре на фурната, песне пеяли.
И кату ги виде царъ Костандинъ,
Пакъ си налетилъ отъ враговчини,
И пакъ сака да гори фурната,

И пакъ да тури нетре дячините.
Тогай му вели сестра му Ангелина:
Варай, варай царъ Костандини,
Да туришъ, брате, трите патрици
И та разберишъ боговата оправиа.
И тогай згоря фурната харно,
Та ги тури нетре царъ Костандинъ
Ониа трите цирни патрици
На оная горѣщата фурна.
Не чека тукму две саата ги стори,
Кога виде нетре три кютюка
Горени, си чиниха пепалъ.
Пакъ му вели кадинъ Ангелина:
Варай, варай царъ Костандини,
Пали а още едношъ фурната харно,
Да фирли и деветя калугери нетре,
Царската рика мошне е длинга,
Пакъ я пали фурната харно,
Да и фирли девентя калугери нетре,
Та ги затвори нетре на фурната.
На саатоть ги отвори, кога виде,
Що ки види девентъ чярни гламии.
Тогай царъ Костандинъ повѣрува на Бога,
И тригна рика отъ сестра му,
Отъ кадинъ Ангелина.
И тогай веки му побегна юдата,
И тая вила стара самовила;
Тогай си познаха за братя,
И си миловаха двата,
Царъ Костандинъ и кадинъ Ангелина.

4.

Гардинъ юнакъ болинъ лѣжи три година,
На четири не станува, не умира

Ниту на Бога душя дава.
Що си скапалъ три златни постеля,
Три постели, шестъ перници.
Идатъ ходатъ верните му побратими,
Идатъ ходатъ го прощаватъ,
Първата му люба я струюватъ
За едно дете море самоковче,
Пирва люба кадинъ Ангелина,
Гардинова млада невеста.
Та си стана рано рано на субота,
Рамни двори мети, силзи рони.
Там я виделъ Гардинъ юнакъ,
Що плачи и слизи рони до поясъ,
Да я вели хемъ и говори на пирва му люба:
Варай, варай кадинъ Ангелина,
Кадинъ Ангелипа, гиди моя пирва люба,
Защо рамни двори метишъ, слизи ронишъ?
Дали от мене си боктисала,
Що има сега три години болинъ лѣжя?
Тогай му вели кадинъ Ангелина:
Варай, варай мило юнакче,
Гардинъ юнакче, мойта душя,
Ощи три години болинъ да лѣжишъ,
Па не боктисувамъ язе отъ тебѣ,
Туку ти болинъ лежишъ на постеля,
И твоите мили побратими
Тебѣ ти прощяватъ, мене ме строюватъ
За едно дете младо самоковски.
Тогай я вели Гардинъ юнакъ:
Варай Ангелину, моя пирва люба,
Ако ти сакатъ, ти да си таксашъ
Ва' неделя малокъ армасъ,
До неделя тешка свадба.
И Ангелина си таксала си армасала,

Дадела земала ю неделя малокъ армасъ,
До другата неделя тешка свадба.
Я дойдеха сватовите тешокъ армасъ да чинатъ,
Я си седнали сички ретъ по редомъ наредени,
Ретъ по редомъ, кой киде мо пирляга,
Ядатъ, пиатъ и ахенкъ чинатъ.
И Гардинъ юнакъ болинъ лежи,
Тамъ що лѣжи, емъ мо вели и говори:
Варай кумови и бре сватови,
Я земайте мойта остра сабя,
И кой юнакъ надъ юнака да я извади,
Море да я извади отъ ножницата?
Сега има три година язе болинъ лежя,
И мойто остра сабя раждясала.
Тогай я земаха сите ретъ по редомъ,
Нихто не и можялъ да извади.
Я узема детето младото самоковче,
Онъ я извади ду половина.
Тогай му вели и Гардинъ юнакъ:
Я дадяйти ми а на мене да видамъ,
Дали ки можямъ да я извадамъ,
Да ви поигра едно болно хоро.
Му я дадеха на Гардинъ юнака.
Ка я извагя, до единъ исече тамо,
И онъ напосле си прости самъ,
И тогай душя даде на Бога.

5.

Ергенъ крали Марко ярмасал си
Отъ Будима града за кадинъ Илена.
Калесал е сиракъ ергенъ крали Марко
До три села се кумови,
И друзи три села се сватови.

Та си заклалъ сиракъ ергенъ крали Марко
Деветъ юнчинта деветъ браткя,
Та ядатъ, пиатъ и ахенкъ чинатъ.
И дойде время, кинисали за невеста,
Та отидоха на Будима града.
Какъ приближили край Будима града,
Га излезели седимдесетъ юнаци,
Седимдесетъ юнаци се купилаци,
Наредиха седимдесетъ тѐшки бозлугани,
Та му велятъ на ергенъ крали Марка:
Кой юнакъ над юнакатъ да и прескокни,
Да така ки му даими малка мома,
Отъ Будима града кадинъ Илена.
Тогай сиракъ ергенъ крали Марко
Стои та си чуди, що да стори,
Отъ сватови и отъ кумови хюнерџіа нема.
Тогай му велятъ на ергенъ крали Марка:
Варай, варай сиракъ ергенъ крали Марко,
Си а калесалъ три села кумови,
И три друзи села се сватови,
Амъ не да си а калесовалъ
И трите твои малка внучиня,
Що са на виното пианици много,
На ракиата мошне кавгаџие,
Ама на хюнерите са башъ хюнерџие.
Тогай си остамоти крали Марко,
И много жялъ му дойде на сирако,
И фатилъ слизи да рони до поясотъ.
Тогай рече сиракъ ергенъ крали Марко:
Отъ Бога да найди моя стара маика,
Що не ми остави да а калесамъ
Трите моите малка внучиня,
Що са на винуту пианици много,
На ракиата мошне кавгаџие,

На хюнерите башъ хюнерции.
Тогай вирна тупаногъ да чука на жялени,
И свирките да свирать на плачяни.
Тамо, дека ядяха трите момчина,
Крали марковите малка внучина,
На наймалкоютъ гласъ му си причу·
Тупанъ жялно да чука,
Свирка кату на плачени да свири.
Много жялно му са виде на наймалкио,
Тогай мо вели на бракя му:
Варай браткя, мили браткя,
Язе ки излѣзамъ на тая гора зелена,
Шедба да си шетамъ, да си забрая
Вуйковата ми свадба, отъ не на а калеса.
Га излезе на ная гора зелена,
Га чуи: типаногъ чука на жялени,
Свирката свири на плакане.
Тогай си рече самъ съ умот му:
Тиа са на Будима града будимчяни,
На мой вуйка хюнеръ му чинатъ,
Ютъкаде него хюнерціа нема.
Кинисалъ и онъ да си оди на Будима града,
На вуйко му ергенъ крали Марка да помогни.
На питъ стрете цирно калугерче,
Стои на пито, та го пита:
Е бре цирно калугерче,
Що и тая кавга, що си чини?
И онъ му вели на него емъ говори:
Не и кавга тая, туко е свадба.
Я не ме давашъ твойто рухо калугерско,
И язе да ти дадамъ мойто рухо златно.
И тогай си миниха рухите двата.
И цирно калугерче отиде на вуйко му,
Да му вели хемъ говори:

Варай, варай ергенъ крали Марко,
Ти си а калесалъ три села кумови,
И друга три села сватови,
Я оти не си а калесалъ твойте внучиня,
Що са на винуту много пианици,
На ракиата мошни кавгаціе,
Ама на хюнерите башъ хюнерціи?
Тогай па ергенъ крали Марко вели:
Варай, варай калугерче цирно,
Тая моя стара майка отъ Бога да найде,
Що не ми остави да а калесамъ моите внучиня.
Ощи речта не дорече ергенъ крали Марко,
Цирното калугерче си собера на гори
Цирното рухо калугерско,
Та прискокна седимдесете бозлукани,
Та му вели на Будимчяните юнаци:
Донесейте седимдесетъ кола цирни чяліи,
Да видамъ, дали ки найдамъ тука
Сприти мене юнакъ, да и прискокни.
И не можя некой сприти него юнакъ да излези,
И пакъ онъ самъ а прискокна
Седимдесете кола цирни чяліа.
И пакъ му сторили другъ хюнеръ Будимчяни:
Мо извадили деветъ моми покріени,
Се единъ бой сите, се на едно рухо.
Тогай отиде цирното калугерче,
При нихъ стои да имъ вели и говори:
Варай моми море млади невести,
Виа сте сите на единъ бои, на едно рухо,
Язе ки фирлемъ дребенъ бесеръ,
Сите да никните да берете,
Коя е моя вуйна да не никни
Да бери белъ дробенъ бесер от земята.
И така какъ не никна вуйна му,

Я фати онъ за ранката за ранкаво,
Да я занесе на вуйко му крали Марка,
Да мо вели хемъ говори:
На ти а вуйко Илена невеста.
Тогай мо вели вуйко му:
Халалъ нека ти е внуче, що си я откиналъ!
Варай, варай мили вуйко,
На мене юнаското ме стига,
Земи а ти кадинъ Илена,
Твойта пирва люба отъ Будима града!

6.

Рашетал си Грую юнакъ ловъ да лови
Низъ сирбинску рамно полѣ.
Што ловъ си лови, га гленда,
Сирбинска свадба дохожда отъ горе,
Лична невѣста си носатъ бѣла кату ясно небе,
И очити бѣха кату дребни звѣзди,
Гирлото и кату ясни мѣсечина,
Единою скутъ и имаши до дванайси звѣзди.
Ка я виде Грую юнакъ, тамо око му остана.
Ахъ гиди имаши много кумови и сватови,
До петъ стотини бугари, и хиляда влахуи.
И на Грую окото му си не оплаши,
Сака невѣста да откини,
Ела имаши до триста души сирби, клети кату люти зміи,
Отъ нихъ Грую юнакъ си оплаши
И отамъ си побегна.
Да отиде на дома му на татко му да му вели:
Варай татку, мили татку, Грую динеска си рашета
Низъ сирбинско полѣ тамо ловъ да полови.
Тамо си срещя сирбинска свадба,
Що си носеха лична невеста.

И на Грую око му остана за личната невеста,
Сирцето му заврялу, сака да я откини,
Защо беше бела кату ясно небе,
Очите и беха кату дребни звезди,
Гирлото и беши кату ясна месинчина,
Единою скутъ имаши до дванайси звезди.
Тогай татко му му вели на юнакъ Грую:
Доста ти е сину старата нивеста, чимо ти е чузда.
Грую нажялился много, да потписа книга
На вуйко му Марка, да дойди съ две хиляди души.
Потписалъ и на Марковото дете, на негово внуче,
И той да дойди сосъ хиляда юнаци.
Да и месилъ Грую до двайси фурна чиста леба,
Та заколи педесетъ крави яловици,
И да почяка вуйко му Марко сосъ две хиляда души,
По вуйка му да чека и внучито мои съ хиляда души.
Той ги дочека, и они дойдеха, седнаха да пиатъ
И по пиениту вечеря да повечератъ.
Сите ядатъ, пиатъ, сите зборъ зборуватъ и са смеатъ.
Юнакъ Грую кахирлиа стои та си чуди,
Ѝниту яди, ниту пии, ниту зборъ зборува.
Тогай фати вуйко му да го пита на Груя:
Море Грую, мое внуче, що си толко кахирліа?
Ниту ядишъ, ниту пиишъ, ниту зборъ зборувашъ?
Тогай юнакъ Грую му вели на вуйко му Марко:
Зарай вуйко ти ме питашъ, язъ да кажемъ.
Грую юнакъ рашеталси ловъ да полови
Низъ сирбинску рамно полѣ.
Тамо срещя сирбинска свадба, носеха лична невеста,
Лицето и беше кату ясно небе,
Очите и беха кату дребни звезди,
Гирлото и беши кату ясна месинчина,
Единою скутъ имаши до дванайси звезди.
Ахъ гиди имашп много кумови и сватови,

До петъ стотини бугари и хиляда влахе,
И до триста души сирби, клети кату люти зміи.
И Грую си оплаши, отамо си побегна.
Така кату чу Марко, му вели на сите юнаци:
Я станейте, море юнаци, да си простейте,
Защо ки ходими на сирбинско полѣ.
Кинисали, та отидеха и кордисали до три чядира,
Да седнали оздолу до три кралюви, и аскеро стои.
Я сирбинска невеста седна горе на чярдака,
На чярдако на скоминъ рано рано у понеделнякъ,
И сарбинъ юнакъ легналъ на колено,
Да му попощи русата коса.
Я невестата дека пощиши сарбинъ юнака,
Га си вирна очите, да види сирбинско полѣ,
Таму виде кондисали до три чядира,
И подъ чядира седнали до три крали,
Іотвункъ чядира до три хиляди душя.
Кату и видела сирбинска невеста,
Фатила да плаче, слизи да рони.
Я сирбинско дете я вели: що ти е невесто да плачишъ?
Дали конаките не си аресала, или момчето не е харно?
Я тя му вели и говори: варай, варай сирбинско дете,
И конаки харни, и юнакотъ харинъ,
Кату какъ ни сака мойта душя.
Туку поглендай сирбинъ юнакъ долу на полѣту,
Како въ поле почярняло отъ силна їойска,
Тая силна милна їойска за насъ е дошла.
Кату фарли очите сирбинъ юнакъ изъ рамно полѣ,
И виделъ до три чядира силна їойска,
Почарняло полѣто кату мравя.
И на невестата му говори:
Варай, варай сирбинска млада невеста,
Оди да ми оседлишъ моя мила коня, коня ацаміа,
Море що си лѣта барабаръ сосъ небето,

И да ми я искарашъ на бинекъташъ,
И язе да си обесамъ мойта остра сабя,
И да дойда да вяхнамъ тая моя копя аџяміа.
Оди да ми искарашъ и мойто кристачъ байракъ.
Я невестата отиде, му седли коня аџяміа,
Го искара на бинекъташи,
Да му искара и кристачъ байрака.
Да отиде сирбинъ юнакъ на бинекъташи,
Па си вяхна копя аџяміа, си зе и кристачъ байракъ,
Па я вели на сирбинска негова невеста:
Яла ти невесто, да затворишъ тешки порти
И да ги заключишъ съ седимъ ключови,
И да си вирнишъ поскоро да си качишъ горе,
Да седнишъ на чярдака, да глендашъ у полѣту,
Кавга що ки си чини съ тиа чярни мрави,
И да глендашъ, кристачъ байрака ако падни,
Ти да отворишъ и да отключишъ тешки порти;
И ако не падни байрако, да не отворишъ.
Кинисалъ сарбинъ юнакъ да отиде на іойска.
Кату си повратя съ остра му сабя
Едношъ на лѣво, едношъ на право,
Три хиляди душя сите ги отсече.
Та си вирна, отиде до три чядира,
Дека седяли до три кралюви.
Де си скокна кралинъ Марко,
Да му вели на сарбинъ юнака:
Ниа не дойдохме за кавга на тебѣ,
Туку дойдохме на свадбата ти на повишъ.
Тогай си смами и сирбинъ юнакъ
Да му вели: отъ Бога да найдишъ крали Марко,
Защо не ми си казалъ понапретъ,
Дурде несамъ сакалъ три хиляда душя,
На три хиляди майки да не почярняятъ.
И му вели: станейти да си одими на дома ми,

Каде ніа ки теглими напретъ, що ти сми гости,
Трибува ти да теглишъ напреть кату санбіа,
И така да ти перлѣга гости що носишъ.
Си смами сарбинъ юнакъ, тегля напретъ,
И послѣ него кралъ Марко, и по Марка негово детя,
И по Марково дяте Грую юнакъ, вирветъ на редъ.
Тогай му вели Грую юнакъ на вуйко му Марко:
Ахъ гиди вуйко, що си ветка ороспна,
Що не извагяшъ остра сабя, да отсечишъ това куче?
Тогай тригна Марко сабя гимишлїа,
Та го присече сарбинъ юнака на две коматя.
И пакъ спрбинъ юнака не можя да си усети,
Туку фатилъ на Марка да му вели:
Варай, варай, крали Марко, мене сирце ме заяди,
Язе ки удриамъ коня, по напретъ да идамъ,
Порти да отворамъ, васъ да ви почекамъ.
Кату разигра коня, си раздели на две коматя,
Отъ коня падна, си валитъ на земята.
Тогай мо вели на крали Марка:
Ахъ гиди ветка ороспна, амъ язе да знаяхъ,
И троицата ви сечехъ кату ярица.
И тогай кристачъ байракъ му падна на земята.
И кату виде сирбинова невеста отгори
Тече порти съ седимъ ключови да отвори.
И га излела до порти, дочякала до три крали,
Отамъ я зеватъ сирбиновата невеста,
Я качиха на сирбинъ юнакова ацяміа коня,
Киписаха да я носатъ на юнакъ Груя.
На пптотъ си вирна Марко да я видп,
Га я гленда, кату ясну слпнце лицету и греи,
И очите и кату дребпп звезди,
Гирлото и кату ясна месинчпна,
И на единю скут и до двапайсп дребпп звѣзди.
И тогай му вели на Грую юнакъ крали Марко:

Харамъ ти е на тебѣ Грую тая невеста,
Доста ти е на тебѣ старата невеста,
Кату на тебѣ юнакъ не перлега млада невеста.
Тогасъ источи Марко остра сабя,
Да я посече младата невеста
Тая е била халалъ на сарбинъ юнака,
Защо и онъ беши кату неа личенъ.

7.

Седнало лудо ерменлийче сосъ кадіа яфендіа,
Каулъ да чини съ кадіа яфендіа да припливи
Три дни и три нокя на Черното мори;
Ако не припливи Черно море,
Онъ му дава негова сестра и братученка.
Я кадіа ефендіа на него му таксува:
Море лудо ерменличе, ти ако припливишъ
Три дни и три нокя на Черното море,
Язе ке ти дадамъ мойта керка и моя сестра.
Фатиха каулъ чиниха и рачиниха.
Отъ тамо стана лудо ерменлийче та си оди
Право право на негова стара майка,
Да я чини до три големи метани,
Емъ я вели и говори: варай, варай мила мале,
Прости ми мале твой благо млеко,
Що ми си дунла до три години.
И майка му му вели на лудо ерменличе:
Нека ти е просту сину мойто благо млеко,
Що ти самъ дуила до три година.
Тогай стана лудо ерменличе,
Право право ходи на черното море,
Да си плесна бели ринки да си фирли,
У Черното море корабъ да си чини,
Белата му снага юлкенъ да си чини,

Белите му ноци лобати да си чинатъ,
И да припливи до три дена и три нокя.
У черното море да излезе силинъ ветеръ,
Да си надуло страшно черното море,
Да искара далги тешка фуртуна,
Да си одавило лудо ерменличе.

8.

Сарбинъ кралъ гозба гости
До седимдесетъ кралюви се марковци,
Да забравелъ да а калеса пашя ми Марка
Съ негово внуче отъ града Солуна.
Да му вели и говори пашя Марко
На Груя негово малко внуче:
Варай, варай Грую, сестрино ми дяте,
Оди да уседлишъ двете бирза коня,
И пиа да одими на Сирбинъ краля,
Оти гозба гости, насъ забраи да а калеса,
И гости на темпо темница, на мрачно мрачило,
Ти да си наумишъ свящя да туришъ на дисака.
Излезе пашя Марко да вяхна бирзата коня,
И по него го зе и Груя негово внуче,
И кинисаха да отидоха до стредя питіо.
Тамъ си Грую си науми, какъ свекя не зема,
Да мо вели на вуйко му и говори:
Варай, варай вуйко пашя Марко,
Свекя забравихъ язе да земамъ.
Тогай му вели вуйко му на Груя:
И ако си забравилъ свекя ти да земешъ,
Пакъ ки одими пиа на Сарбина краля.
Да отидоха ю сирбинска града,
Разиграха нихни бирза кони,
Калдирими копатъ, фтисови скочатъ.

Га дочуха седимдесетъ кралюви и Сирбинъ кралъ
Станаха прави на ноцяте да глендатъ:
Пашя Марко съ Грую юнакъ иде.
Да излези Сирбина кралица да му отвори,
Пашя Марко да си каци на диванханата.
Сите кралюви место му чиниха,
Сите му рекоха: добре си дошелъ пашя Марко!
И той си седна, добре ви наидохъ му рече,
На седимдесетъ кралюви рика сплазна.
Сите чяшя му дадеха и на му подаватъ
Я той му вели: постойте почякайте.
И язъ да си повидамъ дексамъ.
И тогай отьговори на Сирбина краля:
Каму ти е свекя и светило да ми посвети,
И язе да ви дамъ що имашъ на софра турену,
Тука у темно темнича не си гленда.
И тогай стана сирбина кралица,
Да отиде да донесе нейната мома,
Га я укачи горе на диванханата,
Дека угряла кату ясно слинце
И просветила сичката диванхана,
И на сите видило си чинила,
И сите си видеха единъ на другъ.
Тогай га я виде Грую юнакъ,
Седна при вуйко му на пашя Марка
И скрихомъ на ухо му говори:
Варай, варай вуйко ми пашя Марко,
Тая дивойка за мене да я посакашъ!
И тога сите крали на Марко чяшя му подаватъ,
И сарбинъ кралъ чяшя му подава,
И тогасъ си простря и паша Марко чяшя зе от сите,
И да вели и говори: добри ти наидохъ сарбинъ кралю!
И ако и касметъ сватъ да ме бидишъ и да ти бида.
И сарбинъ кралъ му вели: ако и касметъ от бога,

И ако си юнакъ надъ юнакатъ,
Що адетъ имамъ да го свиршишъ:
Сретъ цирно море древо калинково има,
И на дирвото до три калинки вирзани,
Ти да одишъ тамо зирно калинка да скинишъ,
Да донесешъ на мене, и язе да видамъ,
Тогай ки ме бидишъ сватъ и ке ти бидамъ.
Какъ беши дочулъ Грую юнакъ,
Да си скокна на юнаски ноци,
Та отиде да си седли негова бирза коня.
Тогай му вели вуйко му пашя Марко:
Не мой седлишъ Грую юнакъ тая коня, чя и аџяміа,
Оседли моя коня, що и е много акиліа,
Що си и сосъ деветъ рани на гриботъ,
Пристигни му и петнайсетъ колани.
Грую юнакъ уседли вуйкова му коня акиліа,
Я пристегна петнайсетъ колани,
И яхна Грую юнакъ, киниса да оди
У средя цирно море дирво калинково.
И кату вирвиши на черното море,
Излела тая кучка ламя кату стара баба,
И кату вирла чума, да му вели на Груя:
Бре яла да ти дадамъ язе на тебе мома,
Отъ сарбинъ кралювата два ката похарна,
Да ти дамъ и прикиа до деветъ товари се коприна.
Я копя акиліа на Груя му вели емъ му говори:
Не мой стоишъ тука, отп она ке ти изяди.
Та удри коня, си отиде на дирво калинково,
Кату рече, зирно калинка да искини.
Дирво цялу со се беши изялу.
Си вирна Грую юнакъ да си иде нацатъ.
Де изляла па тая кучка ламя усретъ морету,
Извади до три моми, грсять кату слинце.
Да му вели на Груя: ела да ти дамъ котра сакашъ,

И да ти дамъ трійси товара тешка прикіа,
Море трійси товара се алтини.
И си посмами Грую мома да погленда,
И кучка ламя отори устата,
Да си го глидни копя до седло и Груя до колено.
Тогай мо вели стара коня акиліа:
Ахъ море Грую, удри чяркліи махмузи,
И да дийдисатъ на копски ціеря,
Да разумеа и язе младото ми сирце.
Тогай удри Грую на чяркліи махмузи,
Да дийдисали на копска ціери,
И тогай коня скокна, кату пиле лѣтна,
Излѣзе на суха земя барабаръ съ ламя.
Я Грую юнакъ га забаи толко,
На пашя Марко душя му си стегна,
Долъ излѣва, слиза рони, гори си качува, ринци криши.
И га си фарли очите призъ сарбинско рамно полѣ,
Га си глепда: Грую юнакъ иде отъ цирпо море,
Коня глитнантъ до седло Грую до колено,
И дирво калинково носи у страната.
Тогай яко му привикалъ пашя Марко:
Варай внуче, юнакъ Грую, источи остра сабя,
Отсече кучка ламя да я не донесишъ тука,
Оти, коя жена не трудна да я види, трудна си чини,
И коя жена е трудна, да я види, малко ки си метни.
Тогай Грую юнакъ источи остра сабя,
Да я посече кучката ламя у среде сирбинско полѣ.
И тогай дойде на сирбинъ кралювите конаки,
И да му вели Грую юнакъ на Спрбинъ краля:
На ти кралю дирво калинково со се калинка,
Да ме дадешъ тойта лпчна дѣвойка.
И фатилъ Грую му я сади на дворотъ,
И я вели на Сарбинъ кралица:
Кога ки примислувашъ твойта керка,

Да седнувашъ тука у долъ на сенка.
Тогай я зеха сарбинска дѣвойка,
Да я носатъ у града Солуна.
Дека знаиши пашя Марко отъ пиле язикъ,
Дека я носеха на питотъ, едно пиле пеиши:
Тая невеста има на сирцето зміа,
Га ки си легни Грую съ неа, ки го изяди,
И га дойдеха средя питутъ, я и свалиха отъ коня.
Тогай му вели пашя Марко на Груя:
Фати ти невеста за лѣвата ринка,
И язе да я фатимъ за десната рика.
Тогай источи Марко остра сабя,
И му вели на Груя: тая невеста половина е моя,
Диржи я харно, ки я отсечямъ
Половината на мене, половина на тебѣ.
Тогай на Грую жялъ мо падна много,
Ама не можеши да рече на вуйко му нищо.
И тогай крена Марко остра сабя,
За да я сече невестата на средя,
И невестата отъ страхъ си заикнала,
И змиата вункъ испаднала.
И тогай Марко я присече зміа триглавна
И мо вели на Груя юнака негово внуче.
Халалъ да ти е невеста на тебѣ!
Да доста ми е юнаско на мене,
Що испаднахъ на седимдесетъ краля.

9.

Рашеталси мома Калуда
Низъ пустенъ града Солуна,
Низъ солунски чяршіи, низъ еврейски сокаки.
Де излези мома еврейска отьпрет неа;
Да я вели емъ и говори: Калудо, моме Калудо,

Що си шедба шеташъ низъ града Солуна,
Низъ солунските чяршіи, низъ еврейските сокаци?
Я да я вели Калуда и я говори на мома еврейска:
Калуда шедба си шета низъ града Солуна,
Низъ солунските чяршіи, низъ еврейските сокаци
Калуда имаши единъ братъ Стояни
И него му шеръ фарлили турци,
Чя турска мома и задралъ.
Него та го фатиха клети турци,
Та го фарлили у тешка зиндани,
Та го туриха тешки томбруци,
И му кладоха тешко зенциръ на гирлото,
Та му сакатъ и тешка глоба: пет сто и педесетъ гроша,
Калуда нема пара канъ червена,
Со що да му плати глоба брата да откупи.
Я та и вели еврейската мома:
Калудо, мома Калудо, ти милна христянко,
Ходи да мо речешъ на брати Стояна:
Той ако сака да си чини младо еврейче,
Язе глоба да му плата него да откинамъ.
Тогай киниса мома Калуда,
Да отиде на тешки зиндана,
Да му вели на брата и Стояна:
Стояне море Стояне, милинъ брате,
Калуда мома шедба си шеташи низъ града Солуна,
Низъ солунските чяршіи,
Низъ еврейските сокаци,
Тамо излезе мома еврейска,
Да я пита и разпита:
Що си шедба шеташъ
Низъ града Солуна,
Низъ солунските чяршіи,
Низъ еврейските сокаци?
Я Калудо и рече на еврейска мома:

Калудо има единъ братъ Стояни,
И него му шеръ фарлили турци,
Чя турска мома и задралъ,
Та го фатиха тиа клети турци,
Та го фарлили у тешки зандани,
Та му сакатъ тешка глоба
До петъ стотини гроша,
Калуда нема пара канъ царвена.
Я еврейска мома я вели ем и говори:
Калудо моме Калудо, ти милна христянко,
Ходи да мо кажишъ на брати Стояна:
Той ако сака да си чини младо еврейче,
Язе глоба да му плата него да откина.
Стоянъ я вели и говори:
Варай, варай сестро Калудо,
Стоянъ младо еврейче не си чини.
Да знаи ки какъ на зинданотъ ки чурюдиса,
И кокалъ тука да метни,
Па евреинъ не си чини,
Па на христенска вера ке да умри.
Калудо мома Калудо, ти моя милна сестра,
Оди да я кажишъ на мома еврейска:
Она христенка ако си чини,
Глоба да ме плати мене да откини,
И язе неа да я земамъ стопанка.
Еврейска мома стрекса
Христенка да си чини,
Глоба да заплати, Стояна да откини,
И го извадила отъ тешки зиндани,
Та си кристи христенка име Елено,
Та си земаха съ Стояна двата,
Та си венчеха рано рано у недела.

10.

Рашеталса три деліи три бикріи
Хемъ си шетатъ ли море, хемъ си викатъ:
Дека има благо вино,
Благо вино за пиени, башъ ракіа за точени.
Рамни двори за скочени,
Харни моми за глендани?
Де испадна малай мома,
Малай мома Янгелина,
Да му вели хемъ говори:
Елайте море три деліи,
Три деліи три бикрии,
У мене има благо вино за пиени,
Башъ ракіа за точени,
Рамни двори за скучени,
Сама мома за глендани.
Да отидоха три деліи три бикрии,
Да седнаха до три дена и три нокя,
Та испиха деветъ бичви ройно вино,
Я дисетата башъ ракиа,
И пара нематъ канъ царвена
На Янгелина да заплататъ,
Ниту хесапъ чинатъ, ни пари даватъ.
Малай мома Янгелина чудо си чуди,
Вупкъ излева, ринци криши.
Та отиде малай мома да си пита
На една стара баба стара майка,
Та я вели и говори:
Варай бабо, стара майко,
Ми дойдоха три делии три бикрии,
Да испиха деветъ бичви ройно вино,
И десетата башъ ракиа.

Не хесапъ чинатъ чинатъ,
Ниту пара иматъ канъ царвена.
Що да чини малай мома Янгелина?
Ряки криши, съ умъ си бии.
Я да вели и говори стара баба:
Варай, варай малай мома,
Ходи да отворишъ твой зеленъ сандики,
Да извадишъ до три скипи дари,
Да подаришъ три деліи,
Море три делии три бикріи.
Дано деліи си разчудятъ,
Да ти викатъ хесапъ да чинатъ,
И пари да ти заплататъ.
Та ютиде малай мома Янгелина,
Да отвори неинъ башъ сандико,
Да извадила до три тешки дари,
И подарила до три деліи и бикрии.
Тогай и велятъ смъ и говорятъ,
Трите деліи и три бикрии:
Варай, варай, малай мома Янгелино,
Ниа да ти имами тебѣ
Сестра по свети Ювана,
Ниа пара немами канъ царвена,
Що есапъ да чинними съ тебѣ,
И що пари да искарами да ти дадеми.
Ниа ки ходими да продадеми
Наймалкио деліа Гюра юнако,
Да земими пари, да платими тебѣ.

11.

Телялъ вика ю града Солуна:
Гюру юнакъ робъ си продава.
Юде излела уврейска мома,

Она го прикупи за хиляда грошя
Да го отнесе у нейната кищя.
Я Гюро си седна у средя двори,
Хемъ си чуди, хемъ си плачи.
Я уврейска мома мошне си нажялила
Да му вели хемъ говори:
Варай, варай юнакъ Гюро,
Тебѣ не ти зела уврейска мома,
Не ти откупи робъ да ти има,
Туку ти зела за стопанъ да ти има.
Искачи си горе на диванханата,
Ти да видишъ, що стока имашъ
Имани и сандики пилни флурини.
Ахъ! Гюру юнакъ вика до Бога:
Що ми е на мене стока имане,
И пилна сандики жилта флурини,
Кога немамъ коня за сто грошя,
Да го видамъ, да го бакна на очите.
Тогай извадиха двете деліе
Гюрова коня да я продаватъ.
Телялъ вика у Солунъ града:
Конъ си продава за сто грошя.
Та отиде евреиска мома
Конъ да му купи на Гюра юнака.
И конъ купила за сто грошя,
Да го занесе на дома и му вели:
На ти Гюро юнакъ конъ за сто грошя,
Я искачи си на диванханта горе,
Ти да видишъ твойта стока,
И ти кату стопанъ да умясашъ.
Що ми е коня за сто грошя,
И стока много да ви дамъ,
Кога нема коня за педесетъ грошя
Седлу, да я уседлимъ и да я видя.

Море телялъ вика у града Солуна:
Седлу си продава за педесетъ грошя.
Да излела еврейска мома,
Седлу да му купи за педесетъ грошя.
Хемъ го копила, хемъ го занела на дома
И на Гюра юнакъ му вели и му говори:
На ти Гюро седлу за педесетъ грошя,
Тоя коня за да уседлишъ.
Я Гюро я вели хемъ и говори:
Що ми е коня и седлу за педесетъ грошя,
Кога си немамъ юзда за трийси грошя.
Тилялъ вика ю града Солуна:
Юзда си продава за трииси грошя.
Излела еврейска мома да я купи.
Му купи юзда за трийси грошя,
Да му я занесе на дома да му вели:
На ти море юнакъ Гюро
Юзда за трииси грошя.
Та оседли Гюро юнакъ
Негова бирза коня,
И му вели еврейска мома:
Искачисе Грую на диванханата
Ти да видишъ твойто стока,
И пилна сандика жилти флурини.
Я той я вели хемъ и говори:
Що ми е стока и имани,
И пилни сандики флурини,
Кога немамъ пилна дисака флурини,
Да я фирля на врихъ моя коня,
Та да вяхна и язе на врихъ коня,
Та да га заиграмъ на рамни двори,
И язе кату стопанъ да умясамъ.
Да си искачила горе еврейската мома,
Да му напилни дисака флурини,

Да му и занесе у средя двори,
Та му вели на Гюра хемъ говори:
На ти Гюро и дисакъ пилно флурини,
Фирли си а на врихъ коня.
Тогай юнакъ Гюро си зева
Пиленъ дисака флурини,
Си а фирли на врихъ коня,
Та си вяхнува на бирза коня,
Я разигра по рамни двори.
Тече еврейска мома скоро,
Да затвори тешки порти,
Юпакъ Гюро да не побегни.
Я Гюро разигра си бирза коня
У еврейски рамни двори
Едношъ на право, едношъ на ляво,
Да удри тешки и зенгіи,
Та пристегна силна юзда,
И коня прискокна призъ високи зидови,
И Гюро юнакъ испадна отъ града Солуна.
Еврейска мома излева вунка,
Телялъ клава да вика:
Кой виде Гюра юнака,
Мижде има петъ стотини грошя.
Я юнакъ Гюро летна отиде
На дуталійски башъ михани,
Тамо си найде двете деліи,
Двете деліи двете бикріи,
Дека ядатъ и пиятъ двете.
И Гюро юнакъ какъ отиде
Та на нихъ вели ли и говори:
Бре ядейте и пиейте две деліе,
Юнакъ Гюро има конъ за сто грошя,
И пилна дисакя жилта алтини,
Що исмами еврейската мома.

12.

Я ядейте и пиейте сватови
И на умъ си имайте кумови,
Чя на и пинтутъ приз гората,
Таму нема їода студна за пиени,
Ни за назъ датъ ни за кони.
Чя ки одиме за млада невеста,
За млада невеста нигричянка.
И отьговори Янкулъ юнакъ та мо вели:
Немой кахиръ берейти за студна їода,
Язъ си знамъ длабокъ геренъ сретъ гората,
Сретъ гората ми зелена,
Тамо има студна їода
И за назе, и за коня;
Ама яла има една кучка ламя,
Она не остави вода
Вунка да испадни.
Я езмейти виа от коня винжи,
Ниа да си вразими да влезими нетре,
Да извадими студна їода отъ бунаро.
Та юзеха винжиту, та яхнаха,
Та кинисали да ходатъ
За млада невеста нигричянка.
Та отидоха сретъ гората ми зелена,
Тамо найдоха длабокъ геренъ,
Та излезоха сите отъ кони,
Студна їода та пиатъ.
Тамо отьговори юнакъ Стефанъ:
Я вирзейти ми мене съ винжи
И пущяйти ме нетре у бонаро,
Да извадимъ студна їода,
Да пиете виа да си напиите.

Го вирзаха Стефанъ юнака,
Го пуснаха нетре на бонаро,
Я той му вели хемъ и говори:
Ако расклатимъ винжето,
По скоро да ми тригните горе.
Де отиде юнакъ Стефанъ
До стредя бунаро,
Разрева си кучка ламя.
Юнакъ Стефанъ си оплаши,
Разклатя винжето, го искараха.
Тогай рече юнакъ Янкула:
Вирзейте ми мене сосъ винжи,
Пущяйти ме у длабокъ бунаро,
Колко винжиту ки плитямъ,
Виа да ме пущяте по нетре.
Хсмъ виа яхнайте бирзи коня,
Чя ако мене кучка ламя изяди,
Виа поскоро да бягати сите,
Чя и вамъ сите ка ви изяди.
Тогай го пуснаха юнакъ Янкула
Нетре у дламбокъ бунаро.
Колко ламя кучка ревяши,
Толку повики винжи клатяши,
И по на дламбоко пущаха они,
Дуръ отиде край кучката ламя,
Устата стори да го изяди.
И тогай Янкулъ юнакъ
Источи остра му сабя,
Да я сечи кучката ламя.
Тогай искара студна їода,
И люди си напиха и коня.
Да отидоха за невеста нигричянка,
Хемъ я земаха, хемъ я донесоха
На дилберъ Станована майка.

13.

Стояне море Стояне, курвинъ сину!
Стояна майка мошне го караши:
Нимъ носишъ, Стояне, турску рухо,
Чоха шяляваръ и царвенъ бинишъ на рамо,
Нимъ носишъ, Стояне, чивтъ пищолъ на поясъ,
И нимъ носишъ остра сабя, обесена на страна,
И нимъ ходишъ, Стояне, по махалите,
Долу на горе по тиа пусти миханите,
И немой ващяшъ, Стояне,
Турска мома башъ посестримка,
Чя турци, Стояне, са кисканџїе,
Да не одатъ на поплакъ отъ тебе,
Да си плачятъ на царъ ми Стефанъ.
Стоянъ майка му не послуша,
Пакъ Стоянъ носи турску рухо,
И ходи по махалите, по механите,
И пакъ турски моми фащя посестримки.
На турци лошу му са виделу,
Станаха турци, на царъ Стефанъ отишли,
Поплакъ да си поплачятъ отъ Стояна.
Та му велятъ на цар ми Стефанъ:
Варай, варай царю, аманъ до тебе,
Що и това отъ Стояна курвинъ сина,
Не можи отъ назе нихту да излезе вунка,
Защо онъ носи турску рухо,
Чоха шяляваръ, царвенъ бинишъ на рамо,
Чивтъ пищоли сребрини на поясъ,
Остра сабя, обесана на страната,
Ходи горе долу по махалите, пу миханите,
Турска мома фащя башъ посестримка.
Тогай царъ Стефанъ много се налюти,

Защо на земята му толко золуму си чини,
Потписалъ страшинъ ферманъ за Стояна:
Що да праишъ Стояне курвино сина?
По скоро на Цариграда да дойдишъ!
Тогай Стоянъ много си оплашилъ,
Та отиде на майка му да я речи,
Защо му е дошелъ отъ царютъ страшинъ ферманъ:
Що прави да прави, поскоро да поди
На Цариграда на Стефанъ царя.
И тогай майка му му вели хемъ говори:
Ти, сину Стояне, сега що на майка питашъ,
Кога майка караши, ти не послушя,
Какъ знаишъ сега, така да чинишъ.
Тогай Стоянъ киниса да отиде
На Цариграда на царъ Стефанъ.
И тогá го питá царъ Стефанъ на Стояна:
Ти Стояни тези работи сите ки стори?
И тогай Стоянъ му вели на царъ Стефанъ:
Язе царю на тоя саигіа сите и сторехъ
Тези хюнери, що ти ме питашъ,
Ти ако сакашъ глава да ми осечишъ,
Кога ки паднатъ чивта пищоли отъ мой поясъ
И остра сабя отъ мой рамо тогай глава ме сечишъ,
И тогай царь Стефанъ и той си оплашилъ отъ Стояна,
Чудо си чуди на Стояна що колай да му найди.
Тогасъ му потписа ферманъ тешокъ,
И го пусна на Босна цариграда,
Чя отъ Босна цариграда Стефанъ царъ
Вергиа не и земалъ деветъ година,
Отъ хараміе пинтищя затворили.
И Стоянъ киниса си отиде на Босна
Сосъ царски тешки фермани,
И собиралъ деветъ годишна царска даванина,
Четирийси товара се жилта флуриня,

Да и товарелъ да и носи на Цариграда,
На Цариграда на царю Стефанъ.
Я га си дойди сретъ гората зелена,
Та му тешка дрямка го и притисналъ,
Та му фати Стоянъ да запее
Една лесна песна, гласовита, чясовита.
Юде ми го чуха до четирийси хараміи,
Да испаднаха отъ гора зелена на средя друмо,
Кой фортоми сече, кой хазна носи низъ орманот.
Я Стоянъ мошне жялно му са молиши:
Варай виа четирийси хараміи христени братя,
Не мой виа фортоми сечети,
Не мой виа хазна носити,
Не мой Стояна у захметъ го клавати,
Чя самосъ Стоянь дали фортоми да вирзува,
Дали хазна да носи отъ орманотъ,
И дали самъ да товарува, чя вастагарка нема,
Со що да отьпира сетне страните.
Хараміи Стояна не послушяха,
Пакъ фортоми сечятъ,
Пакъ хазна си носатъ на ормано.
Тогай на Стояна сирцето му си налютпло,
Да искара остра му сабя,
Да посячи трийси и три хараміи.
Та и оставилъ седимъ душя живи:
Кои за фортоми да вразуватъ,
Кои хазна да носатъ отъ ормано,
Кои да отьпиратъ страните,
Да товаруватъ, и Стоянъ на страната
Сосъ остра сабя по ринка си стои.
И кату товариха харно харно,
Ги прибира седимтя хараміи,
Коня да му каратъ на царю да и носи,
И на трийси и три хараміи главите

Ги фарли на врихъ хазната да и носп.
Да и закара на царъ Стефанъ да му вели:
На ти царю отъ Босна цариграда
Деветъ годишна царска даванина
Четирийси товара се а флорина,
На ти и трииси и три глави харамїйски
И седимъ душя живи, що сакашъ чини му.
И тогай царютъ какъ виде Стояна,
Много си зарадува́ и си и чуделъ
Сосъ Стояновото добро юнаско,
И на юнакъ Стоянъ му даде ферманъ,
Да си ходи на виляетут му на майка му,
Какъ правиши Стоянъ напретъ,
Сега повики да правишъ!

14.

Каварцикъ Михалъ сака цепгъ да прап
На Габрово място на шюмлески лози.
Хаберъ си допущя хаберъ на врихъ хаберъ,
Хаберъ па врихъ хаберъ, книга на врихъ книга,
И ферманъ на врихъ ферманъ на Габрово
На габровци ста́рци, тпа да му пуснатъ
До три товаръ баругъ и три товаръ коршумъ,
Чя кавирцикъ Михалъ
Сака цепгъ да чини
На Габрово място
На шюмлеските лози.
И габрови старци му пуснаха
До три товаръ барутъ
И до три товаръ куршумъ,
И тамъ си фатилъ Михалъ
Цепгъ да прави до цялъ денъ.
Да го удриха кивирцикъ Михалъ

Между двети очи
И между двете вѣждя,
И тамъ го закопаха
Габровски юна́ци
Мегю две големи плочи.

15.

Радичъ юнакъ вино пии
Хемъ си фали съ негова бирза коня,
Чя га забари, ця пимори
Чя за денъ земя обижда
И па съ слинце си варнува.
Юде го дочу Халилъ агу,
Халилъ агу дойранліа,
Да му вели хемъ гоіори:
Ой Радичъ, юначе младо,
Ти ако обиждашъ за денъ земя,
И пакъ сосъ слинце да си вирнешъ,
Язъ ти давамъ мойта сестра
Фатиме кадинъ, гито стои слинце греи,
Ютъ очите и бесеръ рони,
Сосъ зибите и сирма вии.
Я Радичъ юнакъ отгоіори:
Варай халилъ агу дойранліа,
Язъ ако не обидимъ за денъ земя,
И пакъ сосъ слинце да си вирнемъ,
Язъ ти давамъ млада Радичица
Сосъ мушко дете на ринката.
Фатиха каулъ чиниха двата,
Да си зе Радичъ юнакъ та си отиде у дома му,
Да я вели хемъ говори на жена му:
Море напой ме бирза коня
Ройно вино тригодишно,

Назоби го зоб пченица,
Кутролица билгарица,
Чя ки одамъ за денъ земя да обидамъ,
И пакъ съ слинце да си вирнамъ.
Я млада Радичица фатила,
Бирза коня напоила
Ройно вино тригодишно,
Назобила зоб пченица,
Кутролица билгарица.
Тогай си яхна Радичъ юнакъ
Бирза коня киниса да си ходи,
Да обиди за денъ земя,
И съ слинце да си вирни.
Да отиде до зелена ми чяири,
И тамо Радичя дрямка го натисна,
Да излезе отъ бирза коня,
Да пусна коня да попаси,
И онъ си легна малко да поспии,
Та си заспа мало млого.
Га си разбоди Радичъ юнакъ,
Слинцето трапери, ке да зайди,
Тогай вика на негова коня:
Яла коня бирза ми коня,
Чя слинцето трапери, ке да зайди.
Язе самъ заспалъ сонъ много,
Ти оти мене не разбуди?
Хади сега за денъ земя да обидими,
И пакъ съ слинци да си вирними.
Да ютидоха да рашетаха,
За денъ сичка земя си обидоха,
И пакъ съ слинце си вирнаха.
И да отиде Радичъ юнакъ на Халилъ ага,
На Халилъ агови тешки порти,
Да му викна и подрукна:

Я излези вупка Халилъ аго,
Халилъ аго дойранліа,
Чя Радичъ юнакъ дойде,
За депъ земя си обиде,
И па съ слинце си вирна.
Да ми донешишъ твойта сестра
Фатиме кадина млада робиня,
Гиту стои слинце греи,
Ютъ очите и бесеръ рони,
И съ зинбите и сирма вии.
Тогай мо я искара Халилъ аго
Халилъ аго дойранліа
Неговата сестра Фатиме кадина,
Да мо я даде на Радичя млада робиня.
Я юзема Радичъ, фарли а на врихъ коня,
И да я носи у дома му съ радосъ.
И га отиде на негови тешки порти,
Да си викна и подрукна мошне:
Я излези вупка, млада Радичица,
Да видишъ, чя ти носа млада робинка
Халилъ аговата милна сестра,
Фатиме кадина дойричянка,
Гиту стои слинце греи,
Ютъ очите бесеръ рони,
Съ зибите сирма вие.

16.

Їой Продани, цянъ Продани,
Цянъ Проданъ, кара Проданъ!
Проданъ вино пияши
Край войводово колено,
Я войвода му говориши:
Їой Продани, цянъ Продани,

Цянъ Проданъ, кара Проданъ!
Язе тебѣ нещо ке ти питамъ,
Ма ти сакамъ право да ме кажишъ,
Туку ти Бога и душя,
Туку ти младосъ що имашъ,
И туку ти бирза коня,
И туку ти остра сабя,
Колко година ти, Проданъ, валхіовашъ,
Валхіовашъ и хараміовашъ?
Я той му вели хемъ гоіори:
Варай, варай вуйко войвода,
Ти да ме питашъ мене,
И язе да ти кажимъ право,
Туку ми Бога и душя,
И туку ми младосъ що имамъ,
И туку ми бирза коня и остра сабя,
Язе имамъ вуйко войвода,
Петнайси години що валхіовамъ,
Валхіовамъ хараміовамъ,
И много майки самъ расплакалъ,
И много сестри самъ пожялилъ,
И на една майка жялна майка,
Жялна майка, стижна майка,
На неа много завалъ я чинихъ.
Тя имаши единъ сина Стояни,
И той я беши канакаринъ.
Да отидохъ та го фатихъ вунка,
И го отнесохъ на гора зелена,
Да приберахъ и негова стара майка,
Да приберахъ и неговъ старъ татку,
И приберахъ негови до три сестри,
Да ги отнесохъ сите на гора зелена,
Да си кладохъ неговъ старинъ татку,
Сухе дирва да бери хемъ да пеи;

Да кладохъ неговите до три сестри,
Те Лазаръ да игратъ хемъ силинъ вогинъ да валятъ.
Фатихъ язе Стояна, на колъ го побихъ
И кладохъ негова стара майка,
Хемъ живъ да го вирти хемъ да пеи.

17.

Дивойко дивойко,
Душя моя драго!
Ти милна и хубава,
Оти спиишъ сама на дюшега,
Море отъ не викашъ мене сиромахотъ,
Да спииме двата їоба на дюшега,
Да ти носамъ съ две гюма вода,
Да ти миемъ твойте бели ноџе,
Белите ти ноџе до колена,
И белите ти рики до раминя.
Кату бе дочула дивойко,
Да си фарли фурка и вретено,
Да си узела лула и тамбура,
Да си качи на висока кула,
Сосъ лула си пеи,
Сосъ тамбура свири
И богми на Бога си моли:
Дай ми, Боже, крили суколови,
И язе да си лѣтна, Боже,
И да пода на Каравлашка земя,
Тамъ да найда, Боже,
Юнакъ сприти мене,
Щото да не пии вино и ракіа,
Лю кайве да пии и чибукъ да тегли,
Оти виното кукя расторюва,
И ракиата кищи запостюва.

И Госпотъ де и да чу на неа,
Да я даде крили суколови,
И она лѣтна та отиде
На Каравлашка земя,
Да тамъ си найде юнакъ сприти неа,
Щото да не пии вино и ракіа,
Каве да пии, чибукъ да тегли.

18.

Викнали са цикнали са деветъ браткя,
Деветъ браткя и осомъ снахи:
Що и тузи отъ вамъ бамъ Янкула,
Не можими веке да теглими,
Двори не можими да видими пометени,
Море ниту столи наредени,
Що си идатъ и си хождатъ твоите
Море твоите мили побратими
Сосъ нихните бирзи кони,
Двори на раскопаватъ,
И столи на раздреватъ отъ седяни,
И на и додяло отъ пусто вино служени.
Тогай какъ дочу бамъ Янкула,
Да отиде си искаци на бинекъташи,
Да си викна и подрукна на негова бирза коня:
Яла коня, бирза коня, да ти вяхна, и ниа да си одими,
Защо на моите осомъ снахи му са и додяло
Отъ моите мили побратими,
Що идать и дохождатъ на мене гости
Сосъ нихните бирзи кони:
Двори му раскопаватъ и столи му раздреватъ,
И му и додяло отъ пусто вино служени.
И да оти бирза коня на бинекъташи,
Та си го вяхна бамъ Янкула,

Та отиде на пуста гора зелена,
Тамъ излезе отъ коня, пущи да го паси,
И онъ фати цирква да направи,
Цирква света недяля, да я работи до три години,
Тамо той ни човѣкъ виде, ниту пиле;
Лю си найде салъ едно сиколъ пилче побратимче
И една кукувичка побратимка.
И три година бамъ Янкула сонъ не заспа,
И тогай какъ цирква да стори,
Цирква свята недяля,
Тогай дремка беши задремалъ.
И беши легналъ на вратата да поспи
И синъ беши засинилъ на сонотъ,
Чя неговите осомъ братя
Ги и земалъ сербесъ делиа робиня,
Да и кладе у тешки занданя,
Да ги тури у тешки томруци,
И на гирлата му тешки зенциря,
И снахите му ги и зелъ млади рубинки,
И ги кладе да ператъ на една ряка,
Цирната вилна да я праятъ бела,
И внучинта негова гиски да пасатъ.
Га си разбуди бамъ Янкула, си чуди
Да си викна суколъ пилче побратимче,
Да му вели хемъ гоіори на него:
Варай пилче, побратимче суколово,
Язе тебе много ти са моля,
Ти да пойдишъ дуръ мои кищи,
И да пойдишъ дури стреде ми двори,
Ти да видишъ дирво дафиново,
Дали зелено стои, или сахнало,
И на дирвото има едно гняздо,
И у гняздото има до три зміи кукулятри,
Да видишъ, дали са живи, или умренти.

И по дирвото има чешма вино течи,
Ти да видишъ, дали течи, или сахнала.
И да видишъ моите двори,
Дали са запустени, или са затривени,
Или люди има поработени.
И да видишъ моите конаци,
Дали са запустени и расторени.
Тогай сиколъ пилче побратимче
Си отиде на бамъ Янкуловите кищи,
Га гленда, що ки види:
Дирво давиново повянало,
Кукулятрите зміи са разболяли,
Чешмата отъ виното сахнала,
Двори беха запустяли,
Конаците беха растурили,
Салъ една баба са вирти нетре.
Да я вели сиколъ пилче хемъ гоіори:
Варай бабо, стара майко,
Язс тебѣ ке ти питамъ:
О тесъ конаци стопани що ви чиниха?
Дали омреха, или стопани не имаха?
Я тя мо вели хемъ говори:
Варай пиле си, или човѣк си, що мене питашъ?
Чя очи немамъ да те видя: очи ми са ослепели
Отъ много слизи притурени,
Деветъ сина приплачувани
И осомъ снахи сосъ внучиня мои,
Що ги зема сербесъ диліа млада робиня.
Синове ми осомъ ги кладе у тешки зиндани,
И снахите ми да ператъ на рѣката,
Цирната вилна да я чинатъ бѣла,
И внучинта ми да пасатъ гиски.
Тогай стана сиколъ пиле побратимче,
Та отиде на бамъ Янкула да му кажя.

Тогисъ излезе бамъ Янкула,
Да си вика на бирза му коня:
Варай коня, бирза коня,
Яла тука да тя видя,
Сега има три години, що ти не видохъ,
И не ти самъ напулъ, ниту ти самъ назобилъ,
Що бехъ много разлютенъ на братите ми,
Ниту юздата ти самъ искаралъ отъ глава,
Ниту пала ти самъ искаралъ отъ гирбо,
Ниту коланъ ти самъ растигналъ
Да ти вяхна, и да ходими и ниа
На сербесъ диліа, да го видиме,
Каковъ юнакъ е, що зема мойте бракя робини,
Да ги кладе на тешки зиндани,
И снахите ми ги и зелъ млади робиня.
Тогай дойде бирзата коня
По край бамъ Янкула, та го яхна,
Да киниса бамъ Янкула да си хожда,
Праве тегли на сербесъ делиовото село.
Га отиде край село при реката,
Тамъ си найде осомъ снахи ператъ,
Цирната вилна да я чинатъ бела.
Та имъ вели хемъ говори:
Поможи Богъ на вамъ невести!
Дай ти Богъ добро, циръ калугеръ!
Тогай ги пита бамъ Янкула,
Дали сербесъ делиа у дома му седи.
Я те му велятъ: онъ си не знаи, дека ходи,
Не мой ходишъ да го брикашъ,
Да не ти погини тебѣ, циръ калугеръ.
Я той ги пита: сербесъ деліа що юнаско има?
Я те му велятъ и гоіорятъ:
Тосъ студенъ каменъ до колено го кренува.
Тогай бамъ Янкула отъ коня поникнува,

Фати го каминотъ, го прифарли презъ рамо,
Та го чини до три коматя.
Тогай си отиде понататакъ,
Тамъ си найде внучинта му гиска пасатъ,
И него жялъ му падна, беши заплакалъ,
И внучинтата му какъ го видеха, го познаха,
И текоха, го ватиха отъ коня кой за юзда,
Кой за изенгии, и много жялно плачяха.
Искаралъ бамъ Янкула кесету отъ пазуфъ,
На кой пара дава, на кой аспра дава.
И кону си отъкина отъ внучинтате,
Да отиде на сербесъ делиови тешки порти,
Едношъ си викна и двашъ подрукна:
Я излези вунка сербесъ делиа да те дадамъ.
Я сербесъ делийката на диванханата
Везеши копринена риза на гиргефу,
И отамъ му гоіори на Янкула:
Да си поишъ отука ти, циръ калугеръ,
Да си поишъ, отъ декъ си дошелъ,
Да не дойди сербесъ делиа тебе да погини.
И тогасъ на бамъ Янкула
Много му са наядило и мо падна тешко.
Да пристегна конски юзди,
Да удри чяркліи махмузи,
И коня си запали да си скокна,
Да си скаци горе на диванханата
Тамо, де си везеши сербесъ делійка,
Да я удри бамъ Янкула единъ юмрукъ по устата,
Да я паднаха сите зиби и, кату маргаритъ си наредоха
И тогасъ я вели: язъ ки ходамъ [на ризята,
На дутлійски башъ михани,
Тамо вино ки попіемъ малко,
И ако дойди сербесъ делиа тука,
Поскоро да дойде тамо!

Отъ тамъ отиде бамъ Янкула
На дутлійски башъ механи,
Да излезе, конъ си вирза на вратата
И на коня сирпско му гоіори:
Варай коня, бирза коня,
Ти га видишъ сербесъ делиа да иде отъ далеко,
Ти мене сирпско да ме кажишъ.
И седналъ бамъ Янкула вино да попии,
Да и пилъ седимдесетъ метра наретъ.
Ету и сербесъ делиа иде отъ далеко,
Я коня на бамъ Янкула сирбско му гоіори:
Сербесъ делиа отъ далеко иде,
Дали да го пуспа петре, дали да го изя вунка?
И бамъ Янкула сирбско му вели:
Не мой ти го изявашъ вунка,
Ама да го позабаишъ още малко,
Зере самъ пилъ седимдесетъ метра вино,
Да ни мустакъ ми са пакисна още,
Ниту гирлото ми си патопи,
Гирлото ми стана кату сажда съ уцетъ.
И га дойде сербесъ делиа край бирза коня,
Го позабаи малко вунка па сербесъ делиа,
И пилъ бамъ Янкула още седимдесеть метра вино.
Тогай на коня сирпско му гоіори:
Пусни ми го сега сербесъ делиата петре!
Тогай и сербесъ делиа отишелъ петре,
Да си здигна тешка му бозлугана,
На бамъ Янкула фатилъ да го бии,
Я бамъ Янкула фатилъ да вика мошни,
Хемъ да му вели на дутлиски башъ механеџіа:
Море що са тиа билхи дребни, що щипятъ мене?
И тогасъ стана бамъ Янкула на юнаски ноџи,
Да здигна негова малка бозлугана,
Една го одри на сербесъ деліа,

Четириси стижни го закопа на земята.
И тогай источи остра сабя,
Да му сечи русата глава.
И па си вяхна бирзата коня,
Да отиде на сербесъ деліови кукя,
Да отишелъ правя на зинданя,
Да я ритна една ританица,
Да распиля зинданю каминъ по каминъ,
И да извади братите му отъ зинданя,
И да откина снахите му и негова внучиня,
Щото беха на сербесъ делиа робиня,
И сербесъ делийката я зема млада робинка,
И да я занесе у дома му безъ зинба.
И тогай позеленяло дирво дафиново,
И змиите кукулятри са оздравяли,
И чешмата па течяши вино,
И двори си затревили позеленяли,
И конаките му си рашенили,
И майка му проглендала отъ радосъ.

19.

Замразнало ми пустото цирно мори,
Да ми заптиса до триста корабя,
До триста корабя тимянъ и осокъ.
Чудо си чуди тимянъ траговецъ,
Чудо си чуди и на Бога си верно моли:
Іой ти Боже, милички Боже,
Размразни, Боже, пустото чирно мори,
Да ми кинисатъ, Боже, до триста корабя.
Пакъ си не размризна цирното мори.
Чудо си чуди тимянъ траговецъ,
И пакъ ринци криши и Богу моли:
Їой ти Боже, милички Боже,

Хемъ таксува до три кораби,
До три кораби тимянъ и осокъ
На златна света му гора,
На архангелъ новъ манастира.
Тогасъ го дучу Госпотъ него,
Да размризна Богъ цирното мори,
И кинисаха до триста кораби,
До триста кораби тимянъ и осокъ.
И тогасъ раздели тимянъ траговецъ
До три корабя тимянъ и осокъ,
Хемъ самъ и занесе, дека и такса:
На златна му светата гора,
На свети архангелъ новъ манастира.

20.

Майка му говори на люто Митри:
Кажи, сину, кажи, Митри, на майка,
Що грехъ имашъ, Митри, да болинъ лежишъ?
Сега има до три година и половина,
Да раскапа до три перници,
Три перници, Митри, и три постели,
Ни умирашъ, Митри, ни станувашъ,
Бари кажи, Митри, що грехъ имашъ
Я да умришъ, я да станишъ що и тузи
Варай мале, мила майко,
Да ти кажя и прикажя,
Що грехъ язъ самъ сторелъ.
Ниа га бехме малка дяца,
Малка дяца аџямии,
Кату луди и делии,
На двайси години малки,
Да си отберахме, мале,
До триста душя харамие,

Се единъ у единъ кату отъ майки родени,
Сите на единъ умъ, мале,
Луди и делии бехме, мале,
И да сторехме, мале, зелена байраци,
И да кренахме, мале, тенките пушки,
И да отидехме, мале, по гора зелена,
По гора зелена, по їода студена,
Да харамїовами, мале, по гора зелена.
Юде отидохми, мале, на денъ вели денъ,
На денъ великденъ, мале, на денъ гюргїовденъ,
Да отидохме, мале, на малко село,
На малко село, мале, Малїошово.
Да га беха святотъ, мале, на цирква,
Да заторихме, мале, мала цирква,
Мала цирква, мале, малишїовска
Сосъ деветъ врати, мале, сосъ деветъ порти,
И да посипахме, мале, на врихъ цирква
До три товара, мале, барутъ дребенъ,
И да запалихме, мале, ниа дребенъ барутъ.
И да си запали, мале, малка цирква,
Малка цирква, мале, малишїовска,
И святотъ, мале, си запали петре,
И людето, мале, фатиха да горатъ.
Майките плачяха, мале, за чендата,
И чендата плачяха, мале, за майките,
Кату овците, мале, по Гюргїовденъ,
Какъ али чи, мале, кихаята,
Какъ си бляятъ овците, мале, за ягните,
И ягните, мале, за овците.

21.

Слинце греи между две планини,
Юнакъ спии между две дивойки:

Едната биши Янка будимъ янка,
Втора биши Неда бела Неда.
Я отгоïори Янка будимянка,
Димъ са дига долъ на рамно полѣ,
Дали дижди, или гирми, или земя са треси?
Ютгоïори Неда бела Неда хемъ я вели:
Ниту дижди, ниту гирми, ниту земя са треси,
Лю димъ са дига отъ бошнаски юнаци,
Те си хождатъ за бошнаска невеста.
Найнапретъ хожда юнакъ Стойчю,
Море той е башъ байрактаринъ,
Я по него Росила войвода хожда,
Я по Росила хожда Рамукъ билибашю,
И по нихъ сичките бошнаски юнаци.
Чести чести кату чести мравки,
Длинги длинги кату длинги бори.
Те поминаха презъ града граждана,
Те излела мала мома на парадиро,
На паратиро и на вратичка тяхъ да гленда.
И му вели на Стойчя башъ байрактаро:
Варай Стойчю, башъ байрактаринъ,
Язе на тебе ке ти дадимъ
Единъ драмъ чисто сребро,
Ти да ми яптирдисашъ
Единъ гирданъ сребренъ,
Хемъ и единъ пристенъ сребрянъ,
И що ки артиса мои сребро,
Па на мене да го повирнешъ.
Я Стойчу башъ байрактаринъ
Я вели хемъ и гоïори:
Варай моми, малай моми,
Язе на тебе да ти яптирдисамъ
Отъ единъ драмъ сребро
Единъ гирданъ сребренъ,

Хемъ и единъ пристинъ сребренъ,
И що ки артиса твои сребро,
На тебе да ти го повирна.
Пакъ язе да ти дамъ на тебе
Сто драма ленъ непренденъ,
Ти да го прендишъ и да го ткаишъ,
И да ми чинишъ една ленена кошюля,
Хемъ и една ленена диванъ долама,
И що ки артиса отъ мои ленъ,
Па на мене да го повирнишъ.
Я она му вели хемъ гоїори:
Дай ми, Стойчу, сто драма ленъ,
Язъ да ти чинамъ на тебе
Една ленена кошюля,
Хемъ да ти чина и една
Ленена диванъ долама,
И що ленъ ки артиса,
Пакъ на тебе да го повирна.
Стойчу башъ байрактаринъ
Си оплаши отъ малай мома.
Отъ заминаха и тидоха на гора зелена,
Пукнала пушка отъ зеленъ бука,
И да удраха Стойчя башъ байрактарю.
И Стойчу на дружина си моли:
Варай дружина, ви Стойчувп браќя,
Стойчя байрактарю тука го удриха,
Стойчу ке да умри на тая зелена гора,
Виа да го закопати тука Стойчя,
И отгори главата да му чинити чешма,
И отдолъ на ноците да му чините бахчя,
И отгори главата байракъ да побийти,
И отъ байрака да му вирзете коня.
Кой ки промина оттука да вели:
Бре Стойчю юнакъ що беши!

И вамъ си моля, дружина моя,
Де га си вирнити да ходити
На стрещя нашту село,
Виа ке да мятати тенки пушки,
И тамъ сички майки ки излезатъ
Вамъ да ви дострятятъ.
Ке излези и Стойчюва стара майка,
И она да ви дострява сосъ радосъ.
Она ки види Стойчю какъ го нема,
Хемъ ки ви пита на вамъ дружина,
Киде е Стойчю башъ байрактаринъ?
Виа праве да я не кажите,
Чя Стойчю си и отепалъ,
Лю да я речети верну ви са моля,
Чя и Стойчю иде после.

22.

Турунџюла милинъ сину,
Дойди, пройди сичка земя
И на долу и на горе,
Нигде любовъ не залюби,
Ни чя мома ни невеста,
Ниту млада авдовица,
Дуръ си дoиде у Будимъ града
На будимски нови чешми.
Тамъ си найде до три дивойки,
Дека вода наливаха и трите,
Наливаха разливаха.
Едната беши харна и не толку,
Втората беши стрядна,
И третата беши найхарна:
Гиту стоиши, слинце гряиши,
И очите и кату дребни звезди,

И грендите и кату ясна месинчина.
Турунџюла коня тегли да напуи,
Коня ми вода не пиаши,
Туку стояши да ги гленда,
И на Турунџула сирпско му гоїори:
Варай, варай Турунџюла,
Мои милинъ господаринъ,
Не мой стоишъ, не мой си чюдишъ
Ти о тая мома похарна
Е иде не можишъ да найдишъ
Вяхни си ти Турунџюла на коня,
Да везми и момата на врихъ коня,
Удри чярклїи махмузи на коня,
И онъ да разбуди младо си сирце,
И да скокни дуръ на небету,
Да ти занесе дуръ дома на майка ти.
И Турунџюла коня си послуши,
Да си вяхна на врихъ бирза коня,
И да си зема харната мома,
Да я фирли на врихъ коня,
И да удри чярклїи махмузи,
Та дийдисаха на конски џїеря,
И коня си разбуди младото сирце,
Да скокна дуръ на небето,
Да го занесе дуръ на дома му,
Дуръ на дома му, дуръ на майка му.
Дуръ да дочуятъ будимски делии,
Текоха да видатъ на чешмите;
Ама кого ки найдатъ тамо?
Турунџюла лю дойде на дома му,
Майка му пусна да вика калитата,
И да викна седимъ попи,
Го винчаха Турунџюла.

23.

Седнали до трииси сирбски юнаци,
Кой вину пии, кой ракиа
Хемъ сите аxенкъ чинатъ,
И секой зборъ зборуватъ и си фалятъ:
На мацярска земя свадба има,
Мацярска невеста на земя си не нава,
Толко що е харна и лична
Кой има юнаско, да ходи да я откради.
Отамо де дочуло сирбинско юначе,
Дете лудо хемъ делийче,
Той най на крайотъ седяше,
И много кахиръ беряши,
Какъ бе дочуло, и сирцето му се разбудило,
Хемъ сирцето му е рашинило.
И да си скокна на юп(а)ски ноци,
И заедношъ коня му си оседли,
И на коня му вели хемъ гоïори:
Доста и коню що ти самъ хранелъ,
И кату на динешна дена
Сакамъ юнаско да те видамъ,
Ти да припливашъ прибелъ Дунавъ,
Да ми искарашъ на мацярска земя.
И тогай си вяхна сирбинско юначе,
Лудо дилийче ацямийче на коня,
И да юдри коня низъ белъ Дунавъ,
И коня припливи белъ Дунавъ,
Го извади на мацярска земя.
И той си отиде на мацярска свадба,
И тамо си напде ахенгъ много,
Мацярски невести и моми хоро игратъ,
Мацярски старци вино си пиатъ,

Вино си пиатъ и сиръ чинатъ,
Мацярски юнаци студенъ каминъ фрикатъ.
Тамъ отиде и сирпско делийче,
И онъ си зема студенъ каминъ префирли,
Да го прифирли низъ две рачини,
Низъ две рачини две планини.
И текоха мацярски юнаци
Студенъ каминъ да тератъ.
И тамъ си вирна сирбинско юначе,
Да си озе мацярска невеста,
Си я фирли на врихъ негови коня
И тогай си источи остра сабя,
И да му вели на мацярски старци:
Останяйти съ здрави, виа старци,
И некой отъ место му да не стани,
Зере сички ки ви посечямъ.
И тогай коня удри да отиде,
Призъ белъ Дунавъ приплави,
Да си фирли на сирбската земя.
Па тамъ ги найде двайси деветъ юнаци,
Кои вину пиатъ, кои ракиа.
И да си я закара мацярската невеста
У дома му на бащя му на майка му.
Тогай дойдоха мацярски юнаци
На хорото отъ студен каминъ;
Тогай мацярските стари
Му кажуватъ на юнациту:
Сирбинско делийче, лудо ацямийче,
На откраде младата невеста.
Текоха мацярски юнаци
Да го тератъ до белъ Дунавъ,
И па са вирнаха много страмни.

24.

Останали до две браткя отъ баща:
Единою беши Павлю господаръ,
И другиу беши Петаръ добаръ юнакъ.
Петаръ добаръ юнакъ беши уженентъ,
Павлю господаръ беши ергенъ.
Му оставилъ татко му много стока,
Имани много и пари жилтици.
Сичко дялъ си приделиха стока и имани,
Приделиха си кози и овци,
Си приделиха и ниви и лозя,
Си приделиха и пили пари и жилтици;
Останаха я дванайси захари,
Устанаха и до седимъ хритови.
Петаръ добаръ юнакъ сака да и делятъ,
Павлю господаръ не сака да и делятъ;
Лю си моли на него хемъ му вели и гойори:
Варай Петре добаръ юнакъ, брате мой,
Доста ти е тебе татку що ти ужени,
Хемъ ти и земалъ млада невеста.
Мене татку не можялъ да ме ожени,
Остави на мене до дванайси захари,
Остави ме и до седимъ хритови.
Я Петаръ добаръ юнакъ много си налюти
На брата му Павлю господара.
И да си отиде Петаръ у дома му,
Да я вели на младата невеста:
Язе ки си ида на гора зелена,
Ловъ да половамъ да чинамъ гозба;
Ти да заколишъ рудо ми ягне,
Ти да го напилнешъ жилта утровачка,
И да го испечишъ на добра фурна,

И да викнишъ Павлю господарю,
Ти да го гостишъ хемъ да го утруишъ.
Я Петрова млада невеста,
Що беши много умовитна и разумита,
Беши заколила рудо ми ягне,
Та го напилни цирни стафиди,
И та си викна Павлю господарю;
И да му вели хемъ му гоїори:
Варай варай Павлю господаръ,
Ти чини си кату умрентъ,
И язе да ти саваносамъ,
Дано дойде Петре добаръ юнакъ,
Да тя види и жално да му падне,
Белкимъ ки си вирни да си простите.
Легна Павлю, си чини кату умрентъ,
И Петрова невеста саваноса,
И седна на главата да го плаче.
Петаръ юнакъ не можялъ ловъ да полови,
Лю си фати едно пиле живо пиле.
Това пилче слизи ронп и на Петаръ си моли:
Варай варай Петре, добаръ юнакъ,
Язе на тебе много ти са моля,
И тп на мене да не кийдисашъ,
Зере имамъ братъ да жяля,
Авцпи вчера го са отепали.
И ти на мене да не кийдисашъ,
Зере брат ми кои ки го жяли,
Дали мене кой ки ми плачи.
И какъ бе дочулъ Петаръ добаръ юнакъ,
Самъ си вели съ умотъ и си чуди:
Пиле що и пиле братъ си жяли,
Амп азъ каковъ човекъ сам билъ,
Що накарахъ братъ ми да утрултъ.
Тогай Петаръ добаръ юнакъ

Си пусна пилченто живо,
Да си вяхна бирза коня да кара,
Поскоро да пои дома му,
Брата му живъ да го пристигни.
И га дойди на негови тешки порти,
Да ги наиде затворени заключени,
Не можя да трапи, викна да му оторятъ,
Да пристегна бирза коня,
Я бирза коня скокна призъ високи зидови,
И онъ лю излезе отъ коня,
Поскоро си качи на диванханата.
Га гленда брат му Павлю саваносанъ,
Виде и млада невеста Петровица
Седи на главата му, го плаче за деверъ.
И тогай на Петре му си нажялило,
Да извади малко ножче самъ да си прибоди.
И тогай припусна си невестата му,
Да му фати малко ножче и да му вели:
Варай, варай Петре, добаръ мижю,
Отщо ти падна толко тешко,
Да сакашъ самъ да си прибодишъ,
Дали младата невеста ти е грозна?
Тогай я вели Петаръ добаръ юнакъ:
Невестата ми е мошни харна,
Ами Павлю господаръ загина.
Тогай му вели младата невеста:
Варай мижю, мили мижю,
Не мой си жялно стоишъ толко,
Павлю господаръ живъ юнакъ е,
Язъ живъ го саваносахъ него,
За да ти си пожяли душята.
Тогай стана и Павлю господаръ,
И си простиха двата браткя.
Да му вели Петаръ добаръ юнакъ:

Халалъ да ти е, Павлю господаръ,
Сичкото татково имане!
Халалъ да ти са до дванайси захаря!
Халялъ да ти са до седмъ хрита!
И тогай седнаха сите,
Го ядоха рудото ягне,
Съ цирни стафиди пилно.

25.

Їой Фидану, гюлъ Фидану,
Да ли си чула и разбрала,
Чя ви и дуналъ тенокъ ветяръ,
Тенокъ ветяръ моранлиа,
Морянлиа дойрянлиа,
Да разблика пусто море,
Да шащиса пуста вода,
Да извади до дванайси манастири,
До дванайси манастири святогорска.
Тамъ си збраха калугерите,
И единъ на друкъ зборъ зборуватъ,
Чя хиле има на манастирите,
На манастирите светогорски.
Бремъ я удрийте горе долу,
Низъ манастирите палайте,
Низъ манастирите низъ килиите.
Я удриха гори долу да палатъ
Низъ манастирите килиите.
Тамъ си наидоха їой Фидана,
Іой Фидана, гюлъ Фидана,
Съ старъ калугеръ играише,
Играиши, цилве мяташи.
Тамъ ги фатиха, ги вирзаха,
Да ги искараха отъ манастирите,

Отъ манастирите светогорска вунка.
И тогай ветеръ беши папсалъ,
И морету нацатъ си вирна.

26.

Варай Ангелину, пирво любовъ,
Мене дрямка ми е задрямила,
Дали за харно, али за лошїо.
Запиеми една песна гласовита,
Гласовита море чясовита,
Дано ми мене дрямка побегни.
Я тя му вели и гоїори:
Варай Юване, поповъ сину,
Тука песна си не пѣи,
Тука ходи Русъ войвода
Съ трийси душя ми юнаци.
Я той и вили гоїори:
Варай Ангелину, пирво любовъ,
Запѣй ми ти по дна пѣсна
Гласовита и чясовита,
Ако ходи Русъ войвода, нека ходи,
И ако сака, нека испадни.
И да тя му и запѣла една пѣсна,
Гласовита чясовита, и много препна.
И тамо испадна Русъ войвода
Съ трииси душя ми юнаци.
И тогасъ я вели Юванъ поповъ сину:
Варай Ангелину, пирво любовъ,
Отъ тесъ юнаци кого любишъ,
Запой го ройно вину тригодишну,
И кои не любишъ, запой го студна їода.
Я тогай Ангелина пирва му любовъ
Да запула Русъ войвода ройно вино,

Ройно вино тригодишно,
Я Ювана поповъ сина
Да го запува студна їода.
И тогай на Ювана поповъ сина
Много ядъ му паднало,
И много сирцето му си налютило,
Да си источи остра сабя,
Да си повратя околъ чясто,
Да посячи Русъ войвода,
И трийси юнаци харамии.
Да тогасъ си вирна на Ангелина,
На Ангелина пирво любовъ,
Да я фати за руса коса,
Да я посячи мирка по мирка,
Найголемка мирка, щото мравка носи.

27.

Синъ беши санила Сирбина дѣвойка,
Чя от претъ Янкулови тешки порти
Митни силни води са потекли.
И га станаха рано отъ спанету,
Му даде вода на Янкула да си муи.
И седнали двата ракиа да пиатъ.
И тогай фати Сирбина дивойка
На Янкула да му вели хемъ гоїори:
Варай, варай Янкулъ господарю,
Сноши синъ бехъ санила тешїокъ,
Яко и за лошїо, да биде за харно,
Чя отъ претъ Янкулови тешки порти
Митни силни води са потекли.
Я Янкулъ господаръ я гоїори:
Варай, варай сирбина дѣвойка,
Я потъ да викашъ мой сестринъ сина,

Дили Стояна мой милно внуче,
Поскоро съ тебѣ да дойди тука.
Отиде Сирбина дивойко,
Дили Стояна го викна.
И онъ отъ неа понапретъ
Тирчялъ, поскоро дойде
При вуйко му Янкулъ господара,
И да му вели хемъ гоïориши:
Варай вуйко, Янкулъ господаръ,
Ти мене защо ми си викалъ?
Я ако и за лошïо, вуико, за харно да биде!
И тогай вуйко му фати да му вели:
Варай внуче, дили Стояне,
Сноще Сирбина дѣвойко
Тешïокъ синъ беши санила,
Чя отпретъ Янкулови тешки порти
Митни силни води са потекли.
Дурде самъ язе, вуйко, гайле ми берпшъ!
Да седнали тамо двата, и сирбина дѣвойка
Люта ракиа служи, те двата пиатъ,
Хемъ и двата зборъ зборуватъ:
На намъ тешïокъ хабаръ ке дойде.
Чякаха до ручïокъ, хабаръ нема,
Кладоха ручïокотъ, ручяха,
По ручïокотъ вино пиаха,
Чякаха дуръ па пладнина, хабаръ нема.
Вирнаха и отъ пладнина сетне,
Ракиа пиаха до икиндиа,
И тогай хабаръ му дойде
Бела книга цирно писмо:
Що прави да прави Янкулъ господаръ,
По скоро їойска да собери,
Да испадни низъ сирбинско рамно поле,
Чя сирбинска краля го сака него,

Да го види хемъ ценъ да чини.
Чудо си чуди Янкулъ господаръ,
Іойска нема отде да избере,
Я му отговори внучинто му,
Сестрино му дете дели Стоянъ:
Тури, вуйко, ракиа да пиеми,
И за їойска кахиръ ми берешъ,
Живъ дурде самъ язе, ми си боишъ!
И пиха ракиа дуръ си затемни,
Седнаха, вечера вечераха,
И по вечярята вино си попиха.
И станаха, чядириту искараха,
И товариха, тригнаха до триста коня
Се едеци да кинисаха, отидоха двата
Низъ сирбинску рамно поли.
Дуръ да усумни кордисаха
До петъ стотини чядира,
И да вирзаха до триста кони едеци.
И тогай лю усамнало денютъ,
И кату виде сирбина кралю
Толко чядира отъ Янкула,
И конiту що ражяха,
Тешка мингла паднала,
И дребна роса беши поросила.
И Сирбинъ кралю си оплаши,
И пакъ нацатъ си вирна,
Хемъ хабаръ мо пусна
На Янкулъ господаро, да стани
Да си ходи у дома му: кавга нема.

28.

Са делили до три браткя,
До три браткя и две снахи.

Мошни викнаха двете браткя
На наймалинъ братъ Димчо:
Ти, Димчо, наймалинъ братъ,
Ти таткова кащя си потурналъ
Съ твоите брате побратими,
И съ твоите посестримки.
Време вирви, вакитъ промина,
Время вирви, ядишъ, пиишъ,
Ядишъ, пиишъ и ахенгъ чинишъ.
Кату чу Димчо това лафъ,
Чя отъ братите гарезъ има,
Тогай много си и нажялилъ,
И фатилъ жално да плачи.
Да си флезе на долни кищи,
Да извадилъ до три сандици,
На три коня ги товари,
И си отиде на гора зелена.
И си кордиса до три чядира:
Единою беши зеленъ,
Вторую беши червенъ,
Я третио беши саде сирма.
Я той си седна отдолъ чядира.
Она що беши салъ сирма,
Си курдиса да яде и да пие.
Хемъ ядяши, пиши
И самъ ахенгъ чинеши.
Де го дочуха Димчото
Побратими приатели,
Приатели посестримки,
Отидоха, го паидоха,
И сите съ него си радуваха.

29.

Де се е чуло и виделу,
Синъ татку на синдба да носи,
Кату млатъ Стоянъ татко му?
Подъ коню му ноци потковалъ,
Нацатъ рице му вразалъ,
Да го закара на града Солуна.
И тамо синдъ него отсинди,
И па нацатъ го повирна.
Та го занесе на гора беилиска,
Имало тамъ длабокъ бунаръ,
На бунаротъ татко му да го одави.
И татко му му вели гоїори:
Стояне, сину, Стояне,
Динеска е, сину, сибота,
Утре е, сину, света недяля;
Ниа сми, сину, христиани:
Приближи си, сину, при мене,
Да ми содрижишъ, сину, риците,
Да си чинамъ, сину, две три кристови,
На Господа Бога да си помолямъ,
Дано Богъ, сину, акилъ ти даде,
Това сосъ мене ти да не чинишъ.
Тогай е приближилъ млатъ Стоянъ,
Да сотразе на татко му риците,
Я той ощи повики го престегна.
Татко му слизи рониши,
Стояна люто килнеше:
Господъ да даде сино му,
Е биде хаиръ да не видишъ,
На лепъ, сину, да не си наядешъ,
Лудъ и палавъ, сину, да ходишъ;
На рика лепъ да дражишъ,

И да не знаишъ да ядишъ;
На черква, сину, да ходишъ,
И да не знаишъ кристъ да сторишъ;
Що имашъ, сину, две дечюнка,
Да станатъ, сину, кїорави, сакати.
Дека седя Господъ да слушеши,
Пуста му клентва дофтаса
На тиа жялби слизи големи.
Па си оседли млатъ Стоянъ
Негово конїо хранено,
Да каде дома му отиде.
По край дворови ходеше,
Ама не знаиши да влезе въ нихъ.
Негова невеста Султана
По двори ходиши и плачеши,
Белите и ринци кришиши,
Стояна люто килнеши.
Господъ да даде, Стояне,
Господъ да даде, минжю мой,
Да пойдишъ и да си не вирнишъ нацатъ!
Що правишъ така съ татко ти?
Дека си, минжю, да дойдешъ дома,
Да видишъ двете дечюнка ти,
Кое сакато, кое кїораво,
Чя какъ за ги глендами?
Кату чу Стоянъ така,
Поскоро си нацатъ вирна,
При татко му си отиде,
Отдалеку му си поклони,
Отблизу му са молиши:
Прости ме, татку, прости ме,
Що ти самъ тебе учинилъ.
Татку му на Стоянъ гоїорши:
Стояне, спну Стояне,

Бирза си коне престигнува,
Люта ми клетва не стигнува:
Що ти самъ рекла, да биде се.

30.

Трагналъ е Петаръ юнакъ
На далечна пазаръ да иди,
На туџярликъ на Самоковъ.
Вирвеше, що вирвеше,
Питю не си свирняши.
Промина низъ гора зелена,
Да стигна на поле широко,
На стредя полето дирво високо имаше,
У долъ дирвото студенъ гиренъ.
Излезе Петаръ юнакъ отъ коня му,
Побрака на месинъ дисакъ,
Та извади алтинлиа тасъ,
Да пи вода студена отъ гиренъ.
Пие, и си напи, и седналъ по сенката,
Кладе риката му на пазуфутъ,
Извади често гребеню,
Руса му чянба разчешя,
Хемъ на чянбата му гоѣориши:
Ощи ли ки ми забавашъ пуста
По петричките путищя,
По самоковските друмищя.
Дури речта да дорече,
Ету страшни сеймени дойдоха,
Та Петаръ юнакъ го фатили,
И руса глава му отсекоха,
И я земаха сеймениту, я носеха,
И на Софиа я занесоха на войводата.
Притекоха малко и голямо,

Да видятъ главата Петрова;
Отишла и една стара баба,
Да види и она глава юначка.
И на главата велиши, гоїориши:
Главичка, мила главичка,
Дали майка така мислила,
Кога на тебе глендала.
Сеймене на баба веляха, гоїориха:
Аферимъ, бабо, и машала!
Отхрани, бабо, и други синуви,
Отрасти кату Петре и други.
Дурде сина ти да фатими,
Деветъ планини шетахми,
Триисетъ души паднахми.

31.

Майка му гоїори па Алиа,
На Алиа караця евалиа:
Ама море Алиа,
Алиа синомъ Алиа,
Що имашъ, сину, главата вирзана?
Я Алиа на майка му гоїори:
А майко море, а майко,
Главата я имамъ вирзана,
Отъ що не мога да вида
Мойта пирва любовъ.
Я майка му гоїори:
Алиа синомъ Алиа,
Направи чешма стретъ село,
Чешма белъ Дунавъ да течи,
Студна їода да течи.
Я той я вели гоїори:
А майко, море а майко,

Самъ направилъ чешма,
Чешма стрятъ село,
Кату белъ Дунавъ течи,
Студна їода течи,
Пакъ моя пирва любовъ
Пакъ не излева вунка,
Ниту иди за їода да наляи,
Ниту мога, а майко, да я вида.
Алиа синомъ Алиа,
Направи калдирима
Отъ чешма до нихни порти,
Белки си исмами да дойди.
А майко море а майко,
Направихъ калдирима
Отъ чешма до нихни порти,
Па не испаги, а майко, вунка,
Ниту за їода иди да наляи,
Ниту и язе мога да я вида.

32.

Родила и родила блаза майка
До осомъ сина и една керка,
Една керка цянъ Фикиа,
И она беши лична и много умна.
Да я посакаха отъ нихното село,
Отъ нихно село отъ седимъ места,
И чорбаџийско и сиромашко.
Дойдоха да я посакатъ
И отъ мошне далеко място
Низъ двя рачини отъ далеко, низъ три планини.
И тогасъ отгоїори неинъ братъ,
Наймалокъ братъ Никола,
На негова стара майка:

Стара майка блаза майка,
Варай мале, стара майко,
Нѫи цянъ Фикиа лична сестра
Не я давами на нащо село,
Ки я дадеми мошне на далеко
Низъ двя рачини, низъ три планини.
И нѫи га хождами, мале,
У цянъ Фикиа на гости,
Осомъ браткя, мале, съсъ осомъ снахи
И сосъ десетъ нучинта, мале,
И свѣтотъ ки си чюди съ назе,
И блаза майка ки велятъ,
Що и родила осомъ сина,
И сичка и са живи на неа.
И тогасъ блаза майка
Я такса цянъ Фикиа
Мошне далеко място,
И я такса и ярмаса.
Дойде время, свадба чиниха,
Я юзеха цянъ Фикиа на далеко
Низъ двя рачини, низъ три планини.
Юде дойде вирла чюма,
Вирла чюма и панукла,
Да измряха на блаза майка
Осомъ сина и осомъ снахи
И десептя нучинтате.
Сичка измряха и ха зариха,
Да и остана сама блаза майка,
Да отива на гробиту да прилява.
И на Николовотъ гробъ плачиши
И много люто го килпеши:
Никола, сину Никола,
Отъ Бога нашелъ ти Никола,
Що себепъ стана за цянъ Фикиа,

Да я ожени майка мошне на далеко,
Низъ двя рачини, низъ три планини,
Що не мога язе да я видамъ.
И на Никола му са и додяло,
Що го майка му люто кълнеши,
И Никола на Бога много са примоли:
Пущи ме, Боже, пущи ми до сестра ми
Да пода, да я доня, да я види майка ми.
И Госпотъ на Никола го послуша,
Южювя Никола, го пусна Богъ,
Да ютиде низъ двя рачини, три планини,
Да ютиде у цянъ Фикиипото село
И тамъ я найде на чешмата
Цянъ Фикиа, дека їода наливаши.
Какъ го виде брата и Никола,
Юдалеко ощи го здравова:
Добря си дошелъ Никола, брате мой,
Я оти самъ си дошелъ?
Да не си зелъ и невястата?
Оди еля да пойми у дома!
Я той я вели гоїори:
Варай сестро, цянъ Фикїо,
Нясамъ язъ да дойда ю дома,
Мойта работа мошне за скоро и.
Наша майка мошне си разболя,
И на много на зля налѣтя,
И за тебе много тѫнгова,
И тебе сака да тя види.
И язъ за тузъ дойдохъ да ти везма.
А тя мо вели гоїори:
Варай брате Никола,
Язъ да пода дуръ дома,
Отъ пехеротъ ми изунъ да везма,
Изунъ да везма и отъ мижотъ ми,

Изунъ и отъ пехерата ми,
И язъ поскоро да дойдамъ.
Отиде цянъ Фикиа дуръ дома,
Изунъ отъ пехеръ зема,
И отъ мижотъ и отъ пехерата,
И па поскоро дошла.
Да кинисаха сосъ брата и
Да си отиватъ на майка и.
Дойдоха стрещя селото
При нихните гробища
Тамъ си виде цянъ Фикиа:
Гробиту беха много разуряни,
И много люди беха закопани.
И тогасъ си пита на брата и:
Брате от пасъ кой умря,
Да толко гроби има на нащо място?
Я брата Никола вели гоїори:
Ябанции дойдоха у селото,
Да сите измряха,
Няхто място му не даваши,
Да си закопатъ темниту,
Нащо място му дадохме,
Да тамъ си закопаха.
И да я вели на цянъ Фикна:
Оди хождай ти у дома,
Язъ тука малко ки позабая.
Да ютиде цянъ Фикна у дома,
На портата подрукна.
Кату чула блаза майка,
Да течи на стредя двори,
И цянъ Фикио тамъ дойде;
Двятя си пригарнаха,
И двятя клето поплакаха,
И тамо мряморъ станаха.

33.

Седнала Еленка седнала
Ю долната градина,
Край бела лоза Еленка,
Край бела и царвена.
Везокъ си вези Еленка
Тенка ризя копринена,
Копринена бришимяна.
Везокъ си вези Еленка
И майка и си килни:
Анахима ти, майко лю,
И тришъ а наскамоти,
Що ми си дала, мале, на най харамиа,
Ахъ майко лю, на лютъ кесеџиа.
Денъ везденъ, мале, ходи по михани,
По михани, вино пии ракиа.
Ето го, мале, отъ вечера,
Ето го, мале, юде иде,
Мене, мале, накарува,
Коню, мале, да чешя,
Коню, мале, да му напуя,
Коню, мале, да му назобя,
Коню, мале, да му уседля.
Кога, мале, за умракни,
Слинце, мале, га ке зайде,
Зайде, мале, га замрачи,
Тогай, мале, си вяхнува,
Си хода мале пу пѫтища,
Пу пѫтища, мале, по друмища.
Ету го, мале, у зорята,
Ето го, мале, юде иде
Сосъ три, мале, мулита

Хазна, мале, товаряни,
И врихъ, мале, хазната
Кржвава, мале, кошюля,
Ю кржвава, мале, кошюля
Една, мале, десна ринка,
И на ринката ю пристутъ
Има, мале, пристенъ стребрянъ,
И той, мале, бормалиа е;
Той, мале, умясаши,
Кату на брат ми, мале, Никола.

34.

Запали са Босна Цариграда,
Мошни гори да изгори,
Не е било вогинъ кату вогинъ,
Лю и била вирла чума,
Вирла чюма и панукла.
Много гори, ки изгори.
И много чюма и вартяла,
И много майки и расплак(а)ла,
И много сестри и пожялила,
Много сина и бракя отепала.
И на една майка, жяла майка,
И неа много вогинъ я изгори.
Тя имала до деветъ сина,
На велъ петокъ и девентя
И девентя а бе бричила;
На велъ сжбота и девентя,
А беши применила;
На вилигденъ и девентя
На цирква а бе запела,
И девентя а бе комкала.
Лю отъ цирква а бе вжрнала,

Юде дойде вирла чюма,
Върла чюма и панукла,
И девентя а бе чюкнала,
На единъ денъ а бе удрила.
На единъ денъ и девентя
Тешко беха разболяли,
На единъ денъ и девентя
Заспали беха умрели,
На единъ денъ и девентя
Майка а бе заржла.

35.

Яно мари Яно,
Яно млада невясто!
Дали си чюла Яно,
Чюла и разбрала,
Чя ми си запали Яна
Босна Цариграда?
Іогинъ гори Яна,
Сичко ке изгори,
Много силинъ Яно,
Не и пламинъ Яно,
Пламинъ кату пламинъ,
Що си запали Яно
Босна Цариграда.
Яко беши їогинъ,
Ке да изгасни Яно,
Туку беши Яно
Тешка вирла чюма.
Върла чюма Яно,
Чюма и панукла.
Много майки Яно
Да беши расплакала,

И много сестра Яно
Да беши пожялила,
И на млада невеста
Много завалъ бе чинила
Върла чюма и панукла.
До деветъ сина имала Яна,
Сички са измряли,
Сама останала Яна.
Сама му са вирти,
Ниту можи да и примени,
Ниту можи да и зарии,
Ниту брата има Яна,
Ниту брата и сестра,
Ниту друга рода и роднина.
Ниту има некой на Яна
У дома да я влези.
Парп таксува Яно,
Па някой не отива,
И жилти флурини дава,
Нема някой да и привлези.
Пакъ сама Яна
Гаиретъ бе чинила,
Деветъ гроби ископала,
До девентъ сина Яна
Сама а бе пряминила,
Сама а бе закопала.
Яно млада невесто!

36.

Седнали са три делии на града Солуна,
На градъ Солунските башъ михани.
Ляпъ си ядатъ, вино пиатъ, мезлишъ чинатъ.
Мезлишъ чинатъ и зборъ зборуватъ,

Единою беши юнакъ Стефанъ,
А второю беши крали Марко,
А третою беши Янкулъ юнакъ.
Їотгоїори Янкулъ юнакъ:
Варай бре мили побратими,
Ляпъ си ядамъ, гладинъ ходя,
Вино пиа, трязинъ ходя,
Коня яхамъ, пишякъ ходя,
Жена имамъ, безъ жена спиамъ.
Юде дочю юнакъ Стефанъ,
Той да стана скришемъ нагоря ругозина,
Да юзе отъ рогозина пипалъ,
Да му збрака на виното,
Да мо даде на Янкулъ юнакъ.
Той си напи хемъ си опи,
И да лѣгна малко да поспии.
Тогай му извади Стефанъ юнакъ
Стребрянъ пристенъ отъ пристотъ,
И да си яхна негова бирза коня,
Да ютиде на Янкулови тешки порти,
Тешки порти желяжяни,
Сосъ халките маламяни.
Я отгоїори Стефанъ юнакъ:
Ела на порти, млада Янкулица,
Янкулъ юнакъ мене ме пусна,
Чя той много си разболялъ
И много на зля испадналъ.
Собери, що имати що немати,
Земи си и мишко дете на ринцятя ти,
И поскоро да пойдими.
Си исмами и млада Янкулица,
Си собера, що имаха що немаха,
Юзела и мишко дете на ринците,
Да яхнала на бирза му коня опатъ.

И Щефанъ много я покрилъ,
Кату по дна млада невяста,
Да ютиватъ на града Солуна.
Янкулъ га си разбодилъ и утрязналъ,
Гленда Стефанъ юнакъ, нема го,
Да си яхна и той на бирза копя,
Да ютива на дома му,
И си отмени негово ружи.
И га дойде на стредя пжитъ,
Тамъ го стрете юнакъ Стефана,
Сосъ невяста си посиши припокриена,
Янкулъ не можи да я види да я познаи.
Лю му вели гоїори на Стефанъ юнакъ:
И сфали от копю невестата
Рика да ме цалива,
И да я подаря тешка дарба.
Я Стефанъ юнакъ му вели гоїори:
Тембихъ имамъ отъ баща ми,
Зарикъ имамъ отъ майка ми,
На пжтїо невеста да не и свалямъ,
Ниту чюзда ринка да цалива.
Тогасъ удри Янкулъ юнакъ бирза коня,
Да си дойде у дома му на портите.
Га гленда негови порти отвореш,
И невястата у дома му я нема,
И негово мишко дете не е тамъ,
И гленда спчко, що има, немаши,
Приберано отъ кукята.
И тогай отгоїори на бирза коня:
Варай коня, бирза коня,
Ако го пристигнишъ Стефанъ юнакъ,
Дуръ отъ вупка вардарската капиа,
Се ройно вино ки ти цуя,
И бела пшеница ки ти зобя.

Я ако не можишъ да го пристигнишъ,
Ки ти отсечямъ и четрите поця,
Ки ти а фирлямъ на морету.
Пусна са отъ таму Стефана да тера,
Да дойдоха дуръ па вардарската капиа.
Лю щото Стефанъ отъ капиата бе влелъ
Сосъ млада невеста Янкулица,
Тогай Янкулъ мошне си палютилъ,
Источи остра сабя негова,
Да отсячи на коня четритя поци,
Да ги фирли петре па морету,
И невястата я бе занели дома
На Стефанъ юнакъ кукята,
И отъ Янкулъ юнакъ страхови
Затворили заключили портите.
И Янкулъ да ютиде на града Солуна,
Утиде на конаци, порги найде затворени,
И да си повирна да надяни калугерско ружи,
И да надяна калугерско расо,
И под расото да си скри сабя гимишкпа,
И да ютиде па Стефанови тешки порти.
Едношъ ги викна и двашъ подрукна,
И да излезе портариноть,
Да му вели и гоїори:
Кой си вика па Стефанови тешки порти?
И тогасъ си отгоїори Янкулъ юнакъ:
Язъ самъ старъ калугеръ, отвори ми,
Да дойда и язъ на Стефанова свадба,
Що ки си жени за млада Янкулица.
И портарино изупъ зема отъ Стефанъ юнакъ,
Му отвори на старъ калугеръ тешки порти.
Си искачи старъ калугеръ на диванханата,
И тамъ си найди сите Стефанови побратими,
Сите се юнаци се дилии,

И тамъ си найди седимъ попа венчяватъ
Стефанъ юпакъ за млада Янкулица.
Са почюди. Янкулъ юпакъ да источи сабята,
Ама сите беха на нога и разбаркапи.
И сабуръ стори, дуръ довенчяха,
И невестата я кладоха у кофютъ.
И сите на ренъ на рентъ седнаха,
Старъ калугеръ най на країотъ седна,
И Янкулово мало дете двегодишно
Го кладоха при калугеротъ да седи,
И фатиха да ядатъ и да пиатъ.
Тогасъ извадиха Янкулова мала чяшя,
Що бере мало и много седимдеситъ метра вино.
Сите редомъ са порендиха,
Няхто не можя да я испие.
Рендъ дойде и на старъ калугеръ,
Я напжлняха и му я дадоха.
Кату я здигна, до капка я (и) спи,
Рендъ дойде и на Янкулово мало дете,
Я напжлнеха и на него му я дадоха.
Кату я здигна, и той до капка я допи.
Тогай отговори млада Янкулица
Подъ царвенъ довакъ хемъ гоїори:
Янкулово дете и той ки стани
Кату бащя му пианица.
И тогай на Янкулъ юнакъ сирце му си налюти,
Да искара калугерско расо,
Го фарли на страната,
И да источи сабя гимишкпа,
Да си повратя едношъ на право и на лѣво,
И да посячи сите таму съ Стефана,
Що беха на свадбата негова,
Салъ си остави дятепто и невеста живи.
И невястата тогасъ го познала,

И фарлила царвенъ довакъ отъ главата,
И на Янкулъ юнакъ си молиши и му плачеши:
Язе си смамехъ Янкулъ юнакъ,
Ти да не киидисашъ на мене.
И той какъ я фатилъ за коситу,
Мирка по мирка я сячиши,
Найголямата мирка, колко мравка що носи,
И да си зе детенто та утиде на дома му.

37.

Мавродиа лутъ гидиа!
Мавродиа на столъ седи,
На столъ седи хемъ вину пие,
Вино пии и зборъ зборува:
Море колотя кой ти има,
Тешко мене що ти немамъ.
Юде го чюха варли турци,
Го фатиха го варзаха,
Белите му ринци нацатъ;
Го кладоха на тешокъ жинданъ
Сосъ дребинъ зенциръ на гирлото,
Сосъ томбрукъ на ноците;
У рогозина завиха го,
Стредя двори го извадиха.
Навалиха големъ їогинъ,
Големъ їогинъ силенъ пламинъ,
Го фарлиха на їогиноть.
Мавродиа си изгоря,
Да си чини ситнинъ пепалъ.

38.

Бре слинце, милно слинце!
Слинце го майка караши,

Оти не и рано подранилъ,
Той отъ зарано да дойди.
Я той я вели гоïориши:
Да варай мале, майко ли,
Язе трагнахъ, мале, да дойда,
По пѫтіотъ са бе забавелъ,
Защо самъ чюдо язъ гледалъ:
Чифути свадба праиха,
Деветъ малки беха заклали,
Девентъ майки расплакли,
Датъ пакъ нему са фтасали,
Да единъ юнакъ носеха,
Сосъ девентъ сестри по него,
И десетъ сосъ майка му,
Голи боси гола глави.
На чифутиту са моляха,
И ду земя слизи роняха,
И до Бога гласъ викаха:
Чифути брати евреи,
Отъпуснете го брата на,
Защо единъ и е па майка му,
На неделя му е свадбата.
Те нихъ не ги послушяха,
Фатиха го заколеха,
И крѫвава роса росила,
И крѫвави ряки тригнали,
И крѫваво слинце огряло.

39.

Маръ Гираку, цянъ Гираку,
Чянъ Гираку, цянъ кадину,
Цянъ кадино чярна їока,
Не си чюла и разбрала:

Черно грозди си подава
Низъ големъ града Солуна,
Низъ овряйските чяршіи,
Низъ чифутските сокаки.
Не и грозди кату грозди,
Не е бело ни царвено,
Не е била стока кату стока,
Лю е била цянъ Гирако,
Цянъ Гирако черноїока
Сасъ нейните черни їочи,
И сосъ нейните тенки вяжди.
Некой не са не наемналъ,
Наемналъ са и едно лудо,
Едно лудо цирно арапче,
Да прикупи чярно грозди.
Той не било чярно грозди,
Лю и била цянъ Гирака,
Цянъ Гирака чярноїока
Сасъ нейните черни їочи
И сосъ нейните тенки вяжди.

40.

Гюрги ле, Гюрги чифчіа!
Гюрги си ори голямата нива,
Хемъ нива си ори, хемъ пѣспа пѣи,
И пясна пѣи, и баща прощава:
Богъ да ми прости мои старъ бащю,
Що ми е оставилъ голема нива,
Голема нива триста погони,
Щото ми прави бела пшеница,
Бела пшеница цирна клашица.
И ми оставилъ цивгаръ олови,
И ми оставелъ харното лозе,

Харното лозе до седимъ погони,
Щото ми прави бело грозди,
Бело грозди и царвено.
Нива си ори Гюрги и майка прощява:
Богъ да ми прости стара ми майка,
Що ми юзела малка нивяста.
Колко е малка, толко е хитра,
Колко е хитра, толко е умна,
И колко е умна, толко е разумна,
Няхто не можи да я излинжи.
Югамъ заминало младо златарче
И сосъ до три ми мѫцки хазна товарена,
И на Гїорги пясна му чюи,
И фатилъ да му гоїори:
Гїорги ли Гїорги, Гїорги чивчиа,
Що нива си оришъ и пясна пѣишъ,
И твоя мала невяста мошне я фалишъ,
Чя много е хитра и умна и разумна,
Чя някой не можи да я излижи.
Язъ ако не мога да я излижя твойта нивяста,
Язъ ти давамъ три мѫцки хазна товарени.
Я Гїорги му вели и гоїори:
Варай златарче, младо златарче,
Ако я излижишъ ти мойта мала невяста,
Язъ ти я давамъ на тебе нивяста
Сосъ мишко дете и на рицяте.
Ютамъ фатиха каулъ чиниха,
Да киниса младо златарче,
Да ютиде на Гїоргюви тешки порти,
Да си чюкна хемъ подрюкна.
Юде дочю млада Гїоргюва нивяста,
Да му вели хемъ гоїори:
Кой си чюка на Гїоргюви тешки порти?
Я да я вели младо златарче:

Я ела, ела, млада Гїоргювица, до порти.
Да ютиде и млада Гїоргювица до порти,
Я да я вели младо златарче:
Варай, варай млада Гїоргювица,
Гїорги дека оряши, змиа го изяла,
Мене ме пусна да ме дадешъ змиено бѫле,
Да си вразе за да оздравяи.
Я тя му вели на младо златарче:
Юде си дошелъ ти младо златарче,
Юде си дошелъ, тамо да пойдишъ.
Гїорги удосутри га киниса,
На нива да си пойди,
Язъ му скинахъ змиено бѫле му дадохъ,
И той си го зе, на пазвата си го кладе.
Югамъ си киниса младо златарче,
Да си отива на Гїорги чивчіа.
Той да ютиде до стредя пѫтїотъ,
Пакъ си разуми, нацатъ си вирна
Пакъ си дойди на Гїоргиви тешки порти.
Хемъ си чюкна и подрюкна,
И да ютиде млада Гїоргювица,
И да я вели младо златарче хемъ и гоїори:
Гїорги дека оряши, де караши,
На големата нива единою олъ пукна,
И мене ме пусна да ми дадешъ малкото ношче,
Малкото ношче да удире олотъ.
Я тя му вели лю и гоїори:
Ти да си поишъ младо златарче,
Ти да си поишъ, одекъ си дошелъ.
Одусутри га киниса Георги,
На нивата да ходи, язе му дадохъ
Малкото ношче съ ножницата,
И той го наботи на полсотъ.
Югамъ си отиде младо златарче,

На Гїорги чивчіа, да му остави
До три ми мѫцки хазна товарена,
И Гїорги ха зема, у дома ги юднесе,
Гїорги ле Гїорги чивчіа.

41.

Залюбиха си два луди млади,
Два луди млади и аџаміе,
Те не знаяха, какъ да са любятъ.
Мома бе парасла, умъ бе добила,
Умъ бе добила да то бегала
И разбегала мошне надалеку,
Надалеку дури па леля и,
На леля и калугрица.
Тамъ праматаръ викна,
Стреща селоту той викна.
На хамбарю седиши момина майка,
Момина майка назлумъ мищея.
Юде бе дочюла, да бе юзела,
Да бе юзела жилта утровачка,
Да бе утрула два луди млади,
Два люди млади маръ аџаміи.
Момата падна надъ вечерата,
Юнако падна на постелята.
На момина глава
Изникна червенъ триндафилъ,
На юнаковата глава
Изникна зиленъ кипаризъ,
И двата па беха збунента.

42.

Іой Продани, џянъ Продани!
Анахима бре пехера ти,

Пехера ти и пехеро ти,
Що ти тебе а калесаха,
Тузи время заво слинце
Ти да поидишъ младозентъ
До на Правища на одбратка,
На їодбратка бремъ на поварка.
Я да я вели Проданъ и гоїори
На негова права люба Янгелина:
Варай Ангелину пирва любовъ,
Море запрегни си тенки скути,
Тенки скути, бели рапкави,
Ти да юмясишъ чисто тясто
И да юсторишъ до два кулаци,
Единъ за тебе, вторъ за мене;
И да паточишъ до два крундиря,
Два крундиря ройно вино,
Единъ за тебе, вторъ за мене;
И да испиржишъ до две кукошки,
Една за тебе, втора за мене.
И язъ да юседлемъ до два коня,
До два коня цирна коня,
До два цирна пилця,
Единъ за мене, вторъ за тебе.
Да фатила негова пирва люба,
Да измесила чисто тясто,
И направила до два колаци,
Единъ за неа, вторъ за него,
И паточила до два кропдира,
Два кропдира ройно вино,
Единъ за неа, вторъ за него,
И да изпражила до две кокошки,
Една за неа, втора за него.
Я той уседли до два коня,
До два коня цирна коня,

До два цирна пилця,
Единъ за него, вторъ за неа.
Да вяхпаха и двата,
Да кинисаха да отиватъ
Гечъ по зайдиво слинце,
Да отидоха дуръ одолъ Кошиница,
Удолъ Кошиница удолъ манастиротъ.
Де га стрете циръ калугеръ,
Циръ калугеръ, старъ калугеръ,
Да им вели хемъ гоїори:
Їой Продани, цянъ Продани,
Де за поидишъ тузи врямя,
Тузи врямя заво слинце?
Я Проданъ мо вели и гоїори.
Варай калугеръ, старъ калугеръ,
Проданъ си хожда на Правища,
Ю Правища на отъбратка,
На отъбратка на повирка.
Я му вели старъ калугеръ:
Варай цянъ Продани,
Сега ми хождашъ тузи врямя,
Тузи врямя заво слинце.
Я вирни си на манастиро,
Ваа вечеръ тува да спишъ.
И Проданъ си смами, да си вирни
На манастиротъ наа вечеръ.
Да го юзе старъ калугеръ
У негова килиа на госте,
Да седнаха на келиата,
Да искаралъ чиръ калугеръ
Люта ракіа преварепа
На Продана по два по три дава,
Циръ калугеръ по една пие.
И Проданъ си беши опилъ,

Да си легна той си заспа;
И циръ калугеръ си легна
Сосъ младата невеста
Сосъ Проданюва пирва любофъ

43.

Юнакъ ми са фалба фали,
Чя на сонъ леку спіи
И кой да дойди, го усяща.
Юде го дочю малкай мома,
Малкай мома Янгелина,
Да мо са и зафалила накапила,
Да у гренди беши удрила
Нека нека бре лудо младо,
Нека зайди тузи ясно слинце,
Да угреи бре месинчина,
Месинчина за патпина,
Я мартири дребни звезди.
Ощи речта не доречи,
Беши зайдело ясно слинце,
Да угряла месинчина.
Стана мома да утиде,
Да си скацила на одиротъ,
Що са тихомъ качюваши,
Дури одеротъ си люляши,
Пакъ са лудо не си разбуди.
Сопаши му аловъ поясъ,
Распекпи му питолките,
Искара му кюмеръ кисе,
Изброи му дребни аспра,
Искара му мошямата,
Изброи му жилти флурини,
Пакъ са лудо не си разбодило.

Стапа мома да ютиде,
Да юти(де) у градината,
У градината босилекутъ,
Да набери дребинъ босилюкъ.
Натопи го студна їода,
Омий му бело лице,
Пакъ са лудо не разбуди.
Скрихомъ му са и насмеала:
Чюйти малко и голямо,
Чя юнакъ са фалба фали,
Чя на сапъ леку спие.
Тогасъ лудо си разбуди,
Тай га виде що ки види:
Малай мома права стои,
Малай мома Янгелина.

44.

Кинисалъ юнакъ зарана село да ходи,
Него го и слънце приварилу
На високите планина,
На тенките борови,
Напретъ честите чямови.
Тамъ найде млада невяста,
Дека си їода наливаши,
Наливаши разливаши,
Чярни їочи примяташи
Ту на мене, (ту) на конют ми.
Да я питамъ распитамъ:
Имати моми въ селото?
Я тя ми вели гоїори:
Юначе бре, млатъ юнакъ,
Имами богми немами,
Една и Стойна зилва ми,

И она е армасапа такмена
За поповъ сина Граматикъ.
Я той я вели гоїори:
Да ли можишъ да я излижишъ?
Я она му вели гоїори:
Какъ мога да я излижя?
Юнакъ вели гоїори:
Какъ можишъ да я излижишъ.
Ю намъ дойдеха минари,
Каква ми риза посеха,
Отъ юнаците вѣждите,
Отъ момите їочите!

45.

Стоянъ говори на майка му:
Жени ме, мале, токми ме
Ощи ми малокъ малечїокъ,
Дурде ми любятъ момите,
За малка мома Бояна,
За тенинка висока,
За бела чернаїока.
Я тя му вели гоїори:
Постой, сину, почякай,
Тая година е скапніа:
Килото жито по стотина,
Стомната вино цирна грошїови,
Оката му е по жилтица.
Я той я вели гоїори:
Варай мале, майко ле,
Бащювите ябари са препѫлни
Бела пшеница цирноклашица,
Бащюви бѫчви са препѫлни
Ройно вино тригодишно.

Го и такмила майка му
За малка мома Бояна,
За бела цирнаїока,
За тенинка висока.
На недяля свадба му стори,
На понедялпекъ книга му дойди
Дури отъ царъ Стефанъ.
Стоянъ книга глепда, слиза рони,
Негова стара майка му гоїори:
Варай сину Стояне,
Що книга глепдашъ и слиза ронишъ?
Я той я вели гоїори:
Варай мале, майколе,
Мене книга ме дошла
Дури отъ царъ ми Стефана:
Що праи да праи Стоянъ
Поскоро да дойдишъ.
И да си стана Стоянъ,
Киниса да ютиде
Дури на царъ Стефана.
И царъ Стефапъ си го чини бинъбашіа,
На хиляда души да повели той
Се юнаци се бошнаци,
И да си стори Стоянъ тамо
До седимъ цяли години.
Ката година синъ бе санилъ,
Чя у дворот му има дирво калинка,
Млого цвѣтъ цвѣтила,
Вржзъ не е вржзувала.
Тая година синъ бе санилъ:
Цвѣтъ мжра му и цвѣтила,
Вржзъ млого му и вржзала,
До три зжрна калинка.
И да излѣзи Стоянъ по чяршіата,

Си чюдиши и много си жялиши,
И царъ Стефанъ кипписалъ,
На цирква да си пои.
И да го стрети Стояна,
И да му вели на Стояна:
Іой младъ бинъбашіа мой,
Защо така мошне си пожяленъ?
Я той му вели гоїори:
Варай цар ми, царъ Стефанъ,
Да ти кажя и прикажя,
И язъ самъ женилъ у пидяля,
На понидялнекъ книга ми дошла
Отъ тебе цар ми, царъ Стефанъ.
И да си станахъ си дойдохъ,
Сега има седимъ години.
Ката година сипъ бехъ санилъ,
Чя си имамъ от (д)ворот ми
Дирво калинково,
Млого цвѣтъ ми цвѣтила,
Врѫзъ не ме е врѫзувала.
Тая година сѫпъ бехъ санилъ:
Цвѣтъ мѫра и цвѣтила,
И врѫзъ много и вѫрзала,
До три зѫрна калинки.
Тогай му вели царъ Стефанъ
На Стояна млатъ бинъбашіа:
Влезе Стоянъ на тавлахана,
Отбери конъ храпенто,
Що за денъ земя обижда
И пакъ съ слинце си вѫрнува.
И си влезе Стоянъ на тавлахана,
Си одбера коня хранепто,
Да си вяхна да киписа тои.
Дуръ да бѫжни слинцето,

Дойди по край лозята,
Да си наиде тамо една баба,
Лозе пляи хемъ корени.
Да я вели Стоянъ и гоїори:
Поможи Богъ ти, стара бабо,
Що лозе пляишъ, бабо, емъ коренишъ?
Я тя му вели и гоїориши:
Що да сторя, сину, какъ да прая,
И язе имахъ единъ синъ,
Кату тебѣ омясаши.
На неделята го самъ женила,
На понеделнякъ книга му и дошла
Дури отъ царъ Стефана:
И Стоянъ що прати да прати,
Поскоро да дои на силна їойска.
И да си стана Стоянъ си отиде,
Сега си има седимъ година.
Примната му люба, що го чекаши,
Динеска свадба има, ки си жени.
Я той я вели и гоїори:
Варай бабо, стара майко,
Я однеси ме ду невлстинските дворови,
И язе имамъ отъ Стояна,
Тешка дарба да я даря невестата.
И да си ютьзе бабата напретъ,
И млатъ Стоянъ послѣтъ неа,
И да го ютнесе дуръ на дворови.
И да излѣзе Стоянъ отъ бирза коня,
И сите права му ставаха,
И сите копя му фатиха,
И сите чяшя му пододоха.
Я той имъ вели гоїори:
Варай сватови и кумови,
Немамъ время за ядени за пиени,

Лю извадити невястата,
Мене рика да ми цалива,
И да я подаря тешка дарба,
Чя си имамъ пѫтъ да пѫтїовамъ.
Тогасъ и те извадиха невестата,
И тя му цалива рпнката,
И той извади пръстенъ отъ пръстотъ,
И да я дари невястата.
И га гленда нивястата пръстепо,
Тосъ пръстенъ е, тя що мо и дала па Стояна.
И да му вели нивястата:
Їой сватови, їой кумови,
Я станяйти си, подяйти си,
Мене си ми дойди привоютъ любовъ.
И да си юдзеха рика за рика
Стоянъ и млада нивяста,
И да ютидоха дур у дома.

46.

Тодору, мари Тодору,
Тодору, жива изгору,
Маръ де се и чюло виделу,
Пехера зентю залюби,
Я керка и да я погуби.
Я тя му вели гоїори:
Я земи си ти Никола,
Никола зентю Никола,
Земи си цивгаръ олови,
Да ходишъ на нива голема,
Да чипишъ бразпа голема,
Колко Тодора да везми.
Маръ язъ ки пусна Тодора,
Прап ма да ти донеси

Сасъ чиста пита на глава,
Сасъ крондиръ вину на рика.
Стана Никола та отиде.
Лю що бе бразна забразнилъ,
Ету ти и Тодору де иди.
Маръ какъ я види Никола,
Никомъ потникна на орало,
И дребни слиза поронилъ.
Я тя мо вели гоїори:
Никола първо любени,
Що никомъ подникна
И дребни слиза порони?
Я той я вели гоїори:
Тодоро, млада нивясто,
Хайде, нивясто, отивай си,
Полѣка по пѫто да ходишъ,
И жилти китки да беришъ,
Сасъ слинци да ходишъ,
Я тя него и послушяла,
Станала си отишла,
И рекла на майка и:
Що си поринцела, мале, да сторишъ,
Чя Никола не можи да стори.
Я тя п вели гоїори:
Хайде, керко, да си миишъ главата,
Язе да ти оплѣта косите,
Чя Никола ки дойди отъ нивата,
Да ти найди приправна.
Тодору фатила да си мии,
Майка да я оплѣти косите.
Фатила да я оплѣти майка и,
Та и земала остра бричъ,
Та и клала керка и
На Тодора млада и зелена.

47.

Декъ се и чюло видело,
До два пирви браточенди
Стефанъ юнакъ и Янкулъ юнакъ
Една люба да залюбатъ?
И двата отъ едношъ са запросили,
И на двата я са дали дивойката.
Пржстинъ дали пржстинъ зели,
По пржстено лебъ разбили,
По леботъ тешїокъ армасъ,
По армасотъ тешка свадба.
Янкулъ юнакъ бешп собралъ
Триста ми душа сватови,
И друга триста кумови.
Применил са и Янкулъ юнакъ,
Надяна бела гризови,
Си и припасолъ от липа поясъ,
Надяна от мечка капа.
Применил са и Стефанъ юнакъ,
Да надяна дрехи свитени,
Си и припасалъ яловъ поясъ,
И надяналъ самуръ калпакъ.
Собралъ беши набралъ
Петъ стотини сватови,
И други толко кумови.
И да засфирили свирките,
И да удраха тампаниту,
И да тригнаха за невестата.
Стефанъ юнакъ по сухо тригналъ,
Янкулъ юнакъ по морету.
Кой ки ходи понапрятъ,
Онъ ки земи нивястата.

Да падминалъ Янкулъ юнакъ,
Да опъ си зема невестата,
Да я юднесе на дома му,
И да калесалъ до три попови,
Него да го венчяятъ.
Венчяха го, битпшяха.
Тогай утиде и Стефанъ юнакъ
Сосъ петъ стотини сфатови,
И сосъ друга толко кумуви
На селото нивястенско.
Да лю отъ вѫпка селото
Стара баба го достретилъ,
Да имъ вели и гоїориши:
Іой сватови и кумови,
Впа, отъдекъ сти дошли, да пойти!
Янкулъ юнакъ я зе невястата
Сосъ триста душя сватови,
И сосъ друга триста кумови.

48.

Гости ми дойдоха, мале,
Отъ долъ отъ полѣту
И ютъ мой побратимъ,
Колакъ донесоха да мя калесатъ,
Чя свадба ки има тая нидяля,
И язъ да мо бинда хроглизеръ,
Дали да пода, мале, дал' да не пода?
Я майка му му вели гоїори:
Ми хождашъ, сину, на майка,
Чя они, сину, ке да проминатъ
Призъ рамното полѣ,
Да хождатъ за млада нивяста,
Ке да си вѫрнатъ призъ гора зелена.

Тамо има, сину, стара мечка,
Датъ ке излязи, сину, на пѫтіо,
Да сички ке да ви поглатни.
Стоянъ си майка не послушя,
Стана да си отиде па свадбата.
На пѫтъ го него чякаха
Сите сватови и кумови;
Отъ пѫтіо му хруглица дадоха
И пайпапрятъ го кладоха,
Да ходи пайпапрятъ,
Да бипди башъ байрактаръ.
Призъ рамно полѣ си отпдоха,
Да си юдзеха млада пивяста,
Призъ гора зелена си вѫрнаха.
Юде ги дочю мечка, стара мечка,
Какъ си зарива, гора си затреси.
Какъ дочюха сватови и кумови,
Сите пацатъ си вирнаха,
Салъ Стоянъ самъ останалъ
И сосъ него и млада пивяста.
Си дойди стара мечка
Близу при невястата,
Жива цяла да я поглатни.
Тогай Стоянъ си зафати
Да си бори сосъ мечката.
Три дни и три покя си бореха,
И млада нивяста ги глендаши,
Хемъ често си покланеши.
Пакъ Стоянъ я набори мечката
Та сосъ юмручи я отепалъ,
Датъ я вризалъ цатъ коня негова.
Да едношъ повикна младъ Стоянъ,
И двашъ подрюкналъ па сватови.
Тогай си собераха сватови и кумови,

Тогай трагнаха да ютидоха,
Датъ млада нивяста занесоха
На Стояновъ милъ побратима.
Стоянъ напрятъ напратъ
Озиши стара мечката,
Послѣтъ Стояна башъ байрактаръ
Сите сватови и кумови идеха.
Кой що беши го виделъ, си почюди,
Кой що беши дете армасано,
Тешка даръ на Стояна подариха,
По една жилта флурина;
Кои що беха моми армасани,
Сички по една риза копринена.
Датъ си набра Стоянъ дарови
До дванайси товара хазна жилтици,
Да га занесе на майка му,
Стоянъ башъ байрактарино.

49.

Їоблакъ чиниха юнакъ сасъ дивойка
Да си спіатъ на една постеля,
Отъ слинце какъ да зайди,
Дуръ да слинце си угреи,
Ако юнакъ дивойка цалива,
И она да го земи робъ младозентъ,
Я дивойка юнакъ ако цалива,
И пакъ да я земи примлада рубинка.
Си легнаха, отъ какъ слинце зайди,
Дуръ петли пѣха хемъ допѣха,
Зора удри да узори,
Ни юнакъ каде дивойка си убурна,
Ни дивойка каде юнако.
Са убурна премлада дивойка,

На юнако му вели и гоїори:
Варай юначе, крали Марко,
Що си чюдо чюдишъ Марко?
Їобарни са дивойка да цаливашъ
Що са мислишъ крали Марко?
Дали мислишъ тойта стара майка,
Или мислишъ тоютъ старинъ бащю
Защо ти са измрели?
Я той я вели гоїори:
Варай млада дивойка,
Не си мисламъ стара майка,
Ниту моютъ старинъ баща,
Самъ си мислямъ и си чюдя,
Чя самъ млатъ їоть ки остареямъ.
Я тя му вели хемъ гоїори:
Нимъ са уми, нимъ са чюди,
Динеска как си, утре ня си;
Обарни си, цаливай дивойка
На белото лице, кату слинче,
Кату слинце щото гряи,
На чярните їочи, на тенките вѣждя,
Дурде й дивойка край тебѣ ощи.
Она не ти зева робче младозенче.
Туку ке ти земи за стопанче.
Марко крали, Марко моя душя!

50.

Тодори, море Тодори.
Тодори, море суфени,
Прочюл са й, море, прочюл са й
На шіени, море на кроени,
Найвеки море на крадени.
Ютишелъ море Тодори да шіи,

Да шіи море да крои,
Не бе на(емка)лъ са море да шіи
Да шіи Тодоръ да крои.
Наемнал са й море на крадени.
Юткралъ бе Тодоръ кони,
Кони море бейлиска,
И кралъ море кони и їовни,
И рекалъ, да не го усятятъ.
Усетиха го Тодора, познаха го
Бейлиски луди сеймени.
Фатиха го, варзаха го
Бели ринци на їопако,
Фарлиха го у тешка зандани,
На царигратски зандани,
На анадолски темници.
Тамъ стори Тодоръ мало и млого,
Ду осомъ девенъ година.
Чянба му беши нарастилъ,
Плещите му беши покрилъ.
Вѣждите му беха нарастили,
Очите му беха покрили.
Клѣпкате му бе нарастили,
Лицету му бе покрили.
Нохтиту му беха нарастили,
Пржстате му беха покрили.
Поринчелъ Тодоръ, наринчелъ,
Що прап да прап баща му,
Поскору тука нека дойди,
Белки го Тодоръ отпусни.
И баща му юде дочю,
Стана да киниса,
И поскору си отиде.
На занданџіи гоїори:
Зинданџіе, братки мои,

Сички хапузе да отпуснети,
Лю Тодора да не отпуспети,
Харно на ринка го кладохти,
Тука харно да го чювати,
Дурде му душа излѣзи,
Ни ли страмъ на мене що чини.
Поринчелъ Тодоръ, наринчелъ,
Що праятъ братка да праятъ,
По скору тука да дойдатъ,
Да отъпуснатъ Тодора.
Я они велятъ гоїорятъ:
Какъ стори, брате, да найдишъ,
Ни ли тосъ страмъ на насъ що чини.
Поринчелъ Тодоръ, наринчелъ,
Що праи сестра да праи,
Поскору тука пека дои,
Белки го Тодоръ отъпусни.
Я сестра му велп гоїори:
Какъ сторилъ Тодоръ, да найди,
Ни ли тосъ страмъ що на стори.
Поринчелъ Тодоръ, паринчелъ,
Що праи люба до праи,
Поскору тука пека дойди.
Юд оганъ стомна да езми,
Юдъ гиранъ їода да наляи,
Ю пазва гребинъ да везми,
Ю пазва ношче да везми,
Да му омии лицето,
Да му очеши чянбата,
Да му отсечи нохтите.
Люба му вели гоїори:
Какъ стори Тодоръ, да найди,
Ни ли тосъ страмъ на мене що чини.
Поринчелъ Тодоръ, наринчелъ,

Що прави майка да прави,
По скору тука нека дойди,
Белки го Тодоръ отъпусни.
Стана майка му да отиде,
Тя бе зела гребин ю пазуфа,
Да юзела и ношче у пазуфа,
Беши зела бардакъ у ринка,
Да му омила лицето,
Да му очесала чянбата,
Да му отъсекла нохтите.
И на зинданџіе верно са примоли:
Зинданџіе, браткя моя,
Сички хапѫзи отъпуснахти,
И Тодора на умъ го имайти.
Тогай Тодора отъпуснаха,
Сосъ майка му дуръ у дома и дошелъ.

51.

Има майка една керка,
Една керка манакарка.
Пуснала я на чешмата,
Да наляи студна їода,
Сосъ два бардаци гивгилийски.
Чякала я денъ вазиденъ,
Пусна люди да я брикатъ.
Я, я, я, я, одекъ иди
Сасъ две бардаци гивгилийски,
На ранцяти де ха носи,
Жилти китки на главата.
Лю приближи при майка и,
Да я вели хемъ гоїори:
Варай мале, мила майко,
Да ти каже, не вѣрувашъ.

Кату отидохъ на чяшмата,
Студна їода да наляямъ
Сасъ две бардаци гивгиліски,
Тамъ си найдохъ едно пиле,
Едно пиле златно пилче.
Сасъ юстата ме наля їода,
Сасъ крилате ме напрїска.
Тогай майка и я вели:
Лижи, керку, кого лижишъ,
Майка й била кату и тебѣ
Лудо младо неженента,
Ниженента, не армасана —
Тебѣ лудо ти цалива
На двете черна їочи,
И на двете тенки вѣжди.
Варай мале, мила майко,
Що и тасъ врява отъ тебѣ,
Язъ тузи кабулъ не прая.
Язъ ки ходамъ на кадіа,
Тебѣ, мале, да ти синдя,
Оти не си майка кату майка,
На мене тузи лафъ що речи.
Да ти сихнуваши язинкотъ!

52.

Млатъ Стоянъ каминъ си фрика
На тая висока рачина,
Хемъ каминъ фрика, и овци паси,
Хемъ фесотъ кривъ го носи на глава,
И русата коса му беши повіена.
Юде го и зиркала стара юда самовила
Отъ тая висока зелена планіна,
И беши излѣла на друмотъ,

На тясни пѫтища,
Тамо млатъ Стояна да чяка.
И Стоянъ, млатъ Стоянъ
Отъ тирло идиши на пѫтйо,
На дома му да си пойди,
Ляпъ да земи и па да си вирни.
Я стара юда самовила
На млатъ Стояна гоіори:
Варай Стояне, млатъ ювчяринъ,
Юдекъ ти идишъ и декъ ки поидишъ?
Я Стоянъ я вели лю и гоіори:
Варай самовила, стара юда,
Язе отъ тирло идамъ,
На дома ми си хождамъ,
Ляпъ да си зема и па да си вирна.
Я самовила мо вели на Стояна:
Отъ тукъ кой ке промини,
Нацатъ не си вѫрнува,
Та го зави душя да мо везми.
Тогай Стоянъ си верно моли
На стара юда самовила,
Да и вели лю и гоіори:
Остави ме, юда, остави ме,
Молим ти ощи да живувамъ,
Чя си имамъ премлада жена,
Вдовица не перляга на неа.
Ако приходи поскоро навункъ.
Святотъ ке да и си смяатъ;
И ако приходи полека лека,
Ке да и велятъ, чя си клани.
Имамъ дребнички деца,
Сираци ке да останатъ.
Имамъ нова сторена кукя,
Пуста ке да остани.

Я стара юда самовила
Стояна не послуши,
Сака душята да мо везми.
Я той я вели хемъ гоїори:
Варай бре юда самовила,
Я ела двата да си бориме
На юпачки мегдани.
И ти мене ако соборишъ,
Халалъ да ті е моя душя,
И ако тебе язъ наборя,
Пакъ ходи си со здравіе!
Да фатиха двата да си борятъ,
Си боряха, си чекпеха,
Отъ рано рано до ручокъ,
И отъ ручокъ до пладніна,
Стара юда баилдиса,
Падна на земята, пукна.

53.

Мари Мару, гиги Мару, шяхинъ аманъ, аманъ!
Мара седи на високъ чярдакъ, (а)
На широкъ ямбаръ, гиги шяхинъ аманъ, аманъ!
Мара вези тенка ризя копринява,
Копринява бришимява...
Ютамъ промина ергенъ Димо,
Да я вели хемъ гоїори:
Поможи бог ти, бѣла Маро!
Я тя мо вели хемъ гоїори:
Дал ти бог добро, ергенъ Димо.
Гиги Маро, за кого везишъ
Тая тенка ризя копринява,

(а) На секой слово си говори: гиги шяхинъ аманъ, аманъ!!

Коприняна биршимяна?
Я тя мо вели хемъ гоїори:
За тебѣ везя, ергенъ Димо,
Тенката ризя коприняна,
Коприняна биршимяна.
Постой Димо, ти почякай,
Сичките овряи ги обидохъ,
Дур да наида жлито злато.
И сичките ермени ги обидохъ,
Зелена коприна дур да найда,
И за това забаяхъ, ергенъ Димо,
Да извезямъ тенката ризя,
Коприняна биршимяна.
Я постой още малко, ергенъ Димо,
И язъ сега ки извезямъ,
И язъ по тебѣ ке да дойда.
Постоялъ ергенъ Димо, почякалъ,
Я извези ризята гиги Маро.
Ергенъ Димо кинисалъ напретъ,
И гиги Маро по ергенъ Димо.
И да вика Димо на майка му,
Да я вели хемъ гоїори:
Варай мале, мила майко,
Излязи, мале, вунка на двори,
Ти да видишъ, мале, ергенъ Димо,
Що си носи, мале, млада нивяста,
Гиги Мара, шяхинъ аманъ, аманъ!

54.

Снощи ми и дошелъ Марко
Отъ града голема Солуна,
И отъ помалка града Будима.
Да ми и докаралъ Марко

Крадена добра дѣвойка
Янка Будимъ Янка,
Кралювата мила керка,
Кралювата керка, бановата внука.
Да ми я и докаралъ Марко
Ю бащова му кащи вечер по вечера,
Вечер по вечера Марко и по месинчина,
Пу месинчина Марко, пу хладовина.
Седналъ беши Марко, седналъ да вичери,
Я Янка Будимъ Янка права му стояши,
Права му стояши, борина му светяши.
Я Марко я вели и гоїори:
Вечерей ми, Янки, отъ не ми вечеришъ?
Дали ти е жялъ, Янки, за той старъ бащя?
Или ти е жялъ, Янки, за тоя стара майка?
Или ти е жялъ, Янки, за той брата?
Или ти е жялъ, Янки, за братовъ браточеда?
Или ти е жялъ, Янки, за тоя сестра?
Или ти е жялъ, Янки, за тойте друшки?
Я тя му вели, вели и гоїори:
Не ми е жялъ, Марко, за мой старъ баща,
Не ми е жялъ, Марко, за моя стара майка,
Ниту ми е жялъ, Марко, за мои брата,
Ниту за братовъ браточеда,
Ниту за моята сестра,
Не ми е жялъ, Марко, за мойте друшки,
Лю ми е жялъ, Марко, за тоя стара майка,
Чя пу комшіе ходи и зборъ зборува.
И за мене гайлету ми бери,
Тоя майка кажува бре Марко,
Що си бе кадаръ Марко
Добра дивойка да юткради,
Хемъ кралува дивоика,
Бановата внука Янака.

Сама дивойка е пофтяла,
Марка залюбила Янка,
Да по него кинисала, дойди,
Мари Янка Будимчянка.

55.

Море Митри, жялинъ стижинъ Митри.
Югъ осомъ сестра салъ единъ брата.
Да кинисалъ Митри любовъ да залюби,
Да си рашеталъ и на долу и на горе.
И по сичка земя румилиска.
Деканду Митри любовъ не ареса да залюби.
Ни чя мома ни нивяста,
Ни чя млада явдовица.
Дуръ отиде Митри у Катранча.
Тамо си найде Кита Катранчянка,
Ютъ осомъ брата една сестра,
Една сестра Кита Катранчянка.
Хемъ хубава бешн, хемъ лична,
Хемъ лична му са виде, хемъ умна
И кату я виде Митря Кита Катранчянка,
Лю я виде, хемъ я залюби Митри.
Пуспа да я сака Кита Катранчянка.
Опъ я сака, и те му я таксаха
На жялинъ стижинъ Митри.
Тая шидяля малокъ армасъ чиниха.
До шидяля тешка свадба ки чини.
И да а калесалъ Митри до триста сватови,
И друга триста кумови.
Да одриха до петнайси тъмпани.
Да засвириха до петнайси мехтери.
И фатилъ Митри да си примяни,
Чя за нивяста млада ке да пойди.

Наймалката му сестра Елену
У стребрянъ килеръ влезе,
Му извади дрехите, се сирмаліи.
Са бе применилъ жялинъ Митри,
Са бе применилъ, са бе урожилъ
Сасъ сичка дреха сирмаліа,
И кату зентъ Митри да заумяса.
И да и вели на сестра му Елена:
Еленка мила, сестра Елена,
Я влязи ти у стребрянъ килеръ,
Да ми искарашъ стребяни скорни,
И язъ да ги надянамъ, сестру Елену,
И да кинисами за млада нивяста.
И кату привлязи сестра му Елена
У стребренъ килеръ, лю си науми,
Да му извади стребряни скорни,
Да ги надяна Митри за да кинисатъ,
Юде са бе скрила у стребряни скорни
Пуста люта зміа кукулятра.
Лю ха надяна Митри, она го хапна,
И жялинъ стижинъ Митри умря.
И тогай сички рюкнаха да го плачятъ:
Варай Митри, жялинъ Митри.
Стижинъ Митри сакаха да го закопатъ,
И сички сватови и кумови си пожялиха,
Тѫмпаниту и мехтериту папсаха.
И нунку му що беши много умовитъ,
Много акиліа и много разумитъ,
И да мо вели и гоїори на свадбариту:
Я тригняйте Митрова стребряна кучіа.
Да го кладоха Митре на кучіа,
И да го покриха сасъ сирмаліа покріва,
И да кинисаха да отидоха за пивяста,
Дуръ у Катраница за Кита Катранчянка.

И кату приближиха стряща село,
Фатиха юнациту пушки да мятатъ.
Излязоха Катранчяни да ха достряватъ,
Излязоха и на Кита Катранчянка
Осомъ братка со осомъ снахи, и те да а достретятъ.
И да отидоха у Кита Катранчянка
На нейни причисти рамни двори,
И тамъ му курдисаха трапеза
На трита сватови и на триста кумови,
Кладоха ги ручокъ да поручятъ.
И тогай вели Кѫта Катранчянка
На неинъ наймалинъ брата Гіорги:
Харно дошли триста сватови и кумови!
Амъ кадя и жялинъ Митри кату зентъ да умяса,
Датъ и Кита Катранчянка по него да пирляга.
Тогай отиде неинъ наймали братъ,
На нункото му вели и гоїори:
Варай нунку Митровъ калитата,
Каде и Митри кату зентъ да умяса,
И моя сестра по него млада нивяста.
Нункото, що беши много умовитъ и разумитъ,
И да му вели на Гіоргя хемъ гоїори:
Тука е жялинъ Митре у кучіа спіе,
Чя снощи много хоро поигра да си умори.
Ва си моля не мой да го разбудити!
Тогай кинисаха да си хождатъ,
Да киниса и Кита Катранчянка
По слѣтъ Митре млада нивяста,
Да ютидоха у Митровото село.
Неговъ нунку много умовитъ и разумитъ
Му рече на сватовиту и на кумови:
Не мой хождати на Митровата кукя,
Туку варняйти си на гробиту.
Сите си вирнаха на гробиту,

И Кита Катранчянка си вирна тамо.
И тогай па рече Митровъ нунку:
Излязейти тука сватови и кумови,
Тѫмпани да биятъ, мехтери да свирятъ,
Тука гробъ да копами, Митри да закопами,
И Кита Катранчянка да го види.
Тогай фатиха тѫмпането зялно да биятъ,
И мехтерите стижно да свирятъ,
И сватовиту кумови гробъ да копаятъ.
Гробъ копаятъ хемъ плачятъ.
И Кита Катранчянка плачяши,
И кату млада нивяста гоїориши:
Варай сватови и бре кумови,
Гроботъ много шярокъ да го сторити,
Чя и Кита Катранчянка ке да влези,
Жялинъ стижинъ Митри да го чува.
И те гроботъ го сториха за двамина,
Кладоха го жялинъ Митре на гроботъ,
И Кита Катранчянка влезе нетре,
Седнала на страната да го чува.
И си распиляха отамо сватови и кумови,
Тѫмпяниту и мехтерите побегнаха.
Юде дошло тамо едно златно пиле,
И да кондиса отъ горе на гроботъ,
Той си засвири и песна бе запяло,
И на пясна му нареваши лакардіи:
Кои юнакъ да ходи на гора зелена,
Тамо има чешма мряморена,
Отъ мряморотъ изворъ їода течи,
Изворъ їода жива їода да наляи,
Митре да го измиятъ, ке да ужувяи.
Тогай Кита Катранчянка
И метнала нивястинско ружи,
И червенъ довакъ отъ главата и,

Да надяна машко ружи,
И да ютиде стрятъ гора зелена.
Тамъ си найде чешма мряморена,
Тамъ що тичяши изворъ жива їода,
И да наля Кита Катранчянка,
И пакъ си вирнала на гроботъ,
И да го юми па жялинъ Митре.
И Митре бе ужювялъ, стана от гроботъ,
И Кита Катранчянка са бе приминила
Сасъ нивястинското ружи,
И сасъ червенъ довакъ на главата.
Жялинъ Митри напрятъ кинисалъ,
И Кита Катранчянка послетъ него,
Кату премлада нивяста,
Да ютидоха на Митровата кукя.
И какъ го видоха осамъ сестри,
Дека беха жялни, фатиха да си радуватъ,
Чя умрянтъ Митри южювялъ
И сосъ млада нивяста дошелъ па дома.
Викнали седимъ попи и пункото,
Да фатиха, га венчяха...

56.

Тодоріа лутъ гидіа,
Тодоръ юнакъ вино пие,
На вятринските планини
Сосъ неговите побратими
И сосъ деветъ яничяри.
Море декъ ядяха и пияха,
Емъ зборъ зборуваха,
Юде му дошла бела книга,
Бела книга цирно писмо
Отъ негова стара майка.

Що прави да прави Тодоръ юнакъ,
Скоро бѫрзо да пойди,
Чя му са жени пирва му люба
За другого отъ нашо село.
Кату виде Тодоръ юнакъ
Бела книга цирно писмо,
Залокъ на уста си забраи,
И чяшя на ринка му остана.
И на негови побратими гоїори:
Варай побратими, моя братя,
И деветъ турци яничяри,
Я станяйти, уседляйти
Моа бирза, бирза коня,
И язъ да вяхна да си пода
Дуръ на селото на дома ми,
Чя мене ми е дошла бела книга,
Бела книга цирно писмо,
Отъ моя стара майка,
Чя ми си жени моя пирва люба
За другогу отъ нашо село.
Тогай станаха негови побратими
И деветъ турци яничяри,
Да му уседляха негова бирза копя.
Да си вяхна Тодоръ юпакъ
На негова бирза коня,
Да дойде ю дома му,
Тамъ си найде свадба.
Тѫмпанпту биятъ,
Мехтерпту свирятъ,
Сватови и кумови хоро виятъ,
Чя кп да киписатъ да си ходатъ,
И нивястата по нихъ ки ходи.
Тогай Тудорїа му вели и гоїори:
Варай сватови и кумови,

Я извадяйти нивястата,
Да ми цалива десната ринка,
Да я подаря тешка дарба,
Чя язъ самъ ябанціа,
Си вясамъ да си пода.
Тогай сватови си смамяха,
Да му извадиха пивястата,
Да мо цалива десната ринка,
Да я подари стребрянъ пристинъ.
И нивяста лю го виде,
Позна го стребрянъ пристенъ.
Да си распримениła,
Си фарли червенъ довакъ от глава,
И да му вели и гоïори:
Варай сватови и кумови,
Я подяйти си, одекъ сти дошли,
Мене ми дойди пирвото любо
Тодоріа, лютъ гидйа.

57.

Мари Янка, бела Янки,
Що си толко применента,
Приминента юружента?
Дали си, Янки, скоро уженента,
Или си, Янки, снощи ярмасана?
Я тя мо вели и гоïори:
А бре що ті е юначе тебе,
Та толко питашъ зарди мене?
Не самъ, бре лудо, скоро уженента,
Лю самъ снощи ярмасана.
Варай Янки, що ти донели
За мишянъ отъ юнакотъ?
Е бре лудо, ми донели петъ мишяни,

Що са вредни петъ стотини.
Я лудото вели и гоїори:
Варай Янки, бела Янки,
Да ти дамъ язъ на тебе шесъ мишани,
Що са вредни шесъ хіляди.
Я тя му вели и гоїори:
А бре юначи, ти лутъ гидіа,
Де бяши ти по утънапреде?
Янка майка едношъ я й родила,
И Янка едношъ си й такмила,
И едношъ Янка ки си жени,
И едношъ Янка ке да умри.

58.

На варошютъ на кюшету
Има една нова порта,
На портата малай мома
Сосъ тирлички, съ папучки,
Сосъ гаките растурени,
Отъ пептите извадени,
На главата и фино феспе,
На челото и три жилтичи,
Три жилтици винидици.
Я и рекохъ добро вечяръ,
Тя ми вели: яла, лудо, ти вечяръ.
Отидохъ си язъ на вечяръ,
Неинъ баща е дюкянціа,
Дюкянціа басмаціа,
Той си има млого калфи,
Млого калфи и чираци,
Порти не оставатъ отворени.
Прискокнал си призъ доварчи,
Найдохъ мома при стредя двори,

Дека стои, мене чяка.
Да ютидохъ до край мома,
Тя ми вели хемъ гоїори:
Отъ рода си и породило,
И земя плодъ си и поплодило
Бери, лудо, да береми,
Или хайде да бегами.
Тука долу Румиліа,
Таму нема ни кадіа,
Ни кадіа, ни мухтіа,
Язъ ки бида старъ кадіа,
Ти да бидишъ младъ войвода,
Язъ ки синдя, ти да разсиндишъ:
Кои са лубатъ, да си зематъ.

59.

Вишо ле Вишо, Вишо грекинко,
Една ю майка цянимъ,
Една тя канакарка!
Вишо си седи на високъ чярдакъ
Хемъ на шярокъ ямбаръ,
Везакъ си вези тенката ризя,
Тенката ризя коприняна,
Коприняна, Вишо, биршимяна,
Хемъ везокъ си вези Вишо,
Хемъ лесна пѣсна си пѣи.
Вишо лю Вишо, Вишо грекинко,
Една ю майка ти канакарка!
Бремъ кой ми юнакъ,
Юнакъ надъ юнакатъ,
Да разсади по Дунавъ дуня,
По Дунавъ дуня, по море лози,
Хемъ да и разсади, хемъ да си фататъ,

Хемъ и цавтъ да цвятатъ,
Хемъ врѫвъ врѫзъ да вразатъ,
И те да втасатъ, и да набери,
И да донеси на Вишо грекинка,
Една и ю майка тя капакарка,
И онъ ке да земи Вишо грекинка.
Юде бе дочуло лудо сарбинче,
Лудо сарбинче, лудо дилійче,
И той си наемна да ютиде
Низъ Дунавъ дуня да сади,
Низъ Дунавъ дуня, низъ мори лозе.
Хемъ бе садилъ, и фатили,
И цвятъ беха цвятили,
И врѫвъ врѫзъ бе вразали,
И беха фтасали имиши.
Хемъ бе набрало лудо сарбинче,
Хемъ бе докаралъ на Вишо.
Тогай я вели и гоїори:
Вишо лю Вишо, Вишо грекинко,
Юнакъ си наемна сарбинче,
Вишо грекинка да я земи люба.
Я тя му вели лю и гоїори:
Халалъ да ті е сарбинъ юначе
Мойта рамна снага,
И мойто бело гирло,
Халалъ да ти мойте черни їочи,
И тенките ми вяждя!
И той си я зе Вишо,
Вишо лю Вишо, Вишо грекинко.

60.

Излези море бабо, стара бабо,
Стара бабо, жялна бабо,

Излязи ти, тѫжна бабо,
Сама на твои рамни двори,
Ти жялна баба, тѫжна бабо,
Ти да видишъ, виляатски
Коцябашии, юдекъ идатъ,
Хемъ виляатски сеймени,
Море жялна бабо, тѫжна бабо,
Море ти да видишъ, що носатъ
Башъ харамийска глава.
Варай баба, тѫжна бабо,
Дека излязи стара баба
Сама у рамни нейни двори,
Да га си виде, виляатски
Коцябащи, юдекъ идатъ,
И виляатски сеймени,
И те си носатъ харамиска глава.
Га дойдоха на нейни рамни двори,
Да га гленда стара тѫжна баба
На нейнъ сина Стоянова глава.
И тогай жялна баба му вели и гоïори:
Отъ бога нашли вѫй виляатски
Коцябашіи и сеймени,
И васъ треска ва не втресн,
И васъ чюма ва не счука,
И васъ раки ва не сахнаа,
Що отсякохти на мой сина
Стояновата глава.
И те я велятъ и гоïорятъ:
Варай бабо, стара бабо,
Немой, бабо, ти на кѫлнешъ,
Туку, бабо, ти да му простишъ
Благо мляко на твой сина,
Що го си доила три година.
И Стоянъ много юнаско пмашя,

И Стояново стрице си ненава,
И Стояна нѫй у гора го завратяхме,
Дур да го фатими нѫй Стояна,
Деветъ душя отъ намъ утепа.
И нѫй Стояна дур да враземи,
Десетъ сеймени от намъ изяди,
И Стоянова глава дур да отсечеми,
И булукбашиата ного утепа.

61.

Кучинта лаятъ, сестру Елену,
Излязъ да видишъ, кого си лаятъ.
Га излези да види сестру Елену,
Кучинта лаятъ на зла хараміи,
Хараміи сасъ зеленъ байрака.
Да ютишла ю дома сестра Елену,
Да го беши скрила брата и Минтана
У стребренъ килеръ сестра му Елена,
Потъ стребренъ сандукъ го скрила.
И тамъ влезоха зла хараміе,
Зла хараміи, люта кисиціи,
И те да си брикатъ брата и Минтана.
Елену моми Елену,
Каде и брати Минтанъ?
Я тя му вели на зла хараміи:
Брат ми отиде у селото петре,
Зборъ да чини да хоратува,
Не знамъ, у чіа кукя и, да ва кажямъ.
Кату я фатиха сестра му Елена
Зла хараміи, люта кисиціи,
Сосъ ринци я минчатъ,
Сосъ ножуви я бнатъ,
Да кажи брата и Минтана.

Тя не го казува на зла хараміи.
Да я фатиха люта кисиціи,
Да я отсекоха двете и ноце,
Двете и ноце дуръ отъ колена,
Пакъ не казува сестра Елена
На зла хараміи брата и Минтана.
Да я отъсекоха и двете и биски,
Пакъ го не каза сестра Елена
На люта кисиціи брата и Минтана.
Да фатиха зла хараміи,
Да я извадиха двете и їочи,
Пакъ го не каза сестра Елена
Брата и Минтана.
Да я фатиха люта кисиціи,
Да я отъсекоха двете и раки,
Двете и раки дуръ отъ рамо,
Пакъ го не каза брати Минтана.
Тогай оставиха сестра му Елена
Зла хараміи, люта кисиціи,
Да си фатиха млада Минтаница.
Ощи лю я фатиха, тя го бе каза,
Да имъ вели и гоїори:
У стребренъ килеръ Митанъ,
Потъ стребрянъ сандукъ лежи.
И тогай отидоха зла хараміи,
Да го фатиха брата и Минтана
У стребрянъ килеръ,
Потъ стребрянъ сандукъ.
И да му вразаха харно
Бели раки на їопако,
И го прибраха у гора зелена.
И тогай го плачиши сестра Елену,
И на млада Минтаница я кѫлняши,
Що го каза брата и Минтана.

И да му вели и гоїори:
Хайде со здравіе, брате Минтане,
Іочи си немамъ язъ да те видя,
Раки си немамъ язъ да те пригжрна,
Ноџе си немамъ по тебѣ язъ да дойда.
И тогай го занели зла хараміи
У гора зелена брата и Минтана,
На колъ го побиха люта кисиџіи

62.

Аліа, море Аліа
Аліа, ти спахіа!
Го писаха Аліа
На силна їоиска да ходи,
Да бинди башъ байрактаринъ
На триста души юнаци,
Сасъ бела коня Аліа,
Сосъ царвено кюркче на рамо.
Аліа бе женентъ ют ниделя,
Я майка му му вели и гоїори:
Аліа, сину, море Аліа,
Аліа, ти лудо спахіа,
Ти на їоиска ки ходишъ,
Башъ байрактаринъ да бидишъ
На триста душя юнаци,
Сасъ бела коня по тебѣ,
Сасъ царвено кюркче на рамо,
Декъ ки оставишъ млада нивяста,
Ютъ недяля уженента?
Я Аліа вели гоїори на майка му:
А майко, море а майко,
Младата нивяста
Язе ти остаемъ на тебѣ,

И тембяхъ прая на неа,
На диванханата да си не качи
И за їода ти да я не пущяшъ,
И по сокаци да не излява,
Сосъ чузди да не зборува,
По рода роднина да не ходи,
Ниту по комшіи да излѣзи.
И вяхналъ Аліа бела коня,
Да ютвори зеленъ байрака,
И да си фарли на рамо
Царвеното кюркче.
И да вели и гоїори на майка му
И на негова млада нивяста,
Ютъ нидяля юженента:
Оставемъ сосъ здрави
Вамъ а майко и моя нивяста,
И те му велятъ гоїорятъ:
Ади сос здрави и ти Аліа,
Ти бре лутъ и спахіа.
Да киниса Аліа напретъ
Кату башъ байрактаринъ,
И триста душя юнаци,
Се диліи, кинісаха по него.
Аліа отъ село дур да излязи,
Аліова млада пивяста
Аліови поранки забрави,
Тя на диванхана си е качила,
И тя по сокаци изляла,
Сосъ чюзди зборъ чинила,
Тя и за їода бе отишла,
И по рода родніна шетала,
И по кумши влева, излѣва.
Аліа стори на їойска
Мало млого година время.

И га дойде отъ їойска,
На майка му, я пита,
Да ли що порѫчяхъ а майко
Нивястата послуша?
Я а майко му му вели гоіори:
Аліа, сино Аліа, ти лудо спахіа,
Ти ощи ют селото не излязи,
Младата нивяста
Тойте поранки забрави.
И тогай Аліа мошне си налюти,
Да источи остра сабя,
Да я посечи неговата нивяста.

63.

Залюбилъ беше Стоянъ
Илена добра дивойка.
Стоянъ Илена посака,
Илена Стояна го не ки.
Чудо си чуди Стоянъ, що да стори,
Що да стори, какъ да прави,
Какъ да я изляжи да я везми.
Майка му му вели гоїори:
Варай синумъ Стояни:
Станъ да ходишъ па тѫрлото,
Утри умрянтъ да бидишъ.
И їазъ ки дойдамъ тамо
У страната да ти плачя,
Стояне сину Стояни.
Стоянъ сноши на тѫрлото
Здравѣ и живъ бе дошелъ,
Утрината умрянтъ стана.
И да викнаха до деветъ попа,
И други деветъ граматици,

Да го пѣатъ жялно милно,
Жялно милно мратовеско.
Сички вѫрватъ да го простатъ,
Лю Илена добра дивойка
Ощи она не бе дошла да го прости.
Дур да влези у разбоютъ,
Да ютсячи струмба платно,
Дур да влези ю градина,
Да набери жилто цвете,
Жѫлто цвете, жѫлтъ гюрговденъ,
Ету я Илена юдекъ иди
Сосъ струмба платно на главата,
Сосъ жѫлти китки ю ранцятя.
И тамъ утиде при Стояна,
И тя си никна да го прощява,
И да му вели хемъ гоїори:
Простъ да и просто е Стояни
И отъ назе и отъ Бога.
И тогай Стоянъ си разбуди,
Разгирна си бели раки,
Да пригѫрна добра дивойка.
И тогай обѫрна да имъ вели,
Хемъ гоїори на деветъ попа
И на други деветъ граматиця:
Варай попи, граматици,
Не мойте пѣйти жално милно,
Жално милно за мратовецъ,
Туку пѣйте за радостъ,
Да винчайти Стояна
Сосъ Илена добра дивойка.

64.

Захаріа бре Захаріа
Захаріа на майка му гоѣори:
Сичките села, мале, си избераха,
Потера си искараха, мале,
И много ниврамъ здигнаха,
Хараміи, мале, да тератъ,
Хараміи, мале, низъ гората,
Се хараміи тератъ се юнаци.
Ня мо биши, мале, за хараміи,
Ня мо биши за юнаци, мале,
Пу зелена гора да тератъ,
Лю му биши, мила мале,
Чорбаціе да утепатъ,
Чорбаціе и коцабашіе.
Да юдриха, мале, Захаріа,
Отъ млого ядъ що имаха, мале,
Отъ млого кисканцилукъ на Захаріа.
Са удри Захаріа, мале, той умря,
И на мойте досліи, мале,
Млого кейфутъ му си чини.
И хабаръ да имашъ ти, мале,
Вунка да не испаднишъ,
Мене да не ми плачишъ.
И мойта нивяста, мале,
Да не си примяни,
И да не носи алтиниту, мале,
На белото и гѫрло,
И на хорото да не испадни,
И на черква да не ходи, мале,
Да я видатъ мойте досліи,
Кейфутъ да не му си чини.

65.

Мари Неду, насинъ Неду!
Насинъ Неду я открали
Гимиціи корабари,
Да посипали мратво нещо,
Дека спяши насинъ Неду
Мегю майка, мегю баща,
Мегю деветъ люти братя.
Да посипаха на сите мратву нещо,
Никой не можя да си усяти,
Ниту можяли да си разбудятъ,
Ниту некой можя да чюи,
Какъ я отъкрали насинъ Неда.
Ниту сама Неда си досяти,
Какъ я открали корабари.
И да я закараха на шяринъ
Курабъ на морету,
И да кинисаха курабите,
И да побегнаха у Цирно мори.
Па не можя Неда да си усяти.
Какъ я откradоха корабари,
Ниту Неда си разбудила,
Лю на спанету на майка и
Заспана вели и гоїори:
Дай ми, мали, новъ бардакъ
Сосъ студна їода да си напиа,
Да натопи Неда белото и гѫрло,
Чя ми е присахнало, мале,
Дуръ и уста ми си зафатила.
И тогай корабари я дадоха
Бардакъ сосъ студна їода,
И Неда си бе напило,

Да си натопи бело гѫрло.
Да я велятъ гимиціи корабари:
Варай Неду, насинъ Неду,
Насинъ Неду ти откradина
Отъ мегю майка, отъ мегю баща,
Отъ мегю твоя девятъ клети браткя,
Ня си, Неду, на бащовите кукя,
Ня си, Неду, при твоя майка,
Лю тукъ си, Недо, у Цирно мори
У Цирно мори у шаринъ корабъ;
Ня си, Неду, мегю твойте люти браткя,
Лю си, Неду, мегю гимиціи,
Гимиціи корабари,
Мегю цирна френци.
Пакъ насинъ Неда не досяти,
Не досяти ниту си разбуди,
Ни чя и разбрала, що зборуватъ.
Отидоха до стрятъ Цирно мори,
Пакъ Неда насинъ гоїори:
Варай мале, мила мале,
Що са тіа пуста петли,
Често често що си пѣатъ?
Я гимиціи я велятъ гоїоратъ:
Варай Недо насинъ ти откradина.
Ня си, Недо, ти при майка,
Лю си, Недо, у цирно мори
На шяринъ корабъ, Неду,
При гимиціи корабари,
Мегю цирни френци.
Ня са, Недо, тіа пусти петли,
Тіа често често що си пѣятъ,
Лю са Недо морски пилця,
Морски пилця що си пѣятъ.
Пакъ са Неда не досятила,

Не досяти, не разбодила *).
Още врямя мало млого и минало,
Тогай насинъ Неда си разбодила,
И отъ постилята на майка и гоïори:
Дай ми, мале, новъ бардакъ,
Новъ бардакъ сосъ студна їода,
Да умiемъ белото ми лице,
Дай ми, мале, и бела риза,
Бела риза кендисапа,
Да юбржшямъ моето лице.
А тогай гимицiи корабари
Да я велятъ хемъ гоïорятъ:
Мари Неду, насинъ Недо,
Ня си, Неду, ти при майка,
Ни при майка, ни при баща,
Ни при твоя деветъ клети братка,
Лю си, Недо, у Цирно мори
У шяринъ корабъ нетри,
При гимициi корабари,
Хемъ при цирни френци.
Тогай си досяти Неда
И беши разбодила.

66.

Що млого Турци вжрвяха,
Що млого Турци и Татари,
Що млого роби носяха,
Що млого роби и робинки,
Вжрзани мари уковани
Сасъ дребенъ женциръ на гжрло,
Сасъ билезици на пржсти,

*) Въ оригиналѣ *разботила* съ *т* вмѣсто *д*.

Вжрзапи мари заключени.
Найнапрятъ си хожда
Едно лудо Турче Татарче,
Една дивойка си носиши
Хемъ харпа мари хемъ лична,
Хемъ тенка мари хемъ висока,
Хемъ бела и цирнаїока,
Кату ясно слинце греиши,
Кату яспа месинчина цвитяши.
Да ютидоха до край белъ Дунавъ
Я мома му вели и гоїори:
Е бре лудо Турче Татарче,
Отъ вжрзе ми бели раки,
Бели раки ють опако,
И белизици оть пржстате,
Искарай ми и дребенъ зенциръ,
И дребенъ зенциръ отъ гжрпото,
Да си зміемъ мойто бело лице,
Бело лице на бялъ Дунавъ,
И да видишъ дивойка лична,
И какво лице си имамъ бело,
Чя мі е лицето спрашено,
Отъ пжтища що ходими,
Ютъ коните прахови що здигатъ.
И тогай мене кой ки ми види,
И тебѣ ке да хфали,
Каква бела дивойка
Си земалъ робинка,
Хемъ бела, хемъ лична,
Хемъ тенка, и висока,
Хемъ бела и чернаїока.
И тогай лудо Турче Татарче
Колай си исмами си злинга,
Да я отвирза бели раки отъ їопако,

И белезици отъ пръстате,
Я искара и дребенъ зецциръ отъ гърлото.
И тогай никна дивойка на белъ Дунавъ,
Да си зміи белото и лице,
И са беши прикрасила,
И на белъ Дунавъ му гоïори:
Варай Дунавъ, белъ Дунавъ,
За тебѣ майка ми е родила,
И за тебѣ майка ми е расла,
И тогай дивойка си фарліла
На белъ Дунавъ, си одавила.
И на лудо Турче Татарче
Млого тешко му бе паднало,
Да си искара малко носче отъ поясо,
Да си прибоди самъ на сирдцету,
Отъ ядъ млого пукна кату дяволъ.

67.

Побразилъ Иванъ коня,
На врямя въ село да ходи,
На врямя конакъ да фати,
Низъ двя планини, низъ три рачини,
Тамъ отиде на причести явори,
На студенито кланици,
Тамъ си найде млада нивяста,
Дека їода наливаши, разливаши,
И да я вели хемъ гоïори:
Нивясто, млада нивясто,
Дали имати харно вино
За продавани у селото ви?
Дали имати харни моми
За гледани у ващо село?
Я тя му вели гоïори:

Юначе, море юначе,
Юначе, ти млатъ деліа,
Имахми вину у селото ни,
Го продадохми сичко;
Имахми и харни моми,
Сички си такмиха.
Една беши ощи Стойна попова,
И неа снощи я армасахми.
Я да я вели лудо гоїори:
Нивясто, мари млада нивясто,
Дали можишъ да я смамишъ,
У ващя кукя да дойди.
Ти да я кажишъ на Стойна:
Праматари ю намъ доидоха,
Цирна риза на глава носатъ,
Киндисана имаши
Отъ момите їочите,
Отъ юначите вѣждите.
Мари яла, Стойно, ти зафатокъ,
Ти зафатокъ да зафатишъ.
Отиде млада нивяста
На Стойна попова я каза.
Юдзе са Стойна у тяхъ утиде,
Чя зафатокъ ки зафати
Отъ момите їочите,
Отъ юнаците вѣждите.
Какъ я виде Юванъ, я зема,
Фарлі я на негова коня,
Юванъ я открade, побягна.
И майка и на после плачиши,
Да и вели хемъ гоїори:
Вирни си, керко, вирни си, Стойну,
Какъ дарови да си везмишъ.

68.

Царъ Константинъ гозба гости,
Гозба гости, служба служи,
Сина жени, керка мѫжи.
И да калесалъ прикалесалъ
Сичка земя и ютъ околіа
Се сватови и кумови,
И неговите бинъбашии,
И неговите гинирали.
Прикалесалъ дуръ от Сарбіа
Сарбинска краля Марка.
Да калесалъ и дундурлійските куйняри
И караманлійските пехливани,
Да калесалъ и мацярски юнаци.
И да удриха четирииси чивта тѫмпане,
И да засвириха четирийси мехтеря,
Да кордисаха чядириту на зелена лівадя,
И да излезоха юнациту
Студенъ каминъ да фрѫкатъ,
И на три ноця да си мятатъ.
И да излезоха дундурлиските куйняри,
И да излезоха караманлискі пехливани,
Борба си боряха сите
До три дена и три нокя.
И да битиса борбата,
Да вяхнаха сите на коня,
Да ютидоха за млада нивяста
Дуръ отъ голяма кесария.
Да юдзеха нивястата
Кралска дивойка, банова нука,
И да си вѫрнаха те на Стамболъ,
Полѣка полека те я доневатъ.

Кату дойдоха стрещя Стамболъ,
Кониту припущятъ и пушки мятатъ.
И тамъ си удри на царя Костандина
И прѫмноютъ бинъбашіа.
И на царъ Костандина много жялъ му падна,
И самъ отгоіори и велиши:
Богъ да го прости юнака Гіорги,
Що ми беши млого кавгаџіа.

69.

Кой види, бремъ кой виде
Жѫви риби на гората,
И по пладнина звѣзди на нибету?
Кой виде, бремъ кой виде
Дивойка да биди хараміа,
Петнайси години да ходи хараміа?
Сасъ три душя юнаци ходиши,
Пакъ нихту я не усяти,
Ниту отъ юнациту нейни,
Ниту отъ селата кождябашіи.
Една нидяля рано рано
Устрятъ гората излезоха
На мряморето врашило,
Сасъ сабяте тамъ играиха,
Харамиликъ си учяха.
Тогай юнациту и га учяши,
Стребриниту и чяпрази са скубнаха,
Грендите си разгрендиха,
Белите биски и си видоха.
Тогай юнациту кату я видеха,
Единъ на другъ зборъ чинiха.
Единъ веляши: чисто е стребро е,
И друкъ па веляши: пе е чисто стребро,

Туко е чисто малама и злато;
Неинъ привоютъ юнакъ велиши:
Не и чисто стребро, ниту чисто злато,
Лю са белите и биски.
И тя мо вели гоіори:
Варай мои трийси юнаци
И ти пьрво юпакъ Митри,
Виа да не ми кажите по вунка,
Да тя товаря злато язъ
И млого чисто стребро.
Я той я вели гоіори:
Язе не сакамъ ни златото,
Нито чисто стребро,
Митри юнакъ тебѣ ти сака.
Я тя му вели гоіори:
Варай варай пирво юнакъ мой,
Язе мога да и дамъ мойте бели биски,
И мойта рамна снага,
Кой ки биди отъ мене поюнакъ,
На него ке да си придадамъ.
Излязъ да си бориме двата
На мряморенъ врашило.
Ако наборишъ ти мепи,
Язъ тебѣ ке да земамъ;
Ако ти надборя язъ,
Руса глава ке ти зема.
Излезоха да си борятъ двата
Отъ рано дуръ на пладніна,
И пякой не можя да набори,
И па отъ пладнина дуръ на икиндіа,
Тогай падна Митри юнакъ,
И да го вяхна дивойката,
И да му присячи главата кату коза.

70.

Стоянки, море Стоянки,
Стоянки, море душманки!
Море декъ си е чюло и видело,
Мома войвонда да биди
Сосъ триста душя юнаци,
Стоянки мома войвода била,
Стоянка бе собрала
Триста души юнаци,
Она да ютиде, войвонда да биди.
Сосъ Турци булукбашіи
Стоянка кавга си чини,
Кавга си чинитъ
Пушка сосъ пушка,
Сабя сосъ сабя.
Присякла бе Стоянка
Турска булукбашіа.
Стоянки, море Стоянки,
Стоянки, море душманки!
Седнала бе Стоянка
Войвондаликъ чини,
Войвондаликъ да чини,
Турциту да синди.
Синдила Стоянки Турциту,
Синдила бе и каюри.
И на Турци тешко му падна,
Чя право синдиши Стоянка.
И да и велятъ и гоіорятъ:
Стоянки, море Стоянки,
Стоянки, море душманки,
Стани ти отъ столнина,
Ня си ти за войвонда.

Я тя му вели и гоіори:
Стоянка отъ столпина не стапува.
Нека са жива триста души юнаци,
И Стоянка да и жива
Сасъ остра сабя у ринка!
На Турциту тешко му падна,
Па крена булукбашіа
Пушка на Стоянка,
И Стоянка кренала пушка.
Па второ кавга чиниха
Пушка сасъ пушка,
Сабя сасъ сабя.
И на него глава му присячи,
И Стоянка го доби войвондалико,
Нема никой да я набори.

71.

Мастори зидови зидатъ
На караферска планина,
На тая гора зелена,
На тиа води студени,
На тиа зелени пуляни.
И тамо дивойка ручокъ му носила
И на мастори вели гоіори:
Я ручяйти, мастори, ручяйти
И Митри гу викайти,
И Митри да дойди да ручи.
Я те и велятъ гоіорятъ:
Дивойко мари дивойко,
Митри ручокъ не сака,
Митри ракіа вино не сака,
Туку сака Митри, да му чиними кукя
Сасъ причести паратири,

И Митри тука ки го женими
Ю Караферчка планина,
У тиа гори зелени.
На тиа води студени,
На тиа зелени поляпки.
Ки му земими нивяста,
Ки го винчайми за цирната земя,
Белите камини сватови и кумови.
Ти девойко, какъ ки си ходишъ,
Призъ нихните кукя да проминишъ.
И таму майка му ки испадни,
Она за Митри ки ти пита.
Ти право да я не кажишъ.

72.

Чавдаръ малинъ-Чавдаръ,
Малинъ Чавдаръ болинъ лежи,
Сега има три година,
Три година и половина.
Ни умира, ни станува.
Да раскапа три постеля,
Три постеля и три перници.
Я майка му му вели и говори:
Е бре Чавдаръ малинъ Чавдаръ,
Малинъ Чавдаръ, милинъ сину,
Кажи Чавдаръ, кажи, сину,
Що грехъ имашъ Чавдаръ,
Що грехъ имашъ, сину?
И отъ малечку що грехъ чини
И отъ голямо, сину?
Я да умришъ, сину, я да станишъ
Що и тузи Чавдаръ що теглишъ?
Сега има три година,

Три година и половина.
И що си раскапалъ три постеля,
Три постеля три перници?
Ти изгнила снагата отъ постеля.
И тогай я вели малинъ Чавдаръ:
Варай мале, ти стара майко,
Да ти кажя и прикажя:
Нѫй га бехми малка дяца,
Хемъ луди и нѫй аџаміи,
И тогай си приберахме
До триста души юнаци,
Се единъ у единъ, мале,
На одберъ приотбрани,
Се кату утъ една майка
Нѫй, мале, бехме родени.
И да отворихме, мале,
Нѫй зелена байракъ,
И да кренахми, мале,
Тенките пушки,
И да припасахми, мале,
Пустате остри сабя,
И да ютидохми, мале,
У пуста гора зелена,
Ю гора зелена, мале,
По тиа води студени,
И дека шетахми, мале,
Харамовахми, вилховахми.
Ютамъ заминаха, мале,
Два млада женентн,
На іодбратка те си хождаха, мале,
На пехера му и на пехеро му.
И нѫй да а фатихме, мале,
И двата ги варзахме,
Юнакотъ да варзахме, мале,

Ю голямъ зеленъ бука,
Нивястата я варзахми, мале,
За голямъ зеленъ яворъ.
И да соберахме, мале,
Нѫй сухи дарви,
Да навалихми, мале,
Нѫй силинъ іогинъ.
И двата а фарлихми, мале,
На іогино ги изгоряхми.

73.

Михаля майка го ючяши,
Го учаши, го караши:
Нимъ хождай, Михалъ, нимъ хождай,
Нимъ хождай, Михалъ, по гора зелена,
По гора зелена, Михалъ, по іода студена,
По іода студена сосъ твойти побратими.
Твойти побратими, Михалъ,
Ти са касканціа,
Да не ти удриатъ, Михалъ,
Да не ти погинатъ.
Михалъ майка не послушялъ,
Михалъ си утиде по гора зелена,
По гора зелена, по іода студена,
Михалъ си утиде сосъ деветъ душа
Негова побратими хараміи.
Михалъ го беха удрили
Неговите побратими,
Деветъ душя хараміи.
Михалъ от тамъ си побягна,
Да си утиде на дома му,
И да привлезе на удая ҷамліа,
И да си викна пирва му люба Маріа.

И кату го виде пирва люба Маріа,
Фатила горко да плачи,
Чя Михаля го са удрили.
Я Михалъ я вели гоіори:
Малчи ми, Маріу, ти пирва ми люба,
Не мой ти горко да плачишъ,
Язе си имамъ млого имани,
До три сандука жилта алтуни,
Единоютъ на тебе Марию,
Вторію на мине и на майка,
Я третоютъ, Маріу, на лекаротъ.
Я подпиши, Маріу, бела книга,
Бела книга, Маріу, цирно писмо
Я прати а, Маріу, на Георгя лекаро.
Що прап да прап, поскоро да дойди,
Той Михаля да го лякува,
Чя го удрили негови побратими,
Деветъ душа хараміп.
Му подписа Маріу бела книга,
Бела книга Маріу чирно писмо.
Му я прати на Георгя лякаро.
И Гіорги лекаротъ дошелъ.
Фати Михаля, го излякова.
Му дадоха сандукъ алтуни.
И Михалъ си убу на поясъ пищоха,
И сасъ друга сабя са припаса,
И да си скрилъ у празниъ сандукъ.
Маріа хаберъ му пусна
На Михалювите побратими.
На деветъ душа хараміп,
Що праятъ да праятъ,
Поскоро да дойдатъ,
Чя Михалъ умря, та го закопахми,
Чя Маріа пакъ сака юнакъ да земи,

И да отбере отъ хараміи да ареса.
И са дошли деветъ душа хараміи,
Михалювите побратими,
И да влязоха на удая дамліа,
И Маріа ракіа ги служи,
Хемъ около му си радува,
Да имъ вели и гоїори:
Варай вжй деветъ душа юнаци,
Отъ васъ кой юнакъ да отбера,
И язе сосъ единъ да си женамъ.
Да му искара на деветъ юнаци
Михалювата остра сабя,
Да имъ вели хемъ гоїори:
Кой юнакъ ке да извади
Отъ ножицата остра сабя,
Маріа него ке да земи.
Сички си помжнкаха на неа,
Няхто не можя да я извади,
Дойде рендъ и на наймалкоютъ хараміа,
И той зе да я тегли, сакаши да я извади.
И тогай Маріа отвори сандуко,
И си скокна Михалъ отъ сандуко,
Си источи друга остра сабя,
Да ги пусечи девентя душа хараміи.

74.

Варай Янки, хубава Янки,
Мари що ми си, Янки, повянала,
Мари повянала, Янки, исахнала
Кату кора, Янки, калинкова,
Кату листу ябалкову?
Я тя му вели и гоїори:
Варай лудо ти дилійче,

За тебе я ка расрадила,
Расрадила, лудо, паядила,
Чя ти ходишъ гори долу,
Гори долу по махалите,
По махалите по миханите,
Вину пиишъ башъ ракіа;
И каде ходишъ, се си фалишъ,
Чя ти любишъ друга люба,
Друга люба похубава,
Янка любишъ за рубиня,
Друга мамишъ за кадина.
Тоя я вели хемъ гоїори:
Варай Янки, хубава Янки,
Язъ ку ходамъ гори долу,
Горе долу по миханите,
По миханите по махалите,
Ако пиямъ вину и ракіа,
Каде ходимъ, Янка фалимъ,
Друга мамя за рубиня,
Янка любамъ за кадина.
Па я вели хемъ гоїори:
Варай Янки, моя люба,
Ако самъ рекалъ тая речта,
Куми дветя черни їочи,
Куми двете черни вежди,
Коня вяхамъ да ми пукни,
Ако самъ рекалъ тая речта,
Пушка носимъ да ми удріи,
Сабя носамъ да ми сячи.

75.

Юнакъ на дивойка гоїори:
Дивойку, мари дивойку,

Нимъ хождай сама за їода,
Чя їодата най далѣку,
Далѣку мошне далѣку.
Тамъ има дарву голяму,
Дарву голяму дафиново.
Той има сянка голяма,
Ки седнишъ дивойко на сянка,
Ти тамъ ки си заспишъ,
Тамъ кой ки ти тебе разбуди,
Кой ки ти тебѣ измии?
Я тя му вели гоїори:
Варай юначи, ти лутъ гидіа,
За мене гаиле ми берешъ,
Тамъ има до три ми пилця:
Едното пѣи за вичера,
Вторію пѣи полунощъ,
Третою пѣи заранъ рано.
Те ки ми мене разбудитъ,
Те ки ми мене измиятъ,
Те ки ми мене наляатъ.

76.

Їой Шабани, море, мой Шабани,
Богъ да бие Шабанъ Гега,
Що си собралъ, що си набралъ юнациту
Отъ три села яничарцки.
И да имъ вели Шабанъ Гега:
Їой юнаци, мои сеймени,
Пристегняйти каишите,
Каишите бре реминяти,
И кренайте тенки пушки,
Їотворайти зеленъ байрака,
И да ходими, да пляними тузи полѣ,

Тузи полѣ румилійско.
И да кинисаха да си отидоха
У полѣто румилийско.
Юде дочуха румилийски коџабашіи,
И да текоха, хаберъ даватъ
На румилийски беюви и на пашиту.
Я отъ беюви и пашиту добро нема,
Ниту няхто саипъ му стана,
И нема некой да гя отъкини.
И да текоха коџабашіи па Шабанъ Гега,
Да му велятъ хемъ гоїоратъ:
Добря дошелъ ти, Шабанъ Гега!
Я Шабанъ Гега имъ вели:
Добря ви пайдохъ, румилийски коџабашіи!
Юнациту и сеймени конакъ сакатъ,
Поскоро конакъ да му дадети.
И румилийски коџабашіи
На юнациту конакъ му дадоха.
И да ютидоха при Шабанъ Гега,
И да седпаха по край него,
Фатиха да му са молятъ:
Аман ти, Шабапъ Гега,
Сейменіту золумъ да не чинатъ.
И на Шабапъ Гега пари му даватъ,
Бели пари и карагроши,
Я Шабанъ Гега не сака
Бели пари п карагроши,
Туку сака петъ стотипи жилтици.
Па му са молятъ, му са кланятъ
Румилийски коџабашіе,
Хемъ му даватъ до двясти жилтици,
Я Шабапъ Гега не стрексува
И сосъ аскеротъ му той си фали:
И язе ки земамъ, море, жилтици,

И аскеротъ сеймени ке да плянитъ,
Отъворяйти си, вѫй, очите,
Море, румилийски коцабашіе,
Ваша стока да отбранити.
И тогай си дойде Шабанъ Гега
Дуръ на селото Негрита,
Да си фати, си зема до три роби:
Единоютъ отъ Негрита икономотъ,
Другіо беши Котовъ сина Манолаки,
Я третоютъ беши отъ Сирпа
Костандинъ коцабашина.
Да и закара на Арнаутлукотъ,
Да и дражя тамо година и половина,
И а глоби тешка глоба, и да ги пусна,
И тогай си дойдоха па па Негрита.

77.

На Мисологъ три юнаци седятъ,
Три голями капидани,
И трите зборъ зборуваха,
Чя шкодрали паша пайди
Съ двапайси хиляди гега арпаути,
Бремъ кой ки ходи да го достряти?
И тогай вели Марко Бочаръ:
Я обуйти си, море, триста юнаци
Сосъ геговски дрехи арнаутски,
И направяйти си пушките,
И опашяйти си острите сабя.
И да киписа Марко Бочаръ напрятъ,
И триста души юнаци по него.
И на юнаците па пѫтютъ ги учяши,
Да имъ вели хемъ му гоїори:
Варай юнаци, вѫй моя братя,

Кога ки влезите на їойска
Сосъ сабяте на ранцятя,
Кира ми да, вѫй, да велите,
Единъ на другъ да си не удрийте.
И отидоха на висока планина,
Тамъ бе седналъ Марко Бочаръ,
Сосъ виглата утамъ гледаши,
Два чадира беха на їойска:
Единою беши на Скодрали паша,
Вторю беши на кихая бей.
Я Марко Бочаръ не можя да познаи,
Кой чадиръ беши Шкодраліовъ
И кой беши на кихая бея.
Ами едношъ, рекалъ: Боже поможъ,
Да киниса, ютиде нетре на їойска.
Кату бясинъ да ютиде кату лутъ
Праве на кихаябеювъ чадира.
И кату влязи на чадира нетре,
Кихая бея фати го за гирлото,
Му искина гирлото, му извади душата.
Няхто не можя да го познаи,
Ча беши Марко Марко Бочаръ,
Лю го позналъ единъ циръ арапинъ,
Щото бяши понапреди сосъ него;
Тогай пукна пушка отъ циръ арапинъ,
Да го беши ударилъ Марко Бочаря.
Тогай Марко Бочаръ фишекъ ядяши,
Си запалила душата му, той залудя,
Фатилъ да бега и сечяши отъ фустанъ кирпа,
Затикаши дупките отъ куршума,
Да не му тече крѫвта млого.
И беши излялъ отъ їойска вунка,
Гленда подинъ юнакъ нема
Отъ неговите триста юнаци.

Тогай засвирилъ коскина свирка.
И триста юнаци дойдоха при него.
И на Марка Бочаръ душа му излези.
Го здигнаха юнациту на гѫрботъ.
Го носеха дуръ па Мора,
Тамъ го дочюха моранти,
Сички минжи излезоха съ деца,
И жените излязоха съ малки,
И го плачяха Марко Бочяра,
Да ли облекоха двапайси попови,
Да го закопаха Марка Бочяра.

78.

На денъ Великденъ, на денъ Гіоргіовденъ,
Седнали моралїи ручокъ да ручятъ.
Сите ручятъ, сите ядатъ,
Капиданъ Гіорги ниту яди, ниту пии.
Туку гаиле има за брата му,
Чудо си чуди, умъ нему остана.
Я моралїи му велятъ и гоїорятъ:
Варай Гіорги, Гіорги капиданю,
Айди, айди, гаиле ми беришъ,
Насъ майка за днесъ на и родила.
Я капиданъ Гіорги му вели гоїори:
Язе гаиле не бера за пищю,
Ниту за брата ми Марко бочаръ:
Гаиле много бера, чя юнациту не останаха.
Са моля на владика, са моля и на капидани,
Да ме помогнатъ ощи юнаци,
И язе да пода на шкодралиа,
И едношъ да го видя тосъ цирно куче,
Що го утепа на брата ми Марка.
И владиката му даде юначи млого,

И моралиите други капидани.
И собералъ, надбралъ Гіорги капиданъ
Се единъ у единъ юнаци петъ стотина,
И да киниса да ютиде на шкодраліа,
И да му фати пѫтища, на маасара го вриза.
Юде дочу шкодраліова майка,
Да и товарила до трииси мѫцки,
Трииси товара жилта флурини,
И да ючела на капиданъ Гіоргя.
Много му са примоли, му вели и гоїори:
На ти, капиданъ Гіорги, на тебѣ
Трийси товара жилта флурини,
И да ми пуснишъ моя сина шкодраліа,
Чя мой синъ не и такосъ кисканціа,
Кату на васъ юнаци сабя не удрива,
Туку се при него за юнаско ги зева.
Тузи цирно куче, циръ арапинъ,
Той що го удри Марка бочара,
Той Гіорги не знаиши нищо.
Тогай я вели Гіорги и гоїори:
Варай Шкодраліова майка,
Язе ти зевамъ трий товари алтуни
И твой сина Шкодраліа го пущамъ,
Сакамъ да ми дадешъ на моя рака
Тузи цирно куче, циръ арапинъ.
И тогай пратила Шкодраліова майка,
Да го фатиха отъ їойска арапино,
Да му го и дала на Гіоргюви раки.
И тогай Гіорги го пусна Шкодраліа,
Да му вели хемъ гоїори:
Варай Шкодраліа паша Гега,
Язе ти разбрахъ тебѣ, чя човек си,
Чя таквіи юнаци ти ги бранишъ,
И ощи отъ сега по да и бранишъ,

И ощи едношъ да си не смамишъ,
На Мора на їойска да дойдишъ,
Защо живъ не ки си откинишъ,
Айде сега сосъ здравіе да ходишъ!
И тогай си го зема Гіорги циръ арапина,
И го мачи много тешки маки,
И му присечи цирна глава.

79.

Дили Мара много кисеџийка,
Кисеџійка и много харамійка,
Коня вяха, пѫтища диржи,
Пѫтища диржи, дервентя фатила
Ютъ Ропелъ дуръ на Софійско.
Кирваня много суйдисала,
Турци фаща, глава му сячи.
Прошета дили Мара, рашета,
Сичко место спидирдиса,
Съ коня Мара си фали и съ сабя,
Защо и бѫла Мара кисеџійка,
Кисеџійка млого и памдарџійка.
Дили Мара дервентя стѫпна
И млого караулџіи утепа,
И на млого села зулумъ чинила,
И ютъ Рупелъ дуръ на Софійско
Много пѫтища бе заптисала,
И много кирваня бе суйдисала,
И на много Турци глави му бе сякла.
Юде киписа едно лудо базиргянче
Дуръ отъ Кюстендилъ баня,
Лудо базиргянче, лудо шіопче,
И кирванъ ходиши до сто коня,
До сто коня товаръ товарени,
И да си дойди дуръ на Сарбиново.

Ютъ сарбински коцабашіи
На лудо базиргянче му гоіоратъ:
А бре базиргянче, лудо шіопче,
Дека варвишъ ти тука дичу?
Тука шета дили Мара,
Дили Мара кисеційка харамійка,
Сасъ коня си фали и сосъ сабя.
И сичка кирвани суйдиса,
И млого турци глава му сечи,
И пили не можи да откини отъ неа.
Я лудо базиргянче вели и гоїори:
Ако шета дили Мара, нека шета,
И ако и кисеційка, нека и тафраційка,
И язе ки кинисамъ съ господово имя,
Господъ напреде, и язе послѣ.
И да киниса лудо шопче базиргянче,
Да си дойде на дили Марино полѣ.
Таму го затемни, растовари,
Пусна коня да си пасатъ, седна да вичери.
Хемъ вичери лудо шїопче, хемъ си чуди,
Хемъ пушката на рака диржи.
Ощи не беши вечералъ харно,
Ету дили Мара юде иди,
Коня припуща, прахови дига.
И отъ що викаши дили Мара,
Земята са тресяши отъ неа.
Я лудо шопче, лудо базиргянче,
Да си крена тенка му пушка,
Да я удари на дили Мара
Между двете їочи,
Между двете вѣжди.
И дили Мара падна отъ коня,
Да ютиде лудо шопче,
Да я посечи коматъ по комадя.

80.

Дюздисалъ Стоянъ, уйдисалъ,
До деветъ цивгаря олови,
И друга деветъ биволи,
И оралъ Стоянъ, разоралъ,
Присялъ беши Стоянъ, насялъ
Се бела пшеница цирна клашица,
Набралъ беши Стоянъ, набралъ
Многу житу и пшеница,
Се бела пшеница цирна клашица,
Напжлнилъ беши Стоянъ, напжлнилъ
До деветъ амбари голями
Бела пшеница цирна клашица;
Напжлнилъ Стоянъ, напжлнилъ
И други девятъ амбари голями
Се цирна бре канколица.
И продалъ беши Стоянъ, продалъ
Ютъ деветъ амбари бела пшеница,
И други деветъ се канколица,
Набралъ беши Стоянъ, бералъ
Се бели пари и жилтици
И усторилъ Стоянъ, и усторилъ
Кула стребряна висока,
И усторелъ и кола стребряна
Сасъ колелите позлатена.
Си дочулъ Стоянъ, са бе прочулъ
На сичка земя и околиа
И дуръ на царютъ, царъ Стефанъ.
Пусна царъ Стефанъ да го вика,
И Стоянъ беши отишелъ.
Я царъ Стефанъ му вели гоїори:
Стояни, море, Стояни,
Юде доби ти толко имани?

Я Стоянъ му вели гоïори:
Варай царю, царъ Стефанъ,
Дюздисал самъ бехъ уйдисалъ
До деветъ цивгаря олови,
И други деветъ цивгаря биволи,
И орал сам сичка бехъ разоралъ,
Присялъ самъ бехъ насялъ
Се бела пшеница цирна клашица,
Набралъ бехъ, набралъ
Млого житу и пшеница,
Напжлнилъ бехъ, напжлнилъ
До деветъ амбари голями
Бела пшеница цирна клашица,
И други деветъ амбари
Се цирна канколица,
Продалъ самъ пшеница,
Набралъ самъ бели пари и жилтица.

81.

Хабаръ да имашъ, царю,
Хабаръ да имашъ, дювлетліа,
Чя Мжсиръ са зе, царю,
Чя Мжсиръ са зе, дювлетліа.
Цирните френци го зеха, царю,
Цирните френци, дювлетліа,
Те стжпнаха нетри, царю,
Те стжпнаха, дювлетліа,
И конаците запгисаха царю,
И конаците запгисаха, дювлетліа,
И двяте тарапкани ги зеха, царю,
И двяте тарапкани, дювлетліа,
И много маденъ донесоха, царю,
И много маденъ, дювлетліа,
И много алтунъ отсякоа, царю,

И много алтунъ, дювлетліа.
Абдешъ не даватъ да земимп
Отъ студените бунари, царю,
Абдесъ пе даватъ да земимп
Отъ дламбоките бупари, дювлетліа.
Изанъ па пе даватъ да пѣиме
Отъ високите минарите, царю,
Изанъ па не даватъ да пѣими
На високите минарянта, дювлетліа.
И царютъ му го ималъ дадено,
Три година да го повелятъ,
Я френцпту у Мѫсиръ стореха
И го повеляха седи́мъ години,
И пакъ отъ Мѫсиръ пе изляватъ.
Тогай царютъ му пусна тешко ферманъ:
Що праятъ да праятъ френциту,
По скоро отъ Мѫсиръ да излязатъ,
Я френциту му велятъ гоїорятъ:
Царю дювлетліа, султанъ Махмутъ,
Сасъ сабя па Мѫсиръ влезохми,
И пакъ сасъ сабя ке да излезими.
И царютъ си оплашп отъ нихъ,
Кавга пе можя да чини,
И на московотъ му са примоли
Отъ френци да го откипи.
И тогай московотъ потписалъ
За френциту люти ферманя,
И да ги пусна на Мупопарта,
И да му вели хемъ гоїори:
Варай, Мупопартъ, ти отъ Мѫсиръ да станишъ,
Чя ако пусна моите юпаци,
Дур долачка (?) ки ти сторя.
И тогай си оплаши Мупопартъ,
Стана, отъ Мѫсиръ побягна.

82.

Харџа си хожда за їода па бонаръ
Сасъ нова стомна ю ранката,
Напѫлнила беши стомната,
Трагна ю дома да си пои,
На пѫтотъ беши наумила,
Чя стребрянъ пристенъ загубила.
Я Харџа телялъ кладе да вика,
Мѫжде много дава що то го наи.
Я Камберъ я вели гоїори:
Варай Харџа, пѫрва люба моя,
Язъ го видехъ, ама го не казувамъ
Я тя му вели гоїори:
Варай Камберъ, ти мой гуденикъ,
И отъ вярата ми, ти мой братъ,
Ти ако го найде стребянъ пристено,
Мене да ми го дадишъ ти,
Сама Харџа на тебѣ мѫжде иди.
Отъ Камбера Харџа му я откинаха,
За царска сина я женуваа.
Харџа севда толко немаши,
Я за Камберя много плачеши,
И Камберъ зарди неа ахкаши:
Харџа хубава, Харџо моя,
Отъ Харџа похубава не бива.
За Харџа свадба чинеха,
Харџа за Камберъ пакъ плакала.
Тѫпаниту биеха, мехтерите свириха,
И Харџа нивяста я стореха.
Дойдоха царски сватови,
И Харџа я искараха на бинекъташи,
Тригнаха бирза коня да я качятъ,
Бирза коня на Харџа не приближи.

Сите сватови коня теглятъ,
Пакъ некой конъ не приближи.
И Камберъ утъ далеко стояшн,
И на Камберъ му велятъ гоїорятъ:
Я тегли и ти твоя коня, дервишъ баба,
Белки ки приближи при нивястата,
И Харџа да я вяхни да си поими.
Я Камберъ лю пусна коня негова,
Сама коня отиде па бинекъташи,
И сама коня при Харџа приближи.
И Харџа вяхнала млада нивяст а,
Я коня тамъ стои, не тригнова.
Сите отидоха коня да фататъ,
Я коня сосъ зжбите ги изяваши
И сасъ ританици ги утепуваши.
Тогай Камберъ фати коня,
Харџа млада нивяста да я води;
Я Камберъ я отъкради нивястата
Отъ толку царски сватови.
Сите сватови го тераха,
Го приближиха да го фтасатъ,
Тогай Харџа извадила ношче,
Сама са прибола и умрела,
И Камберъ отъ ахкани тамъ умря;
И двата тамо ги закопаха.
На Камберовата главица
Изникнало алъ триндафилъ,
Я на Харџина главица
Изникнало жилтъ триндафилъ;
И си збуниха двата пакъ.

83.

Тузи лѣто що найди мѣсяцъ маиа,
Їойска крена москофотъ,

Кавга сака да стори
Сосъ царъ султанъ Махмутъ.
Байраци бе нарелъ Москофотъ,
Се маламяна крѫстови;
И нарелъ бе юнаци се кату арслани;
И беши земалъ москофотъ
Маламянъ крѫстъ ю рапката,
Сасъ дребенъ маргаритъ наредено.
И са примолиха па Бога,
И са прикристиха сички,
Да кинисаха юнациту,
Се кату арслани наредени,
Се турци изядници беа.
И москофотъ съ юнациту му
Много си фалиши и си радуваши,
И много ги приучяши:
Варай юнаци, вѫй милна юнаци,
И Господъ напрятъ да помогни,
Кату какъ ки ходили на їойска,
Пакъ така да си вѫрниме,
И Богъ да помогни турци да навіими,
Пакъ нѫй юнаци да испадними.
И кату навали москофотъ
Силна їойска на варноско място,
И тамъ кавга фатили съ турци,
Кавга наврихъ кавга.
Топови кату бѫчовици хождатъ,
И гюлента кату градъ паждатъ.
И варновската каля я расипа,
Да много турци тамо си здробиха:
Хиляда и осомъ стотини
Саде бинъбашіи,
И други паши хиляда.
И зборъ чиниха съ султанотъ

Чя москофотъ бе стигналъ,
Дуръ нетре на Едрене влези.
Съ юнаско дойде москофотъ,
И пакъ съ юнаско си отиде.

84.

Прочюла беши Димковица,
Да роди деветъ дѣца една мома,
Десинтята пакъ дѣте.
Да го юдзе потъ мишката,
Да го юднесе на бялъ Дунавъ
И на бялъ Дунавъ му вели гоїори:
Варай Дунави, белъ Дунавъ,
На тузъ дѣте да го нарастишъ.
И го и метнала на белъ Дунавъ.
Да пакъ си вѫрна Димковица,
Да ю дома и си утишла.
Юде дойди Янкулъ юнакъ
Отъ бялъ Дунавъ да промини,
Тамо найде дѣте плачи,
Да го юдзе Янкулъ юнакъ,
Да го юднесе на дома му,
Го нарасти, гу порасти,
Да го стори голямъ юнакъ,
И да гу стори граматикъ.
И дойде время за женидба,
Да си прочула малка мома,
Димковичината керка;
Той я посака, и му я дадоха.
Дойде время свадба да чинатъ,
Да юдриха тѫмпаниту,
Да засвириха михтерпте,
Да юдзеха нивястата,

Да я донели на Янкулови кукя.
Кладоха попи да винчяватъ;
Попиту беха унямяли,
Граматициту беха усляпяли.
Юде дойде едно пиле, златно пиле,
Да кондиса на Янкулови кукя,
Да засвири лепа пѣсна
И на пѣсната веляши:
Декъ си е чюло и видяло,
Братъ и сёстра да си зематъ,
Братъ и сестра да си винчяватъ.
И тогай бе разберали,
Ги разделиха братъ и сестра,
И тогай попиту удромоняли,
Граматициту прогледнали.

85.

Седналъ беши Марко, седналъ да вичери,
Седналъ да вичери Марко сола и пипера,
Сола и пипера Марко и царвено вино.
Да беши угряла звѣзда усомница
На Маркови рамни плещи,
И да я вели Марко хемъ гоїори:
Варай, варай, звяздо усомница,
Дали има на земята по юнакъ отъ мене?
Я тя му вели хемъ гоїори:
Милчи ми, Марко, ти унемялъ, усляпялъ!
Юнакъ има на земята дете Дукатинче,
Дете Дукатинче отъ седимъ годіна,
Седимъ ката по юнакъ ке отъ тебѣ.
Какъ бе дочюлъ Марко, много си наяди,
Да си скокна на юначки ноци,
И да ютиде коня да юседли.

Вяхна Марко той да киниса,
И да ютиде на градъ дугански ливади,
Тамо си найде малки дѣца,
Гиту пасяха гуведи.
Да имъ вели Марко и гоїори:
Поможи Бог ѳи, малки дѣца!
Я те му велятъ гоїорятъ:
Варай баю, незнаинъ деліа,
Дай Богъ добро, незнаинъ деліа!
Я Марко му вели гоїори:
Варай дѣца, малка дѣца,
Дека сяди дете Дукатинче,
Дете Дукатинче отъ седимъ година?
Я те му велятъ гоїорятъ:
Ти какъ ки ходишъ тука гори,
Низъ града Догана ке да поминишъ,
Низъ градъ доганските чяршіи,
Тамъ ке да испаднишъ стретъ града,
Тамо ке да найдишъ софа маламяна,
На права страна софа припослана,
Тамо си сяди дете Дукатинче,
Дете Дукатинче отъ седимъ години,
Бела книга учи и люта ракіа пии.
Ютамъ тогай киниса Марко,
Да ютиде на градъ доганскі чяршіе,
И бе испадна на стретъ града Догана,
Та си найде софа маламяна,
На права страна софа припослана,
И тамъ си найде дете Дукатинче,
Дека седи, бела книга пѣи и ракіа люта піи.
И да му вели Марко и гоїори:
Поможи Богъ ти, дете Дукатинче,
Дете Докатинче отъ седимъ година.
Я той му вели хемъ гоїори:

Дай Бог добро, баю, незнаинъ деліа,
Я излязи ти, баю, отъ коня
И качи си на софа маламяна,
Седни малко ракіа да попиими.
Я Марко му вели хемъ гоїори:
Не самъ дошелъ язе за ракіа,
Ниту за ручокъ время имамъ,
Ниту за вину самъ дошелъ да піа,—
Язе си имамъ люта ракіа тригодишна
И ройно вино седимъгодишно—
Тукъ самъ дошелъ да си убидими.
Я мо вели дете Дукатинче и гоїори:
Постой, баю, ти незнаинъ деліа,
Дуръ да привлеза язе у дома ми,
Да си простя сосъ мои старъ баща
И сосъ моя стара майка,
И сосъ брата да си проста и съ сестра,
И съ браточеди и съ браточетка,
И съ сичка рода роднина.
И да постоя Марко вунка малко,
И да привлезе у дома дете Дукатинче,
И са прости съ неговъ баща,
И съ неговата стара майка,
Са прости и съ брата и съ сестра,
И съ браточентъ и съ браточетка,
Са прости и съ рода роднина.
И да излези долу на тавлаханата,
И да юседли негова бирза коня.
И да вяхнаха двата на бирзи коня,
И да кинисаха, Марко напреде,
Я дете Дукатинче по Марка,
Калдирими копатъ, зидови скочятъ.
И да испаднаха на градъ Дукански ливади,
И тамъ си найдоха студенъ каминъ.

И да му вели и гоїори дете Дукатинче:
Варай, баю, незнаинъ деліа,
Я земи го камино ти фарли,
Да видя що юнаско ти имашъ.
Тогай Марко го зе каминотъ
И да го фарли низъ единъ конакъ място.
Какъ го зе камино дете Дукатинче,
Да го фарли низъ двя планини, низъ три лачини.
Го брикаха каминотъ три дена и три ноя,
Пакъ не можяха да го найдатъ.
И на Марко много ядъ и тешко му падна,
И да му вели на дете Дукатинче:
Варай дете, дете Дукатинче,
Ела да ходими ниа на лѣпа цирква,
На лѣпа цирква свята Софіа,
И тамъ, браткя, да си враземи
Кату утъ една майка по свети Ювана.
И дете Дукатинче стрекса,
Кинисаха да хождатъ на лепа цирква,
На лепа цирква свята Софіа.
Удрилъ бе Марко, напрятъ отива,
И га дойдоха на стредя пѫтіотъ,
И да си вирна на дете Дукатинче,
Му вели Марко хемъ гоїори:
Я удри напретъ ти, дете Дукатинче,
Оти язе самъ ябанціа и коня ми е аџаміа.
И си исмами дете Дукатинче,
Да удри бирза коня, напрятъ отива,
Я Марко на послѣ послѣ отива.
Да извади Марко сабя гимишкіа
И да го удри по главата,
Го посячи на двя комадя,
Я дете Дукатинче па не досяти.
Да му вели на Марко хемъ гоїори:

Варай баю, незнаинъ деліа,
Сирдче ме заяди, да ли за зло, илъ за добро?
Я Марко му вели и гоїори:
Варай дете, дете Дукантинче,
Сирдче ти е заяло за люта ракіа,
Я удри коня, малко разигра я.
Тогай дете Дукатинче
Удри бирза коня, разигра я,
Тогай паднаха от коня коматите,
Едно на лявата страна,
Вторю на правата страна.

86.

Едно дяте си е родило преко вечера,
Кога гуведите дохождатъ,
И дуръ да пропѣятъ петлиту,
Детенто и пролазило,
И дуръ да усумни,
Дятенто и проходило,
Дуръ да угряи слинце,
То и провревело,
И дуръ на ручокотъ,
Фатило книга да пиши.
Я майка му вели и говори:
Варай сину, мили сину,
Ти снощи родено преко вечера;
Дуръ да пропеатъ петлиту,
Ти си пролазило,
Дуръ да усимни, ти проходило,
Дуръ да угреи слинцето,
Ти си проврявело,
И ся до ручокъ фатил си
Книга ти да пишишъ.

Ти няси чедо кату чедо,
Ти си халисъ юда самовила.
Я той вели гоїори:
Варай мале, мила мале,
Ти кату ме велишь,
Язе несамъ юда самовила,
Туку самъ халисъ чендо.
Язе ки си ходамъ на града Солуна,
Тама испадна страшна́ ламя,
Сега има три година и половина,
Градъ-солунски дивойки не остави живи,
Ката денъ пу една що изява.
И деветъ кирвани кираџіе
До сега има глатнанти,
И деветъ свадби, мале, погина
Со се сватови и кумови и нивести,
Сите ги има поглатнанти.
И язе ки ходамъ, мале, неа да утепа,
Да откинамъ Солунъ граждани.
Я майка му му вели и говори:
Варай сину, е бре ти дяволъ,
Ощи не знашъ ти да си опашишъ,
Нели страшна ламя да утепашъ.
Я той вели говори:
Дай ми ти, мале, бащова ми бозлугана
И бащова ми остра сабя.
И майка му му даде
Бащова му тешка бозлугана
И бащува му остра сабя.
Тогай стана дятенто,
Да си припаса остра сабя,
Да излязи долу на тавлаханата,
Да си юседли бащова му бирза коня,
Да си зема и бащова му тешка бозлугана,

Хемъ киниса да вяхна да си ходи.
Да ютиде до стредя пѫтїотъ,
Тамъ сп расчюди да си вѫрни.
Юде излезе звѣзда усомница,
Да му вели хемъ говори:
Варай дете, ти снощи родено,
Ти отъ пѫтіотъ да си не вирнешъ,
Дуръде сми ніа напреде, ми си боишъ,
Нїа сме свята богродица и света ниделя.
Тогай детенто безъ страхъ ходиши,
И по дирвете и по камините,
Залюпюваши по една бела книга,
Да не си сагуби пѫтїотъ.
Да ютиди до край Солунъ града.
Юде излязи страшна ламя,
Га ривяши, земята ядяши,
Тогай детенто една бозлугана я удри.
Страшна ламя падна на земята.
Тогай излѣзе отъ бирза коня,
Да источи бащова му остра сабя,
Да юстредя я присечи ламята.
И са притекли деветъ кирваня кираџіе,
И деветъ свадби сватови и кумови,
И деветъ млади нивести.

87.

Високо дирво, џанимъ,
Џирна ми маслина!
Юдолу седятъ, џанимъ,
До дванца ми браткя
Хемъ си сядяха, џанимъ,
Хемъ пиле дражаха,
Нохтя сечяха, џанимъ,

Пиленто ми храняха,
Слиза роняха, ц҃анимъ,
Пиленту ми напуяха.
Пиленту пуяха, ц҃анимъ,
Хемъ му веляха говореха:
Расти ми, пиле, ц҃анимъ,
Расти ми ти, да пораснишъ,
Нѫй да ти пуснеми, ц҃анимъ,
Дури на наща земля,
На наща земля, ц҃анимъ,
Дури на наща стара майка.
Тамо две сланца, ц҃анимъ,
Две сланца греятъ
И три месинчина светятъ.
Яко и пролятъ, ц҃анимъ,
Пиле, ти да донесишъ
Пролятна китка, ц҃анимъ,
На назе двами браткя;
Я ако и есинъ, ц҃анимъ,
Пиле, ти да донесишъ
Есинско грозди, ц҃анимъ,
На назе две браткя.

88.

Юрдану, моми Юрдану,
Юрдану, моми хубава,
Не можи селу да тегли
Ютъ твои дребну ходини,
Ютъ тои ниско гледани,
Ютъ тои дребну везани,
Ютъ тои бяло перане.
Ката пондялнякъ перана,
Ката ми пентокъ миена,

Ката субота плетена,
Ката нидяля на пазаръ.
Ката година и кржмнина,
Тая година дуръ и двя,
Се зарди тебе Юрдану.
Я тя му вели говори:
Варай бащю, мили бащу,
Ми закарай у Солунъ,
У Солунъ, бащу, у леля ми,
У леля ми, бащу, калогря,
Си примини Юрдану, си орожи,
Да ютидоха съ баща и
У Солунъ у леля и калогря.
Причюкнали на портите,
Маръ да излязи леля и,
Да им вели хемъ говори:
Кои сте виа що чюкате,
Елати вамо по вамо.
Юрдану вели говори:
Варай леля, мила лелу,
Ела, ти ми отвори.
Я тя я вели и говори:
Юрдану, моми хубава,
Зарди тебе село нема,
Ниту село, ниту кукя.
Тука има башъ михани,
Тука са бератъ луди млади,
Луди млади, се юнаци,
Се за тебе зборъ зборуватъ.
Юрдану вели на баща и:
Варай бащю, милинъ бащю,
Я закарай ми на бялъ Дунавъ.
Да ютидоха на бялъ Дунавъ;
Да си плесна двяте ринци

Хемъ на Дунавъ говори:
Дунави, брате Дунави,
За тебе майка ме родила,
За тебе майка ме нарасла!
Да си метна на белъ Донавъ
Си издави Юрдана мома.

89.

Мари Яна, бела Яна!
Станала Яна, станала
Мошни рано ю ниделя,
Да помела и размела
Нейни рамни двори,
И столовиту бе нарела.
Да са юдзе бела Яна,
Да ютиде на бялъ Дунавъ,
Да му вели хемъ говори:
Дунави, брате Дунави,
Да те питамъ и распита,
Право сакамъ да ми кажишъ,
Ютъ ка са пѣтли пропяли,
Колко кораби минаха?
Минали, Яно, минали,
Триста корабя на ренъ,
И други триста даиляни.
Па тя му вели и говори:
Дунави, брате Дунави,
Да тя пита и распита,
Право сакамъ да ми кажишъ:
И мойта любовъ да ли мина?
И той мина, Яно, и той мина,
Найнапрятъ му ходиши,
Башъ байрактаринъ беши,

Синъ зеленъ байракъ носиши,
И силна їойска по него.
Я тя му вели говори:
Дунави, брате Дунави,
Кога мислиши да дои?
Мислиши, Яно, мислиши,
Кога ки сихни морету,
Тжй га увяни тревата,
Тогай мислиши да дои.

90.

Разболялъ си сиракъ Колю,
Болинъ лежи мало млого
Тукму деветъ години,
Нема няхто да го убиди
Ни отъ майка, ниту отъ баща,
Ниту отъ рода родпина.
Единъ денъ си прикрена очите,
Да си я виде негова сестра.
Негова сестра бела Петра,
Мошне повяхнанта
И мошне погорена.
И да я вели хемъ гоїори:
Варай сестро, бела Петро,
Защо си мошне повяхнала
И мошне си погоряна?
Далъ отъ мене ти се додїало,
Или защо любовъ немашъ?
Я тя му вели и говори:
Варай брате, сиракъ Колю,
Мене не ми е додяло
Тебе що ти гледамъ,
Ниту кахиръ берамъ,

Защо любовъ немамъ,
Туко мошне кахиръ имамъ
И млого ми е додяло отъ дили Ферата.
Дили Фератъ си минчи мене да открадн,
И ката нокъ дохожда на наще порти,
И не мога за їода да пода.
Тогай я вели сиракъ Колю:
Варай сестро, ти бела Петро,
Да за това се, сестро, ти плачешъ,
Язе доде самъ живъ, ти ми си боишъ.
Ходи на лудо еврейче, мои базиргянче,
Той да ти даде единъ топъ платно,
Да си привриза мойта болна снага.
Отиде сестра му бела Петра,
Та му купи топъ платно
Отъ лудо еврейче, неговъ базиргянче.
Да си пристегна сиракъ Колю
Негова деветгодишна болна снага,
Да си зе́ма негова остра сабя,
Отъ деветъ година не источена,
Да излези дуръ на негови порти.
Юде дойде дили Фератъ тамо,
И утедношъ на кавга си фатиха.
Сиракъ Колю му присече главата,
И да си вирна па на постеля лежи,
И на сестра му говори:
Варай сестру, бела Петро,
Сега язе ки си умра отъ болка,
Тебе ни оставамъ сирачка
Ниту отъ майка, ниту отъ баща,
Ниту отъ брата, сиракъ Колю.

91.

Тригнали са деветъ дружина,
Чя за пойдатъ на панагиръ,
Да ютидоха дуръ на Биукъ чешме.
Отговори я единоютъ:
Варай деветъ дружина, моя браткя,
Мене вода ми се припие.
Да ютиде на Биукъ чешме,
Никна вода да си пии.
Юде му метнаха чифте кубуря,
Да го юдриха неговите душмани.
И ощи душя му не излезе,
На дружина му говориши:
Ва са моля, дружина, на васъ
Деветъ моя браткя:
Вжй ки ходити на селото,
Да закарати на майка ми
Циринъ тешокъ хаберъ.
Да си собре, да юдбре юнаци четири,
Се фиданъ бойлїи да са те,
Се чернаїоки, се кату и мене.
Да му даде ширвета алова,
Те да дойдатъ на Биукъ чешме,
Хемъ да идатъ, хемъ да пѣятъ,
Да си собратъ моята кржвъ у ширветата.
Да си одбре и дивойки четири,
Се фиданъ бойлїе, се чярноїоки,
Се кату моя пирва любовъ,
Да метатъ моите двори,
Моите двори, моите полати,
Хемъ да метатъ, хемъ да пѣятъ
Мойта лесна чюдна песна:
Тригнали са деветъ дружина,

Чя за податъ на панагиръ,
Да ютидоха до стредя пѫтъ;
Мене вода ми се припи,
Да ютидохъ на Биукъ чешме,
Никнахъ вода да си напиа,
Ми метнаха чифте кубуря
Моите клети душмани,
Ме юдриха между двете їочи,
Между двете тенки вѣжде.
Тогай осомъ дружина негова
Отъ пѫтіотъ те си вирнаха,
На майка му я казаха,
Кату какъ сино ти наричя.
Я майка му кату чу, и она умрела.

92.

Тодорко, моми Тодорко!
Седнал е Тодоркинъ баща,
Седналъ на столотъ,
Книга пѣи, слиза рони,
Слиза рони, приста криши.
Го видела негова керка,
Негова керка Тодорко,
Та му вели и говори:
Варай бащю, мили бащю,
Защо книга пѣишъ и плачешъ?
Я той и вели хемъ говори:
Варай Тодорко, моя керко,
Какъ да пѣа и да не плачемъ,
Вчера самъ билъ на Дойранъ,
На Дойранъ, керко, на пазаръ;
Да що самъ чюлъ и виделъ,
Два пѫтя телялъ викаха,

Три пѫтя личба личаха:
Що има Турчинъ ергенъ,
На силна їойска да пои,
И що има христенинъ ергенъ,
На силна їойска да пои!
Баща ти, керко, синъ нема
На силна їойска да пои.
Я тя му вели говори:
Варай бащу, милинъ бащу,
Ти за това гаиле ни беришъ,
Тодорко ки пойди на їойска.
Купи ми, бащу, купи ми
На мене бирза коня,
Купи ми тенка пушка,
Тенка пушка, чивтъ кубуря,
Купи ми и остра сабя,
Купи ми и турско ружи,
Язе ки ходамъ на їойска
Сосъ стрикови ми синови.
Послушал га е баща и,
Да и купи бирза коня,
Бирза коня, тенка пушка,
Тенка пушка, чивтъ пищоха,
Да и купи остра сабя,
Остра сабя, турско ружи,
Та си уружи Тодорко,
Та си припаса остра сабя,
Си зема и тенка пушка,
Та си припаса чивтъ кубуря,
Хемъ си вяхна бирза коня,
Та си кпниса да ютиде
На силна милна їойска.
Тамъ си седя мало много,
Мало много три година.

Тодорко напретъ тегляши,
Синъ зеленъ байракъ носиши.
На четритя година си вирна,
На бащова и кукя приближи,
Отъ далеко ощи викаши:
Излязи, бащо, излязи,
Да видишъ, бащу, керка ти
Отъ силна їойска са вирна
Сосъ стрикови синови.
Тогай викна и подрюкна:
Чуйте малко и голямо,
Де си е чуло видело,
Мома на їойска да пои,
Младъ байрактаринъ да биде,
Синъ зеленъ байракъ да носи!
Мома отидохъ, мома дойдохъ
Сосъ стрикови ме синови.

93.

Телялъ вика стредя селото:
Излявайти вѫй селяни,
Чя замятатъ даванина,
Кому двяста, кому триста,
На млатъ Янкула три страница,
Три страница, се жилтица,
Други триста карагроша.
Чудо стои млатъ Янкула,
Декъ да найди три страница,
Три страница, се жилтица,
Друга триста карагроша.
Нетри влева, слиза рони,
Вункъ излева, ринци криши,
Що да стори, какъ да чини.

Млада Янкулица му вели:
Варай, варай, юнакъ Янкула,
Що си толко кахирліа,
Какирлїа, натихіа,
Нетри влевашъ, слиза ронишъ,
Вункъ излевашъ, ринца кришишъ?
Я той я вели хемъ говори:
Варай, варай, пирва люба,
Не си чула и разбрала,
Чя тилалъ вика стредя селото,
Чя си мятатъ даванина,
Кому двяста, кому триста,
Я на мене три страница,
Три страница, се жилтица,
И други триста карагроши,
Декъ да найда три страница?
Я тя му вели и говори:
Варай, варай, млатъ Янкула,
Тасъ даванина за мене я мятатъ.
Тогай я вели млатъ Янкула
Прямини са, оружи са, пирва люба,
Нжй да пойми на новъ пазаръ,
На новъ пазаръ па Дойранъ.
Са примени, са оружи Янкулица.
Кинисаха, да ютидоха
На Дойранъ на новъ пазаръ.
Да накара млатъ Янкула
Телалъ да вика на пазаръ:
Кой си люби млада любовъ,
Язе имамъ да продавамъ?
Не наемна няхто нихто,
Наемнал са единъ циръ калугеръ,
Да му вели и говори:
Варай, варай млатъ Янкула,

Що я брикашъ на прива люба?
Я той му вели и говори:
Варай, варай циръ калугеръ,
Язе я брикамъ три страници,
Три страници, се желтици,
И друга триста карагроши.
Тогай циръ калугеръ
Сосъ лява рика нивяста дрижи,
Сосъ права рика пари брои.
Юде промина суколъ пилче,
Суколъ пилче побратимче,
Декъ париту си брояха,
Да си проня лепа песна:
Декъ си е чуло и видяло,
Братъ и сестра да си зематъ?
Кату чу циръ калугеръ,
Тогай я вели на нивястата:
Варай нивясто, Янкулова люба,
Ти на кого си керка?
Я тя му вели говори:
Язе самъ банъ Янкулова керка,
Млатъ Янкулова жена.
Тогай циръ калугеръ
Му вели на млатъ Янкула:
Халъ да ти са три страница,
Три страница, се жилтица,
И други триста карагроша,
Халалъ да ти е и сестра ми!

94.

Кирано, моми Кирано,
Кирано, ти зжрно одбрано,
Отъ три амбари пшеница,

Отъ бейлійските амбари!
Кирано хоро играи
На вятринските планини
Сосъ гуденійските шяміе,
Сосъ гуденійските феси,
Сосъ гуденійското и поясъ,
Сосъ гуденійски папуци.
Сиракъ Стоянъ болинъ лежи,
Болинъ лежи, ке да умри,
Дружина му идатъ хождатъ,
На Стояна понуда носатъ
И да му велятъ хемъ говоратъ:
Стояни, море, Стояни,
Стояне, море, спраче,
Ти болинъ лежишъ, умирашъ;
Кирано хоро играе
На вятринските планини
Сосъ гуденійските шаміе,
Сосъ гуденійските феси,
Сосъ гуденійски поясъ,
Сосъ гуденійските папучи.
Да тогай издихна Стоянъ
Сиракъ дуръ на Бога
И на Бога се верно молиши:
Дай ме, Боже, здравіе,
И язе да стана да си пода
На вятринските планина,
Декъ Кирано хоро играе.
И отъ Бога сила му и дошла,
Да си утиде спракъ Стоянъ
Тѫтращемъ, тѫкащемъ,
Да ютиде на вятринските планина,
Дека хоро Кирано играиши,
И повторъ на Бога си примоли:

Духне, Боже, тенокъ ветяръ,
Да и лѣтнишъ махраміа,
Да я видя бело лице,
Бело лице, цирни їочи,
Дано ми мене душя излези.
Ощи речта не доречи,
Си подухна тенокъ ветяръ,
Да и лѣтна махраміа,
Да я виделъ бело лице,
Бело лице, цирни їочи.
Тогай на Стояна душя излезе.

95.

Е бре Иліа, ти лутъ гидіа,
Е бре чул си, или не си,
Пили пее на гора зелена,
Кой го чуе, болинъ лежи,
Кой по два дни, кой по три дни.
Ка го дочу е бре Иліа,
Е бре Илиа, ти лутъ гидіа,
Та си лежалъ мало млого,
Мало млого три годиня,
Да си раскапалъ три постеля,
Три постеля и три перници.
И на майка ти е додяло
Да здига да те отбриша,
Да ти припашува, разпашува,
Да му вели и говори:
Варай, сину, милинъ сину,
Кажи, сину, що грѣхъ имашъ,
Я да умришъ, я да станишъ.
Я той вели хемъ говори:
Варай, мале, стара майко,

Що чувек самъ грѣхъ да имамъ.
Нѫй га бехми луди млади,
Аџаміе и хараміе,
Да ходихме на гора зелена.
Декъ си дойде денъ великъ денъ,
Да излезохме долъ на полету,
Долъ на полето на една цирква.
Тамъ си найдохми до два гроба,
До два гроби, пресни гроби.
Никой отъ насъ си не наемна,
Да раскопи до два гроби,
Язе сиракъ си наемнахъ,
Да раскопахъ до два гроба.
На единою гробъ имаши
Една млада нивяста,
Я на другіо гробъ имаши
Една прелична дивойка.
Ги пригарнахъ, мале, ги цаливахъ.
Я майка му вели и говори:
Бре Иліа, мили сину,
Тая беши тойта снаха,
Я дивойката беши тойта сестра,
Тойта сестра Ивдокіа.
Тогай майка му прекѫлна:
Варай сину, мили сину,
Отъ Бога ти да найдишъ,
Дано ти устрели, сино лю,
Да така душа да придадешъ.

96.

Стояни, море, Стояне,
Не найде любовъ да любишъ
Отъ толко село голямо,

Отъ толко моми хубави,
Да си залюби твоята сестра,
Твоята сестра, кадунъ Кирана.
На Кирано тешко паднало
Ютъ неинъ брата Стояна,
И да му вели хемъ говори:
Варай, варай брате Стояне,
Насъ селото на не стрекса.
Бре хай да пойдими на черквата.
Да отидоха на черквата.
Лю влезоха отъ нетре вратата,
Граматици беха унимяли,
Попиту беха услепяли.
Стояни, брате Стояни,
Намъ на не втреска втреси,
Намъ на не зміа изяди,
Амъ ниа двата си залюбихми.
Бре хай да пойдими на гора зелена,
Дано таму измреми двата.
Тригнали да си ходжатъ
На гора зелена, тя исахнала;
Те проминаха презъ рѣката,
Да отидоха на гора зелена,
Гората беши сахнала.
Я тя му вели говори:
Стояни, брате Стояни,
Намъ гората на не стрекса,
Бремъ хай да пойми на полету.
Да отидоха на полету;
Полету беши сахналу,
Сядбите беха повянали.
Стояни, брате Стояни,
Полету намъ на не стрекса.
Бремъ хай да пойдими край езеро.

Да отидоха до край езеро,
Езеротъ беши исахналъ.
Бре хай да пойдими на морету.
Да ютидоха край морету,
Си плесна Кирану бели ринця,
Да си метна на морету.
На Стоянъ жялъ му падна,
Ядъ му падна, фати да плачи.
И Стоянъ си плесна дветя ринци,
Да си метна на морету.
И морету ги не стрекса,
Лю ги метна вунка на суха земя,
Земя зина, ги поглатна двата.

97.

Прошетала са Дона долу рамно поле,
Долу рамно поле мегю двата друма,
Мегю двата друма, Дона, мегю двата пѫтя.
Тамо сили спие Сулиманъ спахіа,
Декъ я виде Дона, отъ далеку подрюкна:
Дона, мари Дона, подъ да речишъ, Дона,
На тойта стара маика,
Да сили постели, Дона, ясните постели,
Ясните постели, Дона, ясните перници,
Огъ ки дойди Дона Сулиманъ спахіа.
Да си вирна Дона, дома си утиде,
На майка и вели, вели и говори:
Мале, мила мале,
Прошетала самъ, мале, долу рамно поле,
Мегю двата друма, мале, мегю двата пѫтя,
Декъ ме виде, мале, Сулиманъ спахіа,
Едношъ ме викна, мале, и подрюкна:
Подъ да речишъ, Дона, на тоя стара майка,

Да сили постели, ясните постеля,
Ясните постеля, ясните перници,
Отъ ки си дойди, Дона, Сулиманъ спахіа.
Да и фатила Донина стара майка,
Да си постила ясните постели, ясните перници.
И още речта не дорече Дона,
Сулиманъ спахіа отъ порта си дойде.
Лю си седна Сулиманъ спахіа
На ясните постеля, на ясните перници,
Дона си разболи, Дона си поболи
И на майка и вели и говори:
Мале, мила мале,
Язе ки си умра млада и зелена,
Млада и зелена и ненаходена,
Та ненаносена,
Ти да викнешъ, мале, до̀ дванайси юнаци,
Те гробъ да копатъ, мале, мене да закопатъ
Мегю двата друма,
Мегю двата пѫтя;
И да ми оставетъ, мале,
До дванайси вратици:
Ют едната, мале, любовъ да ме иде,
Ютъ втората, мале, юнациту да глендамъ,
Дека студенъ каминъ ки фрикатъ,
Ютъ третата, мале, момите да гледамъ,
Декъ на лозята ки хождатъ;
Четвертата, мале, друшките да гледамъ,
Декъ хоро ки играятъ;
Я петая, мале, любовъ да си гледамъ,
Декъ хорото ки води;
Я шестая, мале, юнаци да гледамъ,
Декъ борба ки си борятъ;
Я седмая, мале, слинче да ми грее,
Да ми разгрее мойто бело лице;

Я осомтая, мале, месинчина да греи,
Да ми разгреи мойте черни їочи,
Мойте черни їочи и тенките ми вѣждя;
Я деветая, мале, мѫгла да ме мѫнгляи,
Я десетая, мале, ветеръ да ме духни,
Да ме истреси моите сирмаліе дрехи,
Я единайсте, мале, роса да ме роси,
Да разхлади мойта тенка снага,
Я дванайстата, мале, сама ти да идешъ,
Мене да побарашъ, китка да ме носишъ.

98.

Юде дойде света нидяля хубава,
И една майка единъ синъ имаши,
И майка му го примениши,
Я сестра му го упасоваши
Сосъ три стребряни пояси,
Чя за податъ да си комкатъ.
Тригнаха да податъ на черквата,
Я майка му напрятъ хождаши,
Я по майка му дятенто,
Я по дятенто дивойката,
Да ютидоха стретъ черквата,
Дятенто си повянало,
Кату ябалка цвянанта;
Да ютидоха по край черквата,
Черквата кирамиди си мяташи;
Да влезоха нетри на черквата,
Бе унямяли граматициту,
Бе услепяли поповиту.
Я майка му вели говори:
Варай сину, милинъ сину,
Що грехъ си сторилъ ти,

Да тъ черквата не на стрексува,
Да тъ кирамиди и метнала,
Да тъ граматици унимяли,
Да тъ поповиту услепяли?
Тогай той вели я говори:
Варай мале, мила мале,
Да ти кажя, не вѣрувашъ ти.
Га на покани киръ Костандинъ
На неговата тешка свадба,
Да ютидохъ на свадбата,
Башъ байрактаринъ му бехъ,
Да ютидохми за нивястата
Сите сватови и кумови,
И сичките юнаци вирзаха коиту
За дирвету, мале, за яворіту,
Язе вризахъ, мале, моя коня
Ют единъ гробъ, пресинъ гробъ,
Да разкопа, мале, конют ми
Сосъ карфіе, мале, сосъ петали.
И га видехъ, на прясинъ гробъ
Хубава дивойка лежиши:
Лицето и слинце греиши,
На права рика, мале, босилюкъ даржеши,
Я на лява ринка крѫстъ стребрянъ даржиши.
Я пригѫрнахъ, мале, я цаливахъ
Мегю двете цирни їочи,
Мегю двете тенки вѣжди.
Тогай са попяли граматициту,
Поповиту са прогледнали.

99.

Стойно лю, Стойно нивясто!
Станала Стойна, станала

Мошне рано у ниделя,
Рамни си двори митяши.
Юде дунаха, снахо лю,
Юде дунаха, Стойно лю,
Силни ми вилни витрици,
Да тъ ми ти, Стойно, юзеха,
Да тъ ми ти, снаху, юзеха,
Ютнесоха ти, Стойно ли,
Ютнесоха ти, снахо ли,
На Иринъ вишинъ планина,
Гитъ мрафки смилютъ врашиха,
Гитъ момите хоро играиха,
Момчита каминъ фрикаха.
Сички нарендомъ сидяха,
И Стойна на рендъ сидяши,
И дребни слизи роняши.
Я те и велятъ гоїорятъ:
Стойно лю, Стойно нивясто,
Що ти е Стойна да плачешъ?
Далъ ти е мило селото,
Илъ ти са мили друшките?
Я тя му вели говори:
Не ми е мило селото,
Не ми са мили друшките.
Вогинъ да изгори селото,
Чюма да счюка друшките!
Мене ми е мило дятенто,
Малкото дяте Костандинъ,
Ютъ половина година,
Кой ки го него насаи?
Я те и велятъ говорятъ:
Стойно лю, Стойно нивясто,
Язе вчера отамо проминахъ,
Зилва ти го люляши,

Лесна му пѣсна пеиши:
Нани ми, нани, Костандинъ,
Утри майка ти ки дойди,
Да тъ що ки ми ти донеси
Блага петричка ябалка.

100.

Отъ баща останали
До троиця братка,
По мегю нихка зборъ чиниха,
Зборъ чиниха черква да сторятъ,
Черква да сторятъ света нидяля.
Та са викнали триста дюлгери,
Триста дюлгери, триста майстори,
И да фатиха, темелъ копаха,
Хемъ копаха, хемъ фатили да фтишятъ;
Денъ вазденъ я фтишятъ, вечеръ си тури.
Майстори шящисали, що да чинятъ;
Я протомайсторъ на сонотъ сънелъ,
Да хожда една дивойка на сонотъ,
Да му вели хемъ говори:
Варай, варай протомайсторъ,
Дурде не завтишите виа
Живъ човѣкъ на темелютъ,
Черква никакъ не бива.
Тогай стана протомайсторъ,
Си седна на постеля хемъ си чюди,
И на дюлгери майстори му вели:
Е бре, дюлгери, виа майстори,
Света нидяля големъ курбанъ сака,
Я подяйти да викати моята любовъ.
Ощи речта не доречи, ету негова любовъ.
Юде иди сосъ ручокъ, на глава носи.

Какъ я види протомайсторотъ,
Тогай фати жялно тѫжно да плачи,
Горки слиза рониши до поясо.
Да я фати неговата пирва люба,
Та на черквата я завтиса.

101.

Майка и говори на Станка:
Варай Станка, мила керко,
Що болна лежишъ, Станка,
Ти да умирашъ керко?
Я Станка вели и говори:
Варай мале, мила мале,
Язе ки си умра, мале,
Млада и зелена
Та ненаходена
И ненаносена,
Ти да ми применишъ, мале,
Сосъ мелезъ кошуля,
И да ми применишъ, мале,
Сосъ жилта моръ капама,
И да ми надянишъ, мале,
Моите бели скахуни,
И да ми надянишъ, мале,
Моите жилти папуци,
И да ми закопашъ, мале,
Мегю двата друма,
Мегю трите пѫте.
Ютамъ ке да замине, мале,
Стоянъ базиргянъ,
Той отъ Сяръ за иди, мале,
Сосъ нова праматя.
Той какъ ки види, мале,

Станкиноть гробъ,
Той ке да си свясти, мале,
Чя Станка лежи на гробъ,
Той за подрюкни, мале,
Сосъ се гѫрло да ме плачи:
Маръ стани ми, стани, Станко,
Маръ стани ми, пирва любо,
Чя ти доневамъ, Станко,
Сярски лїокъ иминіи,
Ліокъ иминии, Станко,
И сярска жилта терлици.

102.

Кондисалъ ми Чявдаръ вуйко
На вятринските планина
Сосъ неговъ внуче Стояна
И сосъ триста душа юнаци,
Тамъ си ядатъ хемъ си пиятъ,
Хемъ ахенкъ си чинатъ.
Тамъ декъ ядяха и пияха,
Бела книга му бе дошла,
Бела книга цирно писмо
Дуръ отъ градъ града Битоля
Отъ градъ Битолските аяни.
Що праи да праи Чявдаръ вуйко,
По скоро и бирго да дойди,
Чя ки бинди старъ войвода,
Я Стоянъ, неговъ внуче,
Ки бинди млатъ бинбашіа,
Силна іойска да повели.
Я Чявдаръ вуйко си чюди,
Бела книга гленда, слизи рони,
И да заборави чяша у ринка,

И да устана залокъ на устата.
И да му вели на Стояна негово внуче:
Їой Стояни, мой внуче,
Я стани да развіешъ зеленъ байракъ,
Чя ки биндишъ млатъ бинъбашіа,
Я вуйко ти ки биди старъ войвода.
Стоянъ на вуйко му говори:
Варай вуйко, Чавдаръ вуйко,
Тая книга е помамица,
Ке на однесатъ кату овни на канара.
Тогай му вели Чавдаръ вуйко:
Варай Стояни, милно внуче,
Не мой да си толко назлийче,
Не мой да си толко страхлийче.
Тогай Стоянъ послуша на вуйко му,
Да си стана, си юдзе зеленъ байракъ,
И да си собера по него триста юнаци,
И да тргнаха да отидоха
На той градъ града Битоля.
Да излезоха битолските аяни,
Го достретоха Чавдаръ вуйка
Сосъ негово внуче Стояна
И сосъ триста душа юнаци.
Чавдаръ вуйка гу юдзеха напрятъ
И го кладоха низъ темни зиндани,
И тристате душа юнаци
И нихъ ги кладоха на тумруци.
И тогай му велятъ на Стояна:
Їой Стояни, чавдарово внуче,
Я извади си твойте посатя
Отъ твойто тенко крѫсле
И острата сабя о тойто рамо.
Тогай Стоянъ вели и говори:
Варай вѫй, битолски аяни,

Мене ми майка зарекъ ми зариче,
Поранкъ ми порунче,
Язе посатъ да не извадямъ
Отъ тенкото ми крѫсле,
Ниту остра сабя от рамо;
И кога ми падне мойта глава на земя,
Тогай ки извадамъ посадя и сабя.
Тогай битолските аяни
Салтисаха Стояна да фататъ.
Стоянъ не си дадс да го фататъ.
Тогай извади Стоянъ остра сабя,
Та си повратя на ляво и на десно,
И разсячи и посячи битолските аяни.
И да си припусна петре у Битоля града,
Кого найде, живъ го не остави.
Да ютиде право на темни зиндани,
Да го юткина вуйко му от зинданя
И тристате душа юнаци;
Да го юдзе вуйко му за раката,
Да си излезоха отъ града Битоля,
И пакъ кондисали на вятринските планини.

103.

Янкулъ юнакъ си болинъ лежи
Тѫкму деветъ година,
Да си отвори до деветъ рана,
И си раскапа ду деветъ постеля,
И други деветъ перница.
И да и вели на негова сестра,
Негова сестра, бела Яна:
Варай сестро, милна Яно,
Я ти земи ново гѫрпе,
Датъ да идишъ на бялъ Дунавъ,

Та да земишъ отъ Дунавъ вода,
Да ми донесишъ ти на мене,
Да си изміа язе моите рани,
Моите рани деветъ рани,
Я да стана я да умра.
И тя му вели и говори:
Варай брате, братъ Янкула,
Язе да пода на бялъ Дунавъ,
Ама не знамъ да си вѫрна.
А той я вели говори:
Варай Яно, милна сестра,
Язе да ти дадамъ гной
Отъ моите деветъ рани,
Ти да заранишъ, сестро,
Секой друмъ и секой каминъ,
Ти, сестро, да не заборавишъ
Друмищата и пѫтища.
И да юдзе сестра му Яна
Отъ грѫнчяринъ ново гѫрне,
И Янкулъ да я даде гной
От негови девентя рани.
И да си тригна тя да утиде,
И да си зарани на пѫтіотъ
Секой друмъ и секой каминъ,
Да не заборави тя пѫтіотъ.
И да ютиде на бялъ Дунавъ,
И да наля дунавска вода.
И да си вѫрна тя да иди,
Та си дойде до стредя пѫтіо,
И таму падна черна мѫнгла,
И си зароси дребна роса,
И да си изміи на пѫтіотъ
Секой друмъ и секой каминъ,
И тя тамъ остана, си забландя.

Тогай на Бога се верно моли:
Варай Боже, милинъ Боже,
Я стори ме едно кукче да си викамъ
Отъ Благовицъ до Яновденъ.
И Богъ я дочю та и даде на Яна
Крилатя да си летна.
И сега си вика, си пѣи куко!!
Отъ Благовицъ до Яновденъ,
И брата и Янкула се си го брѫка,
Та не можи да го найди.

104.

Единъ юнакъ на майка
Той канакаринъ Гїорги!
Майка му вели и говори:
Варай Гіорги, милинъ сину,
Юде сакашъ, Гіорги, любовъ да ти зема?
Я той я вели на майка му:
Варай мале, мила мале,
Любовъ язе сакамъ
Отъ чуздинка земя.
Я пуснали любовъ да пупросатъ
Отъ чуздинка земя,
Дуръ от Авретъ-исарска страна.
Да го армасаха за кадѫнъ Велико,
Тая нидяле малокъ армасъ,
До нидяля тешка свадба.
Да а калесалъ юнакъ Гїорги
Млого сватови и кумови,
Та удриха тѫмпанету,
Хемъ засвириха мехтериту,
Да кинисаха у нидяля рано рано,
Да ютидоха за нивяста,

За тая добра каджнъ Велика,
Да я зеха хемъ ки си вжрнатъ.
Тогай излезе Великина майка
Каджнъ Велика да испрати.
Хемъ я испраща, хемъ я вели,
Тихо лю и говори:
Варай керко, каджнъ Велика,
Ти ки ходишъ на чузда земя
На пехеровити добри кжщи;
Ти да не си удромонила тамо:
Една година за пехеро ти
Ти страмъ да подаржишъ,
Я втора година за пехера ти,
Я трета година за юнако ти,
Три години да не удромонишъ.
Да утидоха на Гіорви кжщи,
Да я закараха на черквата,
Деветъ попи я винчяха.
Каджнъ Велика не забрави
Майчините поранки:
Страмъ подаржяла,
Една година за пехерот и
Я втора година за пехера и
Она хичъ не одромони.
На Георги жялъ му падна
И на майка му люто кжлни:
Отъ Бога нашелъ ти майко,
Що ми зема няма нивяста,
Тя не и за нивяста, не и за люба,
Туку чини за гжски да паси.
Я кладоха каджнъ Велика,
Тя гжските да му паси,
Я Георги зема друга люба,
Щото мошне да вреви.

Да я закараха на черквата,
Фатили да ги винчяватъ.
На сите свяща дадоха да дѫржятъ,
Свяща дадоха и на каджнъ Велика.
Нейна свяща си догоряла,
Фатили прѫстите и да горатъ,
Пакъ кадинъ Велика страмъ има,
И пакъ ощи не одроманя.
Тогай младата нивяста
Подъ червенъ давакъ вели:
Маръ ко си няма нямицка,
Ами сляпа сляпича си ли,
Прѫстите ти догоряха.
Тогай каджпъ Велика
Удромопи и вели говори:
Варай, варай Боже, мили Боже,
Декъ се и чуло и видяло,
Млада нивяста под покривалу
И подъ венчелото да вряви?
Маръ язе несамъ няма нямицка,
Ниту сляпа сляпицка,
Туку майка ми зарекъ ми наръча,
И поранка ме поринча,
Три година страмъ да даржя:
Една година за пехерот ми,
Втора година за пехера ми,
Я трета година за юнакот ми.
Варай, Боже; що ми глендашъ,
Чини ми едно пиле да си летна.
Тогай Богъ крила я даде,
Стана ляставицка, да си летна;
Какъ ляташи, кумотъ я фати
И юнакотъ за пашката п,
Да му устанаха пера на ранцяти,

Каджнъ Велика лястовица лята,
На пашката има две пера чаталіе.

105.

Стойну, мила Стойну,
Стойну, мила снаху,
Маръ ти болна лежишъ,
Болна ке да умришъ,
Маръ де ке да оставишъ
Твойто мѫшко дете,
Маръ твойто канакарче?
Я тя и вели, вели и говори:
Мале, мила мале,
Стойна болна лежи,
Болна ке да умри,
На тебе ки оставимъ
Мойто мѫшко дяте
Мойто канакарче,
Ти да ми го глендашъ,
Люлка да му сторишъ
Отъ лявата страна
Отъ белата лоза.
Тѫй га вѣтеръ духне,
Той да ми го люли;
Тѫй га мѫгла мѫгли,
Биска да му дава;
Тѫй га роса роси,
Пляна да му пери;
Тѫй га слинце греи,
Пляни да му суши.

106.

Будинъ пашя му каскадиса на два браткя,
На два браткя, два бахчеванџіе,
Павлю господара и Петаръ войвода,
Да и фати, ги кладе у темни зиндани.
Тамо и подражя мало млого,
Мало млого три години и половина,
Три година и половина у темни зинданя,
Те не видеха, ниту знаятъ,
Да ли си зима призимила,
Или си лято прилѣтило.
Павлу господаръ отъговори,
Да му вели на Петаръ войвода:
Варай Петре, брате войвода,
Я излязи ти да си шеташъ
Низъ тиа пусти чаршіе,
Хемъ да шеташъ, хемъ да видишъ,
Да ли си зима призимила,
Или си лято прилятило.
И ако си зима призимила,
Ти на мене да донесишъ
Една чаша ройно вину;
И ако си лято прилятило,
Ти на мене да донесишъ
Единъ белъ гроздакъ грозди.
Стана си Петре войвода,
Да излязи на долна пуста чаршіа,
И га виде, що да види Петре войвода:
Тамо си найде негова стара майка,
Извадила на чаршіа до два сива коня,
Саталикъ хи чини и продава,
Да откини тяхъ отъ темни зинданя.
О тамъ излезе Петре войвода

На стрядна пуста чаршіа,
Тамо си найди неговъ старинъ бащу,
Де извадилъ до два сива олови,
Саталикъ хи чини и продава,
Да откупи негова сина отъ зиндани.
Отъ тамъ излезе Петре войвода
На горната пуста чаршіа,
И га види нихни пирви люби,
Де извадили нихни мѫшки деца,
Сатиликъ хи чинатъ, ги продаватъ,
Нихни мажи да откупатъ
Отъ страшни темни зиндани.
Тогай на Петре войвода
Жялъ млого мо падна, фати плачи,
Дребни слиза рониши до поясъ.
Тогай зима бе призимила,
И той зема чаша ройно вину,
Да си вирна да ютиде на зиндану
И на Павлю господарю му вели:
Варай брате, Павлю господаръ,
Язе излезохъ да си шетамъ
Низъ тиа пусти чаршіе,
Тамо си найдохъ нашата майка,
Извадила до два сива коня,
Саталикъ и чини и продава,
Намъ да откини отъ темни зиндани;
Я на стрядната чаршіа
Си найдохъ нашо старинъ баща,
Извадилъ до два сива олови
Саталикъ и чини и продава,
Намъ да откупи отъ темни зиндани;
Я на горна чаршіа си найдохъ
Наще пирви люби стопанки,
Извадили наще мѫшки деца,

Сатиликъ и чинатъ и продаватъ.
Тогай какъ дочю Павлю господаръ,
И той си нажяли, фатилъ да плачи.
И двата браткя плачяха,
Горки слизи роняха до поясъ.
Тогай Петре войвода му вели:
Варай брате, Павлю господаръ,
Зима призимила вунка,
Ету и чаша ройно вино.
Я зе чашата Павлю господаръ,
Да на Бога се верну моли:
Варай Боже, мили Боже,
Тая чаша сетна да биде.
И лю си напиха, и двата умряха
Нетри у темни зинданя,
Та си чиниха тамо
До два сини ламбади.

107.

Диману, моми Диману,
Диману, моми хубава,
Маръ де си е чюло и виделу,
Мома на Софіа киріа да кара,
И пакъ сосъ киріа да си вирни,
Сосъ дванайсти мулинта,
Сосъ тринайсти пирети?
Дошло время да си вирнатъ,
Да доидоха до стредя пѫтотъ
До Софійските чаири,
Тамъ Диману растовари
До дванаисти товара,
Си пусна мулинта да пасатъ.
Тамъ Димана на зля падна,

Димана треска я втресла,
Да му вели на тринайси пирети
Варай дружина, моя братка,
Вия ки си ходити у селото,
Вѫй тенки пушки ке да мятати,
Святъ ке да излези вамъ да види,
И мойта майка ке да излязи,
Тя вамъ ки ва пита разпита:
Де и Диману моя керка?
Ва си моля вамъ, дружина,
Вѫй право да я не кажити,
Лю да я кажити на неа:
Варай, варай, Диманіна майка,
Нѫй Димана я оженихме
За долна земя юнака.
Диману моми Диману!

108.

Стояни, море, Стояни!
Сиракъ Стоянъ си шедба шета
На вятрински планини
На тиа хладни михани.
Седналъ беши сиракъ Стоянъ,
Хемъ си яди, хемъ си пие
Отъ рано рано дори до вечера.
Тогай стана сиракъ Стоянъ,
Та си отиде на негови тешки порти,
Тешки порти жележяни.
Едношъ си викна и двашъ подрюкна,
Та излезе негова стара майка,
Му отвори тешки порти.
Тогай сиракъ Стоянъ
На майка му вели и говори:

Варай мале, стара майко,
На що халъ си е кадинъ Бояна,
Та не дойде она да отвори,
Да си дошла ти да ме отворишъ?
Я тя му вели и говори:
Варай Стояни, мили сину,
Кадинъ Бояна нокъ васа нокъ
Поиграла сосъ твоите побратими,
Та сега тешко и заспала.
Толко дочу сиракъ Стоянъ,
Та си зема остро ношче и ханцарче,
Да уболи кадинъ ми Бояна.
Сипна си, разбуди Бояна
И на Стояна вели и говори:
Варай, варай сиракъ Стоянъ,
На правина що ми мене уболи?
Язе тебе ти чякахъ нокъ васа нокъ,
Язе си прендохъ ока бюрюнцюкъ,
И самъ горяла товаръ дарви,
И самъ святила страна борина,
Нокъ васа нокъ ти чакахъ.
Какъ дочю сиракъ Стоянъ,
Тогай си зе остро нокче и ханцярче,
Та самъ Стоянъ си уболи
И на майка му вели и говори:
Варай мале, мила мале,
До сега имаши два млади,
Отъ сега да имашъ до два гроба,
Гроби да глендашъ и да плачишъ,
Какъ ки плачи твойта сватя,
Кадинъ Боянина майка.

109.

Варай владика, Боже ми, владика!
Тригнал ми е владика по тузи поле,
По тузи поле, владика, лагадинско,
Място да бирка, място да найди,
Място да найди, манастиръ да прави
Манастиръ да прави, той да литургиса.
Найнапреди ходи Костандинъ граматико,
Найнапреди ходи и напади гленда.
Тогай му вели, Боже ми, владика:
Варай, варай Костандинъ граматико,
Що напреди ходишъ, нападе глендашъ?
Дали ти е милна твойта мирна земя,
Или ти е мила твойта стара майка,
Дали ти е милъ твой старинъ бащу,
Или ти са мили твойте мили братка,
Дали ти са милни твойте милни сестри?
Я той му вели хемъ говори:
Варай владика, Боже ми, владика,
Не ми е милна мойта мирна земя,
Не ми е мила мойта стара майка,
Не ми е милъ мой старинъ бащу,
Не ми са мили моите милни братка,
Не ми са мили моите милни сестри,
Не ми са мили мойта рода и роднини,
Лю ми е мила наймилна
Моята пирва люба кадинъ Елена,
Що я самъ оставилъ отъ шесъ нидяля.
Тя ми е мошне аламійка
Ютъ осомъ година дивойче.

110.

Цян дили, дивойко хубава,
Маръ ня си чула и разбрала,
Чя ми са мене писали
Башъ байрактаринъ да бида,
Синъ зеленъ байракъ да носа,
По мене дребна ѣойска да водя,
Цирно лю мори да ходя?
Ти да ми мене чакала
До седимъ осомъ година;
Ако лю язе не дойда,
Ти да си са уженила
Кату и мене юнакъ.
Ти пакъ да найдишъ,
Мойто ружи да носи,
Мойта коня да седли,
Мойта пушка да пжлни,
Мойта остра сабя да носи.
Тригналъ той си утиде,
Башъ байрактарин биде.
Ощи вункъ от селото,
Него гу са утепали
Две дебрилѣи арпаути.

111.

Стояни, море, Стояни,
Стоянъ на майка му вели,
Вели хемъ и говори:
Мале, мила майко,
Язъ за си пода, мале,
На Перинъ планина
Сосъ моите другари,

Да бида, мале, млатъ кихая
На триста душа чобани.
Я майка му вели гоїори:
Стояни, милинъ сину,
Не мой хождашъ тасъ година!
Стоянъ майка му не послуша,
Лю стана си отиде
Сосъ триста душа чобани.
Тамо си сядяха деветъ месица,
Времето дошло да си вирнатъ.
Сите чобани тѫрло расипаха,
Стадо му бе трагналу,
Стоянъ кихаята
Вила го е завилъ стара самовила,
Та му извади и двяте очи.
Чудо си чуди Стоянъ,
Що да чини, какъ да прави,
Їочи си нема тѫрло да расипи,
Стадо и на нему да трагни.
Сасъ слизи си моли Стоянъ:
Варай юдо, стара самовила,
Що ми извади чирните їочи?
Нели да ми зеваши моята глава?
Сички другари тѫрло расипаха,
И стадо му трагнало,
Я мойто стадо ми блеи,
Сака на полету да си ходи.
Я юда му вели на Стояна:
Стояне, море Стояне,
Язе на това кабаатъ немамъ,
Лю майка ти кабаатъ има,
Она тебе люто прокѫлна:
Стояне, сину Стояни,
Ти майка що не послуша,

Дано ми те, синку, устрели!
Отъ майка ти изишъ имамъ
Да те извадамъ двете їочи.

112.

Падна Маруда, си разболя
Много тешко на умирало,
Влева, излева майка и, плаче,
Слиза рони, приста криши:
Маръ стани ми, Маруда, стани ми,
Да си умуишъ и глава да очешишъ,
Чя за ти плетатъ и космиту
И нивяста за ти сторятъ,
Чя за дойди пехеро ти утре
Сосъ млого тешки свадбари,
Царютъ кумъ за и сапот му хламбурџіа.
Я тя вели на майка и,
Вели и говори:
Варай мале, мила мале,
Язе болна лежамъ
Млого тешко на умирало,
Нека стани, мале, Авдокя
Да са муи и да са очеши;
Нека везми и рубите
Тя да си примени,
Тя нивяста да си чини,
Да отворите и портите,
Чя за дойди пехерот ми,
Хемъ да му постелети
Мойте ясни постеля,
Они да седнатъ сички;
Да извадити и ройно вппу,
Сички свадбари да и служите;

И мене да ми закопати
На Костандиновите порти,
И вратичка да оставите
На мою гробъ курасанліа,
Да иди Костандинъ мене да ми гленда,
И дуръ да умри да ме помни;
И нека си возматъ Авдокя,
Пакъ сосъ пивяста да си податъ.
Да тригнаха свадбариту
За нивяста да идатъ,
Да дойдоха до стреда пѫтъ.
Тогай Костандинъ отговори
И на мехтериту му вели:
Я папсати вѫй тѫйпани
И постояйти вѫй свадбари,
Чя отъ Марудините кукя
Чярна кадъ излява
И на тимянъ ми мириса.
Я свадбари Костандина не послушаха,
Лю си дойдоха на Марудините порти.
Тогай излязи майка и,
На свадбари му вели и говори:
Добря ми дойдохти вѫи, сватови,
Приво да ви кажя и прикажя,
Ако сакате да дойдити,
Зере Маруда днеска ми умря;
И виа ако сакати и любити,
Да везмити по майката ми мома.
И те и велатъ и говорятъ:
Ніа що дойдехми сега,
Така си не вѫрнувами,
И да са зели Авдокя и си отидоха.

113.

Сичките майки синови иматъ,
И мойта майка единъ синъ имаши,
Млого ме калняши и клендви казуваши,
Кледвите и беха се отрова отровачки,
Се от чюзди усти отъ чюзда врева.
Млого люто ме калняши:
Да пойдишъ, сину, млого на далеку
На далечна чюзда земя,
Гиту ляставичките хождатъ;
Ляставичките да идатъ, сину,
Ти ощи на далеку да хождашъ;
Ако сторишъ година, пека сторишъ двя;
Ако сторишъ двя, да сторишъ и десятъ.
Я той я вели па майка му:
Милчи ми, мале, милчи ми,
И язе ки си ходамъ млого на далеку,
Пакъ ти ки ми биркашъ,
Пакъ ти за мене ки плачишъ,
Пакъ ти ки изливашъ на пѫтища;
Гитъ кираџіиту ки вирватъ,
Ти кираџіиту ки питашъ.
Стана Янъ, та си отиде
Млого на далечна чюзда земя,
Майка му го и загубилъ
Тукму три година.
И пакъ она злязи на пѫтища,
Гитъ кираџіи вирвятъ,
И на кираџіе питаши:
Вѫй кираџіе, гиту шетахти,
Дали видехти мои Яни,
Мой Яню праматарютъ?
Я те и велятъ говорятъ:

Го видохми, майко, го видохми
Той Япю праматарютъ
Много на далеку на Московиа;
Постиля имаши мрямори,
Я песокотъ имаши покрива,
Чярна пилця го ядяха
И бяла му са вратяха;
И едно пиле, златно пиле,
Той много му са вратяши
И на другите пилця са молиши:
Ядейти вѫй, пилця хубави,
Плещи отворени и гренди
И спага мармаросана,
И на мене да оставите
Правото му око,
И правата му рипка,
И правата му нога,
Да ха везма на устата ми,
На майка му да и закарамъ,
Да ги затвори майка му
Нетри у сандукъ стребрянъ;
И га ки отвори сандукотъ,
Да гледа и да плачи.

114.

Петъ година самъ кяровалъ,
Петъ хиляда казандисахъ,
Дойде время да си пода,
Чудо стоя да си чудя,
Дали по сухо да си пода,
Или по мори да кинисамъ.
Отъговори една дивойка,
Хубава гиздава Илена,

Да ми вели и говори:
А бре Гіорги, Гіорги праматаринъ,
Що брикашъ да си подишъ,
Да си подишъ на твойта земя,
Да ти пиша кола имани,
Кола имани и чивликя.
Язе Иленка не услушахъ,
Амъ си метнахъ на морету
Да си фатихъ голямъ корабъ,
Да си влезохъ у корапотъ.
Тамъ имаши до три божя,
Да ме излажяха, ме смамиха,
Да ми зеха и парите.
Утрината си досятяхъ,
Чудо стоя та си чудя,
Какъ да пода, какъ да река
На моята стара майка.
Дали, Боже, у морету
У морету да си метна,
Или, Боже, по гората,
По гората да си пода.
Ня са, Боже, язе за святотъ,
Святотъ мене да ме види,
Да мя види и да мя пита.
Дано, Боже, да ми изядатъ,
Да ме изядатъ поднїа пилця,
Подніа пилця, дива пилця.
Юде дошло едно пиле,
Едно пиле, златно пиле,
Нему пиле го не изяли,
Лю го извади на планина.
Нему пиле му наринче
На Бога молба да си стори.
Отъ тукъ ки си отвори

Единъ прибялъ каминъ,
Да му вели и говори:
А бре Георги праматаринъ,
Тукъ ки ядишъ, тукъ ки пиишъ;
За тебѣ нема село,
На тебѣ нема майка,
Ти ке да глендашъ тука
Небету и гората.
Іощи речта не дорече,
И на Бога молба стори,
Да си излези прибялъ каминъ,
Да си протечи студна вода,
Не и вода кату вода,
Лю и прумно ми аязма.

115.

Грозду лю, Грозду нивясту,
Грозду лю, Грозду снаху лю!
Бегала ле е Грозда лю,
Бегала ли е снаху лю
Низъ тиа доли брягови,
Низъ тиа хриди рачини,
Низъ тиа води студени,
Низъ тиа зелени планини.
Деверъ и пехеръ по неа,
На неа велятъ говорятъ:
Маръ вирни ми са, Грозду лю,
Маръ вирни ми са, снаху лю,
Отъ що ми ти е додяло?
Я тя му вели говори:
Варай пехеръ мой,
Варай деверъ мой
Додяло ми е додияло,

Дяло ми е доградяло
Отъ чисти пити мясени,
Отъ ройно вино точени,
Отъ добри гости чякани,
Чякани мари испращани.
Я те и велятъ говорятъ:
Маръ вирни ми са, Грозду лю,
Маръ вирни ми са, спаху лю,
Мар ниа свадба ки чиними,
Твойютъ деверъ ки жениими
За долна земя нивяста,
Тебѣ да ти помогни.

116.

Просинити доидоха
Отъ нетре Цариграда,
Ивдокя бе просили,
Ивдокя сакатъ да везматъ.
Майка и я не даваши,
Братъ и Костандинъ я даваши
И на майка му си моляши:
Дай я, мале, Ивдокя, дай я,
Млого верно ти са моля,
И нѫй, мале, рода да сторими,
У Цариграда на гости да ходими.
Я майка му му вели говориши:
А бре Костанди, а бре синъ мой,
Какъ да я дамъ язъ Ивдокя
Дуръ у Цариграда,
Амъ ко си разболями,
Кой намъ ки на види,
Кой намъ ки на гледа,
Кой намъ ки на убужда?

Го послуша майка му,
Ивдокя я даде на Цариграда.
Стори не стори двя три дни,
Юдекъ дойде тешка болка,
И вжрла чюма и панукла,
Да за счюка малко и голямо,
Да изчюка и Костандина.
Остана майка му самасъ
У голямата добра кукя.
Влева излява майка му
И Констандина анахимиса:
Анахима ти Костандинъ,
И тришъ кя на скамоти,
Що ми я даде Ивдокя мошне на далеку,
Мошне на далеко дури Цариграда.
Юде я дочю ангелъ божие,
Да отиде на Бога му каза,
Чя не можи веки да трапи
Толкосъ люти клентви.
Я Богъ му рече на ангела:
Я пойди долу на земята,
Гроботъ да му раскопаишъ,
Диските ти да му и сторишъ
Люта бирза коня,
Та да пои да везми сестра му,
На майка му да я закара.
Тогай излязи ангелъ божїи,
На Костандина душа даде,
На великденъ на вторию денъ,
Да вяхна Костандинъ си отиде.
На Цариградъ хоро играиха,
Ивдокя водиши хорото,
Лю го виде брата и гу позна
Отъ хорото прискокна,

Сосъ брата и са пригѫрна,
Да и десна ринка му цалпва.
Я той я вели и говори:
А иди, сестро моя, Ивдокя,
На майка да ти запя,
Чя млого тѫнга има да тя види.
Я тя му вели и говори:
Варай, варай, Константинъ,
Ако е болна майка ми,
Ти мене да ме кажишъ,
И язъ да пода да си разпримяня.
Не и болна майка ти,
Лю тѫй сака да тя види.
Тогай тригнаха да идатъ.
И на пѫтотъ кату идеха,
Ивдокя на брата и говори:
Варай брате Костанди,
Що на мухолъ мирисашъ?
Я той я вели говори:
Варай сестро, мила сестро,
Язе на пѫтотъ какъ идяхъ,
Тебѣ да ти везма,
Мене вода ми са припи,
И не найдохъ вода да си напіа,
Устата ми си зафати и ми мухлясала.
Я донесе стреща селото
И тогай я вели и говори:
Я иди ти хождай Ивдокя,
И язе сига ки си дойда.
Тогай отиде сама Ивдокя
На нихните тешки порти,
Да викна и подрюкна.
Тогай дошла майка и,
Тешки порти да отвори.

Лю я виде Ивдокя, фати да плачи.
И сдюшъ двата си пригѫрнаха,
И двятя тамо мряморъ станаха.

117.

Їой Тодоро, цанъ Тодору,
Цанъ Тодоро Димитрова,
Димитрова милна керка,
Маръ де си е чюло видело,
До два приви браточенди
Една любовъ да залюбятъ.
И двата я посакаха,
И на двата я са дали,
И на двата пристенъ дали,
И на двата китка дали.
Дойде время за женидба,
И двата са квасъ фатили,
И двата беха замясали
Чисто тясто за колаци,
И двата са а калесали
Два сватови и два кумови.
Дойде время те да податъ,
Те да податъ за нивяста.
Тогай удриха тѫмпаниту,
Засвириха мехтериту.
Отговори неинъ бащу
Да и вели хемъ гоїори:
Їой Тодору, цанъ Тодору,
Варай Тодору, милна керку,
Тѫй га дойди Янкулъ юнакъ,
Ти да не си са поклонила,
Тѫй га дойди Стефанъ юнакъ,
Ти на него да си са поклонила.

Га отиде Стефанъ юнакъ,
Тодоро хичъ не бе изляла,
Я га дойди Янкулъ юнакъ,
На него са й поклонила.
Тогай вели неинъ бащу:
Їой Тодору, милна керку,
По харно било да ти немамъ,
Нели страмотъ що ми стори.

118.

Сичките моми вода посиха,
И сичките моми перяха,
И една нивяста вода носиши,
И тя перяши и плачеши.
И язъ си зевамъ конют ми,
Хождамъ да го *) напуямъ
Я найдохъ дека пере и плаче.
Я веля хемъ говоримъ:
Тегли ми, нивясто, вода да си напия.
Трийси кови извадила,
На очи ми не погледна,
И друга трийси четири,
Тогасъ мене ме погленда.
Тогай и язе я питахъ и распитахъ:
Защо, нивясто, чярно рухо носишъ ти,
И хемъ перишъ, хемъ плачишъ?
И тя му вели хемъ говори:
Варай юначе, лудо ти и младо,
На чюздина си имамъ мѫжъ,
Сега има петнайси година,
И още двя година ки го чекамъ,

*) Въ рукописи: ко.

Дуръ тогасъ ако не дойди,
Калогрица ке да стана.
Единъ ми вели, какъ умря,
Друкъ ми вели, какъ загжна.
Я той я вели говори:
Нивесто, мжжо ти не си загуби,
Лю умря на мойте ринця.
Осокъ и ляпъ му раздадохъ,
И рекла да ми го дадишъ ти;
И любовъ му дадохъ язь,
И рекла да ми я дадишъ.
Я она му вели говори:
Осокъ и ляпъ му раздаде,
Язе да ти го платимъ;
Любовъ ако му даде ти,
Я пойди, да ти я даде.
Нивясто, язе ти самъ мажотъ,
Язе ти самъ пирвото любовъ.
Тогай харно си запознаха
И повторъ па са венчяха.

119.

Бре Стояни, бре сираче!
Сиракъ Стоянъ болинъ лежи,
Сега има три година,
Три година и половина.
Негова дребна тайфушка
Тя загладя, ки погжни.
Негова милна стопанница
Вункъ излява, ринци кръши,
Нетре влева, слизи рони.
Та я виде сиракъ Стоянъ,
Да я вели хемъ говори:

Стоянице стопанице,
Яла пойди до Аліа,
До Аліа мой побратимъ,
Да ти даде кутилъ жито,
Кутилъ жито, кило просо,
Да нахранишъ дребна тайфа.
Послуша го пегова стопаница,
Да си юдзе да ютиде,
Да ютиде до Аліа,
До Аліа Стояновъ побратимъ.
Мене Стоянъ сиракъ ме пусна,
Да ми дадешъ кутилъ жито,
Кутилъ жито, кило просо.
Я той я вели и говори:
Ко ми давашъ бело лице,
Бело лице, чирни їочи,
Язе да цаливамъ,
Да ти дада кутилъ жито,
Кутилъ жито, кило просо.
Какъ бе дочюла Стояница,
Никомъ никна ну земята,
Слизи рони до пояси.
Да си юдзе да ютиде дома
И на Стояна вели и говори:
Бре Стояни, бре сираче,
Язъ отидохъ до Аліа,
До Аліа твой побратимъ.
Той не дава кутилъ житу,
Кутилъ житу, кило просо;
Лю ми сака бело лице,
Бело лице, черни їочи,
Той да ме цалива.
Тогай Стоянъ изджхна
И да я вели и говори:

Стояници стопаници,
Да си тригнишъ двете врати,
Ко погѫнатъ, нека погѫнатъ,
Те ме знаятъ, чя за умра,
Те да дойдатъ ке ти смамятъ,
Ти да пойдишъ на чаршіа,
Да си везмишъ за аспра отрова,
Да погѫнишъ твойта душя,
Нели ки страмъ що за ти чинатъ.
Стояница послуша го,
Да ютиде на чяршіа,
Та си купи за аспра отрова,
Та си и затвори нейната,
Нейната дребна тайфа,
Да си утрула Стояница.
Понапрятъ умря отъ Стояна,
И Стоянъ после неа умря,
Мѫжъ и жена на единъ денъ,
И да ги закопаха на два ми гроба.

120.

Мари моми, малкай моми,
Потъ да речишъ на майка ти, Димитру,
Да не роди друга мома, дивойку,
Да не изгори друга душа, Димитру,
Кату и мене, кату и тебѣ, дивойку.
Ти да везмишъ нова стомна, Димитру,
На новъ бунаръ да пояшъ, дивойку,
Да наляшъ студна вода, Димитру,
Да павадишъ смилявету, дивойку,
У бахчата перволютъ, Димитру.
Да си зема нова стомна, дивойку,
Да ютиде на новъ бунаръ, Димитру,

Та наля студна іода, дивойку.
Тамъ си найде сите турци, Димитру,
Сите турци и кадини, дивойку,
Се за неа зборъ зборуватъ, Димитру,
Да ти здигнатъ, да ти однесатъ, дивойку,
Да ти однесатъ планината, Димитру,
Планините вестиляте, дивойку.
Сите турци тамъ си бератъ, Димитру,
Ловъ си праятъ, каулъ чинатъ, дивойку,
На кого ки са падни, Димитру,
Димитра малай мома, дивойку.
Той я вели хемъ говори, Димитру,
Ми млого кахиръ берешъ, дивойку
Дуръде самъ язе край тебѣ, Димитру,
Не можи няхто да тя везми, дивойку.
Язе ки дойда, гитъ за налявашъ, Димитру,
Те ки сакатъ да те везматъ, дивойку,
Язе ки земамъ тенка пушка, Димитру,
Те зарекатъ да ме исплашатъ, дивойку,
Ти да не си оплашишъ за мене, Димитру,
Да си наляишъ кротко кротко, дивойку,
Хичъ да не си оплашишъ за мене, Димитру.
Тѫй ки дойди едно пиле, дивойку,
Ки запяи една лепа пясна, Димитру,
Те ки си обѫрнатъ да го видатъ, дивойку,
Тогай язе ки ти везма, Димитру,
Нѫй двата да бегами, дивойку.

121.

Гело ли Гело Гелушу,
Гело ли Гело хубава дивойку!
Гела и садила дребинъ босилюкъ
Низъ тиа доли и брягови,

Низъ тиа хриди рачини,
Сосъ уста вода носила,
Да бе босилюкъ вадила,
Сосъ присти тржни крашпла,
Да бе босилюкъ градила,
Станалъ бе гора зелена,
Надъ него люди седяха,
Надъ него овци пладняха.
Маръ юде мина, Гело лю,
Стоянъ ми пирво любовъ,
Искина вяйка босилюкъ.
Юде го виде Гело лю Гело,
Да го бе люто проклела:
Да бе далъ госпотъ, юначе,
Да тя сихни ранката.
И сихнала му ранката.
Я той и вели говори:
Нимъ кжлнишъ, Гело, нимъ кжлнишъ,
Нимъ кжлнишъ, дилберъ дивойку,
Чя самъ едничокъ ю майка,
Чя си имамъ пирва люба,
И тя кату и тебѣ омяса,
И кату твойто ружи носи.
Я тя на Бога си верно моли:
Нимъ чуй ми, Боже, що рекохъ,
Подъмлади му ранката,
Кату зелинъ ранъ босилюкъ!
Помлади му са ранката.

122.

Чобанъ свири на планина.
Юде го дочю юда самовила,
И да ютиде при него,

И да му вели хемъ говори:
Їой чобани, бре ювчарче,
Ти да ми свиришъ, язи да игра;
Я ако ме надсвиришъ,
Язе на тебѣ ки ти дамъ
Наймалката ми керка,
Юда Марго Маргарита;
Ако ти лю постанишъ,
Язи ки ти земамъ
Твойта руса глава.
Свирилъ чобанъ свирилъ
До три дни и три нокя,
Играла е Юда самовила
Три дни и три нокя.
Си умори Юда самовила
И на чобанотъ говори:
Їой чобане, бре ювчарче,
Доста, не мой свиришъ,
Ела да ти дадамъ
Наймалката ми керка,
Юда Марго Маргарита.
Му я дадоха на чобана
Юда Марто Маргарита,
Та чинили свадба у нидяля,
Калесали калитата, ги винчяли.
И до девентя месинци
Те добиха мѫшко дете,
Да бе калесали калитата,
Да му кржсти мѫшко дете.
Кржстиха го Станко,
Кржстиха и седнаха да ручятъ.
По ручокотъ отговори калитата,
Да я вели на кумица и говори:
Кумице, мила кумице,

Я стани ти да ми играишъ
Вашето юдинско хору.
Я тя му вели говори:
Калитате, милъ калитате,
Постой ти почякай,
Язе да му дамъ биска
На мойто мѫшко дете
И да го клада на златната люлка.
Та постоя и почяка калитата,
Та си заспа мѫшкото дете.
Тогай стана кумицата,
Юда Марго Маргарита,
Фатила да играи юдинско хору.
Хемъ играиши и петаври мята,
И петаври мяташи отъ кища,
Тогай закачила гори и планине,
И още едношъ си не вѫрна.

123.

Бремъ Дойки, пазлимъ Дойки,
Ти га си втяла любовъ да любишъ,
Любовъ да любишъ. брата да немашъ,
А ти не си дошла мене да питашъ,
Мене да питашъ, язъ да ти кажя,
Язъ да ти кажя бѫли за брата.
Я пойди, пойди у гора зелена,
Тамо си има зелени габеръ,
Низъ габеротъ има сумовитъ камінъ,
Низъ каминотъ има два люта зміа,
Ти да ги фатишъ хемъ да ги вирзишъ,
Ти да ги вирзишъ сосъ зелене гайтане,
Те за си пуснатъ зелен ми фармакъ.
Ти да го изберишъ у новъ зеленъ бардакъ,

Тѫй га си дойди брати отъ нивата,
Ти да му дадешъ люта ракіа да піи,
И по люта ракіа зеленъ бардакъ вода,
Тогай брати ки си утруи.
И тя да са дзе да ютиде,
Да ютиде у гора зелена,
Тамо си найде зелен ми габеръ,
Да си поздигна сумовитъ каминъ,
Тамо си фати две люти змии,
Тя да ха вриза сосъ зеленъ гайтанъ,
Те си пуснаха зеленъ фармакъ,
Тя да го избера у зеленъ бардакъ.
Тѫй га и дошелъ брати отъ нива,
Те да си седнаха да вичератъ,
Тя да му вели лю му говори:
Бре на ти, брате, люта ракіа,
Уморин си отъ нива, да си напиешъ.
Я той я вели хемъ и говори:
Маръ пий си, сестро, си поголяма.
Варай брате, ти милинъ брате,
Язъ не са голяма, голямъ е Господъ.
Да си я послуша неговата сестра,
Та си зема сиракъ люта ракіа,
Да здигна беши напилъ много,
Здигна и зеленъ бардакъ сосъ вода.
Кату си напи, му попари,
И дуръ да си извади бардакъ отъ уста,
На нему душа му излези.

124.

Каруфило на майка и говори:
Варай, мале, стара майко,
Ниа що си имами, мале,

До седимдесятъ чифлика,
Сяте са фатили отъ болка,
Не имале болка кату болка,
Не имале юда кату юда,
Лю и чюма, мале, вѫрла,
Вѫрла чюма и панукла.
Кой ки умрѫкне, мале,
Тоӥ не усумнува
Отъ вѫрла чюма и панукла.
Оди, ела да бегами, мале,
Белки ниа ки откинимп
Отъ вѫрлата чюма,
Отъ старата панукла.
Чя не пашя и пашица
Тя да извѫрви да помини
И намъ да не павиди
Она си има, мале,
Фермапъ, големъ фермапъ,
Тя на ринця го даржи, мале,
Кату остра огнена сабя.
Я майка и я вели говори:
Малчи ми, малчи, Карафпло,
Вѫрлата чюма познава,
Чя си ти сдна ю майка,
Тебѣ не ке ти исчука.
Ощи речта не доречи,
Каруфила я счюка на окото.
Варай, мале, мила мале,
Отъ Бога да найдишъ, мале,
Що ми мене не послуша.
Сига очи немамъ да тя вида,
Ти мене да ми плачишъ,
Що ки умра млада и зелена.
Млада и зелена и непаносена,

Ненаносена и ненаходена,
Карофило моми хубава.

125.

Крий са, Калю,
Крий са, дищерю,
Турчинъ да ти не види.
Ако ми види, мале,
Що ке да ми стори?
Калю, мила керку,
Вечера ки сака.
Мале, мила мале,
На турчинъ вечера
Мойто бело лице.
Крий са, Калю,
Крий са, дищерю,
Турчинъ да ти не види.
Ако ме види, мале,
Що ке да ме стори?
Калю мила, керку,
Ручокъ ки сака.
Мале, мила мале,
На турчинъ ручокъ
Мойте чирпи їочи.
Калю, мила керко,
Постеля ки сака.
Мале, мила мале,
На турчинъ постеля
Мойта тенка снага.
Калю, мила керку,
Той перница ки сака.
Мале, мила мале,
На турчинъ перница

Мойто бело гѫрло.
Калю, мила керко,
Той покрива ки сака.
Мале, мила мале,
На турчинъ покрива
Мойта бела сая.
Отъ Бога нашла, Калю,
Отъ Бога нашла, керку,
Що ми мене устрамоти,
Та турчинъ си залюбила!

126.

Майка и на Яна говори:
Маръ нани ми, нани Яну,
Нани ми, нани бела Яну,
Маръ нани ми ти да пораснишъ,
Майка за ти даде
На сиракъ Стояна.
И двата сираци,
И двата сиромаси,
Вѫй кукя да немати,
Кукя да добийти,
Вѫй имани да немати,
Имане да добийти,
Чендо да имати,
За чендо да плачити.
Яну лю Яно, безъ рода нивясто,
Маръ да ти питамъ, Яну,
Да ти пита и разпитамъ,
Дали си, Яну, отъ пуста магіа,
Или си отъ майка проклета *).

*) Въ рукописи: проклела.

Я тя му вели говори:
Їой Стояни сираче,
Да ти кажя и прикажя,
Ня са, Стояни, отъ пуста магіа,
Лю са отъ майка прокѫлнанта.
Тѫй га са била малка малечка,
Тогай моя милна майка
Хемъ ме люляше, хемъ ме кѫлняши:
Нани ми нани ти, бела Яну,
Нани ми нани ти да пораснишъ,
Майка за ти даде тебѣ
На сиракъ Стояна.
И двата сираци,
И двата сиромаси,
Вѫй кукя да немати,
Имани да добиите,
Вѫй чендо да имати,
За чендо да плачити.
Тогай Стоянъ я вели:
Прости ми, прости, Яно,
Я прости ми, бела Яну,
Чя язе за поди, Яну,
За млада нивяста.
Я тя му вели говори:
Стояни, море Стояни,
Стояни, пирво ми любовъ,
Ют мене да й просту,
Отъ Бога да не е просту.
И па на зилва и говори:
Маръ хай да пойми, зилву,
Долъ на рамното полѣ,
Метли да береми,
Двори да помитеми,
Чя за дойди младата нивяста.

Да са юдзеха да ютидоха
Долу рамното полѣ,
До край цирното мори.
Тжй га дочюла бела Яна,
Каминотъ засвири,
Рибата запала (sic).
Тогай бела Яна
Тешка останала.

127.

Їой Неду, хубава Неду!
Собрала бе Неду набрала
До триста душа млади аргати,
Млади аргате се аргатике.
Маръ да пусна у голямата нива,
Голямата нива погоня триста,
Бела пшеница се цирнаклашица,
Да я жнатъ триста аргати,
Триста аргати се аргатинки.
Те сужнаха отъ рано рано,
Отъ рано рано до ручокотъ,
И отъ ручокотъ до пладнина.
И да созбраха те да пладноватъ.
Отговорила пейна пехера
И да я вели, вели и говори:
Пладновай, Неду, да пладновами,
Дома да поишъ ти да изготвишъ,
Ти да изготвишъ добра вечера,
Ти да заточишъ деветъ баници,
И да испжлнишъ до деветъ кукошки,
Ти да исдупшъ до деветъ крави,
И да си юдзе Неду да ютиде дома.
Фати тя изготвила добра вечеря,

Тя заточила до деветъ баници,
И да испѫлнила до деветъ кокошки,
И да издоила до деветъ крави.
Тѫй га си дойди малката крава,
Малката крава сугаричката,
Маръ да си ревна за малкото теля.
Тогай и Неда беши наумила,
Неда си науми за мѫшкото и дете,
Чя тя го беши забравила
На голямата нива.
И да си юдзе да ютиде
На голямата нива,
Тя да си брига мѫшко дете,
И да му найде правата ринка,
Правата ринка, лявата нога.
Тогай си викна Неда и рюкна,
Хемъ плачи со се гѫрло:
Маръ то ми изяди мойто дяте!

128.

Имяла майка до деветъ сина,
До деветъ сина, една ми керка,
Една ми керка и тя канакарка.
Чюдо си чюдятъ нейните братя,
Що да и купятъ, що да и донесатъ
Отъ далекъ базаръ отъ Новъ Пазаръ.
Да и купиха моръ шаміа,
Да и купиха шамъ антпріа,
Хемъ и купиха моръ камоха.
Отговорила голямата сиаха:
Варай, варай мои осомъ девери,
Що ми чинила моета зилва,
Тя ми утрула мѫшкото дяте.

И си причюла голямата снаха
На сичката земя и околіа,
Чя зилва и я миловатъ мошни
Нейните деветъ браткя.

129.

Юде са собрали три хиляда душа,
Се юнаци да се бошнаци
На пресилна їойска да податъ.
Чюдо стоятъ да си чудятъ,
Дали по сухо да податъ, плъ по мори.
Да си влезоха у морету на гиміа
И да кинисаха да си податъ.
И да си шетаха на морету три години,
Пакъ село не можяха те да найдатъ,
Да излязатъ и те отъ морету.
Та си духна силна бура
И да битиса гиміата у морету,
Та си издавиха сите юнаци.
Що си откинаха двамина юнаци,
Двамина юнаци на една диска,
Да си излезоха на крайта,
И па шетали една нидяля,
И па не можяли село да найдатъ,
Ни село найдоха, ни човекъ видоха.
Лю бе изляли у едно поли,
Единъ чобанъ найдоха тамо,
И той беши сосъ едно оку.
Тои ги беши зелъ на гости.
Та го фати единоютъ, го заколи,
Та го испечи, го вечери.
Я на другио жялъ му падна,

И фатил жялно да го плачи.
Я чобапотъ си легна да спіе.
Тога другарютъ найде время,
Та зема раженотъ, го кладе на вогинъ
И си изгоря харно кату жяръ,
Тогай го зева и го уподи чобанотъ.
И стана другарютъ, си побегна,
И бегайке на рамно полѣ,
Тамъ беши налъ една кукя,
Тамъ беши една стара баба,
И да я вели хемъ говори:
Добро вечеръ, бабо, стара бабо!
Я тя му вели и говори:
Дай бо добро, милинъ сину,
Да си искріишъ оцатъ вратата,
Чя язе имамъ една зла керка,
Ако дойди да те найди тебѣ,
Тука живъ нема да ти остави.
И той са скри оцатъ вратата.
Ету дойде бабина керка,
Да седнаха да вичерятъ.
И той тога излезе отпрет неа
И да и вели и говори:
Добря дойди, мила сестру,
Тамъ, декъ си шетала,
Дали си видела мойте деца?
Я тя му вели и говори:
Варай брате, миля брате,
Язе самъ слинце, братко,
Голямото детя ти умрялъ,
Утри рано ки ти носамъ
У дома ти, да го видишъ.
И утрината рано рано,
Га отишелъ у дома му, що ки види:

Жената му я найде плачиши,
И дятето му саваносану.

130.

Злату лю, Злату хубава!
Да знаишъ Злату, да знаишъ,
Що често дохождамъ, Злату лю,
Низъ твойта пуста махала,
Низъ твоите пусти дворови.
Найди ме, Злату, найди ме,
Найди ме любовъ да любя,
Да не ти тебѣ залюбемъ.
Я тя му вели говори:
Стояни, море Стояни,
Ниа сми пуста роднина,
До два приви братученди,
Нимъ зборишъ такосъ зборъ,
Чя ня и зборъ кату зборъ.
Ранкавутъ ми е загипалъ,
Сега има три година.
Три година самъ го везала,
Триста игли самъ разбила.
Я той я вели говори:
Нимъ бой са, Злату, нимъ бой са,
Ранкаво ти о мене е,
Найди ми любовъ да любемъ,
Чя хубава мома родъ нема,
Дребнате каминъ брой нема,
Широко поле ходъ нема,
Високу дарву сенка нема,
Длабоку мори край нема.
Злату лю, Злату хубава,
Хубава мома родъ нема.

131.

Защо, тати, кахиръ берешъ?
Кажи, кажи ти на мене.
Я татко и я вели говори:
Варай керко, варай Хадула,
Ти не влева тебѣ у работа.
Я тя му вели говори:
Кажи ми, тате, кажи ми,
Защо толко кахиръ берешъ?
Я той я вели и говори:
Варай керко Хайдула,
Ти ли питашъ, язе да ти кажя;
Да ли си чула, керко, и разбрала,
Чя мене писали на силна їойска?
Я тя му вели и говори:
За тузи, тате, кахиръ берешъ,
Датъ на мене ти не казувашъ.
Я купи ми, тате, ти на мене
Низамска руба и ярмата,
Язе да пода на силна їойска.
Тогай я купи татко и
Низамска руба и ярмата,
Са примени Хайдула, са урожи,
Са чинила Тодоръ юнакъ,
Да вяхна на таткова и копя,
Да киписа да ютиде на їойска.
А га я видеха на їойска юнациту,
Юдалеко ощи какъ идиши,
Да викнаха юнациту и подрюкнаха,
И на царютъ те му веляха:
Варай, царю, мили царю,
Тосъ юнакъ, денеска що дошелъ,
Не и Тодоръ юнакъ,

Лю дивойка, царю, Хайдула.
Да са юдзе царютъ да киниса
И да ютиде дома на майка му,
Да я вели хемъ говори:
Варай, мале, мила майко,
Динеска мома дошла па їойска,
Тя юпаска руба носи,
Тодоръ юнакъ са казува.
Я тя му вели говори:
Варай, сину, мили сину,
Глендайти а вжй, сину мой,
Кога ки битиши кавгата,
Я тя ако и Хаидула дивойка,
Тя закупи златна ябалка,
У пазухата за я искріи.
Дойде время, кавгата битиса,
И тя искала да си пойди.
Тогай купила златна ябалка,
Да я искрила у пазухата
И да киниса отъ силпа їойска,
На бащова и кукя да дойди.
И дошла при тешки порти,
На татко и вели говори:
Варай, тати, ощи кахиръ берешъ,
Язе Тодоръ юнакъ отидохъ,
Хайдула дивойка си дойдехъ.
Я тя ощи не бе седнала,
Отъ царютъ просинити дойдоха,
За царютъ синъ Хайдула да просатъ.
Хайдула на татко и вели:
Дай ми, тате, на царювъ синъ,
И язе царица да стана.
Хайдула ярмасаха, я такмиха
За царъ визирювъ синъ.

Дойде время за свадбата,
Царютъ киниса за нивяста,
И по него сватови и кумови,
Я зентютъ дома го уставили.
И лю дойдоха на Хайдулините
Рамни митени дворови,
Хайдула на царютъ му вели:
Де ва и, царю, зентютъ? Го нема.
Я той я вели хемъ говори:
Дома, Хайдула, го уставихми,
Гости дочяка, гости испраща.
Я тя му вели и говори:
Дурде не дойди царъ везирювъ синъ,
Хайдула сосъ васъ не иди,
Хайди, одекъ сти дошли, да пойдити!
Тогай вели говори и на татко и:
Ощи, тате, кахиръ берешъ!

132.

А бре Стояни селяни,
Що ти поли беляи,
Едно стадо за друго,
Единъ чобанъ за другіо.
Наймалкоютъ чобанче
Найнапрятъ си ходи,
Силно стадо си кара,
Шаринъ кавалъ свириши,
На кавалъ песна наревашн:
Мари Неду хубава,
Язъ ти любя, Неду лю,
Сега има девитъ година,
И на десятя пристапна.
И язъ за пода, Неду лю,

На Ирин висинъ планина,
Тамъ за сторя, Неду лю,
До седимъ осомъ години.
И язъ за ти пусна, Недо лю,
Фурка отъ планина,
И язъ за ти пусна, Неду лю,
Планинску остро ношче,
Бубакъ да прендишъ, Неду лю,
Да ткаишъ гакя за мене.

133.

Їой Костандинъ, царъ Костандинъ!
Служба служи, гости чяка
Да и а калесалъ сички села,
Сички села и околіа,
Служба служи, гозба гости.
Чюдо стои да си чюди,
На гоститу що да гости,
Дали мрасну или посну.
Ела си има сестра Елена,
Сестра Елена мошне далеку,
Мошне далеку града Будима.
Да си вяхна царъ Костандинъ
Негова бѫрзата коня,
Да ютиде у града Будима
На сестра му Илена,
Да я вели хемъ говори:
Варай Илену, милна сестру,
Язъ си а калесахъ сите села,
Сите села и околіа да и гостя.
Чюдо стоя да си чюдя,
Що ядени да ги гостя,
Дали отъ мрасно или посну.

И тя му вели хемъ говори:
Варай, брате, царъ Костандини,
Ти, брате, си имашъ до три сина,
Найголямоютъ заколи го,
Да изготвишъ я манџи
И отъ мрасно и отъ посну,
Да погостишъ сите села,
Сите села, брате, и околіа.
Да си вѫрна царъ Костандинъ,
Та закла найголямоютъ синъ,
Та изготвилъ я манџи
И отъ мрасно и от посну,
Та и гостилъ сите села,
Сите села хемъ околіе,
Служба служи, гозба гости.

134.

Варай Яна, стара Яна,
Сите села на плачъ паднали
Отъ твоите деветъ сина,
Твоите синови хараміи,
Хараміе хемъ бикріе.
Де отидоха, не оставиха
Ниту моми, ни нивясти,
Ниту млади явдовици,
Сите села на плачъ паднали.
Отидоха Цариграда,
Да си плачатъ те на царютъ
Отъ Янините деветъ сина.
Да пущиха на стара Яна
Триста душа мубашири,
И труги триста бостанџіе.
Да дойдоха на стара Яна,

На Янините тешки порти,
На тешки порти желяжани
Сосъ халките маламяни,
И да са чюкпали, подрюкнали.
И да си стана стара Яна,
Да си зема златната,
Златната патирица,
Да излези да види вунка,
Кой си чюка на тешки порти.
И да и велятъ и говорятъ
Бостанџіе дилибашіе:
Варай, Яна, стара Яна,
Дека са твоите деветъ сина?
Я тя му вели и говори:
Варай мубашири, бостанџіе,
Те отидоха у градатъ
На гратски михани,
Вину пиатъ да си напиатъ.
Я те и велятъ и говоратъ:
Варай Яна, стара Яна,
Ниа ки ходими тамо,
Твоите деветъ сина да враземи.
Я тя му вели и говори:
Подяйти да ги вразети;
Туку ва са моля млого,
Наймалкіотъ да оставите,
Наймалкіотъ Коста бикріа,
Да си дойди бикри Коста.
Тогай отидеха мубашири,
Да и фатиха осомътя сина,
Хемъ и фатиха, хемъ и вразаха,
Наймалкоютъ бикри Коста
Него го уставиха, го не вразаха.
Тогай бикри Коста отиде

На негова стара майка Яна,
Да я вели хемъ говори:
Варай мале, стара майко,
Диneска дойдоха у града
Триста души мубашири,
И друга триста бостанціе,
Ги земаха моите осомъ братя,
И фатиха, ги вразаха,
Ги пущиха у Цариграда.
Я тя му вели и говори:
Земи Коста, земи, сину,
Таткова ти стара коня
И таткова ти колакъ сабя,
Ти да пойдишъ да ги чякашъ
На пѫтію на голямъ дервентъ.
Те отамъ ке да поминатъ
Мубашири, бостанціе,
Ти да стоишъ стредя пѫтіо,
Да завратишъ колакъ сабя
Едношъ наляву, едношъ направу
Да присечишъ мубашири,
Мубашири и бостанціе.
Да си зема бикри Коста
Таткова му стара коня
И таткова му колакъ сабя,
Да си утиде да ги чяка
На пѫтіотъ на голямъ дерветъ.
Та отамъ проминаха
Мубашири, бостанціе,
Триста напрет и други послетъ.
Тогай извади бикри Коста
Таткова му остра сабя,
И да я повратя наляво и направо,
Да ги присячи сите бостанціе,

И да разбилъ зенцирите,
Да ги откина неговите осомъ браткя,
Да ги закара на майка му,
На Яна, стара Яна.

135.

Мари Неду, моя душманко,
Мари що ти сторехъ да мя упада,
Да мя упада на вжрли турци,
Та ми глобиха тешка глоба,
Тешка глоба петъ хиляди.
Да си продадохъ бирзата коня
За една китка нивянова,
И па не ми стига глоба да платя,
Глоба да платя да си откипамъ.
Дуръ си продадохъ, Неду,
Мойта голяма нива,
Що то ми прап бела пшеница,
Бела пшеница цирна клашица,
Канъ да беши за няшу, Неду,
За една китка босилюкъ.
Ахъ Неду, моя душманку,
Па ми не стига глоба да платя,
Глоба да платя да си откипамъ.
Дуръ си продадохъ, Неду,
Цивгаръ олови
За една китка трпмбица,
И па ми не стига, Неду,
Глоба да платя да си откина.
Ахъ Неду, моя душманку,
Дуръ си продадохъ Неду
Мойто голямо лози,
Що то ми прап грозди

Бело и чярвено вино кадинъ пармакъ,
Кадинъ пармакъ дибибатикъ.
Тога глоба си платихъ,
Хемъ си откинахъ отъ вѫрли турци.

136.

Де са и чюло и видяло,
На две страни їойска да са бери,
На една страна турци
Я на втора каюри.
Да са бераха кату мравя
Три дни и три нокя.
И са фатили на кавга
Борба да са борятъ.
Си бореха що си бореха
Три дни и три нокя.
Некой юнакъ нема да излязи.
Де беши излялъ отъ турска страна
Едно лудо турче потурчяче,
Колко е лудо, толко луда коня вяха.
Я крали Марковата храненика
На баща и вели хемъ говори:
Дай ми, баицу, твойта бирза коня
И твойта тешка безлугана,
И язе да изля борба да си боря
Сосъ това лудо турче потурчяче.
Тогай крали Марко я даде
Неговата бирза коня
И неговата тешка бозлугана,
И тя вяхна да беши изляла.
Да са бориха сосъ лудо турче потурчяче
Тукму три дни и три нокя,
Не можя никой да си набори.

Де си дойдоха коня до коня,
И конитє глава до глава,
Да тогай на лудо турче потурчяче
Му падна самуръ калпакъ отъ глава.
И тогай са спознаха двата,
Какъ са били братъ и сестра.
И тогай си бакнаха си оставиха.

137.

Запалилса Босна цариграда,
Вогинъ гори, ки изгори,
Не вогинъ, не и болка,
Туку е вѫрла чюма,
Вѫрла чюма и панукла.
Що си запалиха, горятъ
Триста дуганя симичійски,
И други триста бакалџійскп.
Си запали и една баба,
И една баба тя влахинка.
За сите лякъ си найде,
На баба влахинка лякъ нема.
Тя си имаши до три сина,
До три сина уженента,
Хемъ си имаши до три снахи,
До три снахи и три внучиня,
Бремъ сите на единъ денъ умряха,
Я баба влахинка сама остана.
Нетри влева, рипця крпши,
Вункъ излява, слиза рони,
Хемъ плачи и са чекни,
И що вика дуръ на Бога гласъ дава:
Юде си и разбудилъ едното внуче,
Да я вели хемъ говори:

Варай бабо, милна бабо,
Що нетри влевашъ, рицця кришишъ
И внукъ изливашъ, слиза ронишъ,
И що викашъ дур на Бога гласъ давашъ?
Я пойди дуръ на гробища,
Да копашъ до деветъ гроба
И да земишъ отъ мряморъ кола,
Да туваришъ трите ти сина
И трите снахи сосъ три внучиня,
Да ги закопашъ и да не плачишъ.

138.

Заруспла зарампла
Дребна роса лапавица,
Заросила ю петковъ мѣсецъ,
Да и извади тешко стадо,
Тешко стадо Стояново,
Три хиляда руда офци,
И други три хиляди руда овци.
Де му остана на Стояна
Салъ една бакла овца
И едно баклу ягне,
И те си откинаха
Подъ една малка копаня.
Да си а кале Стоянъ
Сите кихаи и чобани,
Чя за стрижятъ бакла овца,
Да му закла Стоянъ
Бакло ягне да и гости.
Да му рекли кихапту:
Хайди Стоянъ у пидяля,
У пидяля пѫй да тригними.
Я Стоянъ му вели говори:

Хождайти виа кихаи и чобани,
Язъ на пондялникъ ки дойда.
Станалъ бе Стоянъ у пондялникъ,
Да си зема тенка пушка на рамо,
И бакла овца по него ходи.
Кихаиту станаха отъ гюбрище,
Стоянъ таму бе кондисалъ,
Си привичера Стоянъ и полегна.
Кога стана утрината,
И га гленда, сичку поли побелялу,
Тогай Стоянъ си зарадува.

139.

Їой Стояни, млатъ Стояни!
На Стояна сирдце му и трагнало,
Хараміа. золумціа да ходи.
И на Петкана вели говори:
Петкано, дюлберъ Петкано,
На мене сирдце ми е трагнало,
Хараміа, золумціа да ходя.
Я тя му вели и говори:
Їой Стояни, млатъ Стояни,
Сяди ми, Стояни, сяди ми
Селски гуведи да пасишъ,
Чисти пити да ядишъ
И при Петкана да спіешъ.
Стоянъ Петкана не слуша,
Си стана рану у пондялникъ,
Да ютиде у гора зелена
По тиа води студени,
Млатъ хараміа да ходи.
У пондялникъ Стоянъ отиде,
У четвиртокъ хабаръ дошло у Петкана:

Петкану, мари Петкану,
Стояна го Фатиха булукбашіе,
Булукбашіе яничяри,
Фатиха го, варзаха го
Бели ринци па їопако,
Дребинъ зенджиръ на гирло.
И що праи да праи Петкана,
Дяца да положи, полати да продади
И поскоро и бирго да дойди,
Стояна да откупи
Отъ булукбашіе яничяри!
Я Петкана вели му и говори:
Ни дяца положувамъ язе,
Ни полати продавамъ,
Лю, какъ стори Стоянъ, да найди.

140.

А бре Стойчю, а бре юначе,
Майка си има деветъ сина,
Осомтя ги жени майка.
Щойчю юнакъ ергенъ ходи.
Я той и вели на негова стара майка:
Варай мале, стара майко,
Язъ ки вяхна моя бирза копя,
Да си ходя да си шетамъ
По сите села и по сичка земя,
Дивойка да биркамъ да любя.
И да стана Стойчю юнакъ
Да уседли негова бирза коня,
И вяхна хемъ киниса да пойди,
И утиде си шета пу секаде,
И на долу, и на горе земята,
Пакъ дивойка не найде да люби.

Ниту мома, ни нивяста,
Ни чя млада явдовица.
Пакъ си вирна юнакъ Стойчю
И на дома си дойди на майка му,
Да я вели хемъ говори:
Варай, мале, мила майко,
Секанде шетахъ и на гори и на долу,
Никаде любовъ не найдохъ,
Ниту мома, ни нивяста,
Ни чя млада явдовица.
И да стана Стойчю,
Да ютиде на новъ бунаръ,
Да напуи негова бирза коня.
Тамъ си найде малка мома,
Малка мома назлумъ Ангеліна,
Хемъ я виде хемъ я залюби.
Тогай у дома си дойди
Да я вели на негова стара майка:
Варай, мале, стара майко,
Язе отидохъ на новъ бунаръ,
Да напуя моя бирза коня,
Тамъ си найдохъ малай мома,
Малай мома назлумъ Ангеліна,
Хемъ я видехъ хемъ я залюбехъ.
Я майка му вели говори:
Варай сину, мили сину,
Ная мома е армасана, сину.

141.

Тилялъ вика пу града Солуна,
Чя си продаватъ триста кораби,
Триста кораби мермеръ камипъ.
Тилялъ вика, кой е кадиръ да и купи.

Нихто си не наемналъ да и купи,
Туку наемналса една солунска мома.
Солунска мома пазаръ ги стори,
Пазаръ ги стори хемъ ги купи.
Да и фатила триста хамале,
Да извадатъ мермеръ каминъ,
Отъ триста кураби да го посатъ
На крайта отъ вункъ Солуна.
Да си фати Солунска мома
До триста майстори дебреліи,
Дебреліи и се чилибіи,
Да си гради града Солуна.
Тогай фатили майсторіту,
Единіотъ протомасторъ
Фати темелъ копа отъ едната страна,
Я другіотъ протомасторъ
Фати отъ другата страна.
Та работиха що работиха
До триста ми година,
Дуръ си найдоха двата братя
И двата братя съ бели брады.
Тогай солунска мома говори
На двата протомайстори,
И да му вели хемъ говори:
Варай майстори, вжй дебреліи,
Вжй да влезити пу града Солуна,
Да направити тесни сокаци,
Тесни сокаци се калдирими.
И тогай влезоха майсторите
По града Солуна,
Та направиха тесни сукаци,
Тесни сукаци се калдирими,
Кату какъ му наричя солунска мома.
И тогай ха впкна момата,

Та му плати и паплати,
На секой майсторъ пу една аспра,
Я на протомайсторотъ двя аспра.

142.

Ичю юнакъ болинъ лежи
Три година и половина,
Да раскапа три постеля,
Три постеля и три перница.
Ичю юнакъ майка си нема,
Майка си нема да го гленда,
Яла си има салъ една сестра.
И на сестра му е додиало,
Него да здига, него да гленда.
И да му вели хемъ говори:
Варай Ичю, мили брате,
Кажи Ичю, кажи брате,
Що грехъ имашъ братко?
Я да умришъ я да станишъ.
Я той я вели хемъ говори:
Варай сестро, мила сестро,
Да ти кажя хемъ прикажя.
Нѫй га бехми хараміе,
Харамiе хемъ золумцiе,
Шетахме по гора зелена
Сосъ трииси юнаци.
Сите села лепъ на носиха,
Лепъ на носиха и ягинци,
Едно село Авретъ-исарско
Той лепъ ни на носиши,
Ниту лепъ носи, ниту нищо.
Юде промина приз назе
Селскоютъ коцабашiе,

Да на Солунъ хазна носиши,
Тогай, сестро, язе го фатихъ
Та му сечехъ двете рици,
Двете рици и двете ноци,
Та му извадихъ и двете їочи.
Я дружина моя, сестро,
Навалиха силинъ їогинъ,
Та язе го фатихъ, сестро,
Живъ на вогино го испекохъ.
Тогай Ичю ощи речта не доречи,
На нему душа му излези.

143.

Е бре Диму, дили Диму,
Дили Диму мандраџіа!
И да си стана дили Диму
Рано рано на ниделя,
Да ходи на Гилимерску полѣ.
Я майка му му вели говори:
Варай, варай Диму, мили сину,
Нимъ хождай на Гилимерску полѣ,
Нимъ си опашювай колакъ сабя,
Защо сега си кажуватъ, сину,
Вжрли турски години,
За ти фатятъ, сину,
Вжрли турци, за ти расипятъ.
Дили Диму майка не услуша,
Да ютиде удолъ полѣту,
Да си шета край морету,
Да избра Диму до триста бивули,
Де и западна чярна мжгла,
Та си загуби пжтищата,
Чя дили Диму сакаши да излязи

На пуста мацарската земя,
Не излялъ на мацарска земя,
Туку излязи на градъ Солуна.
Де го достряти младо турче,
Да му вели на дили Дима говори:
Е бре Диму, дили Диму,
Моиютъ біолъ напретъ ходи,
Язе го баркамъ на небету,
Той е билъ на земята.
Тамъ го упада младо турче,
Та го фатиха дили Дима,
Го кладоха у темни занданя.

144.

Една майка стара майка
Що млого са молба на Бога моли,
Защо си нема малко чендо
Ни отъ женску, ни отъ мишко:
Дай ме, Боже, една чендо
Или мѫшко, или женско.
Юде са прочу дуръ на Бога
Нейна вѣрна молба,
И Богъ я даде мишко чендо.
Да го крястиха сиракъ Ювани,
И да му сторн златна люлка,
Да си го люля сираче Ювана.
Хемъ го люля, хемъ песна му пяи:
Нани ми нани, сираче Ивани,
Чя ми си мошне малечку.
Де я дочюха лоша ми комшіе,
Да ютидоха да кажаха
Дуръ на царютъ царъ визира.
Да си пусна царъ визирютъ

До триста ми душа суваріе,
Да ютидоха на стара майка,
Да я велятъ хемъ говорятъ:
Варай, варай, Иванова майка,
Царютъ на пуспа па тебѣ,
Да земими сираче Ивана,
Сираче Ивани твойто детя,
Да го види и да го дарба дари.
Та го юдзеха, та го занесаха
Дуръ на царютъ царъ визира.
Я царъ визирютъ лю го виде,
Му рече на триста суваріе:
Я кладейти го*) у темни зинданя.
И да го кладоха сираче Ивана
У темни страшни зинданя.
Тамо постоя сиракъ Иванъ
До три година и половина.
И тогай на царютъ си науми,
Да му вели на триста суваріе:
Подяйти да отворити
Темните, страшни зинданя,
Да изберете Ивановите коски.
Кога отидоха триста суваріе,
Да отвориха темните зандани,
И го видеха що ки видятъ:
Сираче Иванъ на столъ седи,
Бела книга гленда, цирно писмо пиши.
Тогай отидоха суварійту,
Му казаха на царъ визиря:
Варай царю, царъ визиру,
Сиракъ Иванъ на столъ седи,
Бела книга гленда, цирно писмо пиши.

*) Въ рукописи: ко.

Тогай царъ визирютъ му вели:
Подяйти да го земити Ивана,
Да го носити на атъ мейданъ,
Да му сечети руса глава.
Го извадиха сиракъ Ивана,
Та го носиха на атъ мейданъ,
Да му отсекатъ русата глава.
Та излязе и царъ визирютъ,
Седналъ тамо сеиръ да гленда.
Тогай излезе башъ кисиціа,
Зема їостра сабя па десна рика,
За да сече Иванувата руса глава.
Тогай и сиракъ Иванъ
Извадилъ неговото остро поче,
Та си одри едношъ направо и наляво,
И да присечи сите суваріе.
Да си вирпа и царъ визира,
И на нему главата я зема.
Тогай сиракъ Иванъ
Седналъ на століната царска.

145.

Димчю лю, Димчю единъ ю майка
На деветъ сестри единъ братъ.
И девентя сестри мажени,
Лю Димчю ергенинъ ходи.
Да си собраха неговите сестри
У пидяля рано рано.
Я отговори наймалката сестра,
На майка и вели и говори:
Стани, мале, стани да ходишъ,
На Димчя дивойка да просишъ.
Та си стана негова майка,

Да ютиде отъ чюздо село да проси
Мома за неинъ сина Димчя.
Хемъ просила хемъ го такми.
Та си дойди Димчова майка
И да му вели говори:
Стани ми, Димчю, стани ми, сину,
Да уделишъ на девентя сестра
Деветъ кила житу мливу да сторятъ.
Стани, Димчю, стани, сину,
Да упрегнишъ кола бивуларска,
Мливуту да го носишъ, на водиница до го мелишъ.
Тогай стана Димчю та уделилъ
На деветъ негови сестри деветъ кила житу
Девентя негови сестри мливу го чиниха.
Я той упрегналъ кола бивуларска,
На понделникъ рану на водиница утиде,
Мливуту го и мелилъ, и на вторникъ дойди,
И да имъ вели на неговите сестри:
Варай деветъ сестри, милни сестри,
Да земити сички по едно кило брашно,
Да измесити чисти колаци!
И тогай Димчю а калесалъ и поканилъ
Млого бизъ брой сватови и кумови.
И на сибота сите беха дошли.
И Димчю са й применилъ си орожилъ,
Зема и бела скахуни да надяни.
Де и стояла люта зміа, го хаппа,
И лю го хаппа, Димчю и умрялъ.
Я майка му не оставила да го закапатъ,
Лю му и рекла на сватови и кумови,
Да податъ за младата нивяста.
Да тргнаха сватови и кумови,
У ниделя рану рану отидоха за нивяста.
Лю влезоха у нивястински двори,

Излезоха пейните братя и рика сплазнаха.
И нивяста та му вели на брата и:
Мили братче Димчя тукъ го нема,
Я потъ да питашъ на кумотъ.
Тогай отиде пеинъ братъ
И да му вели на кумотъ:
Варай куми калитата,
Де ва и Димчю? Тука го нема.
Я той му вели и говори:
Ва са моля, свато, за Димчя ми питате,
Чя той млого поигралъ снощи
Та си умори, го оставихми дома.
Тогай земаха нивястата,
Да ютидоха стряща селото
И да утидоха земаха чяпа и лупата,
Чя за Димчя гробъ ки копаятъ.
Тогай нивястата викна до Бога:
Їой ти Боже, мили Боже,
Мойте полутъ дни дай ги на Димчя!
Тогай и Димъчю ужувялъ,
Та си венчя сосъ млада нивяста.

146.

Е бре Колю, сиракъ Колю!
Сиракъ Колю чюзтъ хизмикяръ
Отъ малечокъ до голямосъ.
Та си стана голямъ юнакъ
Колю сиракъ, сака да си жени,
Яла пара нема канъ царвена,
Ниту яспра канъ скаршена.
Пусна люди да му просятъ.
Му просиха Яна, бела Яна,
Хемъ я просяха, хемъ я са дали.

Сиракъ Колю си армаса.
Время довтаса за свадба,
Яла Колю пара нема канъ царвена.
Ниту яспра канъ скаршена.
Да си зема пари на заимъ
Отъ шестъмина по сто гроша,
Отъ шесъмина шестотина,
Да си фати, стори свадба,
Си зема млада нивяста.
До пидяля дойдоха борчліе,
Да си сакатъ шестотина,
Шестотина карагроша,
Яла Колю нема пара канъ царвена,
Ниту яспра канъ скаршена.
Сиракъ Колю чюдо стои та си чюди,
Що да стори, какъ да прави.
Да си зема млада нивяста.
Сиракъ Колю, новата нивяста,
Да я носи на новъ пазаръ долинска.
Та си кладе тилялъ да вика,
Тилялъ навръхъ тилялъ,
Чя бяла Яна си продава рубиня.
Никой не излязи да я купи.
Юде излязи единъ циръ арапинъ,
Да я купи и прикупи,
И на сиракъ Колю му говори:
Е бре Колю, сиракъ Колю,
Колко я сакашъ бела Яна?
Колю я сака шесъ хиляди.
Тогай Яинъ братъ
Я прикупи, я откина
Сестра му отъ циръ арапинъ.

147.

Юнакъ Стоянъ говори:
Варай Яну, жална Яну,
Ниа кату си армасахме,
Дуръ си женихме, не са видохми.
Ніа кукя не имахме,
Богъ кукя на даде;
Стока не имахме,
Стока Богъ на даде.
Я тя му вели и говори:
Варай Стояни любени,
Кукя на даде и стока,
Яла чендо не добихме.
Я той я вели и говори:
Варай Яну, жална Яну,
Земи торба стребру
Да ходи на чаршиата,
Таму има куюмціа
Да направи мишку дете.
Да ютиде жляна Яна,
Да юдзе торба стребру,
Да го юднесе на куюмціе,
Да направи мишку дете.
Направил го куюмціата
На три дни и три нокя.
Да си го зема жляна Яна
Стребряното детя,
Да го носи на Стояна
И да го кладе отъ предъ него,
Яла зборъ нема да збори.
Я той я вели и говори:
Варай Яну, жляна Яну,

Тебе майка ти е покалнала,
За една игла чеду да немашъ.

148.

Гіорги ли Гіорги добро лю!
Гіорги си ори голяма нива,
Хемъ нива ори, баща прощава,
Що му остави голяма нива,
Голяма нива триста погони.
Голяма нива сичко полѣ
Три брата оратъ
Сосъ три цивгаря,
Пакъ не могатъ полутъ,
Половината да оратъ,
Да дуоратъ голямата нива,
Що си прави бела пшеница,
Бела пшеница цирнаклашица,
Да си напжлнуватъ до деветъ амбаря,
Три браткя по три амбаря
Се бела пшеница цирнаклашица.
Юде довтаса вжрлата чюма,
Вжрлата чюма и панукла,
Да ги избра Гіоргивите братя,
Да си остана самъ Гіорги,
Да си ори голямата нива.
Да си чини голямъ чорбаџіа,
И да са прочю Гіорги
Дуръ на царъ везирютъ,
Да го земаха Гіоргя,
Да го уженіха Гіоргя
За кралска дивойка.
Гіорги ли Гіорги добро лю.

149.

Іой Стояни, море Стояни,
Ютъ седимъ краля хаберъ
Му бе дошелъ на Стояна,
Да пойди Стоянъ на поможъ
Сосъ триста душа юнаци,
Се единъ у единъ одбрани,
И се одбрани пу единъ отъ майка.
Я майка му вели говори:
Варай Стояни, милинъ сину,
Нимъ ходи Стоянъ на поможъ,
Тамъ да не ти тебе погубятъ,
Кату твою старинъ бащю.
Стоянъ я вели на майка му:
Варай мале, мила мале,
Нимъ са боишъ, мале,
Язъ ки земамъ, мале,
Башува ми юнакъ коня,
И бащува тешка бозлугана,
И остра гимишкиа сабя.
И да си вяхна Стоянъ
Бащува му юнакъ коня.
И зема бащува му бозлугана.
И си опаши остра гимишкіа сабя,
Да си избра и триста юнаци,
Се единъ у единъ одбрани.
Да беши излелъ на сарбинску полю.
Тамъ бе чекалъ їойска да сабери,
Стоянъ си курдиса чадири
На сарбинску рамно полѣ
При една нова чешма,
Щото тичяши ройну вину.

Тамъ са избраха кату мравя
Отъ седимъ кралюви їойска,
Да фатили кавга да праятъ.
Тамъ кавга чинили три дни и три нокя.
Тешка мѫнгла бе паднала
Отъ кадотъ силинъ барута,
Да си погуби сичка їойска,
Да си остана самъ Стоянъ
Сосъ неговите триста юнаци.
Я чешмата що течаши ройну вину,
Дуръ си протече червена ялувица.
Тогай си собра Стоянъ
Неговите триста юнаци,
Да отиде на дома му,
Да я вели на неговата майка:
Варай мале, мила майко,
Стоянъ на силна їойска отиде,
И пакъ юнакъ излезе и дойди
Сосъ неговите триста юнаци.
Богъ да прости, мале,
Бащува стара юнакъ коня,
И бащува тешка бозлугана,
И остра сабя гимишкіа.

150.

Гѫрмишъ гѫрми небету,
Земята мошне си треси,
Юнакъ си седи при дивойка,
Я тя му вели и говори:
Варай юначе, лудо младо,
Що и тузи, юначе лудо,
Земята що си треси,
Небету що гѫрми?

Юнакъ я вели и говори:
Варай Неду, дюлберъ дивойку,
Ниту небе гѫрми, Неду,
Ниту земя си треси,
Туку са пашови симени
Си хождатъ за млада нивяста.
Найнапретъ ходи, Неду,
Мои милъ побратимъ
Синанъ войвода,
По него ходи Хасанъ байрактаръ.
Те отидоха, нивяста земаха,
Хемъ си вѫрнаха да идатъ.
Лю дойдеха до рамно поли,
Тамо излезе люта ламя;
Сите си оплашиха, побегнаха,
Салъ млада нивяста остана,
И тя отъ коня излези,
Сосъ ламята да си бори.
И лю отъ коня излези,
Ламята цяла я гльтна.

151.

Гіорги лю, Гіорги добро лю,
Що си са толко се чюдишъ?
Чюдо се чюдя, мила майко,
Чя не найдохъ любовъ да любя.
Я майка му вели,
Вели хемъ говори:
Гіорги лю Гіорги, сино лю,
Я земи си, Гіорги, земи си
Бащова ти стара коня,
Да ходи, Гіорги, да баркашъ
Девойка добра, да любишъ.

Та си послуша Гіорги
Неговата стара майка,
Та си вяхна Гіорги
Бащова му стара коня,
Да си тригна по селата,
Да се дивойка бирка да люби.
Дивойка найде бе Гіорги
Отъ мошне далеку,
Хемъ я найде, хемъ си армаса,
И время дойде свадба да чини.
Тогай майка му му вели,
Вели хемъ му говори:
Гіорги лю Гіорги, сино лю,
Я земи си, сину, чисти колаци,
Ходи да а калесашъ, сино лю,
Сватови хемъ кумови.
Да си зема Гіорги чисти колаци,
И да си тригна по тесни сокаки,
Кого си стрети, го а калесалъ,
Тамъ си стрети голу Игюпче,
Та и негу го а калесалъ.
Та си избраха сватови и кумови,
Да трагнаха за млада нивяста,
За млада нивяста отъ мошне далеку
Призъ двя гори зелени,
Низъ три води студени,
И да си зеха младата нивяста,
Трагнаха да си идатъ.
Лю дойдоха на стретъ гора зелена,
Тамъ беши излялъ Русъ войвода,
Сакаши да цалива млада нивяста.
Сите сватови и кумови избегаха,
Салъ си остана старъ нунко,
Старъ нунко и голото Игюпче.

Та му вели голуту Игюпче
На Русъ войвода:
Е бре, Русъ войвода, русо котле,
Ела двата ніа да си борими;
И аку ме надборишъ мене,
Тога ке да цаливашъ млада нивяста.
Та си фатиха на борба двата.
Какъ го фати Русъ войвода голото Игюпче,
Го удри на земята,
Да си заби две стижни на земята.
Тогай стана Игюпченто
Да го фати па Русъ войвода,
Го удри на земята,
Да си заби деветъ стижни па земята.
Тогай извади Игюпченто
Войводувата остра сабя,
Му присячи русата глава.
Тогай си собраха пакъ
Сите сватови и кумови,
Та си зеха младата нивяста,
Си дойдоха на Гіоргивите кукя;
Тогай на голото Игюпче
Сите даръ му подариха.

152.

Їой Мустафа, кара Мустафа!
Мустафа си пѣи длинга пѣсна,
Хоца си вика на врихъ цаміа,
Чярну магаре реве по рамну полѣ.
Стара баба му са моли:
Їой Мустафа, кара Мустафа,
Не мой си пѣяшъ тая пясна,
Да не ти чюп царъ визирютъ,

Чя тебе за ти погуби.
Мустафа на баба я вели,
Вели хемъ я говори:
Кажи ми бабо, кажи ми майко,
Дека има турска цаміа,
Вогинъ де клада да ги изгоря?
Дека има каурски
Ветки турени циркви,
Майстори да клада да а напрая?
Баба му вели и говори:
Їой Мустафа, кара Мустафа,
На деветъ села има, Мустафа,
Ветки и турени циркви,
Дали си кадиръ да ги направишъ?
Я той на баба вели и говори:
Кадиръ са язе бабо.
Да си фати кара Мустафа
Майстори дебреліи много,
На деветъ циркви пусна
Пу сто майстори дебреліи,
Да ги направи отъ край до край
Хемъ фати хемъ ги направи.
Тогай му наплати Мустафа
На сите майстори дебреліи
И на стара баба говори:
Варай бабо, стара майко,
Язе ки си умра сега,
Оставемъ на овди кардашъ мой,
Мойта бпрза коня,
И мойта тенка пушка.
И ощи речта не доречи,
На Мустафа душа излези.

153.

Стойни ли Стойни, добру ли,
Дали си помнишъ, Стойну ли,
Кога дойдохми у ваща кукя
Триста душа стройници,
Малукъ нишанъ ти донесохми.
Я тя му вели говори:
Не помня, Стою Стояни,
Чя язе бехъ малка малечка.
Я той я вели говори:
Стойну ли Стойну, добру ли,
Ти на скалата, Стойни, стояши,
Сосъ борина на рика свитяши,
Ни на скалата си качихме,
Ти, Стойну ли, на броиши.
Дали си помнишъ, Стойну ли,
Или не помнишъ любени,
Кога дойдохми во рамни дворя
Хиляда душа сватови
И други хиляда кумови.
Тогай му вели и говори:
Помня, Стою Стояни.
Тога Стойна излязи
Вункъ на нихни рамни двори,
Да цалива раки на сватови
И кумови отъ край до край.
И да си дойди до неинъ пирво любовъ,
Та му цалива бела рика.
На Стою Стоянъ жялъ му падна,
Жялъ му падна, ядъ му падна.
Да я земаха нивястата,
Тригнаха на пѫтъ да хождатъ.

Да си дойдоха до стредя пѫтіотъ.
Тогай Стою Стояне
Бе извадилъ остра сабя,
У стредя я посячи нивястата,
Тамъ Стойна не падна,
Дуръ си дойдоха на Стою
Стоянуви рамни двори,
Тамъ си избраха сите
Сватови и кумови;
Тамъ си фати старъ нунко
Да свали отъ конютъ нивястата,
Нивястата две комадя си чини.

154.

Майка му говори на Диму:
Кажи Диму, кажи сину,
Отъ що болинъ лежишъ?
Сега има три година,
Три година, сину, и половина,
Да раскапа, сину, три постеля,
Три постеля и три перници.
Я той вели хемъ говори:
Варай мале, мила мале,
Да ти кажя, мале, и прикажя,
Що грехъ язе сторихъ,
Дали Господъ кабулъ го чини.
Нѫй га бехми, мале,
Пуста ергени юнаци,
Здигнахми зеленъ байракъ,
Хараміовахми, мале, валховахми
Сосъ триста ми душа юнаци.
Да отидохми по гора зелена,
По тиа чести планини.

Да тригнахми, мале, по селата,
Конакъ побаркахми,
Зулумлукъ да правими.
Сите села, мале, конакъ дадоха,
Едно село, мале, конакъ не даде.
Ниа му са мошне заканихми.
Да отидохми на денъ великденъ,
Гиту беха сите избрани
На цирква света Маріа,
Да фатихми, мале, ги затворихми
И да посипахми дребинъ барутъ.
Сите, мале, стояха, си чюдятъ.
Язе, мале, лудъ гидиа
Фатихъ цирквата, я запалихъ.
Святъ и миръ фатиха да горатъ,
Викаха, мале, свиляха,
Голямите кату пшели,
Малкате кату ягжнци.
Отъ тамъ, мале, влезохми по селото,
Да найдохми една жена лихуса,
Де дуила машко дете.
Сите стоятъ, мале, си чюдятъ,
Амъ азе, мале, лудъ гидіа
Го фатихъ машкото дете,
Го провряхъ на раженотъ
И да навалихъ силин вогинъ,
Да кладохъ майка му да го врати.
Хемъ го вартяши и пясна да пеи.
И па си шетахми по гора зелена.
Ютамъ проминаха два младоженти,
Да и фатихъ, мали, ги варзахъ,
Манжотъ за зеленъ габеръ,
Я жената за зелена варба.
Три години ходихми, мале,

И пакъ отъ тамо проминахми:
Манжотъ и станалъ тенукъ кипарисъ,
Жена та бе станала бела лоза,
Сосъ бело грозди товарена.
Язе фатихъ, набрахъ грозди.
Тамъ лю хапнахъ, мале,
Тамъ ми беши втреслу.
Тогай майка му вели:
Още толко да лежишъ, сину,
И па земята да ти не стрекса,
Гарвани да ядатъ твойта снага!

155.

Їой Стояни, млатъ Стояни,
Млатъ Стояни, лудо дяте,
Лудо дяте и яцамійче!
Стань Стояни, стани сину
Мошни рану ю нидяля,
Чя за подишъ у градъ Солуна
Да куповашъ, пазаровашъ
Сичку нову за нивяста.
Да си стана Стоянъ
Мошни рану ю нидяля,
Да ютиде у градъ Солуна,
Да купова пазарова.
Сичку купи, пазаръ стори,
Сичку нову за свадба,
Нову стребру за нивяста.
Сичку купи пазаръ стори,
Люху едно нящо забрави
Ножювету съ ножницата.
Кога дойди стредя пѫтотъ,
Тогай Стоянъ си науми

И за ножювету са подвирна.
Го стретоха хараміе,
Хараміе золумціе,
Золумціе кисиціе,
Фатиха го варзаха го
Бели ринци над їопаку,
Белизици на ринците,
Дребинъ зенциръ на гѫрлото.
Стоянъ му са молба моли:
Хараміе золумціе,
Золумціе моя братка,
Везмяти що ми везмити,
Люху мене живъ оставити,
Чя си имамъ гуденица,
Гуденица такменица,
Ю видяля свадба имамъ.

156.

Вардарянки ли Дойки,
Вардаръ течи ли Дойки,
Три кораби ли носи.
Я единаютъ корабъ ли Дойки
Се млади дивойки ли,
Бела риза везатъ ли,
На риза говорать ли:
Риза ли, мила риза,
Да кой ки ви дари ли,
Да ви са надари ли.
Я вторуютъ корабъ ли,
Се млади юнаци ли,
Тенки пушки пилнятъ,
На пушки говоратъ ли:
Пушки, мили пушки ли,

Да кой ки ви фарли ли пушки,
Да ви са нафарки ли пушки.
И третоютъ корабъ ли Дойки,
Се млади нивясти Дойки,
Малки деца диржятъ на рики,
На деца говорятъ ли Дойки:
Деца милна деца ли, Дойки,
Да кой ки ва диржи ли, Дойки,
Да ва са надъдиржи, Дойки.

157.

Единь праматаръ си бери праматята,
Ча за пои до на панаирутъ.
И на Хайдула я поринчова:
Хайдула моя пирва люба,
Язе за пода на панаиръ,
Тя вѫнкъ да не излевашъ,
Ниту портите да отворишъ,
Ниту кунчинтате да не вразешъ,
Ча кумшіите на зулепсуватъ.
Да тригна той да си хожда.
Бе забравилъ саатут му,
Лю утиде до стредя пѫтъ,
И тогай той си науми
И са подвирна да го везми.
Имъ дойде край портите:
И га глепда портите,
И двяте беха отворени,
И кучинтате пзварзани,
На зенцирите уковани.
Тѫй глепда, що да види?
Неговата люба Хайдула
Сась друкъ юнакъ пригѫрпанта.

Тогай и вели и говори:
Защо тѫй стори Хайдула?
Та извади негова остра сабя,
Да присячи хайдулината глава,
И да я кладе на дисагате,
И да ютиде на пехера му.
И пехера му ка го виде одалеку,
И ють далеко му гоïори:
Добря дой бре милинъ зентъ,
И що бакшишъ ми донеси?
Я тоя вели говори:
Варай пехера и моя майка,
Язе тешокъ бакшишъ ти донесохъ
Хайдината руса глава.

158.

Милячка Ради хупава!
Рада ли майка караши,
На брата и я упадаши:
Милички радинъ братъ,
Карай ти Рада, учяй ти,
Стояна да не дострява.
Стоянъ кавалъ бе засвирилъ
Стрятъ Радините двори,
И на кавалотъ нареваши,
На Рада я говориши:
Излязи, Ради, излязи,
Излязи, Ради, отъ вунка,
Да видишъ, Ради, тая утрина,
Каква дребна роса росила
И каква мѫгла и мѫглила,
Кой цвети, Ради, цветилу,
Маръ белу и червену

Хемъ синю и зелену.
Рада ли майка не услуша,
Пакъ Стояна достряти.
Я той я вели говори:
Миличка Рада хубава,
Далъ милу ти бешн за мене
Да ми дострявашь на пѫтіо?
Я тя му вели говори:
А бре Стояни милуту,
Милу ми бяши за тебе,
Да ти дострявамъ отъ пѫтіотъ.

159.

Караца Неду Караца,
Бери ми, Неду, бери ми
Моята гюрюцюкъ прямина,
Ювтерска бели гризови,
Маръ ча за пода, Неду лю,
На Вятринските плапина
На студените бунари.
Я тя му вели говори:
Нимъ хождай Караца,
Нимъ хождай любеникъ,
Ча лошъ сонъ ти самъ сонилъ:
Калпакотъ ти изгорялъ,
И рубата ти изгоряла,
И пушката ти и пукнала.
Калпакотъ ти е главата,
Рубата ти е душата,
Пушката ти е конята.
Ни слуша Неду Караца,
Тригнал си Караца да пои,
Ючел си Караца и учелъ

До стрядя пѫнтіотъ.
Юде излезоха лоши хараміе,
Те беха люти кисиџіе,
Фатиха го Караџа,
Фатиха го, варзаха го
И да му отсякоха главата.
На него душа му излези,
И бирза коня му пукна.
И на Неда хабаръ отиде:
Їой Неду, Караџа Неду,
Дали си чюла и разбрала,
Фатиха го Караџа
Лоши хараміе,
Люти кисиџіе,
Фатиха го, варзаха го,
Главата му отсекоха.
На него душа му излези,
И бирза коня му пукна.
Дружина послетъ хождаха,
На стрятъ пѫнтіотъ го найдоха.
И те тамъ гробъ копали,
Караџа тамъ го зарили.

160.

Марку, левенъ Марку!
Ярмасал са и Марку
Дуръ отъ града Будима
За града будимчяпка,
За лична бела Илена,
Бела и чярнаїока.
Иленина майка на дворп седяши,
На дворп сидяши, Илена плетяши,
Хемъ я плетяши,

Хемъ и честу я учяши.
Тѫй га минешъ, Елену,
Призъ лепа черква,
Ти да са прикристишъ.
Тѫй га минешъ, Елену,
Призъ турска цаміа,
Турско да си поклонишъ.
Дойде время за свадба,
Да а калесалъ Марку
До триста душа сватови
И друга триста кумови.
Тригнали за нивяста,
Да отидоха у града Будима,
Да влезоха стрять Иленини двори,
Да юдзеха Илена нивяста.
Да поминаха на пѫтіотъ
Призъ турска цаміа,
Я Илена турско са поклони.
На ливенъ Марко
Млого жялъ му падна,
Млого ядъ му падна.
Да извади левенъ Марко
Остро ношче отъ пазуха,
Я бодна Илена лошо
На малкото и сирдце:
Илена будимчянка
Умря на стреде друматъ.
Тамо гробъ копали,
Тамо я беха зарили:
На Иленинъ гробъ
Изникналъ жилтъ трендафилъ*).

*) Послѣ 160 № написано: Отъ Никола майсторъ.

161.

Заискали са Раша дивойка
Отъ два места до два юнаци:
Единють турчинъ беши,
Я вторю беши каюринъ.
Заискали ся Раша горничевска.
Я заискалъ Юмеръ отъ Острово,
На него не му я са дали Раша.
Я заискалъ юнакъ Стоянъ от Осово,
На юнакъ Стоянъ му я дали,
Съ Стояна стопанували
Тукму три година.
На денъ велигденъ кинисали
На Рашени братка на гости да идатъ.
Отидоха що отидоха,
Отидоха дуръ на чегански дервени,
Таму Стоянъ одговорилъ,
Да я вели на негова люба Раша:
Їой ти Раша, Раша горничевска.
Викни ми една малка песна,
Хемъ малка да е и гласовитна.
Тогай Раша фатила да пяи
Една малка гласовитна пясна.
Юде я дочюлъ Юмеръ ага,
Да излезе отъ преть Стояна,
Искаши да му я открадна
Неговата пирва люба Раша.
И да си фатиха съ Стояна да ся боря,
Са борили раминя съ раминя
Тукму до три дена и три нокя,
Не можя Юмеръ агу да надбори.
И да я вели на Стоянова люба:

Їой Раша, Раша Горничевска,
Яла помогни я мене, я Стояна.
Тогай тирчя Раша дивойка,
Му содвирза гаките на Стояна,
Хемъ му вѫрза и ринците на іопако.
Тогай Стоянъ си налюти мошне,
И едношъ си размахалъ ринците,
Самъ си содвирза Стоянъ.
Тогай си источи остра сабя,
Та му посячи на Юмера главата
И на Раша неговата люба.
Я извадилъ и двете и чирпи їочи,
Та я бе оставилъ неа таму
На чигански дервене.
Я Стоянъ самъ си отишелъ
На Рашините браткя на гости.
Отговориха нейните браткя:
Їой Стояни, Стоянъ отъ Осово,
Дека ти е наша милна сестра?
Я той му вели и говори:
Варай мойте мили шюри,
Да ходите на чигански дервени,
Тамо ки я надити ваша сестра,
Каде лежи съ Юмеръ ага отъ Острово.
Тогай отидоха Рашините браткя,
Та му на чигански дервеня
Закланъ го найдоха Юмеръ ага
И нихна милна сестра безъ їочи.
Тогай нейните браткя
Я юзеха нейната руса глава
И я закопаха на чиганските дервени,
И люта клентва бе оставили,
Хемъ кѫлнеха хемъ веляха:
Проклетъ да е и тришъ клетъ,

Кой ке помине оть тука,
Ако не метни по единъ каминъ!

162.

Старъ Бойко кажуватъ,
Чя има милна деветъ сина,
Осомъте горски хараміе
Деветію полска кисиціа.
И да са прочюли дуръ на царютъ,
На царъ Сулимана у града Солуна,
Я царъ Сулиманъ кладе тиляли,
Тилялъ вика по бели чаршіе:
Кой ки излязи юнакъ над юнакотъ,
Да ми фати Бойковите деветя сина,
Осомте са горски хараміе,
Я деветуютъ полска кисиціа?
И да излези Салю биликбашіа,
И да му вели, говори па царютъ:
Їой ти царю, царъ Сулиманъ,
Да ми дадишъ седимдесатъ юнаци,
И да ми дадешъ дребенъ зенциръ,
И да ми дадешъ една бирза коня,
Язе да пойда да ги фатя
Бойковите деветя сина.
Тогай царютъ царъ Сулиманъ,
Му даде седимдесетъ юнаци,
Му даде и дребенъ зенциръ,
Му даде и една бирза коня.
И да вяхна Салю биликбаши,
Право праве тегли си хожда,
И да ютиде на Бойкови кунаци,
Та го найде стара Бойка
И да му вели хемъ говори:

Добро утро, старъ Бойко!
Дай ти Богъ добро, незнапнъ деліа!
Юдекъ Господъ ти донесе тука?
Я Салю биликбашиа му вели и говори:
Варай Бойко, старъ Бойко,
Не самъ пущенъ язе за хубавина,
Туку да ме кажишъ право,
Дека са твоите девентя сина?
Ако не ми кажишъ право,
Ки ти сечемъ твойта глава,
Хемъ ки ти сечямъ рици до раминя,
И ки ти сечямъ ноци до колена.
Я старъ Бойко му вели говори:
Мойте милна сина не ги знамъ,
Сега има три година,
Щото беха отъкрали царска хазна,
Язе не ги знамъ, дали са живи, или умряха.
Тогай Салю биликбашіа
Источи негова остра сабя,
Му посячи на старъ Бойко главата,
Хемъ му сячи рици до раминя,
И му сячи ноци до колена.
И да ютиде на стара Бойковица,
Хемъ я вели хемъ говори:
Добро утро, стара Бойковица!
Дай ти Бог добро, незнапнъ деліа!
Юде ти донеси Господъ тука?
Я той я вели хемъ говори:
Варай Бойковица, стара Бойковица,
Язе не самъ пущенъ за хубавина,
Туку да ме кажишъ твоите,
Твоите девентя милна сина.
Я ако не ми кажишъ право,
Ки ти сечямъ твойта руса глава,

Хемъ ки ти сечямъ били рики до раминя,
И ки ти сечямъ бели ноги до колена.
И тя му не каза на Салю биликбашіа
За нейнити деветъ милна сина.
Тогай Салю и жа я посячи,
Хемъ я сячи бели рики до раминя,
И я сячи бели ноги до колена.
И така си окачи на диванханата,
И да влезе на шарена удая.
Тамо я найде Бойковата керка,
Бойкова керка млада Ангелина.
Да я вели хемъ говори:
Добро утро, млада Ангелину!
Дай ти Богъ добро, незнаинъ деліа!
Юде Господъ тебе ти донесе тука?
Не самъ дойденъ язъ за твойта хубавина,
Туку да ме кажишъ твоите девентъ милна браткя.
Я ако не ми кажишъ, ки ти сечѫмъ твойта руса глава,
Я ако ме кажишъ, ки ти земамъ на мене,
Да бидишъ на турчинъ млада нивяста.
Я тя му вели хемъ говори:
Їой турчинъ, млатъ кисиціа,
Ти да пойдишъ на гора зелена,
Тамо ки найдишъ отъ маденъ кула.
На ти и язъ да ти дамъ ключовите от кула,
Тамъ ке да найдишъ моя деветъ браткя.
Я той я вели на млада Ангелина:
Язе ки ходамъ и тебѣ ки ти земамъ.
Тогай Ангелина му даде ключовите,
И да вяхна и тя на Бойковата копя.
И да ютидоха съ Салю биликбашіа,
И съ седимдесете юнаци па гора зелена,
Та му найдоха кула от маденъ.
Тогай млада Ангелина му вели

На Салю биликбашіа:
Їой ти Салю, Салю биликбашіа,
Моите деветъ милна братка
Тука тукму три дена и три нокя,
Ройно вину попиха и си опиха,
И сега са планици колай ки ги Фатишъ.
И да ютидоха на нихни тешки порти,
Деветъ братка деветъ порти,
Сите порти се жележани беха,
И девентя порти отворени.
Тогай влезоха на кулите,
Хемъ си окачи горе Салю биликбаши.
Га гленда, що ки види чудо голямо:
Бе легнали девентя братя юнаци,
Кату овни заклани спиатъ.
Тогай зема дребенъ зенциръ
И зема и двайси душа юнаци,
Да му подигнаха ноците, ги кладе на зенциро.
На осомтя салъ братка
На наймалкоютъ братъ
Не можяха двайси юнаци да му подигнатъ ногата.
Тогай си собраха сите юнаци
И да му подигнаха ногата, го кладоха на зенциръ.
Тогай тригна Салю биликбашіа,
Напретъ хожда съ млада Ангелика
И му вика на неговите юнаци:
Тегляйте море, моя верна юнаци,
Бойковите девентя синови,
Да ги закарами на царъ Сулимана.
Тогай Фатиха седимдесетъ юнаци,
Ги тригнаха отъ кулите долу
И да излезоха долу рамно полѣ.
Наймалкоютъ братъ не можиши да ходи.
Я неговите осомтя братка

Му са молятъ на Салю биликбашіа
Хемъ му велятъ и говоратъ:
Їой ти Салю, Салю биликбашіа,
Да ти жива царювата глава,
Пустни го нашіотъ помалкоютъ братецъ
Да пойди на наша бащова кукя,
Да закопи нашіотъ старъ баща
И да закопи наша стара майка.
Тогай си исмами Салю биликбашіа,
Та го отпусна наймалкоютъ братъ,
И да ютиде на бащова му кукя.
Той не отиде баща му да закопи,
Не утиде старата майка да закопи,
Туку зема неговата не остра сабя,
Хемъ зема неговата тешка бозлугана
И да вяхна едно ждрепше неучену.
И кога лѣтна дури на синю небе,
Кату звязда по гола яснина,
Тогай земя си затреси
И силинъ милинъ вѣтеръ духналъ.
Тогай му вели Салю биликбашіа
На осомтя Бойковите сина:
Море осомъ браткя, Бойкови синуви,
Вжй ки ми сторити голяма добара.
Я те му велятъ и говорятъ:
Не бой са Салю биликбашіа,
Тука го велятъ витричнину полѣ.
И ощи речта не бе дорекли,
Юде достигна лудоте дете,
И отъ далеку ощи му вели говори:
Їой ти Салю, курвино купилаче:
Не е хюнеръ, юнакъ кату спии,
Ти да го потковашъ да го фащашъ,
Туку ела да си обидими на юначки мейданъ.

Тогай лудо Бойково дете
Источи неговата неострина сабя,
Та я наостри отъ седимдесетъ юначки глави,
И седимдесете ги посячи тамо,
Самъ Салю биликбашіата оставилъ,
Да ги испущи неговите осомъ братя.
И на Салю биликбашіа му вели говори:
Ӥойти Салю, Салю биликбашіа,
Кой ти даде на твоя рика
Отъ кулате наще ключеви,
Дали нашъ старъ бащо,
Или наща стара майка?
Я той му вели и говори:
Ниту вашо старъ бащо ми ги даде,
Ниту ваша стара майка,
Туку ми ги даде ваща мила сестра,
Ваща мила сестра млада Ангелина.
Тогай посякоха и неговата глава.
Я нихна сестра млада Ангелина
Седи на врихъ коня хемъ си треси,
Хемъ си треси кату люта зміа,
Отъ големи страхови си оплаши.
Тога я земаха на Салю биликбаши
Неговата келява глава,
Та я закараха на града Солуна
Дуръ на царютъ царъ Сулимана.
И да му велятъ хемъ говоратъ:
Ӥой ти царю, царъ Сулиманъ,
Не е хюнеръ юнаци съ добара да фащате.
Я царютъ, кату виде, така много си оплаши
Хемъ фати верна да си моли:
Ӥой юнаци, вѫй Бойкови синуви,
Язе ако грешихъ, виа ми да грешите.
Сите тогай си разлютиха,

Да го одриха царютъ на грендите
Съ Салю биликбашіовата келява глава.
И тогай пакъ нацатъ са вирнаха,
И да ютидоха на нихни рамни двори,
Найдоха майка му и баща му заклани
И да ги дигнаха, ги закопаха
И пакъ на дома са вирнаха,
И да я извадиха нихната сестра.
И най малкоютъ братъ я вели гоїори:
Їой ти мила сестру, млада Ангелину,
Да ли моята неострена сабя ки остришъ,
Или свеща ки ми святишъ?
Я тя му вели и говори:
Що самъ кадир язе, мили брате,
Неострена сабя да ти острамъ,
Или свяща да ти святамъ.
Тогай фати я зави на платно
И тая намаза смола и катранъ.
Запалі а отъ нейни руси коси,
Да и горяла тукму три дни и три нокя.

163.

Їой Стояни, млатъ Стояни,
Млатъ Стояни, млатъ топчіа!
Млатъ топчиа на хинтовъ вяха,
На хинтовъ вяха, четири коня кара,
Четири кони кара, четири юзди диржи,
Четири юзди диржи и сите стребряни.
Той си шета по града Солуна,
По тесни сокаци и по калдирими вирви,
По калдирими вирви и селямъ дава,
И селямъ дава, селямъ и зева.
Юде си стретоха съ млада дивойка,

Съ млада дивойка отпретъ миханата,
А дивойката говори на механціа:
Їой куюмціа, млатъ миханціа.
Тури вину Стоянъ да попии,
Стоянъ да пие да си напие,
И язе кадир са да ти го платя.

164.

Їой Марко кралъ, паша Марко!
Марко гради голямъ манастиръ
Хемъ го гради подъ широко Скопкя.
Юде го дочю царъ Сулиманъ,
Телялъ кладе по Солуна града.
Телялъ вика по бели чяршіе:
Кой ки испадни юнакъ надъ юнакотъ,
Да ходи подъ широко Скопкя,
Да ми фати крали паша Марко?
Юде испадналъ еденъ циръ арапинъ,
Му говори на царъ Сулимана:
Їой ти царъ, царъ Сулиманъ,
Ти да ми кроишъ ружи калугерско,
Да ми дадешъ стребрянъ бакирче
И единъ кристъ маламосанъ,
Да ми дадешъ и дребенъ зенциръ,
Да ми дадешъ и бирза коня.
Тогай царъ Сулиманъ му даде
Бирза коня на цирна арапина,
Му даде и дребенъ зинциръ,
Му крои и ружи калугерско,
Му даде и стребрянъ бакирче
И му даде кристъ маламосанъ,
Циръ арапинъ си чини калугеръ.
Тогай вяхна на бирза коня,

Хемъ кинисалъ да поди на крали Марка,
И да ютиде на големъ манастиръ.
Хемъ му вели на крали Марко:
Чистита ти, крали Марко,
Твои граденію голямъ манастиръ.
И язе самъ пущенъ за тебѣ
Отъ поголяма чиста свята гора,
Да тя сторя тешка аязма.
Я крали Марко му вели:
На мене ми не требува арапиня,
Твойто циръ арапско аязма.
Я арапиня му вели и говори:
Їой ти Марко, крали Марко,
Ако ти не требува арапско аязма,
Никни бакни на кристъ маламосанъ.
Тогай крали Марко си исмамилъ.
Какъ си никна кристотъ да бакни,
Му метна арапиня синџиръ на гѫрло.
И си вяхна арапиногъ на бирза коня,
И крали Марко послетъ него го тегли,
И го титриши по дламбоки долови.
Тогай викна и подрюкна Марко,
Колко му гласъ даржаши.
Юде го дочюха седимте юнаци,
Щото беха и седимте на гора зелена:
Единоютъ беши Секуло дете,
Вторютъ беши Янкулъ войвода,
Третоютъ беши Грую хараміа,
Четвертоютъ беши дете Дукатинче,
Петіютъ беши бамъ Янкула,
Шестіютъ Милошъ Кубилица,
Седмиютъ беши Стефанъ юнакъ.
Тиа сите дека вину пияха,
Кату чюха крали марковотъ гласъ,

Мегю нихка зборъ зборуваха.
Хемъ велятъ мегю нихка:
Тосъ гласъ е на крали Марка.
Тогай седимтя юнаци
Си пуснаха на широко поли,
Тамъ го видеха крали Марка,
Го тегли една цирна арапиня.
Тогай седимте юнаци
Кату люти зміи излезоха
Отпретъ цирната арапиня,
И му велятъ хемъ говорятъ:
Чякай море, цирно харо, чякай
Не и хюнеръ юнакъ съ добара да фатишъ,
Туко тука е хюнеръ на полѣту.
Тогай чиръ арапинъ фарли
Неговата тешка бозлугана,
Сиколу дете я дочяка на лявата рика
Хемъ му вели на циръ арапинъ:
Чекай ми море циръ арапинъ.
Кога фарли Секулъ дете
Неговата малка бозлугана,
Да го удри на арапия на очите,
Цирни очи на земя падпаха.
Го откинаха крали паша Марка.
Тогай крали Марко му вели:
Їой седимъ юнаци, моя браткя,
Я дайти ме остра сабя гимишкіа.
Му дадоха остра сабя гимишкиа.
Тогай крали Марко му зема
На циръ арапинъ цирната глава.
Хемъ я земаха после седимте юнаци,
Да ютидоха у града Солуна.
Праве теглятъ на царъ Сулимана:
Їой ти царъ, царъ Сулиманъ,

Не и хюнеръ съ добара да ѫщашъ юнакъ.
Циръ арапинъ си сторилъ калугеръ,
Да пойди да фати крали Марка,
На му цирната глава да ядишъ.
Тогай царютъ мошне си оплаши
Хемъ му вели, язъ ако грешихъ:
Вжй юнаци да ми простите,
И кату правихте, пакъ прайти.
Тогай пакъ отидоха на гора зелена,
Хемъ вину пияха и башъ ракіа,
Хемъ съ юнаското му си ѫаляха.

165.

Крали Марковата майка
Вели хемъ говори за Марка:
Богъ да те бие, крали паша Марко,
Защо хождашъ по лоша пѫтища.
Вину пии крали Марку на Димиръ капіа,
Слуга му е Гирга Маргарита.
Да и заспалъ крали паша Марко
На нейните златни скути,
Малко сонъ и заспалъ, млого синища и синелъ.
И га стана отъ сонутъ, си чюдиши.
Тогай му вели Гирга Маргарита.
Варай, варай крали паша Марко,
Що си станалъ отъ сонутъ да си чюдишъ?
Я той я вели хемъ говори:
Варай моя слуга, Гирга Маргарита,
Язъ малко самъ заспалъ и сонъ видехъ.
Мойти рамни двори
Си испалниха темна мжгла,
Темна мжгла и дребна роса.
Я тя хемъ му вели хемъ говори:

Варай, варай крали паша Марко,
Темната мжнгла е майчините ядови,
Я дребната роса женините дребни слизи.
Тогай крали Марко зміа го яди,
И да вяхна на неговата бирза коня,
И да ютиде на неговата кукя,
И да гленда, що ки види чюдо голямо:
Неговите конаци попленети,
Що ги и попленилъ Гино латининъ.
Тогай по него млого тирчя а за малко не стигна.
Тогай вели на негова стара майка:
Варай мале, моя стара майка,
Сега какъ ме учишъ да сторя язе?
Я майка му му вели хемъ говори:
Варай сину, крали паша Марко,
Ти да пойдишъ на чиста света гора,
Да си чинишъ тамо циръ калугеръ.
И да са юдзе крали Марко да ютиде,
Циръ калугеръ си чини на света гора.
Тамъ бе седялъ тукму три година,
Брада бе сторилъ до поясотъ.
Я Гино латининъ на денъ велигденъ
На дома му гозба гости, служба служи.
Тогай и крали паша Марко
И земалъ стребрянъ бакирче
И криста маламосанъ,
Чя за поиди тешка аязма да му чині,
И да вяхна неговата бирза коня,
Да ютиде на Гино латинови тешки порти.
Хемъ чюкалъ хемъ и викалъ.
И да излезе негова пирва люба,
Гино латинова жена на диванханата,
И да му вели хемъ говори:
Варай, кой чюка и вика на порти?

Отговори крали паша Марко:
Ела, ела, отвори ми, Гину латиница,
Язе самъ циръ калугеръ,
Самъ пущенъ отъ чиста свята гора,
Да ва сторя притешка аязма,
Защо самъ чюлъ динеска ва е именто.
Тогай излязи неговата люба,
И да му отвори тешки порти.
Хемъ му вели на циръ калугеръ:
Варай калугеръ, старъ калугеръ,
На ружито ти не познавамъ,
Туку конята, що вяхашъ,
Я знамъ за крали Маркова.
Я той я вели хемъ говори:
Истина конята е крали Маркова,
Ама той я беши таксалъ на свята гора.
Тогай си исмами Гину латиница,
Да му отвори сите порти на Марка.
И га влезе на Гиновите рамни дворп,
И едношъ си окаци горе на диванханата,
И да влези на златните одаи.
И лю тогай кудисаха софрата,
И лю що фатиха ракиа да пиятъ,
Тогай станаха сите на нога,
И го кладоха калугеротъ аязма му стори
И му благослови софрата,
На главата него гу отуртисаха.
Фатиха сите ракіа попиха,
По ракіата ручокъ кладоха.
Тогай фатиха вину пияха,
Я по винуту бе извадили крали Марковата
Остра сабя гимишкіа,
Дали кой ки можи да я извади отъ ножница.
Я зе пирво Гину латинпнъ, я извади до два приста,

Я зеха спте на ренъ, и те я извадиха, кои
Половина пристъ, кои еденъ пристъ,
Я зе и кралю Марковото дете, я тригна,
Той я извадилъ до половина сабя.
Тогай вели Гину латининъ:
И той кату крали Марку ки биди.
Я чиръ калугеръ вели и говори:
Него ки омяса, защо е отъ неговото колено.
Тогай му велятъ и честъ калугеръ:
(Не беши честъ калугеръ,
Туку беши самъ крали Марко,)
Їой калугеръ, честъ калугеръ,
Я земи и ти остра сабя да теглишъ.
Я той имъ вели и говори:
Що самъ кадиръ язе сабя да фатя,
Тогай я фати и той я извади отъ ножницата,
И да си скокна на юначки ноги
Хемъ на нихъ вели и говори:
Дали песна сакате да ва пея,
Или хоро сакате да ва игра?
Я те мо велятъ и говоратъ:
Ако сакашъ, песна пей,
Ако сакашъ, хоро играй.
Тогай фати, хоро му поигра.
И още не беши фатилъ да скака,
Фатилъ да му са моли Гину латининъ:
Не мой веке играишъ, чиръ калугеръ,
Чя за ми тунишъ лесните конаци.
Тогай крали паша Марко му вели:
Е брѐ Гину, Гину латининъ,
Не си жалимъ твойта глава,
Туку жалимъ лесните конаци.
Тогай я посячи Гинувата глава,
И гоститу ги беши испандилъ,

И на неговата пирва люба
Я чини коматъ по коматъ,
И му плени сите стока богатіа,
И земалъ неговото мишко дете,
И си отиде на конаките му,
Си повтори за кадинъ Илена.

166.

Стоянъ сосъ три моми зборува:
Е бре моми, три моми,
И сите три сте хубави,
Коя мене ке да земи?
Гаркинка вели говори:
Земи ме мене, Стояни,
Земи ме мене, душичко,
Прикпа ки ти донесамъ
До сто кандари коприна
Онада чїоре жилта алтуни.
Стоянъ пакъ вели говори:
А бре моми, три моми,
И сите три хубави.
Коя мене ке да земити?
Влахинка вели говори:
Земи ме мене, Стояни,
Земи ме мене, душичко,
Прикіа ке ти донесамъ
До триста овци млазници.
Стоянъ пакъ вели говори:
Е бре моми, три моми,
И сите три хубави,
Коя мене ке да земити?
Богарко вели гоіори:
Земи ме мене, Стояни,

Земи ме мене, любени,
Прикиа ке ти донеса
До сто цивгаря оливи.
Я той пакъ вели говори:
Е бре моми, три моми,
И сите три хубави,
Коя мене ке да приноси,
Низъ белъ Дунавъ да ми искара,
Она ке да е моя люба.
И да го зе мома Гаркинка,
И да го носи поноси
Дуръ на стредя ми белъ Дунавъ,
И на Влахинка викаши:
Скоро бирго Влахинка,
Чя юнака го загубихми.
И да ютиде Влахинката
И да го носи поноси,
Фати да вика на Богарката
Скоро и бирго, Богарко,
И по скоро ела ти,
Чя одавихме юнакотъ.
И да ютиде Богарката,
И да го дигна юпакотъ
На нейните бели раминя,
И да го извадила вунка
Низъ белъ Дупава.
Тогай двата си земаха.

167.

Їой Бейну, хубава дивойко!
Юдъ долъ идп кахпе Бейну
Съ нова стомна ю ранката,
Съ белъ трандавилъ на главата,

Бейну за вода отива.
Юде я достряти Халилъ аго,
Халилъ аго, лошъ хараміа,
Съ други деветъ цирни хараміе,
Хараміе съ цирните ҷаки,
Съ цирни ҷаки, съ бели фостани,
Сите съ Шкодрански паласки,
Сите съ копринѧни силяхи,
Сите съ стребряна пищоа
И съ тенки пушки на рамо.
Да я открали Халилъ аго,
На дома му да я закара.
На пѫтіотъ какъ вѫрвяха.
Бейна вода му поиска:
Їой Халилъ, циръ хараміа,
На мене вода ми са прииш.
Я той я вели и говори:
Бейну дивойко хубава,
Ету бунаръ дека има,
Ама съ що да наляими?
Ютиде Бейну на бунаротъ.
Никна вода да наляи,
Люта зміа я бе хапнала.
Тамо Бейна душа предала,
Отъ турска вѣра откинала.

168.

Проминувашъ, заминувашъ,
Дирво каминъ изгорявашъ,
Мойто сирдце попарювашъ.
Ако мислишъ за Туркина,
Ке ти окачимъ на високо,
На високъ диванхана,

Ке ти купемъ бела сая
И алова моръ долама,
Ке ти купамъ и стребряна игла,
Хемъ да везишъ, хемъ да пяишъ.
Ако мислишъ за каюринъ,
Ке ти купамъ цирна вѫлна,
Хемъ да влачишъ, хемъ да плачишъ,
Хемъ да прендишъ, хемъ да дрямишъ,
Гола и боса дирва да ходишъ,
Гладна и жядна на жетва да ходишъ,
Хемъ да жніешъ, хемъ да кѫлнишъ.

169.

Имамъ косми, русо косми,
Нема кой да ми я заплети;
Имамъ глава, малка глава,
Нема кой фесъ да клади;
Имамъ чело, рамно чело,
Нема кой алтунъ да клади;
Имамъ лице, бело лице,
Нема кой да го цалива;
Имамъ гѫрло, бело гѫрло,
Нема кой гирданъ да клади;
Имамъ пристн, тенки пристн,
Нема кой пристенъ да клади;
Имамъ снага, тенка снага,
Нема кой да я прекѫрши;
Имамъ крисле кату пристенъ,
Нема кой поясъ да опаши;
Имамъ ноци, бела ноци,
Нема кой чюрапъ да клади.
Я юнакъ я вели говори:
Е бре моми, руса моми,

Що сама ти са фалишъ?
Руса мома ихтибаръ нема.

170.

Ти Севда Севдалину,
Варай росно детелину!
Остави, лину, ляботъ
На тузи белъ каминъ,
Поачята врѫхъ плочята!
Тирчи викай баща ти,
Чя дойдоха лоша хараміи,
Каминъ тѫрло расипаха,
Бело стадо потераха,
Триста овни калаузи,
Двесте ягѫнци сосъ майки,
Чобанъ Пею го варзаха,
Караманъ куче посекоха,
Карагіозъ овенъ попекоха.
Тирчи викай баща ти,
Лоша харамие да тера.
Ако да спіи, разбуди го!
Ако да піе, радувай го!
Севдалину дома отиде,
На баща и вели говори:
Варай бащу, милинъ бащу,
Язе отидохъ на тѫрлото,
На чобанъ Пея лебъ занесохъ,
Лебъ оставихъ на белъ каминъ,
Поачата на врѫхъ плочата,
Чя дойдоха лоша хараміи,
Каминъ тѫрло расипаха,
Бело стадо потераха,
Триста овни калаузи,

Двесте ягѫнци съ майки,
Чобанъ Пея го варзаха,
Караманъ куче посекоха,
Карагіозъ овенъ попекоха.
Я татко и вели и говори:
Ако вяхна бирза коня,
Я и фтасувамъ, я ги оставемъ.
И да вяхна бирза коня,
Харамиите ги фтаса.
Лоши хараміе го видоха,
Оставиха бело стадо,
Сите хараміе избегаха,
Кой на горе, кой на долу.
Я той си собера бело стадо,
Пакъ го занесе на място,
Пакъ каминъ тирло курдиса.

171.

Що бело перишъ, Калешо Божяна,
Що бело перишъ и цирно носишъ?
Дали жалишъ майка ти,
Или жялишъ баща ти?
Дали жялишъ братя ти,
Или жялишъ сестра ти?
Я тя му вели и говори:
Е бре Стояни, мои любени,
Не жалямъ язе майка ми,
Не жалямъ язе баща ми,
Не жалямъ мойте братя,
Ниту жяля мойта сестра,
Туку си жялямъ, що ми не каза,
Що ми не каза за три дни понапрятъ,
И язе да си кроя сейменско рухо,

И язе да дойда сейменъ съ тебѣ,
За деня да ти самъ сейменъ,
За нокя да ти самъ люба.
Я той я вели и говори:
Варай калешо Божяну,
Ки ти познаятъ другарите
Отъ твойто русо косми.
Я тя му вели и говори:
Е бре Стояни любени,
На русо косми червенъ фесъ,
Ки ти познаятъ, калешо Божяно,
Отъ твоите бели дойки.
Стояни гайле ми берешъ,
На бели дойки червенъ цамаданъ.
Ки ти познаятъ, калешо Божяно,
Отъ твоите бели ноци.
На белите ноци, Стоянъ,
Сейменско царвули!!

172.

Мехметъ засвири тамбура,
Дивойки хоро играиха,
Нивясти пясни пяили,
И тези цирни авдовици,
Старите сеиръ гледали,
Юнаците каминъ фрикали.
Старите му велятъ и говоратъ:
Мехмеди море Мехметъ,
Кадиа пусналъ музуръ,
Тебѣ да ти фатятъ,
Тебѣ да ти погубятъ
На царювото мехкеме,
На царювата сѫндба.

Викналъ Мехметъ да плачи,
Я Стойна попова гаиретъ му чини:
Мехмети море Мехметъ,
Мехметъ каракашліа,
Ей гиди сирце бѫнзово що си ималъ,
Не бой си, Мехметъ, не бой си,
Павтите ки продадими,
Тебѣ не ти давами,
Гирдани ки продадими,
Мехмеде го не давами.
Не бой си Мехметъ, не бой си,
И ніа съ тебѣ ки дойдими.
Кинисалъ Мехметъ да ходи
Съ триста дивойки предъ него,
И съ триста нивясти по него,
И онии цирни авдовици.
Да ютидоха на царското мехкеме
И на царската сѫндба.
Мехметъ вели и говори:
Селямъ алякимъ, кадіа ефендіа!
Алякимъ селямъ, Мехметъ каракашліа!
Отговори кадіата:
Мехмеди море Мехметъ,
Що и тузи чюдо отъ тебѣ,
Три села плачятъ отъ тебѣ,
Хемъ яка давиа чинатъ,
Ринци присти кришатъ,
Хемъ отъ тебѣ кататеси мятатъ,
Ти му си любелъ момите
И тіа младите нивясти,
И тези цирни авдовици.
Що и тузи чюдо отъ тебѣ,
Мехмети дили деліа,
Сосъ тая коня дойріа

И сосъ сабята две пари
И сосъ тамбурата три пари
И сосъ шапката полъ пари
Та зорбаликъ чинишъ съ тиа
И да му любишъ момите?
Тогай викна Стойна попова:
Їой кадіа ефендіа,
Мехметъ кабаатъ нема.
Я земи ти тамбура да свиришъ,
Мехметъ хоро да играе.
Тогай кадіа ефендіа
Зема тамбура да свири,
Стана Мехметъ да играи
Съ триста дивойки пред него,
И съ триста млади нивясти по него,
И сосъ тиа цирни авдовици.
Пакъ викна Стойна попова:
Я земи Мехметъ ти тамбурата.
Свирна Мехметъ тамбурата,
Стана кадіа ефендіа да играи
Сосъ сите музури по него.
Тогай кадіата вели и говори:
Їой море села, три села,
Мехмеде да го глендати,
Мехметъ кабаатъ нема,
Мехметя да го глендати,
Чя цохапъ не можи да ми дадети.
Си вирна Мехметъ па нацадъ,
Пакъ фатиха хорото
На това врашило Стойнино,
Подъ тая сянка брястова
Мехметъ каракашлиа,
Момите стоятъ каршиа
Сосъ зеленъ бардакъ ракіа.

173.

Кинисалъ Иванъ юнакъ добаръ
Да ми ходи на силна іойска,
На царска їойска.
Проминалъ низъ гора зелена,
Да отговорила гора зелена,
Да му вели на Юванъ добаръ юнакъ:
Позапри си малко да ти повидя
На твойто хубаво рухо
Отъ безценно каминъ.
Я той вели хемъ говори:
Їой ти гора, гора зелена,
Юванъ да постои кой ки го види.
Юванъ не послуша на гора зелена,
Кинисалъ ди си хожда.
Гората люто го покѫлна:
Їой ти Ювани, добаръ юнакъ,
Ти да пойдишъ на силна іойска
Сосъ безценно каминъ,
И га ки си вѫрнешъ оттамо,
Да си облечишъ сосъ повитъ,
Сосъ повитъ и сосъ папрякъ,
Фесъ да надянишъ отъ лоповъ листа.

174.

Седимдесятъ войводи вину пиятъ,
Вину пиятъ хемъ ракиа,
Слуга му е даниска Маріа,
Даниска Маріа мошне луда.
Чяша му дава, чяша земуватъ,
Чяша земуватъ, чя за ринка я фащатъ.

Му говори даниска Маріа:
Їой войводи седимдесятъ юнаци,
Не самъ люба за седимдесятъ войводи,
Туку самъ люба за единъ добаръ юнакъ,
Кой ки приплива синото езеръ.
Тогай седимдесятъ юнаци си посрамиха,
Сите на земята глендали,
Си запрегна Юванъ добаръ юнакъ,
Да приплива синото ми езеро,
Оттамо бе искиналъ дуня и неранџо,
И да си вирна до стредя ми езеро.
Оттамъ му вика на дружина:
Варай дружина, моя дружина,
Мене риба ме похапна до коляно,
По скоро и бирго елайте да ми откините!
Сите войводи на земя глендатъ.
Да си запрегнала даниска Маріа,
И да запрегна ибришимъ кошуля,
И ютиде да си фирли на езеро,
Да приплива да го откини юнакотъ.
И тогай Юванъ добаръ юнакъ
Я вели хемъ говори:
Варай даниска Маріа, моя люба,
Не мой влевашъ на синуту езеръ,
Чя не самъ юнакъ риба да ме фати,
Туку да докимасамъ мойта дружина,
Дали ки влезе некой да ме откини.
Тогай си излезе Юванъ добаръ юнакъ
Вунка отъ синуту езеръ,
Да я зема даниска Маріа,
Да си винчяха те двата.

175.

Си стрятоха юнакъ и дивойка,
Си стрятоха на тесни сокаци.
Дивойката му вели и говори:
Ти бре агу, Сали агу,
Ти на мене мошне шаковашъ,
Я на друга пристенъ пущашъ,
Пущашъ на Аише хаџіова,
А за кивракъ по кивракъ я нема
Ни отъ царя, ни отъ седимъ краля.
Я той я вели хемъ говори:
Аише хаџіова по кивракъ,
Ама Фатиме на сирцето ме гори.
Я тя му вели и говори:
А бре агу, Сали агу,
Я пойди ти бре Сали агу,
Да отворишъ твойте тешки порти,
Ти да видишъ чюдо голямо:
Си напжлнеха твойте рамни двори,
Си напжлнили китени сватови,
И сосъ нихъ и е Аише хаџіова,
Вяхнанта на нихна юнакъ коня.
Тогасъ ютиде Сали агу,
На негова стара майка говори:
Варай мале, мила мале,
Що и тузи чюдо що ми стори?
Я тя му вели хемъ говори:
Варай сину, мили сину,
Да ти утеши мойта бела биска,
Що ти самъ дуила до три ми година.
Виде паравиде Сали агу,
Я фати нивястата за десната ринка,

И да я извади отъ коня долу,
И да я кладе на шарена кучіа,
Хемъ я окаци горе на диванханята,
И да я закара на шарената удая.
И той излезе на железна пенџеря,
И да я викна на Аиши хаџіова:
Я донесе ми филдишна тамбура,
Да я удриа и да я засвирнамъ,
Да ме чюи Фатиме кадинъ.
Тогай тя му донеси тамбурата,
Да я одри той, я засвири,
И на тамбурата нареваши:
Дали ме чюишъ Фатиме.
А за лична полична я нема
Ни отъ царя, ни отъ седимъ краля,
Я Фатиме на сирцето ме гори,
Да я речишъ на моя мила майка,
Да ме направи шаринъ табутъ,
Низъ табутютъ косми да ми пусни,
За Фатиме кадинъ язе ке да умра,
На шиата и да ме пма моя майка,
Защо ме армаса за Аише хаџіова,
Язе севда имахъ за Фатиме кадинъ.

176.

Їой ти Марко, кралинъ Марко,
Дали чюл си, или ня си,
Свадба си чини зентъ не аресатъ,
На тебѣ си моля крали Марко,
Да ми дадишъ твойто малко дете,
За да го пусна зентъ аманетъ.
Що дарба ки го дарятъ, да е на него,
Я момата нека е на моето дете,

Чя мойто дете мошне е грозно:
Долніотъ дудакъ на винци му бие,
Я горното дуръ на очите,
За зентъ ми не прави го не аресуватъ,
И млада нивяста съ него не ки дойди.
Туку дай ми твойто машко дете
И да го пущемъ за зента аманетъ.
И крали Марко канлъ си чини,
Да го пусни неговото машко дете.
Му окува неговата бирза коня,
Петали се отъ чиста карагроша
И гвозди е отъ чисто малама.
Та го пусна за зента аманетъ.
И да вяхна Марковото машко дете,
Киниса да ютиде на свадбата.
И да кинисаха сите сватови и кумуви,
Я крали Марковото машко дете
Найнапретъ тегли за зента аманетъ.
И га ютидоха на нивястините двори,
Зентъ аманетъ му си окаци на диванханатя,
Си окаци сосъ негова бирза коня.
И му дарiха притешка дарба,
Го бе облякли на безценна каминъ,
И му бса дали една тинсиа отъ ялдизъ,
Да седятъ дванайси юнаци на неа.
Си земаха нивястата хемъ нацадъ си вирнаха.
Хатиръ му остана на китени сватови,
Защо му дариха на крали Марковото дете
Толкосъ притешки дарови.
И си вжрпаха сватови и кумови,
И да му вслятъ хемъ говорятъ
На крали Марковото машко дете:
Варай, варай зента аманетъ,
На тосъ зентъ да му дадешъ даровите.

Тогай вели зента аманетъ:
Їой сватови и кумови,
Какъ имахми ниа зборутъ,
Тешки дарови на мене,
Я млада нивяста на зентютъ.
Сватови пакъ каилъ не си чиниха.
Тогай Марковото машко дете
Си разлюти и разигра неговата бирза коня,
И припусна на горе и на долу.
И нивястата тогай червенъ довакъ
Беши приметнала отъ главата,
Него да гленда, хемъ вели и говори:
Блаза майка, що сина си родила,
И блази сестри, що брата глендати,
И блаза ми мене, що юнакъ самъ нашелъ.
Тогай я велятъ китени сватови:
Варай нивясто ти млада,
Не с тосъ юнакъ за тебѣ,
Той е за зента аманетъ,
Туку да видишъ при сватови и кумови,
Кой юнакъ е найгрозна мегю юнаците,
Он ти е на тебе юнакотъ:
Долна му дудакъ дуръ на винциту,
Я горното му дудакъ дуръ до очите.
Си налюти Марковото дете,
И тога источи острата му сабя,
Ги посячи сите сватови и кумови,
И да я зема нивястата за него,
Да я занеси на татко му.
Тогай Марко кралъ викна попови,
Та го венчяха неговото машко дете.

177.

Кинисалъ ми крали Марко на денъ великденъ,
Да ми ходи на лепа цирква,
На големъ златна манастиръ.
Негова пирва люба кадинъ Елена
Му поседли негова бирза коня,
Хемъ му кладе и потаено ружи,
И му вели хемъ говори на бирза коня:
Варай коня, коня бирза коня,
Ако тихиса малка кавга,
Да не му го кажишъ потаеното ружи,
Я ако е за голяма кавга,
Тогай да му го кажишъ.
И да излези кралинъ Марко отъ диванханата,
И да вяхна на негова бирза коня,
Кинисалъ да пойди на лепа цирква,
На голямъ златна манастиръ.
И да ютиде на стредя пѫтя.
Си разгленда горе и на долу,
Тогай и виделъ една цирна арапина,
И вризалъ до седимдесетъ душа,
Жени и мѫжи съ млада нивяста,
Ги и вризалъ, ги носи робиня,
Сите гиималъ съ дребенъ зинциръ на гѫрла.
Кату виде крали Марко, си оплаши,
Чя не имаши съ него сабята и бозлугана.
И да си вѫрна Марко дома да си пойди,
Да земи неговата остра сабя.
Тогай му вели говори бирзата коня:
Варай, варай крали Марко,
Не мой си оплашувай, не мой си вирна,
Туку побарай ми по десната страна,
Тамо да найдишъ потаено ружи,

Що го има кладено твоята първа люба.
И га си побара крали Марко по десна страна,
Тамо беши палъ острата сабя,
Я отъ лявата страна тешка бозлугана.
И тогай си повѫрна на цирната арапина,
Му вели хемъ говори:
Варай цирно харо, цирна арапина,
Дека и носишъ тиа робини?
Я той му вели на крали Марка:
Я тригни си отъ тамо жилтъ каюринъ.
Тогай си разлюти Марко,
Да источи неговата остра сабя,
И да му посячи цирната глава,
И да откина седимдесетя робини.
И сосъ сите робини кинисалъ.
Да ютиде на лепа цирква,
На големъ златна манастиръ.
И праве си окаци крали Марко
На боже ми владикова одая,
И да му вели хемъ говори:
Варай владика, боже ми владика,
Язе дуръ да дойда, цирква да пусна,
Язе владико некомканъ останахъ
Дали, боже ми владика, чини да си комкамъ,
Чя динеска погубихъ една цирна арапина,
И да откинахъ седимдесетъ робиня.
Тогай владиката повелялъ,
Да юдриха камбанате.
Зарди крали Марка фатили пакъ
Отъ ново цирква пеяли,
И крали Марка го беха комкали,
И седимдесете робини съ него.
И га излезоха отъ цирквата.
Му дарова крали Марко

На сите робиня по единъ алтунъ,
И ги испрати, си отидоха на дома.

178.

Вино пиятъ до три ми юнаци,
Вино пиятъ тригодишно
На гора зелена, на висока планина.
Тамо те пияха до три месинца:
Единоютъ беши кралин Марко,
Вторіютъ беши Секула дете,
Я третоютъ беши дете Дукатинче.
Я отговори кралинъ Марко:
Варай юнаци, моя побратими,
Що си сядими тука три месинци?
Тригодишно вину пиеми кату свиня.
Хайде да пзлезими горе на тая планина,
Да повидими на рамно полѣ,
Дали исахнало, или позеленяло.
И да са юдзеха трите ми юнаци,
Да ютидоха горе на тая планина,
И га погледнаха на рамно полѣ,
Що ки видятъ чюдо но голямо:
Ниту исахпало, ни позеленяло,
Туку си и напулнило рамно поле
До три табура силна їойска:
Единоютъ табуръ цирна арапиня,
Вториютъ табуръ млади яничяри,
Я третоютъ табуръ се каргелін.
Тогай трите юнаци
Мегю нихка зборъ си чинатъ,
Да си делятъ трите табури,
Секой юнакъ по единъ табуръ,
Да и делятъ по единъ да зематъ,

Секула дете говори на крали Марка:
Їой Марко, крали Марко,
Кой табуръ ти ке да земишъ?
Я той му вели и говори:
Какъ врати чашата, кога вину пиеми,
Така ке да делими силната іойска.
Му падна на дете Дукатинче млади яничари,
На Секула дете му паднаха каргелиите,
Я на крали Марка му падна цирна арапиня.
Да са юдзеха да ютидоха на рамно полѣ.
И да извади крали Марко неговата остра сабя,
Остра сабя гимишкиа и тешка бозлугана,
Та си повратя на цирната арапина,
Сите ги посячи, ги погуби, салъ единъ арапинъ остана,
Ниту сабя го ваща, ниту бозлугана.
И си запрегна Секула дете,
И влезе нетре на тиа каргеліе,
На единъ саатъ нетре единъ живъ не остави.
Тогай си запрегна дете Дукатинче,
И да источи неговата остра сабя,
И да си фати сосъ младити яничяри,
Сите яничарски глави на единъ купъ ги стори.
Я крали Марко викна и подрюкна:
Варай юнаци, два моя другари,
Поскоро елайте, чя ми остана единъ циръ арапинъ,
Ниту сабя го сечи, ниту бозлугана го дупи:
Сосъ сабя удривамъ, вогинъ испуща,
Отъ устата му пламенъ излева,
Отъ очите му искра скакатъ.
По скоро бирго елайте браткя,
Чя мене циръ арапинъ ки ме погуби.
И да ютидоха двата юнаци,
Му помогнаха на крали Марка,
Живъ го закопаха арапиногъ.

И тогай си вирнаха пакъ тритѣ,
Отидоха на тая гора зелена.

179.

Майка на керка и кара:
Керко, мила керко,
Немой толко заспавашъ,
Туку стани керко,
Да пойдишъ за студна іода,
За студна іода отъ белъ Дунавъ.
Я тя и вели гоіори:
Нимъ ме карашъ, мале,
Нимъ ме карашъ, нимъ говоришъ,
Нимъ ме пущашъ, мале,
Отъ белъ Дунавъ за іода,
Чя язе не знамъ, мале,
Белъ Дунавъ каде течи.
Я майка и вели гоіори:
Варай керко, мила керко,
Белъ Дунавъ течи, керко,
Подъ Будима града,
Подъ Будимски ливади.
На ливади има, керко,
Невенъ до колено,
Ранъ босилюкъ, керко,
До свилени поясо,
Я ружица има, керко,
Дури ружица глава *).

180.

Кѫто Катице калугрице,
Дали си отдамна калугрица?

*) Въ рукописи оба раза стоитъ: рушица.

Я тя им вели, лю и говори:
Варай селяни, вѫй мои селяни,
Ни самъ отдамна,
Ни самъ отскоро калугрица.
Отъ кога биеши вѫрлата чюма,
Цирна панукла въ нащо село.
Тая ми зчюка мой баща
И ми а собра моя мила майка,
И ми изчюка моя мили братя,
И ми я собра рода и роднини:
И язе отъ тогай очи ми са чярняли,
И да ютидохъ въ голямъ манастиръ,
И да си чинихъ цирна калогрица.

181.

Юнакъ болинъ лежи мало млого,
Мало млого до трипси дена,
Болинъ той да юмира,
И на майка му вели гоiори:
Варай мале, мила мале,
Язе млатъ ки си умра,
Ти да ме закопашъ, мале,
Долъ стредя селото,
До край цирквата, мале,
Край трите чешми нови,
Чя тамо са бератъ, мале,
Младити дивойки,
Хемъ вода ки паляятъ, мале,
Хемъ мене ке пожялятъ,
Чя тамо ки са бератъ, мале,
Младите юнаци кату мене,
Каминъ те ки фѫрлятъ, мале,
Хемъ мене ке пожалятъ.

Тамо ки са бератъ, мале,
Се младите нивясти,
Те хоро ки играятъ, мале,
Хемъ мене ке пожалятъ.
Тамо ки са бератъ, мале,
Сите селяни старци,
Вергіа ки ѳѫрлятъ, мале,
И мене ке ме помнятъ.
Ощи речта не дорече,
На нему душа му излязи.

182.

Проминувамъ, заминувамъ
По край дивойкини порти.
Ката вечеръ: добро вечеръ!
Тя ми вели: ела вечеръ,
Ела вечеръ по вечера,
Дурде и майка по кумшіе,
Дурде и татку при старци,
И дурде са братите ми при другари.
И да вяхнахъ бирза коня,
Да ютидохъ на дивойкини порти.
Порти найдохъ затворени
Сосъ две сламки рижинини
И сосъ две кѫтки босилкови.
Чюкнахъ, чюкнахъ, дур раскапахъ,
Викнахъ, викнахъ, дуръ осинахъ.
Вирзахъ коня за трндафилъ,
Фарлихъ кюркотъ на дворотъ,
Самъ си окацихъ на пенџеря.
И влезохъ самъ на одята,
Найдохъ Неша заспана
Мегю баща, мегю майка,

Мегю мйлите деветъ братя.
Неша бе станала сосъ мене,
Тя ме говори, язе милчя.
Да я позна нейната майка,
Да я вели хемъ говори:
Варай Неша, ороспио,
Що са тиа безпутіа що чинишъ?
И що й това керко що хлопашъ?
Я тя вели и гоіори:
Варай мале, мила мале,
Пуста котка мѫшки лови.
Варай Нешо, мила керко,
Не мой кажувашъ ти на мене,
Язе самъ имала деветъ люби
И сосъ татко ти я десятъ.
Тогай лудо младо си оплаши,
Да излязи долу на двори,
Си и земало кюркотъ,
И си вяхна негова бирза коня,
И са вирна кату магаре.

183.

Рай, Боже, рай да не найди,
Той що оставилъ чюздина,
Чюздини пусти бели гради,
И та щура Стамбола.
Сите момчина дойдоха,
Дойдоха и па одидоха,
Орсану момче не дойди,
Голямъ пешкешъ бе пуснало
На неговата стара майка,
До триста жилти дукати,
И двеста и педесетъ бели карагроши.

Я майка му вели говори:
Вогинъ му изгорилъ жилти дукади,
И тиа бели карагроши,
Дилми не дойди момчето.
Кираци, море кираци,
Колко кириа ми сакашъ,
Момчето ти да го донесишъ?
Я той я вели гоїори:
Кириа язе не сакамъ,
Ки ти донесамъ момчето.

184.

Їой ти Димче, саравъ Димче,
Как си саравъ за парите,
Дали си саравъ за момите?
Я той вели и гоіори:
Варай Кѫто, руса моми,
Какъ самъ сарафъ за парите,
Ощи по сарафъ самъ за момите.
Как си бела и царвена,
Ощи да си чернаіока,
Не ти викатъ лична Кѫта,
Туку ке ти викаха Димчовица.
Димчо иди отъ механите
Наяденъ хемъ напиенъ,
Кѫта иди отъ банята
Изміена хемъ исчешена.
Си стретоха двата на темнина,
На темнина, на теснина.
Му говори лична Кѫта:
Їой ти Димчю, сарафъ Димчю,
Стрети вѫлкотъ рудо ягне,
Не би кадиръ да го яди,
Туку го пусна пакъ да паси.

185.

Заспала Гюрга на рамно гумно,
На рамно гумно на месинчина.
Гюргяни друшки за вода хождатъ,
За Гюрга зборъ зборуватъ.
Пакъ Гюрга хабаръ го нема.
Охъ! леле глава нема да дигни.
Гюргяни друшки за дирва хождатъ,
За Гюрга зборъ зборуватъ,
Пакъ Гюрга хабаръ го нема да стани.
Охъ! леле глава нема да дигни.
Гюргяни друшки на жентва хождатъ,
За Гюрга зборъ зборуватъ,
Пакъ Гюрга хабаръ го нема да стани.
Охъ! леле глава нема да дигни.
Гюргяни друшки кѫтки сиятъ,
Китки сеятъ, за Гюрга зборуватъ,
Пакъ Гюрга хабаръ го нема да стани.
Охъ! леле глава нема да дигни.
Дребна роса росила
На Гюргянина главица,
Пакъ Гюрга хабаръ нема,
Дуръ отиде майка и я разбуди.

186.

Кинисала ми дивойка да поди
На студна вода далечна.
Кога хождаши дивойка,
Дребна роса росиши,
Я кога си вѫрнуваши,
Темна мѫнгла паждаши.
Темна мѫнгла попадна,

Дивойка пѫнтютъ загреши.
Дивойка фатила гора зелена,
Да ютиде на Димовото тѫрло.
Кога дивойче отиде,
Оффяри оффи циркаха.
Кога дивойката я видеха,
Сите на ноци станаха.
Единиотъ овчяръ вели говори:
Варай, варай верна дружина,
Подяйти да земити кумотъ,
Да я земими дивойката
На пашио Димчо кехая,
И подяйти да викати попиту,
Да го венчяйми Димчя кихая.
Кога на черква хождаха,
Кѫрвава роса росиши.
И кога отъ черква идоха
Дребни камени диждяши.
Тогай говорятъ попиту:
Дивойка лична хубава,
Дали имашъ пищу родпина?
Я тя имъ вели говори:
Язе си имахъ единъ братъ,
Още лудо Лихуне на люлката,
Вѫрли турци ми го попленіха.
Тогай Димчо вели говори:
Дивойко лична хубава,
Дали нещо мишанъ имаши?
Я тя му вели и говори:
Десната нога безъ пръстъ му е.
Дивойка лична хубава,
Я извади ми чорапите,
Да ми видишъ десна нога.
Тогай фати дивойчето

Му извади на Димчо чорапите
И му виде десната нога,
Безъ пръста я имаши.
Та си найдоха братъ и сестра,
Се пригърнаха те двата,
Гърло за гърло кату браткя,
И на двата душа му излези,
Тамо двата ги закопаха.

187.

Диждъ ме дижди, конъ ми топи,
Натопи ми и моръ долама.
Мари Дилберину, цанъ кадину,
Ела отвори ме тешки порти,
Я тя му вели и говори:
Варай лудо ти младо,
Тембихъ имамъ отъ баща ми,
Вечеръ порти да не отворямъ,
Ниту вечяръ вънъ да испаднамъ.
Я лудо я вели и говори:
Ти са моля Дилберину, цанъ кадину,
Ела отвори ми тешки порти,
Чя диждъ ме дижди, конъ ми топи,
Натопи ме и моръ долама.
Варай лудо ти младо:
Зарекъ имамъ отъ моя майка,
Вечяръ порти да не отворимъ
И вечяръ вънъ да не испаднамъ.
Пакъ лудо младо са моли:
Мари Дилберину, цанъ кадину,
Ела отвори ми тешки порти,
Чя диждъ ме дижди, конъ ми топи,
Натопи ме и моръ долама.

Я тя му вели хемъ говори:
Варай лудо ти младо,
Мене брат ми ме наричя,
Вечяръ порти да не отворимъ,
Ни чя сама вънъ да испаднамъ.
Тогай лудо младо
Разигра негова бирза коня,
Си скокна низъ високи порти,
Влезе нетре въ рамни двори,
Дилберина я цаливалъ
Мегю двете черни їочи.

188.

Гіорги снощи отъ овци дойди,
Пакъ коня седли да си пойди.
Я Бойки му вели и говори:
Варай Гіорги ти мои любовъ,
Ти сноще Гіорги ли дойди,
Пакъ конъ си седлишъ да си пойдишъ,
Я мене дека ки ми оставишъ?
Я Гіорги я вели и говори:
Варай Бойки ли, моя люба,
Язе ти оставемъ при баща ми,
При баща ми и при баща ти.
Я теа му вели и гоїори:
Гіорги ли Гіорги мои любовъ,
Тешко ми мене отъ баща ти,
Отъ баща ти и отъ баща ми.
Ти на овци ки ходишъ Гіорги,
Я мене дека ки ми оставишъ?
Варай Бойки ли, моя люба,
Язе ти оставимъ при майка ми,
При майка ми, Бойки, при майка ти,

Охъ! Гіорги ли, Гіорги любени!
Тешко ми мене отъ майка ти,
Отъ майка ти ли Гіорги и отъ майка ми,
Кога няси ти при мене Гіорги,
И язе при тебе ли любени.
Вогинъ да изгори и овци и стока,
Чюма да счюка майка и баща!

189.

Бойки ли, Бойки Бояно,
Бойки марп маесници!
Расипи ме, Бойки, магіите,
Отворп ми, Бойки, пжнтютъ,
И язе да си пойда ли, Бойки,
На денъ велиденъ, на денъ Гіоргіовденъ,
Чя сички майки ли, Бойки,
На черква хождатъ,
Моя майка ли, Бойки,
Дома си сяди самичка,
Дома сяди, мене ме чяка,
Мене чяка ли, Бойки, мене жали.
Бойки марп Бойки,
Кюмюръ гіозлю Бойки!
Ахъ! Бояно ти маесници,
Распип ми, Бойки, магіите
Отворп ми, Бойки, пжнтютъ,
И язе да си пода ле, Бойки,
На денъ великденъ при моя люба,
Чя сичките момп ли, Бойки,
Сички момп на хоро хождатъ,
Моя люба дома сяди ли, Бойки,
Дома сяди, мене чяка,
Мене чяка, мене ми жалп.

Я Бойки му вели и говори:
Е бре лудо, лудо ти младо,
А га имашъ пирва люба,
Защо ти мене лудо
Понапреде не ми си казалъ,
И язе сосъ тебе да не си мамя.

190.

Гіорги коня седли,
Милка му цветяши.
Хемъ му вели и говори:
Гіорги ли, Гіорги любени,
Дека за ми пойдишъ?
Я той вели и говори:
Милки ли, Милки люба,
Язе ки си пода село Златарово,
Тамо златалъ ки си чина,
Въ село Златаріово, люби,
Тамъ стребро ки ся топя
И на тебе ки ти чинамъ
Стребрянъ гирданъ за гѫрло,
Хемъ ки ти чинамъ, Милки,
До две стребряни билизики.
Хемъ ки ти га пущамъ,
Милка ли милна хубава,
Ти да а за пекнишъ, любо,
На твоя лесна рѫнка,
И на твой бело гѫрло
Стребрянъ гирданъ да кладишъ.
И язе га за дойда ли, Милки,
Отъ село Златаріово,
И ти да изляжишъ ли, любо,
На порти да ме дострятишъ,

Коня да ми фатишъ,
Коня да разтоваришъ.

191.

Да знаишъ, Злато, да знаишъ, досъ,
Защо често ти идамъ, Злато,
На твойта пуста махала, досъ,
И често проминувамъ, Злато,
Низъ твоите тешки порти, досъ,
Низъ твоите пусти дворови, Злато,
Помитени размитени, досъ,
Сосъ бела метла, со дребинъ босилюкъ, Злато.
Царвенъ страторникъ разбракано, досъ,
Низъ бели метли, низъ дребинъ босилюкъ,
Низъ царвенъ страторникъ ли, Злато.
Найди ми люба да залюбямъ,
Или тебѣ ки ти залюбямъ, досъ.
Я теа му вели хемъ говори:
Варай Стояни, млатъ Стояни,
Намъ кажуватъ близу роднина,
Приви втори братученди,
Майчина ти кращенлица,
Башова ти малка анипшица.
Я Стоянъ я вели и говори:
Злато ли, Злато хубава, досъ,
Хубава мома родъ нема,
Широко полѣ ходъ нема,
Дребни камини брой нематъ,
Длабоко море край нема.
Ела пна двата да си залюбими,
И двата пна да са земими.

192.

Прочула са й Янкулова мила керка
И на горе и на долу по сичка земя,
По сичка земя румилийска и дуръ от Сарбіа.
Дойдоха да я сакатъ Янкуловата керка
Отъ четри страни румелийски.
Пусна и сарбинску делийче,
И той дуръ отъ Сарбпа да я сака.
И Янкулъ, що беши млого хатирџіа,
На някого хатиръ не расипа
И на някого кейфъ не скирши,
И на пентината я такса,
И на пентината чини армасъ,
На единъ вечяръ я армасалъ.
Дойде время обуй да донесоха,
И пентината на един денъ донесоха,
И зборъ чиниха сите за свадбата.
И Янкулъ на сите отговоръ му даде,
На единъ денъ пентината свадба да чинатъ.
И пентината лепъ скаршиха у нидяля,
До нидяля свадба ки иматъ.
Дойде нидялята, свадба си курдиса.
Тогай Янкулъ бе применилъ
Ощи четри момп спромашки,
Сосъ неговата керка петъ нивясти.
И пентя на единъ бой беха,
И пентя на едно ружи примененти;
И сите единъ такимъ имаха,
И се едно покривало а бе покрилъ.
Една отъ друга си не познаватъ,
Котра е Янкулова милна керка.
И да беши исправилъ висока статява,
Тенко дирво високо, мазано гнила тиква.

И зентювету бе одрили тъмнаниту,
И да бѣха засвирили мехтериту,
И да кинисаха отъ петъ страни
Сватови и кумови и петъ зентювци,
Да ютидоха на Янкулови рамни двори.
И Янкулъ излязи сички а достряти
И имъ вели хемъ говори:
Добря сти дошли отъ петъ страни,
Сватови и кумови и петъ зентювци!
Добря ти найдохми домакинъ Янкулъ!
Я сарбинску делийче мошне налюти
И на румилийски свадбари и на Янкула!
И на сабя стои кавга да чини.
Тогай Янкулъ му вели и говори:
Варай сарбинску делийче,
Що си толкосъ налютено и разлютено?
Тука сосъ кавга свадба не бива,
Ниту сосъ кръвъ нивяста си зева.
Туку отъ петъ зентювци кой ки излязи
Юнакъ, да си окачи на висока статюва,
Онъ ке да земи и млада нивяста.
Са минкали четрите румилиски зенти,
Некой не можя да си окаци на статювата
Тогай сарбинску делийче му говори
На сестрино му сина Стояна:
Стояни море, сестрино ми детле,
Я отключи златна дисагя,
Да извади ми леляната руба.
Да искара сарбинску делийче
Ти свитени златни руби,
Да надяна леляна руба,
Чя бербатъ да не стани от статова.
Да искаралъ отъ дисага и ока смола,
Да си намаза рънци и ноци,

И да си окачилъ на статювата, я стигна.
И са исвали долу, на Янкула му вели:
Я искарай сега младата нивяста,
Чя за я везма и да си пойда.
Тогай Янкулъ му извадилъ вунка
На рамни двори пентя нивясти,
И да му вели хемъ говори:
Варай сарбинску делийче,
Позная нивястата да я земишъ.
Тогай сарбинску делийче
Извадилъ жилта флуриня и маргаритъ,
Фарли долъ на земята много
И мо вели на пентя нивяста:
Варай нивясти, петъ невясти,
Четритя право да стоити,
Котра и янкуловата керка она да никпи,
Да бери маргаритъ и жилта флурини.
Я ко си смами друга да никни,
Сите пентя комата по комата ки ви сяка.
Тогай четритя нивясти право стояха,
Я Янкулова керка никпа на земята,
Да бере маргаритъ и жилти флурини.
Тогай и сарбинску дели я позна,
И да я зема хемъ си отиде.
Тогай и четритя зентювци румелиски
И те земали четрите по една нивяста.
Така дамакишъ Янкулъ стори,
Сосъ неговата милна керка
Бе оженилъ и четри сиромашки.

193.

Прочюла са е хитра була у празна кула,
Прочюла са е и нейната милна керка

И на горе и на долу и дури на Сарбиа,
Прочюла са е и дуръ на града Китена,
Пуснало до два сарбински деліе,
Сарбинско делийче да я посака.
Стройниците отъ що беха планици,
Му я не дадоха па сарбинско делійче.
И да пусна да я посака и халилъ Ага,
Халилъ Ага дуръ отъ града Китена.
Той беши млого богатъ човекъ,
Яла старъ беши отъ сто и деведесетъ години.
На него му я дадоха и армасъ чиниха.
Дойде время и обуи чиниха,
Хемъ за свадба зборъ чиниха,
Зборъ чиниха и лепъ кришиха.
Тогай отъ хитра була милна керка
На Халилъ Ага кителіа му говори:
Варай, варай Халилъ Ага китенліа,
Ти га кинисашъ за свадбата,
Ти турци свадбари да не земишъ,
Чя ако дойдишъ съ турци свадбари,
Млада нивяста съ пихъ не иди.
Туку да а калесашъ ти Халилъ Ага
До триста дибели булгари,
Чя тиа са били мошне кавгаціе.
И да акалесашъ до триста душа сарби,
Чя сирбиту са мошне кесиціе.
И да акалесашъ до триста душа бошпаци
Чя бошпациту са мошне куршюмціе.
И да ютиде Халилъ Ага китенліа,
И а калесалъ деветъ стотина душа свадбари,
До триста душа дибели булгари,
Щото за кавга душятя му лятаха..
И да а калесалъ до триста души сирби,
Щото на сабята те умираха.

И да а калесалъ до триста душа бошнаци,
Щото пушките клавали перница.
Тогай Халилъ Ага са врати около
По мегю деветъ стотини свадбари.
Байряктаръ не аресува да клади.
Юде бе дошло сарбинско делийче
Отъ анадолска кавга, тамъ бе сторилъ
Сарбинску делийче до дванайси години,
И Халилъ Ага какъ го виде, го аресалъ.
Да юти(де) по край него, му вели и говори:
Добря си дошелъ, сарбинску делийче,
Отъ анадолска дванайсигодишна кавга!
Язе тебе нещо ки ти речямъ,
Ама речта два да ми я не чинишъ,
Да дойдишъ на моята свадба,
Млатъ байрактаръ да ти чина.
Я той вели на Бога и говори:
Варай Боже, мили Боже,
Язе дванайси години на кавга бехъ,
Безъ брой люди самъ кирдисалъ,
На толкосъ години рендъ ми падна,
Едношъ у дома и язе да си пода.
Ако е за добро да пода на свадбата,
Млатъ байрактарищъ да бидамъ;
Я ако е за зло, кажи ми да не пойда.
Са умилъ, си разумилъ сарбинско делийче,
Са отъзе да ютиде на Халилъ Ага китеніа,
Му си чини млатъ байрактарищъ.
И да му даде Халилъ Ага байракотъ,
И да киниса найнапрятъ сарбинско делийче,
Я по него триста дибели буркари,
Я по булгариту триста сирби,
Я по сирбиту триста бошнаци;
Да ютидоха у хитра була на празна кула.

Да изляла хитра була да ги достряти,
Сосъ сите ринка сплизнала,
И трапеза му беши курдисала.
И да седна сарбинско делійче най-отъгоре,
И сосъ него седнаха сите свадбари,
И Халилъ Ага правъ му стои
И да искарала хитра була
Се господарски манци, да и гостила.
Ядоха и пиха, станаха да си податъ;
Сите кинисаха на рентъ на рентъ,
Сарбинско делийче найнапретъ тегли,
Я по него деветъ стотини свадбари,
И най-напослетъ млада нивяста
На стребрянъ кучиа вяхаши.
Да ютидоха до китенските дервени.
И тамо сарбинско делийче
Викналъ една пясна сирпску пяи,
И на Бога вели хемъ говори:
Варай Боже, мили Боже,
Декъ са й чюло и видяло, Боже,
Старъ каракушъ съ горска ярибица да си зематъ?
Какъ го дочю нивястата него,
И тя фати сирпску да пяи:
Варай сарбинско делийче,
Я искари твойта остра сабя,
Да и посячишъ сите китенски свадбари,
Да тъ и язе да си метна на твоя коня,
Да пойдиии на сирпска земля.
Я сарбинско делийче пакъ и запяло:
Варай Боже, какъ да погинамъ толкосъ душа,
Чя и жената вяра нема сетне.
Пакъ и нивястата и запяла:
Варай, варай сарбинску делийче,
Ако не сакашъ толко сиромаси да погинишъ,

Чиниши ти здравъ болинъ,
Да остани оцадъ кучиата, ела,
И язе да си фирля на твоя конл да бегами.
И тогай и той са чини здравъ болинъ,
Да обясилъ юздата на седлото.
Проминаха триста дибели булгари,
Проминаха и триста сирби,
Проминаха и триста бушнаци.
И той остана оцадъ кучиата,
Я си метна нивястата на коня,
Фатиха двата да бегатъ.
Какъ го видеха свадбариту, чя бяга,
Му велятъ на Халилъ Ага китенліа:
Варай халилъ Ага, нивяста побягна.
Я той имъ вели и говорп:
Тя ако побягна, вжриняйти си виа,
Да пойдими да я земими майка и,
За мене стара нивяста.
Тогай са вирнаха пакъ сите,
Дя я земаха хитра була,
Я занесоха у града Китена,
На Халилъ Ага стара нивяста.

194.

Отъ каде слинце огрява,
Тамо е лепно и хубаво,
Тамо са райски трапези,
И сите светеци отъ бога,
Найгоре светя Никола,
До него пречиста Богородица,
На риди си диржи Христоса.
Си даде їоблакъ отъ небото,
Го й земалъ отъ тамо Христоса.

Викна пречиста да плачи,
Святи Никола я теши:
Милчи ми, милчи, пречиста,
Утри ки одамъ на Бога,
На Бога ке да си помоля,
Да на го пусни Христоса.
Ютрината кога усумна,
Са ютзе святи Никола,
Да ютиде дуръ на Бога,
Голямъ поклонъ му са поклони,
Хемъ му вели и говори:
Варай Боже, мили Боже,
Христоса да на го пуснишъ,
Чя пречиста мошне го плаче.
Я Богъ му вели и говори;
Христоса го земахъ Никола,
Страшни мостови да прави,
Грешните души да проминатъ.
Вжрвяха що ми вжрвяха,
До три душа не вжрвятъ.
Едната душа що бсеше
На заимъ брашно земала.
Кога нацадъ го вжрнеши,
Сосъ пепалъ му го биркаши,
Да тъ така му го вжрнеши.
Я втората душа що беши,
Сосъ кумшіе кавга чинеши
И на кумшіе вогипъ не даваши.
Я третата душа що беши,
Чюзди дѣца дунла,
Млякото го туриши,
На дѣцата го не даваши.

195.

Са бе собрала силна їоиска
На тузи рамно Коскино поле,
Са бе собрали и трите юнаци:
Единуютъ беши крали Марко,
Я вторіютъ беши Секула дете,
Я третоютъ беши Милошъ Кубилица.
И трите беха облечени въ пенцехиръ.
Мегю нихка зборъ си чинатъ,
Хемъ стоятъ и чюдо си чюдятъ.
Отидоха на черквата трите,
Си поклониха на свети Илиа,
И пакъ излязоха вунка.
Делба му дели крали Марко.
Я Секула дете му вели говори:
Варай Марко, крали Марко,
Да ми го кажишъ святи Илиа,
Да си обидамъ и язе сосъ него.
Тогай крали Марко му вели:
Варай Секула детенце,
Немашъ файда веке съ свети Илиа,
На намъ нема да помага веке,
Богъ на турци помага сега.
Я той пакъ му вели на Марка:
Кажи ми го свети Илиа, кой е.
Тогай и крали Марко му каза:
Варай Секула детенце,
Я го свети Иліа декъ напрятъ хожда
Сосъ зеленъ байракъ въ рящи.
И да ютиде Секула дѣтенце
И на свети Иліа му вели говоря:
Чякай ми си свети Иліа,
Защо на турци си далъ земята?

Я свети Иліа му вели и говори:
Варай, варай Секула детенце,
Богъ я даде земята на турци
Отъ ваще безъпутиета,
На черква хождати сосъ коня
Литургиа зевати сосъ сабя.
Пакъ той му вели на свети Иліа:
Ела, ела да си обидими ниа двата,
Не с хюнеръ на турчинъ земя да давашъ.
Тогай свети Илиа здигна ринката,
Го прикрасти тамо, декъ стояши,
И му рече на Секула детенце:
Варай Секула дѣте, толко ти е твойто юнацко.
И тамо душа придаде Секула дете.
Тогай Милошъ Кубилица вели говори:
Варай крали баша Марко,
Язе за пода на царютъ да му везма главата.
И вяхна Милошъ Кубилица негова коня,
И да влезе нетре на силна їойска,
Безъ брой човеци посякалъ,
И да ютиде дуръ на царютъ,
Едношъ са повратя, му посячи главата,
И пакъ нацаде си повѫрна дойде.
Я крали Марко му вели и говори:
Дали му я кладе главата отъцаде?
Ахъ! самъ забравилъ да му я клада,
Пакъ кп си вирнамъ да му я клада.
Я крали Марко му вели говори:
Варай Милошъ, мой побратиме,
Немой хождашъ веки нацаде,
Защо Богъ на намъ не помага веке,
Турчиту да не ти погинатъ.
Я той на крали Марка не послуша,
Пакъ са повирна да пойди:

Тамо имаши една стара баба,
Она е била мошне маесника,
Да имъ вели на вѫрли турци:
Я извадяйти ваще остри сабя,
Кладяйти си на земята каде остра.
Кога ки дойди Милошъ Кубилица,
Ки стѫпни неговата коня, ки си посячи.
Тогай вѫрли турци кладоха на земята
Нихните остри сабя отъ каде остра.
И Милошъ Кубилица, ка идеши
Мошне силно неговата коня,
Си посякоха поците, падна конютъ.
Тогай го фатиха турциту Милоша
И много го са поминкали него,
Да отъключятъ пенџехирютъ;
Не са могли да найдатъ колай да отворятъ.
Тогай пакъ бабата им вели:
Побарайте му отъ десната страна,
На панџурютъ тамо са ключовите.
Тогай рече Милошъ Кубилица:
Да ми кажите, кой ва научи вамъ
Тиа марифети да ми фатите мене.
Тогай те му са пофалиха на него:
Ету тая баба на каза сичко.
Я той вели на старата баба:
Варай бабо, ела да ти кажя едно лафче.
И бабата кату приближи при него,
Една ританица я дава, я утепа.
Хемъ рече Милошъ Кубилица:
Айде сега, ниту отъ тебѣ маесникъ да остани,
Ниту отъ мене юнаско.
Тогай му са придаде на турциту,
И турци му земаха юначка глава.

196.

Крали Марко га беши малко дете,
Малко дете, той лудо аџамійче,
Той тогай беши гувиндарче,
Пасяши селските телця,
Отъ сите дѣца той беши слабо.
Единъ денъ какъ излязи у полѣту
Сосъ тиа селските телчюнка,
Го фатили другате деца го са били.
И той ги остави телцяте у полѣту,
Да ютиде на гора зелена,
Тамо найде две малка дѣца въ люлки.
Седналъ Марко да и люли децяте.
Испаднаха тамо юди самовили,
Да му велятъ на Марка и говорятъ:
Варай дете, ти лудо аџамійче,
Що си искалъ ти да дойдишъ тука?
Я Марко им вели па юди самовили:
Варай майки, вѫй мили майки,
Видехъ тиа малки тука да плачятъ,
Седнахъ и язе да ги люлямъ.
Тогай стара юда самовила
Извадила нейните бели биски,
Да му вели хемъ говори на Марка:
Ела малко дете аџамійче да ти набизая
Отъ моята бела биска.
Да ютиде Марко фати да џица
Отъ старата юда самовила.
Я самовила хемъ го дои, хемъ му вели:
Я погъ да дигнишъ пузи каминъ.
Да ютиде Марко, си помачи да го дигни,
Ама не можя да го дигни каминютъ.
И па му вели самовила:

Ела още да цицашъ малко.
И па ютиде Марко да цица,
И поцицалъ Марко още малко.
Тогай ютиде, го фати каминютъ,
Го й метналъ долъ на полету.
Я самовилата му вели на Марка:
А сега юнакъ ста на веки.
Тогай Марко си отиде пакъ на телцяте,
Пакъ излязоха децяте да го биятъ.
Тогай фаща Марко едно живо теля,
Сосъ телянто ги бияши децяте.
Отъ тогасъ стана Марко юнакъ
Прочюенъ па сичката земя.

197.

Прошеталъ Марко въ гора зелена,
Нигде Марко вода не нахожда.
Люто кѫлни крали Марко:
Їой ти гора, гора ми зелена,
Отъ вѫрхотъ да си сахнала,
Я отъ коринъ да би си откорнила,
Защо не си имала вода студена!
Я гората му вели и говори:
Немой ми кѫлнишъ, крали Марко,
Самъ имала дванайси извори вода,
Ги заключила Цвета самовила,
Юда самовила, твоя посестрима.
Тогай крали наша Марко
Пристегна негова бирза коня,
И да летна по синю небо,
Да трячи по юда самовила.
И да я стигна въ темни облаци,
Да я фати за русите косми,

И да фати да я бий по нейни плещи,
Нейни плещи кату платно бубакерно.
Тогай му говори юда самовила:
Варай крали Марко, мой побратиме,
Що самъ чинила ти да ми биишъ?
Я той я вели хемъ говори:
Варай юдо самовило, моя посестрима,
Си заключила дванайси извори вода.
Тогай тя му вели на Марка:
Варай крали Марко, мой побратиме,
Побарай ма по моя цебови,
Да извадишъ дванайси ключови.
Тогай крали баша Марко
Я побара въ нейни цебови,
Тамъ найде дванайси ключови,
И да ги зема крали Марко,
И да излязи въ гора ми зелена,
И да разключи дванайсите извори.
Тогай фатили да мелятъ
Дванайсите видли водиници.

198.

Киписали седимдесетъ юнаци,
Да пойдатъ на царска їойска.
Найнапретъ ходи шаренъ Мостафа
Под него Зулю отъ Дюлпина.
Одиха що отидоха,
Имъ говори шаренъ Мустафа:
Варай дружина, моя дружина,
Да седнимп на Юванешица,
На тиа води студени,
По малко лепъ да поручими,
И на коня зобъ да назобими.

Да ютидоха на Юванешица,
На тиа води студени,
Седнаха да поручятъ,
И на коня зобъ назобиха.
Сите коня зобъ изядоха,
Зулюва коня зобъ не яди,
Люта земя закопава.
Ощи речта не бе дорекли,
Пукна пушка от гора зелена,
Удри Зуля по десна пазуха.
Да имъ говори Зулю отъ Дюлпина:
Варай дружина, моя верна дружина,
Да занесети и моя бирза коня.
Му говори шаренъ Мустафа:
Їой ти Зулю, Зулю отъ Дилпина,
И тебѣ ки ти занесеме дома,
Тамо тебѣ да ти закопами.
Го качиха на негова бирза коня,
Го занесоха у дома му на двори,
Го утегнаха въ шарени одая.
Тогай Зулю вели на негова люба:
Варай нивясто, моя пирва люба,
Да ми я глендашъ моя бирза коня,
Зобъ да я зобишъ бела пшеница,
И да ми глендашъ мой мѫшко дете.
И тогай на Зуля душа му излезе.

199.

Го затворили крали баша Марка
На Солунъ града голяма,
На Солунските кули кошакліи,
На кули кушакліе въ темни зандани,
Въ темни зандани въ вода до колена.

Тамо имаши една цирна гущира,
Кой дохождаши, ке го изгубиши.
И да излязи цирна густира,
Да изяди и крали баша Марка.
Кога отвори една широка уста,
Цялъ искала да го глитни Марка.
И я кладе крали Марко неговото юначко колено
На цирната гущиря въ устата и, я рачекна.
Си смардила цирната гущира тамо,
Крали Марко не можя да трапи отъ воня.
Юде дойде една стара баба тамо,
Да я вели крали Марко на бабата:
Варай бабо, ти стара майко,
Ти си моля да ми донеишъ малко солъ,
Да насолямъ цирната гущира да не смирди.
Тогай старата баба му донела солъ,
И крали Марко фати я насоли.
Тамо въ темни зандане й седялъ
Крали Марко тукму три година.
Я неговъ побратимъ Мусу Кисиџіа
Ӥ заптисалъ пѫтищата отъ кябе и хаџилика,
Кого найде що проминаши, сите ги посячи.
Си собраха паши и везири млого,
Зборъ зборуватъ, мезличъ чинатъ,
Кого да пущими да изгуби Мусу Кисиџіа,
Да откупи кябе и хаџилука?
Я царютъ имъ вели и говори:
Да пущими крали баша Марка,
Чя другъ не можи да го изгуби Муса Кисиџіа.
Тогай отидоха паши и везири
На кулиту кушаклии, на темни зинданя.
Го видоха крали Марка у вода до коляна,
И видоха цирната гущира, де я отепалъ.
Хемъ му велятъ на крали баша Марка:

Варай Марко, крали баша Марко,
Ки ти отпустпими отъ темни зандапя,
Ако можишъ Муса кисиціа да го погубишъ,
Чя сега има три година той,
Й заптисалъ кябе и хацилика,
Не остави святъ да проминатъ,
Да пойдатъ на хацилика да си поклонятъ.
Я крали баша Марко имъ вели говори:
Варай паши и везири, язе го погубямъ,
Да ми дадети до три дена мюхлетъ,
Да пиямъ вино тригодишно,
И да пайдамъ моята бирза коня,
Чя сега има три година я не видехъ.
И тиа го отъпуснаха отъ темни зандапя,
И да му дадоха до три дена мюхлетъ,
Го донесаха въ царски конаци Марка.
Я Марко им вели и говори:
Варай паши и везири,
Язе ки излезамъ горе на Капли куле,
Да си викпамъ на моя бирза коня.
Тогай излезилъ крали баша Марко
Горе дуръ на Капли куле,
Хемъ викналъ, колко му гласъ диржяши.
И тогасъ му рижнова неговата бирза коня,
И крали Марко я чю хемъ я позна.
Да ютиде долу на яли капна
И га гленда неговата бирза коня,
Я беха товарили чифути, пристъ носятъ,
Ютиде Марко, я фати за пашката,
Не й можялъ да я познан бирзата коня,
Чя чифутиту я беха правили саде рана.
Тогай конята му рижова едношъ,
И на крали Марка му вели говори:
Варай Марко, крали Марко,

Дали сакаши да ме видишъ на чифутски ринци,
Сосъ две кошови пристъ да нося?
Тогай крали Марка му метнова кошите,
Да я вяхна Марко хемъ отиде на царскіи конакъ.
Вину пияха три дена и три нокя,
И послетъ три дена си опаши Марко
Неговата остра сабя гимишкиа,
И да вяхна неговата бирза копя,
Право тегли на широко поле.
И да ютиде на кябе и хаџилика,
Тамо пайде Муса кисиџіа,
Ама и двата не можяха да са познаят.
И му вели Марко на Муса кисиџіа:
Добро утро незнаинъ деліа,
Дали го знаишъ дека е Муса кисиџіа?
Я той самъ беши, ама пакъ му вели:
Муса кисиџіа шета въ гора зелена.
Тогай крали Марко обирпа коня,
Киниса и да ютиде въ гора зелена.
Меракъ му остана на Мусо кисиџіа
Защо му не каза праве, туку го смами.
Тогай и той отиде въ гора зелена,
Да излезе отпретъ крали Марко.
Варай деліа, ти незнаинъ деліа,
Защо ті с Мусу кисиџіа да го биркашъ?
Тогай и крали Марко му вели:
Язе самъ неговъ побратимъ, да си обидими сос него,
Чя й заптисалъ кябе и хаџілика.
Я Мусу кисиџіа му вели и говори:
Варай крали баша Марко,
Той го заптисалъ кябе и хаџілика
За крали Марковата хубавина,
Защо го беха затворили въ темни зандаия.
Я той му вели хемъ говори:

Ми затворили, ама царската повеліа
Не е повеліа, щото да си стипни.
Тогай и той му вели на Марка:
Варай Марко, мой побратимъ,
Язе самъ Мусо кисиціа, що биркашъ,
Хайде излези да си борими.
Си бориха що си бориха три дни и три поки,
Марко го заби Муса дур на колѣно во земя.
Кога стана Мусу, го фати Марка,
Въ земя го заби дур на поясотъ.
Тогай фати да вика крали Марко:
Дека си бре, Цвето юда самовила,
Курвина ороспиа, моя посестрима,
Чя мене ме изяди Мусу кисиціа.
Юде го дочю стара юда самовила,
Хемъ му вели и говори:
Варай крали Марко, мой побратимъ,
Язе на кого учяхъ въ пидляя борба да си не боришъ,
Скоро побарай си на десна пазуха,
Тамо ки найдишъ потаено ношче.
Тогай Марко си побара на десна пазуха,
Та си найде потаено ношче,
И да го извадилъ, го прибоди на Муса,
На седимтя Мусови сирдца,
И му рачекналъ куремотъ.
И га гленда, пептя сирца спияха,
Салъ двата му беха разбудени.
Тогай Марко му я зема Мусовата руса глава,
Я закара дуръ на Солуна града,
Теслимъ я сторп на паши и везири.
Тогай и крали баша Марко
Си откина отъ темни занданя.

200.

Си пофали Филипъ мацарина,
Си пофали па жепата му въ постеля,
Да я вели хемъ говори:
Варай жену, мила жена,
Самъ загубилъ седимдесятъ душа,
Още три душа има да погубямъ.
Ки погубямъ кралп баша Марка,
Ки погубямъ Новакъ хараміа
И ки погубямъ Секула детепце.
Юде го дочю крали баша Марко,
Ручокъ ручи сола и ветка кромитъ,
Ручокъ ручи и подъ мустакъ си смеи.
Му говори пегова стара майка:
Варай сину, милинъ сину,
Дали си смеишъ въ моята старосъ,
Или си смеишъ въ незгодено ручокъ?
Варай мале, мила майко,
Си пе смяя въ твоята старосъ,
Ниту въ незгодено ручокъ,
Туку са смя за Филипъ мацаріна,
Чя си фали на жепата му въ постеля:
Самъ загубилъ седимдесятъ душа,
Имамъ още три душа да погубямъ:
Ки погубямъ крали баша Марка,
И ки погубямъ Новакъ хараміе,
Хемъ ки погубямъ Секула дете.
Дали тука да го чякамъ, мале,
Или да пойда въ негови конаци?
Я майка му вели на Марка:
Варай сину, милипъ сину,
Кой да ви гленда вашпте греховп?
Похарно е ти да пойдишъ въ него,

Нели тука да го чякашъ него.
Тогай вяхпа крали Марка бирза коня,
Зема и чяша ведриница, що бери 70 ока.
Зема и неговата тешка бозлугана,
И да киписа да ютиде въ вода студена.
Тамо найде 70 робинки що перяха,
Цирната вѫлпа да я праятъ бяла.
Да имъ вели Марко и говори:
Поможи Бог ви седимдесетъ робинки,
Дека са па Филипъ маџарина конаките?
Таму горе са, пустя да му останатъ!
Хемъ му велятъ и говорятъ:
Таму горе има дирво високо,
Въ дирвото има седимдесетъ глави човецки.
Я той им вели и говори:
Що юпаско има Филипъ маџарина?
Я те му велятъ: тасъ плочя на гладно
Сирце я здигпува до коляпата.
Тогай я зева плочята крали Марко,
Да какъ я метна, хичъ си не види, дека отиде.
Тогай седимдесете рубини викнаха да плачатъ:
Варай тейну, какъ да му кажими піа
Сега па Филипъ маџарина?
Я Марко им вели говори:
Малчяйти сироти робинки,
До три саата язе ки ви откипамъ.
Тогай отиде на Филипъ маџаринови тешки порти,
Едношъ викна и тришъ чюкна,
Да излязи Филипица млада.
Бегай отъ тамо незнайна делія,
Чя ако дойди Филипъ маџарина,
Ке ти сечи твойта руса глава.
Си палюти крали Марко,
Кога махпа сосъ десната нога,

Тешки порти пастредя двори ги закара.
И на Филипица млада една какъ я удри,
На половина душа я остави хемъ я вели:
Язе ки ходамъ на михани вину да попиа,
И ако дойди Филипъ мацарипа, тамъ да ми найди.
Седна Марко, вину пие тригодишно,
Чяша дрижи въ десна рика ведриница.
Юде достигна Филипъ мацарипа,
И му вели на Марка отъ далеко:
Чякай ми ся крали Марко, курвіно копелаче!
Я тогай крали Марко му махна,
Чяша ведриница сосъ се вину,
И да го юдри мегю двите очи на Филипа.
Двете очи на земя му падпаха.
И таму на Филипъ душа му излела.
Тогай си вяхна крали Марко,
Да ютиде на Филипъ мацаровите купаци,
Му поплени стока и богатна,
И да откина и 70 робинки,
Та си отиде на майка му пакъ юнакъ.

УКАЗАТЕЛЬ.

1. Имена лицъ.

Авдокя 112.
Анше 175.
Аліа 31, 62, 119.
Ангелина 2, 3, 4, 26, 140, 162.
Бейна 167.
Божяна 171.
Бойка 189.
Бойко 162.
Бойкови.
Бойковица 162.
Бояна 45, 108, 189.
Велика 104.
Великина ib.
Вигна 59.
Гардинъ юнакъ 4.
Гела Гелуша 121.
Георги 40.
Георгя 73.
Гино 165.
Гирака 39.
Гіорги 40, 55, 68, 78, 78, 104, 114, 148, 151, 190.
Гіорговица 40.
Грозда 115.
Грую юнакъ 6, 8.
Грую хараміа 164.
Гюрга 185.
Гюрги 40.
Гюргянъ
Гюргянинъ
Гюро 2.
Дилберина 187.
Димана 107.
Димитра 120.
Димитровъ 117.
Димковица 84.
Димо 53, 143, 154.
Димовъ 186.
Димчо 28, 186.
Димчовица 194.
Димчо, Димчю 28, 186, 145, 194.
Дойка 123.
Дона 97.
Донинъ ib.
Дукатинче дете 85, 178.
Елена, Илена 5, 58, 61, 63, 109, 114, 133, 165, 177.
Еленка 33.
Захаріа 64.
Злата 130, 191.
Зулю 198.
Иванъ 67, 144, 173.
Ивдокіа 95.
Ивдокя 116.
Иліа 95.
Свети Иліа 195.
Ичю 142.
Калуда 9.
Каля 125.
Камберъ 82.
Карапа 159.
Карафила, Каруфила 124.
Катица 180.
Кирана 94, 96.

Кита (Кѫта) 55, 180, 184.
Колю 90, 146.
Коста 134.
Костандинъ 98, 99, 109, 116, царь Костандинъ 3, 68, 133.
Лазаръ 16.
Мавродна 37.
Манолаки 76.
Мара 53, 79.
Марга, Маргарита 122.
Гирга Маргарита 165.
Маріа 73, 174.
Маруда 112.
Марудинъ ib.
Марко 54, 85, левенъ Марко 160, крали Марко 5, 36, 49, 136, 176, 177, 178, 195, 196, 197, 199, 200. Крали КралинъМарко 6, 165, 176, крали(кралъ), паша (баша) Марко 164, 165, 197, 199, 200, пашя Марко 8.
Марко Бочаръ 77, 78.
Махмутъ султанъ 81, 83.
Мехметъ 172.
Милка 190.
Милошъ Кубилица 164, 195.
Минтанъ 61.
Минтаница ib.
Митри 20, 55, 71, 79.
Михалъ, 14, 73.
Мостафа, Мустафа 152, 158, 198.
Мунопартъ 81.
Муса кисиджіа 199.
Неда 21, 27, 65, 132, 150.
Неша 182.
Никола 32, 46.
свети Никола 194.
Новакъ хараміа 200.
Орсану момче 183.
Павлю господаръ 2, 24, 106.
Петаръ войвода 106.
Петаръ юнакъ 24, 30.
Петкана 139.
Петра 90.
Петровица 24.
Пею чобанъ 170.
Проданъ 16, 42.
Рада 158.
Радичица 15.
Радичъ юнакъ ib.
Рамукъ билибаша 21.
Раша 161
Росилъ войвода 21.
Русъ войвода 21, 26, 151.
Сали ага 175.
Салю биюкбаша 162.
Севда Севдалина 170.
Секула дете, детенце 164, 178, 195, 200.
Синанъ войвода 150.
Станко 122.
Станка 101.
Стефанъ царъ 13, 36, 80, 94, Стефанъ юнакъ 36, 47, 117.
Стойна 44, 99, 105, 153.
Стойна попова 67, 172.
Стойчю 21, 140.
Стою 153.
Стояница 119.
Стоянка 70.
Стоянъ 13, 16, 29, 52, 60, 63, 80, 96, 102, 111, 119, 130, 132, 138, 139. 149, 153, 155, 158, 166, 171, 191, 192.
Стоянъ базиргянъ 101.
Стоянъ башъ байрактаръ 48.
Стоянъ бинъ башіа 45.
дели Стоянъ 27.
сиракъ Стоянъ 94, 108, 126.
Стоянъ топчіа 163.
Стоянъ юнакъ 147, 161.
Сулиманъ спахія 94.
Сулиманъ царъ 162, 164.
Султана 29.
Тодора 46, 117.
Тодоріа 56.
Тодорка 92.
Тодоркинъ ib.
Тодоръ 50, 56, 131.
Турунджюла 22.
Фатимс 15, 175.
Фератъ дели 90.
Фидана 25.
Фикна 32.
Фикинъ ib.
Филипъ, Филипица 200.
Хадула 131.
Хайдула 131, 157.

Хайдинъ, Хайдулинъ 157.
Халилъ ага 15.
Хасанъ байрактаръ 150
Цвета самовила 197, 199.
Чавдаръ 72, 102.
Юванъ 26, 67.
сиракъ Юванъ 144.
Юванъ поповъ синъ 26.
свети Юванъ 85.
Юмеръ ага 161.
Юрдана 88.
Яна 35, 89, 103, 126, 134, 146, 147.
Янгелина 42, 43.
Янка 54, 57, 74.
Янкула 1, 93.
банъ Янкула 18.
Янкулица 36.
Янкулова люба 43.
Янкулъ войвода 164.
Янкулъ господаръ 27.
Янкулъ юнакъ 36, 44, 84, 113, 117.
Янъ, Яню праматаринъ 113.

2. Имена мѣстъ и народовъ.

Авретъ исарска страна 104.
Авретъ исарско село 142.
Анадолска дванайсигодишна кавга 193.
Анадолски темници 50.
Арапинъ 164.
Арапче 39.
Арнаути дебрѣли 110.
Арнаутлукотъ 76.
Арнаутски дрехи 77.
Архангелъ манастиръ 19.
Битоля градъ 102.
Битолски аяни ib.
Биукъ чешме 9.
Богарка 166.
Боска (Цариградъ) 13, 14, 35.
Бошнаски юнаци 21.
Бошнаци 45, 129, 193.
Бугари 6.
Будимъ градъ 5, 22, 54, 133, 160, 179.
Будимски дѣли 22.
Будимски ливади 179.
Будимски нови чешми 22.
Будимчяни 5.
Будимчянка 54.
Будимянка 21.
Вардаръ 156.
Вардарска капиа 36.
Вардарянка 156.
Варновска каля 83.
Варноско място 83.
Винидици желтици 58.
Влахъ-Влахе 6.
Влахи ib.
Влахинка мома 166.
Влахинка баба 137.
Вятринските планини 56, 94, 102, 159.
Габрово 14.
Габровски юнаци ib.
Габровски старци ib.
Гаркинка 166.
Гега Шабанъ 76.
Гега Шкодраліа паша 78.
Гега Арнаути 77.
Геговски дрехи Арнаутски ib.
Гивгилийски бардаци 51.
Гилиперско поле 143.
Горничевска Раша 161.
Грекинка 59.
Дебрѣли Арнаути 110.
Дебрѣли майстори 141.
Димиръ капиа 165.
Доганъ градъ 85.
градъ Дугански ливади ib.
Доганските чаршіи ib.
градъ Дукански ливади ib.
Дойранъ 92.
Дойранліа Халилъ ага 15.
Дойричанка Фатиме кадина ib.
Дойрянліа 25.
Долинска новъ пазаръ 146.
Донавъ стр. 171.
Дунавъ 23, 31, 59, 66, 84, 88, 89, 103, 166, 179.
Дунавска вода 103.

Дутлійски механи 11, 96, 18, 157, 190.
Дундурлійските куйняри 68.
Дюлпинъ 198.
Еврепинъ 9.
Еврейче 9.
Еврейски: Еврейска мома 9, 11, еврейски сокаци 9.
Едрене 83.
Ермени 53.
Ерменлийче 7.
Златарово село 120.
Игюпче 151.
Иринъ планина 99, 132.
Канли Куле 199.
Каравлашка земя 17.
Караманлійските пехливани 68.
Караферска планина 71.
Катраница, Катранча 55.
Катранчяни ib.
Катранчанка ib.
Кесариа 68.
Китенъ градъ 193.
Китенски дервени ib.
Китенліа ib.
Кошпница 42.
Куйняри 68, ср. Дундурлійските.
Кюстендилъ баня 79.
Лагадинско поле 109.
Латининъ Гино 165.
Латинница Гино ib.
Гино Латинова жена ib.
Гино Латинови порти ib.
Маджаринъ 200.
Маджариновъ ib.
Маджаровъ ib.
Маджарска земя 28, 143.
Маджарски юнаци 23, 68.
Маліошово 20.
малка цирква Маліошовска ib.
св. Маріа цирква 154.
Марино поле 79.
Мисологъ 77.
Мора 77.
Моралін 78.
Моравліа Моряпліа 25.
Моранти 77.
Московіа 113.
Московотъ 81, 83.
Мжспръ 81.
Негрита 76.
Нигричянка 12.
Новъ пазаръ 128.
Овряйски 39.
Осово 161.
Острово 161.
Перинъ планина 111.
Петричка ябалка 99.
Петричките путпця 30.
Правища 42.
Ропелъ, Рупелъ 79.
Румліа 58.
Румлійска земя 76.
Румлійско поле 76.
Румлійски коджабашін, свадбари 192.
Самоковъ 30.
Самоковска Заманта 1.
дете Самоковски 4.
дете Самоковче 4.
Сарбіа 68, 192, 193.
Сарбиново 79.
Сарбинъ юнакъ 6.
Сарбинъ, Сирбинъ кралъ 8.
Сарбинско делійче 192, 193;—поле 149.
Сарбинче лудо 59.
Сирбина девойка 27.
Сирбинска краля 27.
Сирбинско поле 27.
Сирбинско юначе 23,—делійче ib.
Сирби 193.
Сирбски юнаци 23.
Сирбска, Сирпска земля 193.
Сирбско вели 18.
Сирпско гоіори 18, 22.
Сирпско пяп 193.
Сирпа 76.
Софіа 30, 107.
света Софиа цирква 3, 85.
Софійско 79.
Софійски чаири 107.
Скодрали паша 77.
Скопкя 164.
Солунъ 29, 36, 39, 54, 84, 86, 88, 141, 142, 143, 155, 162, 163, 164, 199.
Солунски 9, 86, 199.
Стамболъ 68, 183.
Сирь, Сярски 101.

Татари, Татарче 66.
Туркина 168.
Турчинъ 92, 125, 162, 195.
Турци 9, 13, 56, 66, 70, 120, 135, 136, 143, 195.
Турски 9, 13, 76.
Турче 66, 136.
Уврейски 11.
Френци 81.
Цариградъ 116, 134.
Цариградски 50.
Цирно, Черно море 7, 19, 65, 130.
Чигански 161.
Чифути 38.
Чифутски 21, 39.
Шіопче 79.
Шкодрали 77.
Шкодраліа 78.
Шкодраліовъ 78.
Шкодрански 167.
Шюмлески 14.
Юванешица 198.

ОПЕЧАТКИ.

№ пѣсни и стихъ.	*Напечатано.*	*Должно быть.*
1, 5, 6, 15	заманта	Заманта
1, 50	му	му му
2, 70	пирва	парва
6, 7	ясни	ясна
6, 47	Зарай	Варай
8, 59	бога	Бога
11, 29	немашъ	немашъ
11, 58	еврейска	еврейската
11, 87	и зенгіи	изенгіи
11, 96	дуталійски	дутлійски
16, 40	Сухе дирва	Сухо дирво
19, 16	архангелъ	Архангелъ
25, 6	разблика	разбрика
32, 67	еля	ела
36, 70	вунка	вункъ
41, 16	люди	луди
47, 15	бела	бѣла
50, 8	на(емка)лъ	на(емна)лъ
53, 8, 10	богъ	Богъ
55, 150	...	
56, 62	лютъ	лутъ
65, 45	цирна	цирни
66, 24	гжрното	гжрлото
67, 6	студенито	студените
68, 27	кесария	кесариа
70, 33	столпина	столнина
70, 34	жива	живи
78, 13	бочаръ	Бочаръ
92, 27	ни	ми
93, 18	какирліа	кахирліа
93, 69	банъ	бамъ
104, 87	Боже;	Боже,
112, 42	тжйпани	тжипани
112, 56	майката	малката

№ пѣсни и стихъ.	*Напечатано.*	*Должно быть.*
122, 126	Марто	Марго
136, 18	безлугана	бозлугана
144, 65	ноче	пошче
161, 42	люба.	люба
162, 68	жа	иса
162, 122	Ангелика	Ангелина
166, 10	чіоре	гіоре
166, 28	оливи	олови
192, 14	донссоха	донесатъ
192, 93	дамакинъ	домакинъ
193, 9	халилъ	Халилъ.
199, 58	Капли	Капли